£3. 3. 0 3 vols. VII. A. p. 4

Bailey.
Trin: Coll: Cant:
Jan: 29. 1811.

Operum Ovidianorum Tom. I

1533-34

One of the beautiful, rare, & valuable editions of Ovid printed in the Office of Aldus.
Dibdin.

According to Renouard, it is extremely difficult to find these complete & in good condition.

QVAE HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

Annotationes in omnia Ouidij opera.
Index fabularum, & cæterorum, quæ inſunt hoc libro ſecundum ordinem alphabeti.

OVIDII METAMORPHOSEON LIBRI XV.

M. D. XXXIIII.

QVANQVAM superioribus annis hæc Ouidij monumenta emisimus, ex diligenti uetustorũ exemplarium collatione pluribus locis & emendata, & aucta: tamen cum ita tempus ferret, ut eadẽ denuo nobis essent excudenda, sedulo dedimus operã, ut cum priore in editione non uulgarem industriæ laudem tulissemus, in hac etiam posteriore aliquid præstaremus, in quo docti homines nõ mediocriter probare nostram operam possent. Itaque potissimum eam partem, cui uates ingeniosissimus de Fastis titulum fecit, quæ ita mendosa circumferebatur, ut uel eruditiores multos persæpe inter legendum detinere & quasi angere uideretur, pristinæ puritati restituere conati sumus: in eáq;, præter integra quandoq; carmina, quæ desyderabantur, addita, passim locos insignes, eósq; nõ paucos castigauimus. Qua quidem in re est quòd eruditissimo eidemq; omnium ferè, quos ego unquam in uita uiderim, humanissimo uiro Honorato Fascitello ingẽteis gratias habeamus. qui nobis, quidquid in his Fastorũ libris emẽdatius legetur, sua sponte suppeditauit: idemq; se facturũ & in Epistolis & in Metamorphosi libenter recepit. Quã quidem hominis uoluntatem eò pluris facio, quo pauciores inuenio, qui cum optimarum artiũ studijs hæc ipsa humanitatis ornamenta coniungant. Sed ut redeam unde diuerti, Ouidij poemata sub tuo nomine lector suauissime in apertum referimus. quæ tu ita accipies, ut nostris conatibus faueas: ita leges, ut ijs, qui suam in hoc genere operam & industriam exhibentes, prouinciam hanc nostram iuuare non desinunt, bene preceris. Vale.

Ex Phyllide.

Ah laceras etiam puppes furiosa refeci:
rectius uetera exemplaria. At laceras etiã puppes.

Ex Briseide.

Si progressa forem, caperer ne nocte timebam,
Fortasse rectius, q͠d nõnulli, caperer ne forte timebã.

Auxerunt blanda grandia dona prece.
Sic nos ex ueteri lectione castigauimus, sed & recte in nonnullis. blandæ grandia dona preces.

Ex Phædra.

Sed tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
uetus lectio fortasse melior. Si tamen ille prior. sequitur enim. At bene successit, digno quod adurimur igne.

Nunc feror ut Bacchi furijs eleides actæ:
Sic in omnibus. Quin & Planudes, qui Epistolas has Heroidum in græcam linguam transfert: sic hoc carmen interpretatur. νῦν δὲ φέρομαι ὡς αὐταῖς τοῦ βάκχου μανίαις ἐλαυνόμεναι ἠληίδες.
Quidam tamen ab Eleleo, eleleides malunt.

Enixa est utero crimen, onus'q; suum.
Nos ita ex ueteri lectione correximus. sed & recta prior lectio. Enixa est utero crimen, onus'q; suo. ut inferius in Canace. Et positum est uteri crimen onus'q; mei.

Ipsa comes ueniam: nec me latebrosa mouebunt Saxa. - Legitur &, salebrosa: quæ lectio fortasse uerior.

Quod mihi sit genitor, qui possidet æquora, Minos: Recta profecto hæc & uetus lectio, sed & recte in nonnullis. Quid mihi si genitor, qui possidet æquora, Minos? & reliqua per interrogationem.

Ex Oenone.

Depressa est humili cana pruina casa. Quidam ex ueteribus, defensa. ego nusquam legi: &, depressa cur legi non possit, nescio.

Et flesti, & nostros uidisti flentis ocellos. nonnulli, & fortasse rectius, -& madidos uidisti flentis ocellos.

Dum licet, obscœnam ponto demergite puppim. In quibusdam, dij mergite puppim.

Ex Hypsipyle.

Quamlibet aduerso signetur epistola uento. In quibusdam. Quolibet aduerso. ut alibi etiam. Quaslibet admissas detinuere rates. Quin multis alijs in locis utitur hac locutione Ouidius. mihi utrunq; rectum uidetur.

Viuit ait. timidumq; mihi iurare coëgi. In pluribus antiquis libris. Viuit ait: timidū quod ait iurare coëgi. Quod & Planudes agnoscit, & ego rectius iudico.

D euicto serpente, iterum si uiuat Iason
sic in nonnullis. sed & recte, Deuictus serpens.
I lla reluctantem cursu deducere lunam.
sic in omnibus. ego libēter curru legerim, nō cursu.
N on haec Aesonides, sed filia Phasias Aetae
Sic in ueteribus nonnullis exemplaribus. & profecto Phasis Aeetae nullo pacto legi potest, ut Aeetae prima corripiatur. neq; ulla est similitudo inter hoc & praeustum uirgilianum, ac praeacutum ouidianum. simplex est nomen Aeeta composita illa. Ac simplicis quidem alicuius nominis primam syllabā diphthongo longam, corripi neq; unquā uidi: neq; quomodo fieri possit, intelligo. in compositis ea ratione potest, qua diphthōgi in ultima syllaba sequēte uocali, ut. Insulae ionio in magno prae enim monosyllabam praepositionem finit diphthongus, & uocalis sequitur. Et id tamen est animaduertendum, quod apud alium neminem Aetam bissyllabum est inuenire, praeterquam apud Ouidium, & id hoc tantum loco, quod affirmari possit (si tamen hoc modo legendum est hoc carmen) nam in Medea, quāuis in ueteribus nonnullis legatur. Excipit hospitio, iuuenes pater Aeta pelasgos. Non minus tamen est reperire. Iuuenes Aeeta pelasgos. in VII etiam metamorphoseon. Dissimilem'q; animum subijt pater Aeta relictus. Subijt Aeeta relictus, in multis legitur. Ideo uel Ouidium hoc nomen ex trisyllabo in bisyllabum contraxisse dicendum est: uel fortasse Phasias Aeetae legendum, ut arbutus horrida, ac mille alia. Quod & ex Planude quasi colligi

potest: qui hoc ita interpretatur carmen. οὐ ταῦτ' αἰσονίδης, ἀλλ' ἡ φασιὰς αὐτοῦ θυγάτηρ,

I lla sibi à tanais, scythicæq; paludibus undæ,

uetus lectio, à tanai.

M e quoq; iam tales inter habere potes.

In ueteribus quibusdam libris, Me quoq; res tales. in alijs, Me quoq; quod tales. quodnam horum rectius sit, iudicent alij. Ego, quoquo modo legatur, nõ satis, quid sibi Ouidius uelit, percipio.

Q uod gemit Hypsipyle, lecti quoque succuba nostri

uetus lectio, subnuba nostri.

Ex Didone.

N on ego sum tanti, quod non mediteris inique:

In quibusdam meditaris. utrunq; recte.

O ccidit in terras coniux mactatus ad aras.

sic in omnibus. ego quid sibi illud in terras uelit, nescio. fortasse internas legendum. ante deos enim penates & aras domesticas occisus est Sichæus. ut Virgil. etiam. & sparsos fraterna cæde penates.

M ille procis placui, qui me coiere querentes.

Sic legendum, neq; ullo pacto in me coiere admittendum: ut sit querentes me præposuisse.

Ex Hermione.

A lloquor Hermione nuper, fratremq;, uirumq;,

Nunc fratrem: nomen coniugis alter habet.

Non inueniuntur hæc in antiquis exẽplaribus car-

mina. sed omnino, his ablatis, nescio quid desyderaretur.

S ed tu quid faceres? induit illa patrem.

Sic in omnibus. ego pater legendum puto: ut sit pater induit illa tibi arma. ut idem Ouidius, Induit arma tibi genitor patriaeq;, tuusq;.

E t munus a nobis diruta Troia fuit.

Sic in nonnullis. quidam, Ah non hoc nobis diruta Troia fuit. in alijs, Munus & hoc nobis diruta Troia dedit. quod & Planudes interpretatur: & fortasse est rectius. Sunt & qui legant. & munus hoc nobis diruta Troia fuit.

Ex Deianira.

S e tibi pax terrae, tibi se tota aequora debent:

Sic in ueteribus: atq; hoc loquendi modo septimo etiam metamorphoseon Ouidius utitur. Tibi se semper debebit Iason.

M aeonias inter calathum tenuisse puellas.

Rectius uetus lectio. Inter ioniacas= breui prima syllaba, ut, Nec Latium norat, quam praebet Ionia diues.

Quiq; inter laeuumq; latus, laeuumq; lacertum

Praegraue compressa fauce pependit onus.

sic uetus lectio. Atq; in his uersibus Antei & Herculis lucta ita ab Ouidio describitur: ut sublatum laeuo brachio Anteum Hercules sustineat, ne mater uires subministret, dextra autem manu fauces comprimens eum necet. aliter id compressa fauce nullam ad rem accommodari poterit. Sunt tamen qui

de nemeæo leone hic agi credant, ac dextrumq́; lacertum legant.

H æc tamen audieram: licuit non credere famæ.

In quibusdam, Hæc tantum audierã. utrũq; recte.

S emiuir occubuit ui lerniferoq́; ueneno.

Melius fortasse in nonnullis, letiferoq́; ueneno.

E t pater & patriæ frater adempte meæ.

In quibusdam, tuæ, nõ meæ, & fortasse elegantius.

Ex Ariadna.

T hesea prensuras semisopita manus.

Cum primo etiam amorum elegia XIIII Ouidius antepenultimam semisopitæ syllaba corripuerit eo uersu , Purpureo iacuit semisopita toro, nullo pacto hoc inuertendum carmen.

Ex Canace.

A h nimium uiuax admotis restitit infans

Artibus:- siquis superiores uersus consyderet, uidebit At legendum esse, non Ah.

M andatis perfruar ipsa patris.

Quidã ex ueteribus legunt, Mandatum prosequar ipsa patris: quam lectionem & Planudes trãsfert. Sed & prior recte.

Ex Medea.

V t tibi Colchorum memini regna uacaui:

Sic in ueteribus exemplaribus, & recte mea sententia, ut scilicet hæc particula, ut, cum significet. sequitur enim, Tunc quæ dispensant, & reliqua. neq; uero nescimus, at, esse quandoq; inceptiuam particulam: sed nullus nunc illi locus.

At semel in nostras quoniam noua puppis arenas

in quibusdam, Aut semel. quæ lectio fortasse rectior.

Vt subito nostras hymen cantatus ad aures,

Sic & Catullus producta prima syllaba hymē pronuntiauit eo uersu. Hymen ò hymenæe hymen ades o hymenæe. quod imitatus Græcos fecit. nā et Theocritus in Helenes epithalamio. ὑμὰν ὦ ὑμέναιε γάμῳ ἐπὶ τῷδε χαρείης. ego tamen libentius correpta legerem, sed nusquam aliter inueni. neq; quicquam ex me addere audeo. quidam legunt. At subito nostras ut hymen cantatus ad aures.

Ex Laodamia.

Sit tibi cura mei: sit tibi cura tui.

Sic in omnibus. ego libenter legerem, Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Ex Paride.

In mare nimirum ius habet orta mari.

Sic in ueteribus. sed & recte, nil mirum.

Nec tamen est mirum, si, sicut oportet, arcu

Ab hoc uersu centum & quatuor carmina non inueniuntur in antiquis exēplaribus. Quin et Pla-

nudes hanc epistolam transferens, hæc eadem non agnoscit. neque tamen dubium esse ulli potest, quin Ouidij ipsius sint. Sed fortasse credendum est, cum epistolam hanc composuisset, aut dempsisse illum hæc, ut nimiam luxuriam, & loquacitatem quasi quandam resecaret, quæ in his uersibus cernitur: aut addidisse potius uenustatis gratia (uenusta enim & elegantia sunt eorum multa) Luxuriam autem & abundantiam non solum hic poeta ut uitium nunquam fugit: sed & ut uirtutem semper appetiuit. Animaduertendum tamen est, si hæc relinquantur carmina, summouenda duo illa paulo inferius. Cum Venus & Iuno Pallasq; in uallibus Idæ Corpora iudicio supposuere meo. permoleste enim sæpius idem diceretur.

S ponsor coniugij stat dea picta sui.
credo tui legendum.

Ex Helena.

A n quia uim nobis Neptunius intulit heros.
In nonnullis, attulit heros.

A t mihi sic iussum est.
Visum in omnibus, non iussum legitur. Sed nos, cum his ex Paridis epistola uersibus respondeat Helena. Exit, & Idæi mando tibi dixit iturus Curam pro nobis hospitis uxor agas. Negligis absentis (testor) mandata mariti. Cura tibi non est hospitis ulla tui. Iussum legendum credidimus.

A ut ego deposito faciam fortasse pudore.
In quibusdam, timore, non pudore.

Ex Leandro.

P ace breui nobis opus est, dum transferor istuc.
In quibusdam, dum transfretor istuc. mihi transferor magis placet.

Ex Herone.

A n uigilant omnes, & timet ille suos.
In quibusdam patrē, nō suos legitur. utrunq; recte.
A nnuit illa fore non nostra quod oscula curet:
In quibusdam, Annuit illa ferè. & fortasse recte.
N e careant uera gaudia nostra fide.
In quibusdam, Nec careant. recte utrunq;.
A` tibi suspecto duxit Vlysse genus.
quidam legunt despecto, quasi scilicet nimis leue sit suspecto. mihi suspecto placet. quod uerbum apud Ouidium inuisum significat, ut in Acontio etiam.
Hic facit, ut iaceas, & sis suspecta Dianæ.
N escio quid pauidum frigore pectus habet.
Multo rectius legunt quidam. Nescio quod pauidū pectora frigus habet.

Ex Acontio.

M ille modi restant: cliuo sudamus in uno.
In quibusdam. Cliuo sudamus in isto.
I nde fit, ut quoties existere perfida tentas:
In nonnullis, obsistere. in alijs, insistere.
Quiq; subest niueo lenis in ore rubor.

In quibusdam, leuis.

A stringoq́; manus: insideoq́; toro

Legendum ex antiquis exẽplaribus effingoq́; manus. & paulo inferius. Ille manus istas astringit: & assidet ægræ. effingit & assidet ægræ. Eo uerbi significatu, quo idem Ouidius quinto fastorum utitur eo uersu. Ille manus ægras manibus fingebat amcas. Et Virgilius æneidos octauo.

Mulcere alternos, & corpora fingere lingua.

Quis tibi permisit nostras decerpere messes?

In nonnullis, nostras præcerpere messes.

Ex Cydippe.

Omnia carmina, quæ ab eo sunt uersu: Quos uereor paucos ne uelit esse mihi, non leguntur in antiquis ullis, quæ uiderim, exẽplaribus. Neq; ea Planudes transfert. Atq; ideo non sunt fortasse ipsius Ouidij.

Sed melior iusto, quamq́; mereris, ero.

legendum arbitror. quãq; mereris, ego.

Ex Sapphus epistola.

Flendus amor meus est: elegi quoq; flebile carmen. non ideo hoc carmen immutauimus, quod elegia legi non possit. ultima illa syllaba non solum ob subsequentes consonantes longa esse potest, sed & ob præcedentem ei diphthongum græcorum more: ut etiam alibi Ouidius. Venit odoratos elegia nexa capillos. &; Flebilis indignos elegia solue capillos.

& Blāda pharetratos elegia cantet amores. In his omnibus ultima hac ratione producitur: ut mihi recte illi fecisse uideatur, qui his in locis elegeia cum ei scripserunt: non tamen ut diuidatur, ac dicatur elegeïa. sed quamuis elegia legi possit: uetus tamen hæc lectio, elegi quoq;, mihi longe uisa est elegantior.

N on facit ad lachrymas barbitos illa meas,
Sic in ueteribus. sed & ulla recte.

N ec me Pyrrhiades, Methymniades'ue puellæ.
Rectius, opinor, quod in ueteribus quibusdam. Nec mihi Pyrino subeunt Mnais'ue puellæ. quam lectionem etiam Egnatio nostro iampridem placuisse uideo.

V ilis Amynthone, uilis mihi candida Cydno.
Rectior sit fortasse uetus lectio. Vilis Anactorie.

Q uas non sine crimine amaui.
Sic uetus lectio, ac, mea quidem sententia, recte. & inferius. n. Lesbides, infamem quæ me fecistis amatæ: Et nemo nescit, quid de Sapphus in puellas amoribus dicatur.

S um breuis: at nomen, quod terras impleat omnes,
Est mihi: mensuram nominis ipsa fero.
Longe diuersa ab ea, quæ circunferebatur, lectione uetus hæc lectio: sed & longe mihi uisa est elegantior. ac fieri quidem potest, ut utroq; modo Ouidius scripserit: sed id si uerum est, hoc pacto castigauit: aut prima illa lectio subdititia. Vnum hoc mihi credant boni uiri, credant eruditis pluribus, quos à me nunc nominari non est necesse, qui uetustissimum id exemplar inter cætera castigatissimum, ex quo

& alia plurima, & hæc correxi, uiderunt: & mihi probatissimi huiusce rei testes sunt: nihil à me fictum esse, nihil additum. quæcunq; immutauimus, præter pauca quędā, quæ et lectorem monuimus ita nobis uideri castiganda: ex antiquis exemplaribus immutauimus, ita ut nihil industriæ, aut ingenio meo, labori certe aliquantulum debeatur.

T u quoq;, quæ montes celebras Erycina Sicanos.
Sic uetus lectio: cū prius immites legeretur. Et profecto cum Venerem blāde roget Sappho, quasi obijcere eam immites Sicanos colore, ineptum quoddam esset. quā ob causam, uetus lectio magis placet, & eo magis q̄d ab Eryce Siciliæ mōte est Erycina dicta.

N on Arabum noster dona capillus olet.
Sic uetus lectio. neq; tamē minus elegans: neq; minus ipsius Ouidij existimandum id, quod prius legebatur, carmen. Non arabo noster rore capillus olet.

N il de te mecum est, nisi tantum iniuria: nec te
Admoneat, quod tu munus amantis habes.
Sic in ueteribus: & recte mea sententia. quidam tamen, admonuit, malunt, neq; id non recte. ad hæc, pignus in quibusdam, non munus.

Q uem supra ramos extendit aquatica lotos,
In nonnullis expendit in alijs expandit. recte oīa.

C onstitit ante oculos Naïas una meos.
Sic in ueteribus, & profecto recte. inferius enim Ibimus ò Nymphe. Quidam aliter legunt. mihi, cum sequatur, Constitit, & dixit: repetitum id constitit, & ouidianū maxime, & perelegans uidetur.

N unc uellem facunda forem.

Fortasse rectius sit, forent.

S ine redis: puppiq; tuae uotiua parantur
Munera. - in nonnullis paramus.

Ex primo Amorum.

Elegia I

V t iam nulla tibi non sit legisse uoluptas:
Siquis diligenter sensum carminis consyderet: multo id fortasse rectius iudicabit, quod in nonnullis legitur. Vt non ulla tibi iam sit legisse uoluptas.

Eleg. II.

A n subit? & tacita callidus arte nocet?
in quibusdam, tecta callidus arte nocet? recte utrunq;.

Eleg. V.

A estus erat: mediamq; dies exegerat horam:
Legitur & excesserat recte.

Eleg. VIII.

C um bene deiectis gremium spectabis ocellis.
fortasse spectaris rectius.

H as quoq; quas frontis rugas in uertice portas,
Nusquam aliter: ego aliud quid desydero.

N ec te decipiant ueteris quinquatria cerae.
Nihil hic ea dictio quinquatria significat. fortasse, ut in quibusdam, quinq; atria legendum ut maxime nobilis significetur is, cuius maiorum imagines uel quinq; compleant atria.

N ec nocuit simulatus amor: sine, credat amari:
In nonnullis, se credat amari.

E t sibi pauca rogent. multos si pauca rogabunt:

Legitur etiam, multi si pauca rogabunt; quæ fortasse uerior lectio.

Eleg. IX.

E rgo desidiam quicunq; uocabit amorem.
rectius in quibusdam, uocauit.

Eleg. XII.

V ulturis in ramis, & Strygis oua tulit.
In quibusdam, ora non oua.

Ex II Amorum, Eleg. VI.

Quid pro me Aiaces alter, & alter agent?
In quibusdam, Atrides non Aiaces. utrunq; recte.
O mnes quæ liquido libratis in aëre pennas.
In ueteribus, uibratis. Sed & recte libratis.
S eptima lux uenit non exhibitura sequentem.
Aderat in quibusdam legitur, non uenit.
C onuertit uolucres in sua uota pias.
Nonnulli, in sua uerba pias: & fortasse melius.

Eleg. VII.

S cilicet ancillam, quæ sit tibi fida, rogarem.
Legitur in nonnullis, quæ tam tibi fida: & fortasse rectius.

Eleg. VIII.

P onendis in mille modis perfecta capillis.
In quibusdam, præfecta, ut significat ancillã, quæ à capillis esset. Sed perfecta fortasse rectius.

Eleg. IX.

Lædis

L ædis: & in castris uulneror ipse tuis.
In quibusdam, meis
V ix ullis præ me nota pharetra tua est.
In nonnullis. Vix illis præ me nota pharetra sua est. utrunq; recte.
S perando certe gaudia magna feram.
In antiquis, præmia non gaudia.

Eleg. X.

E rrat, ut à uentis discordibus acta phaselus.
In ueteribus, Errant, ut uentis.
E t medio late ponere membra toro.
Laxe uetus lectio, non late.

Eleg. XI.

P rima malas docuit mirantibus æquoris undas:
& uetus lectio restituetur, & sensus carminis erit rectior, si undis legas non undas.
Quod si concussas Triton exasperat undas
Exasperet ex ueteri lectione legendum.

Eleg. XIIII.

C olchida respersam puerorum sanguine culpant.
In quibusdam, natorum sanguine culpant.

Eleg. XVIII.

N os Macer ignauæ Veneris cessamus in umbra:
In quibusdam, ignaua.
S ceptra tamen sumpsi, curáq; tragœdia nostra
In nonnullis, uersúq; tragœdia nostro.
Quod licet, aut artes teneri profitemur amoris:
P artes in omnibus. nos artes legendum putauimus.

Ex III. Amorum. Eleg. V.

I nachus in media Bithynide pallidus isse,

Fortasse Melia legendum, ut sit Nymphæ nomen. fit enim & ab Apollonio secundo libro mentio cuiusdam Meliæ Nymphæ Bithynidis, quæ Neptuno Amycum peperit. ὅν ποτε νύμφη- τίκτε Ποσειδάωνι γενεθλίῳ εὐνηθεῖσα Βιθυνὶς Μελίη.-

Tyburis argei spumefer arua rigas.

Legitur & Pomifer, quod & Horatius. Et præceps Anio, & Tyburti lucus, & uda Mobilibus pomaria riuis. utrunq; recte.

Huic ego næ demens narrabam fluminum amores.

Quidam legunt, nunc demens. utrunq; recte.

Eleg. VI.

Aut non formosa est, aut non bene culta puella,
Aut puto non uotis sæpe petita meis.

Multo rectior uetus lectio. At non formosa est, at non bene culta puella: At puto non uotis sæpe petita meis.

Sed iacui pigro crimen onus'q; toro

In quibusdam, sic iacui. utrunq; recte.

Quid iuuat ad surdas si cantet Phineus aures.

Sic in omnibus. Nos ex Homero Phemius.

Aut te traiectis ææa uenefica lanis

Sic in quibusdam. Et in magicis quidem sacris lanis utebantur, ut apud Theocritum στέψον τὰν κελέβαν φοινικέῳ οἰὸς ἀώτῳ. Sed & ranis in nonnullis scriptum est. ut de rubetis intelligatur, quarum maximus in magicis usus.

Eleg. VIII.

Et Linon in syluis idem pater edidit altis.
Dicitur inuicta conticuisse lyra.

Sic in omnibus. quidam tamen Et Linon in syluis idem pater abditus altis Dicitur inuicta concinuisse lyra. quae lectio sit fortasse rectior.

Aspice Maeoniden.

In quibusdam adijce Maeoniden.

Quid nos sacra iuuant.

In quibusdam. Quid nunc sacra iuuant.

Eleg. IX.

Hinc pudor, ex illa parte trahebat amor.

Vetus lectio. ex alia parte trahebat amor.

Eleg. X.

Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi?

In nonnullis, patienter adhaesi.

Eleg. XI.

Me lenone placet, duce me productus amator.

In nonnullis, perductus amator.

Ex libro I. De arte amandi.

Phyllirides puerum cythara perfecit Achillem.

Sic nos legendum putauimus, ut sit perfecit, exacte erudiuit, ut, Ponendis in mille modis perfecta capillis.

Andromeden Perseus nigris portarit ab Indis:
Raptaq; sit phrygio graia puella uiro.

Nobis haec elegantior uisa est lectio: cum in omnibus portauit ab Indis: raptaq; sic, legeretur, neque

tamen prior illa non recta.

E t potuit multas ipse decere pudor.

Rectius fortasse in nonnullis, timor: non pudor.

P arcior in nobis, nec tam furiosa libido est.

Sic in ueteribus, & recte. sed & fortior legi potest. ut in Herone, Fortius ingenium suspicor esse uiris. & in Metamorphoseon VII. Et iam fortis erat, pulsusq; resederat ardor.

H anc matutinos pectens ancilla capillos,

In nonnullis, matutino.

I nde propinator nimium quoq; multa propinet:

Et sibi mandatis plura uidenda putet.

Recta sit fortasse haec lectio & congruus enim sane sensus elicitur, & ab omnibus hactenus probata est. mihi tamen nescio quo pacto id subblanditur magis, quod in ueteribus propè omnibus libris legi. Inde procurator nimium quoque multa procurat, Vt sibi mandatis plura uidenda putet. ut. s. id persequatur Ouidius: quod proximis carminibus cœperat: ac de ijs loquatur: qui sub amici nomine obrepentes, maritos fallunt: atq; illis absentibus procuratores relicti: quod persæpe inter amicos, ac familiares euenit: uxoris etiam curam habentes, plura curent, quàm illis mandatum sit. hoc sensu uerba illa procurare, & mandata, & uidere, maxime proprio significatu proferrentur.

H ac minus est una fraude pudenda fides.

In nonnullis, tuenda fides, & fortasse rectius.

G rataq; in iliacis mœnibus uxor erat.

Sic in omnibus. ego graia legendum puto.

Qua licet, inuentis aëra rumpe meis.
In nonnullis, quàm licet utrunq; recte.
D extra Lebynthos erat, syluisq; umbrosa Pachynne,
Nulla usquam insula Pachynne. Ideo Calymna, non Strabone solum, sed ipso etiam eodem Ouidio authore, legendum. qui octauo Metamorphoseon de eodem Icaro uerba faciens cum alijs nonnullis carminibus, quibus hic, utitur, tum hoc propè totum sumit. Dextra Lebynthos erat, fœcundaq; melle Calymna.
A t pater infelix non iam pater, Icare clamat
Ex VIII. Metamorphoseon. nec iam pater.
S i nec blanda satis, nec erit tibi comis amica.
In nonnullis. Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amanti.
A rtis erunt cautæ mollia iussa meæ.
In quibusdam, certe non cautæ.
T u male iactato, tu bene iacta dato.
In nonnullis. tu male iacta dato.
I pse tene distincta tuis umbracula uirgis.
In nonnullis. Ipse tene distenta suis umbracula uirgis. & fortasse rectius.
C ynthius Admeti uaccas pauisse per æstus
In quibusdam, per herbas. in alijs pheræas. recte omnia.
S ed tu, cuicunq; est retinendæ cura puellæ,
In quibusdam. Sed te.
I n thalamos multis hæc uia fecit iter.

In antiquis, in tabulas multis, & fortasse rectius, ut loquatur de ijs, qui testamenta senum his captant artibus, quibus ipse puellas captari docet.

Dum nouus errat amor, uires sibi colligit usu.
In nonnullis colligat.

In ferrum flammasq; ruit, positoq; decore:
Legitur & pudore. recte utrunq;.

Sed lateri nec parce tuo.
In quibusdam, ne parce tuo.

Candidus, Alcathoë qui mittitur urbe pelasga:
Profecto nulla usq̃ urbs Alcathoë. Ideo recte fortasse quidam & hic, & alijs nonnullis in locis, ubi Alcathoë ut nomen urbis legitur: Alcathoi corrigunt: ac Megaram intelligunt. cuius authore Pausania, imperium Alcathous Pelopis filius post Megareum tenuit, ducta eius ob occisum Cytheroniũ leonem in matrimonium filia. Sed & è duabus, quæ Megaræ erant, arcibus, ab Alcathoo altera, eodem Pausania authore, Alcathoë dicta est atque hinc fortasse Ouidius totam Megaram Alcathoën dixerit.

Ad propiora uocor. quisquis sapienter amabit.
Rectius fortasse in nonnullis, patienter amabit.

Exima est uirtus præstare silentia rebus.
Nonnulli, exigua est uirtus.

Assidue domitas tempore fallit odor.
Assiduo nonnulli.

Dic agilem quæcunq; breuis.
Habilem in quibusdam.

Quære nouem cur isse uices dicatur.
Nonnulli uias non uices legunt, moti fortasse eo
Ouidij uersu. Et per quod nouies sæpius isset iter.
S ed neq; ramosa numerabis in ilice frondes.
In quibusdam, glandes.
N am non conueniens omnibus unus erit.
In nonnullis. omnibus omnis erit. utrunq; recte.
A rs faciem dissimulata iuuet.
In quibusdam, iuuat.
u faciem cura, dum te dormire putemus.
T Rectior fortasse uetus lectio. Tu quoq; cum coleris,
nos te dormire putemus.
allida purpureis tangat sua corpora uirgis.
In ueteribus. tingat.
E nnius emeruit Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni Scipio magne tibi.
Aliter in omnibus. mihi tamen qui hos uersus ita
castigarunt, recte admodum uisi sunt castigasse. atq;
ideo eos secutus sum.
Quid minus Andromede potuit sperare reuincta:
In ueteribus. Quid minus Andromedæ fuerat
sperare reuinctæ. recte utrunq;.
O mnia tradantur: portas reserabimus hosti.
In nonnullis, tradentur.
S urgit, & oppositas agitato corpore frondes.
Vetus lectio, appositas.
H oc faciet positam te mihi terra leuem.
Rectius fortasse in nonnullis positæ.

S emper in obliquo fusa sit illa toro.
In ueteribus. Stet uir: in obliquo fusa sit illa toro. & fortasse rectius, siquis diligenter sensum carminis consyderet.

Ex Primo de Remedio amoris.

H aec ut ames faciunt: haec ut fecere, tuentur.
In nonnullis. haec quod fecere.
Q uo tulerat uires Graecia tota suas
In ueteribus. transtulerat. mihi prior magis placet.
M e duce non tumulo prodire iubebitur umbra.
Rectius fortasse in nonnullis, uidebitur.
A uferimur cultu: gemmis, auróq; teguntur
Omnia. in nonnullis, crimina non omnia.

Ex Secundo de Remedio amoris.

A ttrahat ille puer contentos fortius arcus:
Fortasse, attrahat rectius.
P asiphaës Minos in Prognide perdidit ignes.
In nonnullis, in Pronide. utcunq; legatur: ego nusquam de his Minois amoribus quicquam legi.
A mphilochi frater, ne Phagida semper amaret,
Callirhoe fecit, parte recepta tori.
Alcmaeonem profecto intelligit: qui, cum occisa matre argo fugiens, Psophidem, tunc Phegiam à Phego dictam, uenisset: Alphesiboeam Phegri filiam uxorem duxit: cui inter caetera & matris monile

dono dedit. postea cum hinc etiam, quippe ubi illi in dies augesceret potius, quàm minueretur furor, aufugisset: consulto delphico oraculo, in eam regionem uenit, qua Achelous in mare irrumpit: hic & consedit ille: & Callirhoën Acheloi filiam uxorem habuit: ex qua Amphoterum, & Acarnanem filios genuit. Cum uero muliebri quadam cupiditate mota Callirhoë, Eryphilis monile summopere sibi optaret: Phegiam ob id regressus Alcmæon, ab Phegei filijs Temeno, & Axione occisus est. Hæc propè & plura Pausanias in Arcadicis. De hac omni re & Ouidius IX. Metamorphoseon meminit his uersibus.

Subductaq; suos manes tellure uidebit
Viuus adhuc uates: ultusq; parente parentem
Natus, erit facto pius, & sceleratus eodem:
Attonitusq; malis exul, mentisq;, domusq;,
Vultibus Eumenidum, matrisq; agitabitur umbris:
Donec eum coniux fatale poposcerit aurum:
Cognatumq; latus phegeïus hauserit ensis.
Tum demum magno petet hoc Acheloïa supplex
Ab Ioue Callirhoë, natis infantibus annos
Addat: ne'ue necem sinat esse ultoris inultam.
Iuppiter his motus, priuignæ dona, nurusq;
Præcipiet: facietq; uiros impubibus annis.

Hoc uero in loco uidetur non Phagida, sed à Phegeo Phegida legendum: quamuis rectius esset Phegida: Sed magna in his poëtarum licentia.

V*xorem fato credat obesse suo.*

In ueteribus, adesse.

D estituit somnus, si modo somnus erat.

In nonnullis. Destituit somnum. ut sit placidum somnum.

I bat ut ædonio referens trieterica Baccho.

In nonnullis, aonio. & fortasse melius. nam longa est secunda syllaba in ædonio.

F orte aderat iuuenis: dominam lectica tenebat.

In ueteribus, forte aderam iuueni.

N ec compone comas, cum sis uenturus ad illam.

In nunnullis, quia sis.

N on ego dulichias furiali more sagittas,

Ego quid id dulichias sibi uelit, non intelligo: neq; aliam lectionem inueni.

P ræterita cautus ripheide nauita gaudet.

Sic in ueteribus. quidam legunt Niseide.

E t poteras nupta lætus abesse tua.

Melior uetus lectio, lentus abesse tua.

Ex libello de medicamine faciei.

E t quo sit uobis cura tuenda modo.

In nonnullis, forma tuenda.

N anq; ubi puluereæ fuerint confusa farinæ.

In nonnullis. Iamq;, & fortasse rectius.

Ex Nuce.

N unc uterus uitio est, quæ uult formosa uideri:

Rectius fortasse in nonnullis. Nunc uterum uitiat: quod & II amorum idem Ouidius Eleg. XIIII.

Scilicet ut careat rugarum crimina uenter,
Sternetur pugnæ tristis arena tuæ.
Quin tota elegia de hac re conqueritur.

I am tamen inuenio qui me iaculentur
In quibusdam rectius, inuenias qui me iaculentur.

Ex somnio.

I ngenium dominæ lene mouebat anus.
In nonnullis, læna. utrunq; recte.

Ex primo Met.

D icta Iouis pars uoce probant, stimulosq; frementi
Adijciunt. In quibusdam, furenti.

C œruleum Tritona uocat, conchaq; sonanti
in nonnullis, sonaci.

F erre modo posses? quo consolante dolores?
in quibusdam dolores.

A pidanusq; senex, lenisq; Amphrysus, & Aeas.
in ueteribus omnibus, Eridanusq; senex. & profecto non solus est eius nominis in Italia fluuius. Sed et Eridani cuiusdam Atticæ fluuij Ilissum influentis meminit Pausanius. mihi tamen qui Apidanus castigarunt, recte uidentur castigasse. Cum enim dicat Ouid. Conueniunt illuc popularia flumina primum: & Thessalis sit fluuius Peneus: Thessaliæ sunt profecto flumina nominanda. non uel ignodiles Atticæ riuuli conquirendi. Apidanus autem accepto ad Pharsalon Enipeo in Peneũ illabitur. Vt Strabo.

V ngulaq; in quinos dilapsa absumitur ungues.

in nonnullis, diducta absumitur ungues.

Ex secundo Meta.

Et modo quos illi fatum contingere non est.

in nonnullis, fas tum contingere non est. mihi fatum magis placet.

Quæ postquam summo tetigere iacentia tergo.

recta lectio. Sed & recte nonnulli legunt. Sensere iacentia tergo.

Combustaq; nubila fumant.

in ueteribus, ambustaq; nubila fumant.

Arcuit omnipotens.

Arguit in omnibus. nos arcuit legendum duximus.

Seruandum dederat, sic inconfessa quid esset.

Sic in ueteribus. Sed rectius fortasse nonnulli. Sed enim inconfessa. legitur etiam. sed non confessa.

Quam quondam nympha Chariclo
Fluminis in rapidi ripis enixa uocauit
Ocyrhoën. in ueteribus Charicto. Sed profecto Chariclo Chironis uxor fuit, authore Pindaro atq; alijs: ideo nos Chariclo castigauimus.

Illud erat tempus, quo te pastoria pellis
Texit: onusq; fuit baculus syluestris oliuæ:
Alterius dispar è septem fistula cannis.

Sic in pluribus antiquis exemplaribus. ac si hoc modo legatur: ob id, quod alterius dixit, intelligendum est: unius manus onus fuisse baculum, alterius fistulam. Sed & in ueteribus quibusdã, Onus dextræ baculus syluestris oliuæ, quæ si probetur lectio: uerbum, fuit, subintelligendum est: quod sæpius à poëtis prætermittitur. Nõnulli malũt legere.

Alternis dispar e septem fistula cannis. ut id dicat Ouidius: nunc baculum solitum ferre Apollinem, nunc fistulam.

Ex tertio Metamorphoseon.

V rna dedit sonitum: longo caput extulit antro
In nonnullis, longum.

E xilij felix. Sic in ueteribus nonnullis & recte.
Sed & exilio felix non minus recte.

E t substricta gerens sicyonis ilia ladon.
Lagon in nonnullis, quod & Planudes.

Q ua tamen usque potest
Rectius fortasse in ueteribus, quo tamen usq; potest.

D umq; dolet, summa uestemq; reduxit ab ora:
Cum summo ab ore in omnibus, nos ita legendum credidimus.

H ac Tyron, ac profugos posuistis sede penates:
Sic legendum ex uetustissimis exemplaribus, cum prior lectio À Tyro, hac profugos, repugnante syllaba claudicaret. imitatus est autem Virgilij carmen ex primo Aene.
Ilium in Italiam portans, uictosq; penates,
quin ali Ouid. Iliō in teriā trāsfer felicius urbem.

D extera Naxos erat.
In nonnullis fortasse rectius. Dextra Naxos erat

N on habet infelix, quae matri brachia tendat.
Neq; in ueteribus libris inuenitur id carmen, quod ante hoc interponunt nonnulli: & si maxime inueniretur, expungendum esset, ita subsultat, ita nul-

lius est sensus.

Ex quarto Metamorphoseon.

A t non Alcithoë mineias.

Arsinoe apud Planudem, non Alcithoë legitur,

H æc placet: hæc quoniam uulgaris fabula non est.

In nonnullis, Hoc placet.

S cinditur, & tenui stridente foramine longas

Eiaculatur aquas. Nonnulli, & tenuis stridente foramine longe. sed & prior recta.

N ec loquar, ut quondam naturæ iure nouato.

in nonnullis, nec loquor.

S æpe cytoriaco deducit pectine crines.

In omnibus, cytheriaco. Sed profecto cytoriaco legendum.

D esinis? aut fugio, tecumq; ait ista relinquo?

Nonnulli legunt, Desine: uel fugio. mihi prior lectio magis placet.

E t obstantes reiecit ab ore colubros.

Rectius in nonnullis, colubras.

C onstitit hesperio regis Atlantis in orbe:

In quibusdã rectius. opinor, regnis Atlãtis in orbe.

Q uáq; patent nunc terga cauis super obsita conchis

In quibusdam, quáq; patet.

Ex quinto Meta.

N ec coniugalia festa

et sexto etiã Ouidius coniugalia secũda producta. Nec mea uirginitas, nec coniugalia iura. & XI. Nec coniugale solutum est Fœdus in alitibus. &

fortasse coniugalia sit legendum. Sed uetera omnia exemplaria, coniugalia.

E cce Syenites genitus Methione Phorbas,

in ueteribus, Suenites. Nos id u pro y. ueterum more positum credimus. quin Syenites & Planudes. Syenites autem à Syene urbe ductum est: cuius incolas Syenites dici ait & Stephanus.

I nde Semiramio Polydæmona sanguine cretum,

Polydegmona Planudes, non Polydæmona.

A mphycus albenti uelatus tempora uitta

Rectius fortasse, Alphytus.

T u quoq; Iapetide non hos adhibendus ad usus,

Lampetide Planudes.

S ed retinente manu moriens, è poste pependit.

in quibusdam. Sed retinente manū. utrumq; recte.

B actreus Alcioneus,

Barceus Planudes. mihi bactreus placet.

-Regis'q; Thoastes,

Armiger, Choristes Planudes, non Thoastes.

I ntrat: & immeriti uindex, ultor'q; parentis

quidam immeritæ parentis legunt.

-I nde caua circundata nube Seriphon

Deserit à dextra Cythno, Gyaro'q; relictis.

In omnibus Cypro legitur. Sed tam longe à Serípho, & Cycladibus omnibus Cypros, ut nullum omnino in hoc uersu locum habeat. Ideo nos Cythno legendum putauimus: quæ una est Cycladum Seripho propinqua, authore Strabone, Stephano, & reliquis. Sed & Planudes hunc Ouidij locum ita interpretatur. Ε'ντεῦθεν δὲ κοίλη νεφέλη περι-

χερσεῦσα τὴν σέριφον καταλέλοιπε, τήντε κύθνον καὶ γύαρον δεξιὰς ἀφεῖσα, ὅθεν συντομωτάτη ὁδὸς ἔδο= ξεν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἰούσῃ, τάς τε θήβας καὶ τὴν παρθενικὸν ἑλικῶνα ζητεῖ.

I psumq́; regit qui numina terræ.

Fortasse rectius, id quod nonnulli legunt, ipsumq́; re git qui numina ponti.

S olis ab occasu, solis quærebat ad ortus

In nonnullis, solis ad occasus.

M irantem, flentemq́;, & tangere monstra pauentem

Parantem in quibusdam, non pauentem.

F ertilitas terræ latum uulgata per orbem.

In nonnullis, totum uulgata per orbem.

E x Acheronte suo furuis peperisse sub antris

In nonnullis. syluis peperisse sub atris.

S ed certe sonituq́; pedum terrebat:

In quibusdam, sonitusq́; pedum terrebat. in alijs, sonituq́; pedum terrebat. omnia recte.

Ex VI. Metamorphoseon.

E xiluisse fretum: quo pignore uendicet urbem.

Sic in nonnullis, & recte legitur. dicitur enim in fabulis, cum certaret cũ Pallade Neptunus de Athenarum nomine, percusso à Neptuno scopulo mare subito extitisse. Sed & equum à Neptuno eo pacto editum illo in certamine non minus est reperire. ideo prior etiam lectio recta. Exiluisse ferum. ferum autem equum dici satis sit nobis Virgilij authoritas

In latus,

In latus, inq; feri curuam compagibus aluum

E xul erat mundi.

In quibusdam, mundo.

Quod'q; licet tacito uenerantur murmure numen
Latonæ. turba quantum distabat ab orba,
Indignata Dea est.

Vti id fortasse sit rectius, quod in quibusdam. Latonæ turbæ. ut sit turbæ uenerantur sic ex ijs, quæ sequuntur, proculdubio sensus qui placeat, elici nullus potest. Legitur in nonnullis, quæ quantum distat. in alijs, quæ quàm distabat. ego quoquo modo legatur, aliud quid desydero. est & exemplaria inuenire, in quibus hoc insertum sit carmen.

Tantum animosa sui furijs agitata doloris
Indignata Dea est. hoc uero ut rude, & minime Ouidio dignum est, ita audacter excludi debet.

Vidi præsens, stagnum'q;, locum'q;.

In quibusdam, lacum'q;.

I lla suam uocat hanc, cui quondam regia coniux
Orbem interdixit. in nonnullis, regia Iuno. Sed & regia coniux non minus recte. id quod sequitur, in nonnullis fortasse rectius, orbe interdixit.

S ydereo siccata sitim collegit ab æstu:

In quibusdam, concepit.

C oncolor huic humerus nascendi tempore dextro
Corporeus'q; fuit. Multo rectius in quibusdam, hic humerus.

H inc placido dantur sua corpora somno.

nonnulli, tradunt.

A ttonitam'q; trahens intra sua mœnia ducit.

Alij,limina.

S ceptra loci,rerum'q; capit moderamen Erechtheus.

In quibusdam,regni'q; capit.

Ex VII. Metamorphoseon.

M agna sequar:titulum seruatæ pubis achiuæ,

Sic in nonnullis. Sed & puppis achiuæ, quod in quibusdam,legi recte potest.

D iriguere metu minyæ:subit ille: nec ignes

Sensit anhelatos.

Sic in ueteribus.præterquam quod non ignes, sed illos,aut ullos,sensit anhelatos, aut anhelatus,aut anhelantes. Varia enim sunt in hoc exemplaria. sed nos ignes legendum putauimus, ut & alibi Ouidius.

Isset anhelatos non præmedicatus in ignes.

D issimulem'q; animum subijt pater Aeta relictus.

In nonnullis,subijt Aeeta relictus.

N on annis renouare tuis

In quibusdam,reuocare.

N uda pedem,nudos humeris infusa capillos:

quidam,nudis humeris.

-Nullo cum murmure serpens

Sopitæ similis nullo cum murmure serpit:

Immotæ'q; silent frondes:-

Nullus,si hoc pacto legantur, est horum carminum sensus. atq; ideo recta sint fortasse nonnulla exemplaria: in quibus medio excluso carmine, Nullo cum murmure sepes, Immotæ'q; silent frondes:leg-

tur. Sed & recte legi potest, Nullo cum murmure serpens, ut sit qui es serpens nullo cum murmure. Sequētia uero carmina, ut in ueteribus quibusdam,

Sopitis similes nullo cum murmure sepes,
Immotæq; silent frondes:

Quæ lectio & è Planude colligitur.

Custodemq; rudem somno sopistis:

Quidam, rudem somni.

Multa quoque Apidani placuerunt gramina ripis:

& hic Eridani in omnibus. Sed ego iisdem rationibus, quæ superius primo libro adduxi, permotus, quod scilicet hic etiam Thessaliæ loca & flumina ab Ouidio percenseantur: inter quæ non magis sit attico, quàm gallico Eridano locus: eos, qui Apidani castigarunt, secutus sum. idq; eo libentius feci, quod Planudes etiam, qui in primo, ubi idem error, cum cæteris errauerat: hic meliora uidetur secutus exemplaria. Sic enim hoc carmen interpretatur. πολλαὶ δ' αὐτῇ κ' ἀν ταῖς ὄχθαις τοῦ ἀπιδανοῦ ἤρεσαν.

Ante quaterdenos hunc se reminiscitur annos

Cum in omnibus, nunc se reminiscitur, nós hunc se legendum credidimus. quam lectionem & Planudes secutus est. quod uero sequebatur carmen, quod in pluribus id antiquis exemplaribus non inuenitur, & superfluere uidetur: expungendū duximus.

Ille cruore fluens subito tamen alleuat artus:

Cubito non subito ex ueteribus legendum.

Et stricto toties iratus amore.

Spreto in nonnullis.

Florentemq; Cythnon, Syron, planamq; Seriphon:

In omnibus, florẽtemq́; Tyron, Cypron planamq́; Seriphon. Nos neutrum probamus. Cypron et Tyron, quæ longissime absunt à Cycladibus, legi nullo pacto potest: uti tamen Cypron è Cythno deprauatum, ut alio etiam in loco superius diximus: propè affirmauerim: ita non ausim Cythnon prima correpta loco Tyri ponere, et Syron, ubi Cypron substituere. ac mea quidem sententia Cythnon planamq́; Seriphon, recte legatur. quid uero Tyri loco sit reponendum, quærant alij.

D ucite: & omnis eat. rerum status iste mearum.

In pluribus, dicite, non ducite. Quin & melius fortasse diuidatur carmen quo pacto Planudes. Dicite: & omnis eat rerum status iste mearum.

I n partem leti citius uenit, atq; salutis.

Aliter in quibusdam, & fortasse rectius,

Vtq́; salutis,

Spes abijt: finemq́; uident in funere morbi:

Indulgent animis.

I sse sub amplexus Asopidos Aëginæ:

Sic nos legendum putauimus, atq; id ex ueteribus quibusdam collegimus. ut diuidatur. s. diphthongus, ut apud Virg. Neptuno aëgeo.

E t rami totidem, totidemq́; animalia ramis

Rectius in quibusdam, & ramos totidem.

C essit & exitio multis, pecoriq́; sibiq́;

Ruricolæ pauere feram.

Sic in ueteribus multis. sed fortasse rectius sit quod in quibusdam. Cessit & exitio multis, pecorumq́; suumq́; ut sit multis pecorum, & suum. quam le-

ctionem & Planudes agnoscit, sic hoc carmen interpretatus, καὶ πολλοῖς εἰς ὄλεθρον προβάτων καὶ χοίρων γένονεν. quod uero sequitur, Ruricolæ pauere feram. In nonnullis, Rurigenæ. Planudes Indigenæ. qui sic interpretatur, ἔδεισαν δὲ καὶ οἱ ἰθαγενεῖς τὸ θήριον. quod fortasse sit rectius. sequitur enim uicina iuuentus.

Ex VIII. Metamor.

C eneris falsa est ea fabula: uerum
Et ferus, & captus nullius amore iuuencæ,
In nonnullis, uerus non uerum: mihi uerum magis placet.

S tant uelut uallum, uelut alta hastilia setæ.
Legitur in nonnullis & alterum eiusdem sententiæ carmen.
Et setæ rigidis similes hastilibus horrent.
Atq; utrunq; mea sententia Ouidij est. cũ tamen alterum repudiandũ sit: proximũ hemistichion, riget horrida ceruix. in causa fuit, ut hoc excluderemus.

T yndaridæ gemini præstantes cæstibus alter
In nonnullis. spectatus cæstibus alter.

N emorisq; decus Tegeæa lycæi.
Quod post hoc sequebatur carmen,
Venit Atalanta Schenei pulcherrima uirgo.
tum quia in ueteribus non inuenitur, tum quod & syllabis claudicat, et rude ac nihili est, reijciendum duximus.

V t excussis elisus nubibus ignis.

In quibuſdam, eliſi ignes.

E micat ex oculis: ſpirat quoq; pectore flammas.

In quibuſdam, flamma.

O rithyæ magni roſtro femur hauſit adunco.

Orichiæ in nonnullis. Planudes Orityæ.

À ſyluis ſyluas, & ab aruis arua reuulſi:

Reuelli in quibuſdam, & recte.

M edio circundata muro.

Quidam modico legunt non medio.

N ec refert dominos illic, famulos ne requiras.

Famulos'ue, in quibuſdam.

Quæ caua ſunt flauentibus illita ceris.

In nonnullis, qua caua ſunt.

Ex IX. Metamor.

N eſcia quem maneat tanti uictoria regni.

In nonnullis belli non regni.

H unc tamen ablati domuit iactura decoris:

In nonnullis. hunc tantum. & fortaſſe rectius.

H is eliſa iacet moles nemeæa lacertis:

Quod poſt hoc legebatur carmen,

His Cacus horrẽdum tyberino in littore monſtrum

Quod & ſyllaba repugnat: & in plurimis antiquis exemplaribus non inuenitur: ideo nos repudiandum arbitrati ſumus. Sunt tamen qui malint retinere: ſed corrigant. Quidam. His iacet horrendum. quidam, Cacus & horrendum.

Quoq; Chimæra iugo medijs in partibus ignem,

Pectus & ora leæ, caudam ſerpentis habebat.

Male qui hircum non ignem: fortasse ingens legendum. ut sit ingens pectus, atq; id dicat Ouidius, quod Lucretius eo uersu.

Prima Leo, postrema Draco, media ipsa Chimæra.

Sanctaq; Bubastis, uarijsq; coloribus Apis,

In nonnullis. uariusq; coloribus Apis.

Spes est, quæ capiat, spes est, quæ pascat amorem.

In nonnullis, amantem.

Ex X. Meta.

Ipse suos gemitus folijs inscripsit: & ai ai
Flos habet inscriptum: funestaq; littera ducta est.

In ueteribus multis et ya: quam lectionem sunt qui probent: ego non uideo cur probare debeam: cum nullo pacto Aiacis nomen his literis describi possit: quod in eodem flore factum & hic paulo superius ostendit Ouidius, cum inquit.

Tempus & illud erit, quo se fortissimus heros
Addat in hunc florem: folioq; legatur eodem.

& XII.

Littera communis medijs, pueroq;, uiroq;
Inscripta est folijs: hæc nominis: illa querelæ.

Querelæ dicūt qdā ya esse posse. nominus nō uideo, quō esse possit, cum Aiacis tamen nomen designandum sit. Ideo illi mihi recte sentire uidentur, qui & ai ai legunt. ai enim & querelæ est, & Aiacis nomen innuit. Quin Planudes sic interpretatur. καὶ αἶ αἶ τὸ ἄνθος ἔχει δὴ γεγραμμένον. & tamen fortasse sit rectius ai nō repetere, sed diphthon=

gum diuidere, quod sæpius à poëtis fit, & latinorum morem sequi, apud quos aï est bisyllabum, quod et in ipso hoc Aiacis nomine licet cognoscere.

E t officium commisso spondet amori,
nonnulli, at officium.

Ex XI. Metamorphoseon.

Quæ postquam rapuere feræ: cornuq; minaci
Diuulsere boues.
In nonnullis, cornuq; minaces, utrunq; recte.

C armine uocali clarus, cytharaq; Philammon.
Huius Philammonis fit ab Apollonij interprete mẽcio: qui ait Pherecydem dixisse non Orphea cum argonautis, sed Philammonem nauigasse. hunc uero ait Suidas fuisse Thamyræ Thracis patrem.

G estumq; manus Ceycis habebat.
Planudes. sceptrumq; manus Ceycis habebat.

I ngemit Halcyone: lachrymas mouet, atq; lacertos
Fortasse legendum sit. Ingemit Halcyone lachrymans: mouet atq; lacertos.

F ertur Alixirhoë
Alixothoë Planudes.

P rospicit Hesperien patria cebrenida ripa,
Eperien in omnibus. quin & Planudes, ἠπερίην.

Ex XII. Metamorphoseon.

Quem uastum uastior ipso
in nonnullis. ipse.

Quæ mihi tunc primum, tunc est conspecta supremũ.
in quibusdam. Quæ mihi tunc primum fuerat conspecta uolucris. Sed & prior recta. ait enim inferius, sed auis nunc unica Cæneu.

C um tamen ille ferox,
In nonnullis. Cur tamen. in alijs. Et tamen.

N on ea Tydides non audet Oileus Aiax
Si Oileus legatur, sumendum est pro Oileius. quidã malunt Oileos, ut intelligatur filius.

Ex XIII. Metamorphoseon.

I ste tulit pretium.
In quibusdam, ipse.

(Heu pars una ducum)
sic in omnibus. Sed fortasse sit rectius. Et pars una ducum.

Velaturq;, aliturq; auibus:
In quibusdam, Venaturq;, aliturq;.

T antum ego te supero:
In nonnullis, Tanto ego te supero.

Quo dij crudeles, nisi uti noua funera cernam,
In quibusdam, nisi quo noua funera.

E xpellitq; genis oculos:
In nonnullis. Expilatq; genis. utrunq; recte.

T erq; rogum lustrant: & consonus exit in auras
Ter plangor:
In nonnullis, tum consonus exit in auras.

F erre diu nequiere luem:
Sic in quibusdam, ut uirgiliano utatur uerbo, qui

de eadem pestilentia arboribusq́; satisq́; lues, & letifer annus. in nonnullis tamen Ioue non luem.

P ræterereunt uecti:

In quibusdam, præter erant uecti.

H actenus acta tibi possum memoranda referre,

Legitur & miranda.

Ex XIIII. Meta.

N auifragumq́; fretum,

In uetustis, Naüfragumq́; fretum: ut tamen quadri syllabum sit, uelutí & id uirgilianum &, naüfragum scyllacæum.

-Acheloidumq́; relinquit

Sirenum scopulos-

Profecto penultima Acheloidum syllaba breuis est. ideo fortasse Acheloiadum sit legendum.

-Nec adhuc spectasse tot annos

Quinquēnem poterat graia quater edere pugna.

In nonnullis, graiam pugnam. Sed licet aperte quid sibi hic Ouidius uelit, intelligatur: confusus tamen uerborum ordo, & sibi non quadrans, aliquid facit, ut desyderemus.

-Clarus subit Alba Latino:

In omnibus. Clarus subit ecce Latino. Sed profecto Alba Latino successit. ideo nos Alba non ecce legendum putauimus.

I amq́; palatinæ summam Proca gentis habebat.

Quamuis in omnibus. Iamq́; Palatinus summæ loca gentis habebat. quia tamen nusquam le-

gitur Palatinum Albæ regnasse: qui hoc carmen ita castigarunt: recte mihi sensisse uisi sunt.

N on tamen ante mihi curam excessisse memento:
In quibusdam, Non tamen ante tui.

D ignam animam pœna congestis exuit armis.
In nonnullis, edidit.

(Nam memoro: memoriq; animo pia uerba notaui)
In quibusdam. tua uerba.

EX XV. Metamorphoseon.

P alantesq; homines passim rationis egentes,
In nonnullis. ac rationis egentes. in alijs, ac ratione carentes. mihi, ac, uidetur superfluere.

-Alioq; renascitur urbe.
In quibusdam, ore.

INDEX *fabularum & aliorum quorundam apud Ouidium secundum ordinem Alphabeti per Aldum Manutium Romanum.*

A

B

Cannæ

H

I

M

N

O

P

R

S

Z

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON LIBER PRIMVS.

iN noua fert animus mutatas dicere formas
Corpora. dij cœptis (nam uos mutastis & illas)
Aspirate meis: primáq; ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.
Ante mare, & terras, &, quod tegit omnia, cœlum,
Vnus erat toto naturæ uultus in orbe:
Quem dixere chaos: rudis, indigestaq; moles,
Nec quicquam, nisi pondus iners, congestaq; eodem
Non bene iunctarum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan:
Nec noua crescendo reparabat cornua Phœbe:
Nec circunfuso pendebat in aëre tellus
Ponderibus librata suis: nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.
Quáq; erat & tellus, illic & pontus, & aër:
Sic erat instabilis tellus, innabilis unda,
Lucis egens aër: nulli sua forma manebat:
Obstabatq; alijs aliud: quia corpore in uno
Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,
Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus.
Hanc deus, & melior litem natura diremit.
Nam cœlo terras, & terris abscidit undas:
Et liquidum spisso secreuit ab aëre cœlum.
Quæ postquam euoluit: cæcóq; exemit aceruo:
Dissociata locis concordi pace ligauit.

I gnea conuexi uis,& sine pondere cœli
E micuit: summaq; locum sibi legit in arce.
P roximus est aër illi leuitate, locoq;.
D ensior his tellus, elementaq; grandia traxit,
E t pressa est grauitate sui: circumfluus humor
V ltima possedit: solidumq; coërcuit orbem.
S ic ubi dispositam, quisquis fuit ille deorum,
C ongeriem secuit: sectamq; in membra redegit:
P rincipio terram, ne non æqualis ab omni
P arte foret: magni speciem glomerauit in orbis.
T um freta diffudit: rapidisq; tumescere uentis
I ussit: & ambitæ circundare littora terræ.
A ddidit & fontes, & stagna immensa, lacusq;:
F luminaq; obliquis cinxit decliuia ripis.
Q uæ diuersa locis partim sorbentur ab ipsa:
I n mare perueniunt partim: campoq; recepta
L iberioris aquæ, pro ripis littora pulsant.
I ussit & extendi campos, subsidere ualles,
F ronde tegi syluas, lapidosos surgere montes.
V tq; duæ dextra cœlum, totidemq; sinistra
P arte secant zonæ, quinta est ardentior illis:
S ic onus inclusum numero distinxit eodem
C ura dei: totidemq; plagæ tellure premuntur.
Q uarum quæ media est, non est habitabilis æstu:
N ix tegit alta duas: totidem inter utranque locauit:
T emperiemq; dedit, mista cum frigore flamma.
I mminet his aër: qui quanto est pondere terræ,
P ondere aquæ leuior: tanto est onerosior igne.
I llic & nebulas, illic consistere nubes
I ussit, & humanas motura tonitrua mentes,

E t cum fulminibus facientes frigora uentos.
H is quoq; non passim mundi fabricator habendum
A ëra permisit: uix nunc obsistitur illis,
C um sua quisq; regat diuerso flamina tractu:
Q uin lanient mundum: tanta est discordia fratrum.
E urus ad auroram, nabathæaq; regna recessit,
P ersidaq;, & radijs iuga subdita matutinis.
V esper, & occiduo quæ littora sole tepescunt:
P roxima sunt zephyro. Scythiam, septemq́; triones
H orrifer inuasit Boreas. contraria tellus
N ubibus assiduis, pluuioq́; madescit ab austro.
H æc super imposuit liquidum, & grauitate carẽtem
A ethera, nec quicquam terrenæ fecis habentem.
V ix ita limitibus discreuerat omnia certis:
C um, quæ pressa diu massa latuere sub ipsa,
S ydera cœperunt toto efferuescere cœlo.
N eu regio foret ulla suis animalibus orba:
A stra tenent cœleste solum, formæq́; deorum:
C esserunt nitidis habitandæ piscibus undæ:
T erra feras cepit: uolucres agitabilis aër.
S anctius his animal, mentisq́; capacius altæ
D eerat adhuc, & quod dominari in cætera posset:
N atus homo est: siue hunc diuino è semine fecit
I lle opifex rerum mundi melioris origo:
S iue recens tellus, seductaq; nuper ab alto
A ethere cognati retinebat semina cœli.
Q uam satus Iapeto mistam fluuialibus undis
F inxit in effigiem moderantum cuncta deorum.
P ronaq; cum spectent animalia cætera terram:
O s homini sublime dedit: cœlumq́; uidere

Iussit: & erectos ad sydera tollere uultus.
Sic, modo quæ fuerat rudis, & sine imagine, tellus
Induit ignotas hominum conuersa figuras.
Aurea prima sata est ætas: quæ uindice nullo
Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat:
Pœna, metusq; aberant: nec uerba minantia fixo
Aere ligabantur: nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui: sed erant sine iudice tuti.
Non dum cæsa suis, peregrinum ut uiseret orbem,
Montibus, in liquidas pinus descenderat undas:
Nullaq; mortales, præter sua, littora norant.
Non dum præcipites cingebant oppida fossæ:
Non tuba directi, non æris cornua flexi,
Non galeæ, non ensis erat: sine militis usu
Mollia securæ peragebant ocia gentes.
Ipsa quoq; immunis, rastroq; intacta, nec ullis
Saucia uomeribus per se dabat omnia tellus.
Contentiq; cibis nullo cogente creatis,
Arbuteos fœtus, montanaq; fraga legebant,
Cornaq;, & in duris hærentia mora rubetis,
Et, quæ deciderant patula Iouis arbore, glandes.
Ver erat æternum: placidiq; tepentibus auris
Mulcebant zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat:
Nec renouatus ager grauidis canebat aristis.
Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant:
Flauaq; de uiridi stillabant ilice mella.
Postquam Saturno tenebrosa in tartara misso,
Sub Ioue mundus erat: subijtq; argentea proles
Auro deterior, fuluo pretiosior ære:

I uppiter antiqui contraxit tempora ueris:
P erq́; hyemes, æstusq́;, & inæquales autumnos,
E t breue uer, spatijs exegit quattuor annum.
T um primum siccis aer feruoribus ustus
C anduit: & uentis glacies astricta pependit.
T um primum subiere domos: domus antra fuerunt,
E t densi frutices, & iunctæ cortice uirgæ.
S emina tum primum longis cerealia sulcis
O bruta sunt: pressiq́; iugo gemuere iuuenci.
T ertia post illam successit ahenea proles
S æuior ingenijs, & ad horrida promptior arma,
N on scelerata tamen. De duro est ultima ferro.
P rotinus irrupit uenæ peioris in æuum
O mne nefas: fugêre pudor, uerumq́;, fidesq́;:
I n quorum subiere locum, fraudesq́;, doliq́;,
I nsidiæq́;, & uis, & amor sceleratus habendi.
V ela dabat uentis, nec adhuc bene nouerat illos,
N auita: quæq́; diu steterant in montibus altis,
F luctibus ignotis insultauere carinæ.
C ommunemq́; prius, ceu lumina solis, & auræ,
C autus humum longo signauit limite mensor.
N ec tantum segetes, alimentaq; debita diues
P oscebatur humus: sed itum est in uiscera terræ:
Q uasq́; recondiderat, stygijsq́; admouerat umbris,
E ffodiuntur opes, irritamenta malorum.
I amq́; nocens ferrum, ferroq́; nocentius aurum
P rodierat: prodijt bellum: quod pugnat utroq;:
S anguineaq́; manu crepitantia concutit arma.
V iuitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus:
N on socer à genero: fratrum quoq; gratia rara est:

I mminet exitio uir coniugis, illa mariti:
L urida terribiles miscent aconita nouercæ:
F ilius ante diem patrios inquirit in annos:
V icta iacet pietas: & uirgo, cæde madentes
V ltima cœlestum terras Astræa reliquit.
N e'ue foret terris securior arduus æther:
A ffectasse ferunt regnum cœleste Gigantes:
A ltaq; congestos struxisse ad sydera montes.
T um pater omnipotens misso perfregit olympum
F ulmine: & excussit subiecto Pelion Ossæ.
O bruta mole sua cum corpora dira iacerent:
P erfusam multo natorum sanguine terram
I ncaluisse ferunt: calidum'q; animasse cruorem:
E t, ne nulla suæ stirpis monimenta manerent:
I n faciem uertisse hominum. sed & illa propago
C ontemptrix superûm, sæuæ'q; auidissima cædis,
E t uiolenta fuit: scires è sanguine natos.
Quæ pater ut summa uidit Saturnius arce:
I ngemit: & facto non dum uulgata recenti
F œda Lycaoniæ referens conuiuia mensæ,
I ngentes animo & dignas Ioue concipit iras:
C onciliumq; uocat. tenuit mora nulla uocatos.
E st uia sublimis cœlo manifesta sereno,
L actea nomen habet, candore notabilis ipso.
H ac iter est superis ad magni tecta tonantis,
R egalem'q; domum: dextra, læua'q; deorum
A tria nobilium ualuis celebrantur apertis:
P lebs habitat diuersa locis: à fronte potentes
C œlicolæ, clari'q; suos posuere penates.
H ic locus est: quem, si uerbis audacia detur:

Haud timeam magni dixisse palatia cœli.
Ergo, ubi marmoreo superi sedere recessu:
Celsior ipse loco, sceptróq; innixus eburno
Terrificam capitis concussit térq;, quatérq;
Cæsariem: cum qua terram, mare, sydera mouit.
Talibus inde modis ora indignantia soluit.
Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempestate fui: qua centum quisq; parabat
Iniĳcere anguipedum captiuo brachia cœlo.
Nam, quanquã ferus hostis erat: tamen illud ab uno
Corpore, & ex una pendebat origine bellum.
Nunc mihi, qua totum Nereus circunsonat orbem:
Perdendum est mortale genus: per flumina iuro
Infera, sub terras stygio labentia luco.
Cuncta prius tentanda: sed immedicabile uulnus
Ense recidendum est: ne pars syncera trahatur.
Sunt mihi semidei, sunt rustica numina Nymphæ,
Fauníq;, Satyríq;, & monticolæ Syluani.
Quos quoniam cœli non dum dignamur honore:
Quas dedimus, certe terras habitare sinamus.
An satis ò superi tutos fore creditis illos?
Cum mihi, qui fulmen, qui uos, habeóq;, regóq;:
Struxerit insidias notus feritate Lycaon?
Confremuere omnes: studĳsq; ardentibus ausum
Talia deposcunt. Sic, cum manus impia sæuit
Sanguine cæsareo romanum extinguere nomen:
Attonitum tanto subitæ terrore ruinæ
Humanum genus est: totusq; perhorruit orbis.
Nec tibi grata minus pietas Auguste tuorum:
Quàm fuit illa Ioui. qui postquam uoce, manúq;

Murmura compreſſit:tenuere ſilentia cuncti.
Subſtitit ut clamor preſſus grauitate regentis:
Iuppiter hoc iterum ſermone ſilentia rupit.
Ille quidem pœnas(curam hanc dimittite)ſoluit.
Quod tamen admiſſum,quæ ſit uindicta,docebo.
Contigerat noſtras infamia temporis aures:
Quam cupiens falſam,ſummo delabor olympo:
Et deus humana luſtro ſub imagine terras.
Longa mora eſt,quantum noxæ ſit ubiq; repertum,
Enumerare:minor fuit ipſa infamia uero.
Mænala tranſieram latebris horrenda ferarum,
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycæi.
Arcados hinc ſedes,& inhoſpita tecta tyranni
Ingredior:traherent cum ſera crepuſcula noctem.
Signa dedi ueniſſe deum:uulguſq́; precari
Cœperat:irridet primo pia uota Lycaon:
Mox ait,Experiar deus hic diſcrimine aperto,
An ſit mortalis:nec erit dubitabile uerum.
Nocte grauem ſomno,nec opina perdere morte
Me parat:hæc illi placet experientia ueri.
Nec contentus eo,miſſi de gente moloſſa
Obſidis unius iugulum mucrone reſoluit:
Atq; ita ſemineces partim feruentibus artus
Mollit aquis:partim ſubiecto torruit igni.
Quos ſimul impoſuit menſis:ego uindice flamma
In dominum dignoſq́; euerti tecta penates.
Territus ipſe fugit:nactuſq́; ſilentia ruris
Exululat:fruſtraq́; loqui conatur:ab ipſo
Colligit os rabiem:ſolitæq́; cupidine cædis
Vtitur in pecudes:& nunc quoq; ſanguine gaudet.

In uillos abeunt uestes: in crura lacerti:
Fit lupus: & ueteris seruat uestigia formæ.
Canicies eadem est: eadem uiolentia uultus:
Idem oculi lucent: eadem feritatis imago.
Occidit una domus: sed non domus una perire
Digna fuit: qua terra patet, fera regnat erinnys.
In facinus iurasse putes: dent ocyus omnes,
Quas meruere pati (sic stat sententia) pœnas.
Dicta Iouis pars uoce probant: stimulosq́; frementi
Adijciunt: alij partes assensibus implent.
Est tamen humani generis iactura dolori
Omnibus: & quæ sit terræ mortalibus orbæ
Forma futura, rogant: quis sit laturus in aras
Thura: ferisńe paret populandas tradere terras.
Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ)
Rex superûm trepidare uetat: sobolemq́; priori
Dissimilem populo promittit origine mira.
Iamq́; erat in totas sparsurus fulmina terras:
Sed timuit, ne forte sacer tot ab ignibus æther
Conciperet flammas: totusq́; ardesceret axis.
Esse quoq; in fatis reminiscitur, affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaq; regia cœli
Ardeat: & mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata cyclopum:
Pœna placet diuersa: genus mortale sub undis
Perdere: & ex omni nimbos dimittere cœlo.
Protinus æolijs aquilonem claudit in antris:
Et quæcunq; fugant inductas flamina nubes:
Emittitq́; notum. madidis notus euolat alis,
Terribilem picea tectus caligine uultum.

Barba grauis nimbis: canis fluit unda capillis:
Fronte ſedent nebulæ: rorant pennæq;, ſinusq;.
Vtq; manu late pendentia nubila preſſit:
Fit fragor: & denſi funduntur ab æthere nimbi.
Nuntia Iunonis uarios induta colores
Concipit Iris aquas: alimentaq; nubibus affert.
Sternuntur ſegetes: & deplorata colonis
Vota iacent: longiq; perit labor irritus anni.
Nec cœlo contenta ſuo Iouis ira: ſed illum
Cæruleus frater iuuat auxiliaribus undis.
Conuocat hic amnes: qui poſtquam tecta tyranni
Intrauere ſui: non eſt hortamine longo
Nunc, ait, utendum: uires effundite ueſtras:
Sic opus eſt: aperite domos: ac mole remota,
Fluminibus ueſtris totas immittite habenas.
Iuſſerat: hi redeunt: ac fontibus ora relaxant:
Et defrenato uoluuntur in æquora curſu.
Ipſe tridente ſuo terram percuſſit: at illa
Intremuit: motuq; uias patefecit aquarum.
Expatiata ruunt per apertos flumina campos:
Cumq; ſatis arbuſta ſimul, pecudesq;, uirosq;,
Tectaq;, cumq; ſuis rapiunt penetralia ſacris.
Siqua domus manſit, potuitq; reſiſtere tanto
Indeiecta malo: culmen tamen altior huius
Vnda tegit: preſſæq; latent ſub gurgite turres.
Iamq; mare, & tellus nullum diſcrimen habebant:
Omnia pontus erat: deerant quoq; littora ponto.
Occupat hic collem: cymba ſedet alter adunca:
Et ducit remos illic, ubi nuper ararat:
Ille ſuper ſegetes, aut merſæ culmina uillæ

N auigat: hic summa piscem deprendit in ulmo.
F igitur in uiridi, si sors tulit, anchora prato:
A ut subiecta tegunt curuæ uineta carinæ.
E t modo qua graciles gramen carpsere capellæ:
N unc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.
M irantur sub aqua lucos, urbesq;, domosq;
N ereides: syluasq; tenent delphines: & altis
I ncursant ramis: agitataq; robora pulsant.
N at lupus inter oues: fuluos uehit unda leones:
V nda uehit tigres: nec uires fulminis apro,
C rura nec ablato prosunt uelocia ceruo.
Q uæsitisq; diu terris ubi sistere possit,
I n mare lassatis uolucris uaga decidit alis.
O bruerat tumulos immensa licentia ponti:
P ulsabantq; noui montana cacumina fluctus.
M axima pars unda rapitur: quibus unda pepercit,
I llos longa domant inopi ieiunia uictu.
S eparat Aonios actæis Phocis ab aruis
T erra ferax, dum terra fuit: sed tempore in illo
P ars maris, & latus subitarum campus aquarum.
M ons ibi uerticibus petit arduus astra duobus,
N omine Parnasus: superatq; cacumine nubes.
H ic ubi Deucalion (nam cætera texerat æquor)
C um consorte tori parua rate uectus adhæsit:
C orycidas nymphas, & numina montis adorat,
F atidicamq; Themin: quæ tunc oracla tenebat.
N on illo melior quisquam, nec amantior æqui
V ir fuit: aut illa reuerentior ulla deorum.
I uppiter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
E t superesse uirûm de tot modo millibus unum,

E t ſupereſſe uidet de tot modo millibus unam,
I nnocuos ambos, cultores numinis ambos:
N ubila diſiecit: nimbisq́; aquilone remotis,
E t cœlo terras oſtendit, & æthera terris.
N ec maris ira manet: poſitoq́; tricuſpide telo
M ulcet aquas rector pelagi: ſupraq́; profundum
E xtantem, atq; humeros innato murice tectum
C æruleum Tritona uocat: conchaq́; ſonanti
I nſpirare iubet: fluctusq́;, & flumina ſigno
I am reuocare dato. caua buccina ſumitur illi,
T ortilis in latum quæ turbine creſcit ab imo:
B uccina, quæ medio concepit ubi aera ponto:
L ittora uoce replet ſub utroq; iacentia phœbo.
T um quoq; ut ora dei madida rorantia barba
C ontigit: & cecinit iuſſos inflata receſſus:
O mnibus audita eſt telluris, & æquoris undis:
E t quibus eſt undis audita, coercuit omnes.
I am mare littus habet: plenos capit alueus amnes:
F lumina ſubſidunt: colles exire uidentur:
S urgit humus: creſcunt loca decreſcentibus undis:
P oſtq́; diem longam nudata cacumina ſyluæ
O ſtendunt: limumq́; tenent in fronde relictum.
R edditus orbis erat: quem poſtquam uidit apertum,
E t deſolatas agere alta ſilentia terras,
D eucalion lachrymis ita Pyrrham affatur obortis.
O ſoror, o coniux, o fœmina ſola ſuperſtes,
Q uam commune mihi genus, & patruelis origo,
D einde torus iunxit: nunc ipſa pericula iungunt:
T errarum, quaſcunq; uident occaſus, & ortus:
N os duo turba ſumus: poſſedit cætera pontus.

Haec quoq; adhuc uitae non est fiducia nostrae
Certa satis: terrent etiam nunc nubila mentem.
Quid tibi, si sine me fatis erepta fuisses:
Nunc animi miseranda foret? quo sola timorem
Ferre modo posses? quo consolante dolores?
Namq; ego (crede mihi) si te quoq; pontus haberet:
Te sequerer coniux: & me quoq; pontus haberet.
O utinam possem populos reparare paternis
Artibus: atq; animas formatae infundere terrae.
Nunc genus in nobis restat mortale duobus.
Sic uisum est superis: hominum'q; exempla manemus.
Dixerat: & flebant: placuit coeleste precari
Numen: & auxilium per sacras quaerere sortes.
Nulla mora est: adeunt pariter Cephisidas undas,
Et nondum liquidas, sed iam uada nota secantes.
Inde ubi libatos irrorauere liquores
Vestibus, & capiti: flectunt uestigia sanctae
Ad delubra deae: quorum fastigia turpi
Pallebant musco. stabant'q; sine ignibus arae.
Vt templi tetigere gradus: procumbit uterq;
Pronus humi: gelido'q; pauens dedit oscula saxo:
Atq; ita, si precibus, dixerunt, numina iustis
Victa remollescunt: si flectitur ira deorum:
Dic Themi, qua generis damnum reparabile nostri
Arte sit: & mersis fer opem mitissima rebus.
Mota dea est: sortem'q; dedit: Discedite templo:
Et uelate caput: cinctas'q; resoluite uestes:
Ossaq; post tergum magnae iactate parentis.
Obstupuere diu: rupit'q; silentia uoce
Pyrrha prior: iussis'q; deae parêre recusat:

D et'q; ſibi ueniam, pauido rogat ore: pauet'q;
L ædere iactatis maternas oſſibus umbras.
I nterea repetunt cæcis obſcura latebris
V erba datæ ſortis ſecum: inter ſe'q; uolutant.
I nde Promethides placidis Epimethida dictis
M ulcet: &, aut fallax, ait, eſt ſolertia nobis:
A ut pia ſunt, nullum'q; nefas oracula ſuadent.
M agna parens terra eſt: lapides in corpore terræ,
O ſſa reor dici: iacere hos poſt terga iubemur.
C oniugis augurio quanquam titania mota eſt:
S pes tamen in dubio eſt: adeo cœleſtibus ambo
D iffidunt monitis: ſed quid tentare nocebit?
D iſcedunt: uelant'q; caput: tunicas'q; recingunt:
E t iuſſos lapides ſua poſt ueſtigia mittunt.
S axa (quis hoc credat, niſi ſit pro teſte uetuſtas?)
P onere duritiem cœpere, ſuum'q; rigorem:
M olliri'q; mora, mollita'q; ducere formam.
M ox, ubi creuerunt, natura'q; mitior illis
C ontigit: ut quædam, ſic non manifeſta uideri
F orma poteſt hominis: ſed uti de marmore cœpta,
N on exacta ſatis, rudibus'q; ſimillima ſignis.
Q uæ tamen ex illis aliquo pars humida ſucco,
E t terrena fuit: uerſa eſt in corporis uſum.
Q uod ſolidum eſt, flecti'q; nequit: mutatur in oſſa.
Q uæ modo uena fuit: ſub eodem nomine manſit:
I n'q; breui ſpatio ſuperorum numine ſaxa
M iſſa uiri manibus faciem traxere uirorum:
E t de fœmineo reparata eſt fœmina iactu.
I nde genus durum ſumus, experiens'q; laborum:
E t documenta damus, qua ſimus origine nati.

C ætera diuersis tellus animalia formis
S ponte sua peperit: postquam uetus humor ab igne
I ncaluit solis: cœnumq́;, udæq́; paludes
I ntumuere æstu: fœcundaq; semina rerum
V iuaci nutrita solo, ceu matris in aluo
C reuerunt: faciemq́; aliquam cœpere morando.
S ic ubi deseruit madidos septemfluus agros
N ilus: & antiquo sua flumina reddidit alueo:
A etherioq́; recens exarsit sydere limus:
P lurima cultores uersis animalia glebis
I nueniunt: & in his quædam modo nata, sub ipsum
N ascendi spatium quædam imperfecta, suisq́;
T runca uident humeris: & eodem in corpore sæpe
A ltera pars uiuit: rudis est pars altera tellus.
Q uippe, ubi temperiem sumpsere humorq́;, calorq́;:
C oncipiunt: & ab his oriuntur cuncta duobus.
C umq́; sit ignis aquæ pugnax: uapor humidus oẽs
R es creat: & discors concordia fœtibus apta est.
E rgo, ubi diluuio tellus lutulenta recenti
S olibus ætherijs, altoq́; recanduit æstu:
E didit innumeras species: partimq́; figuras
R ettulit antiquas: partim noua monstra creauit.
I lla quidem nollet: sed te quoq; maxime Python
T um genuit: populisq́; nouis incognite serpens
T error eras: tantum spatij de monte tenebas.
H unc deus arcitenens, & nunquam talibus armis
A nte, nisi in damis, capreisq́; fugacibus usus,
M ille grauem telis exhausta pene pharetra
P erdidit effuso per uulnera nigra ueneno.
N e'ue operis famam posset delere uetustas:

I nſtituit ſacros celebri certamine ludos,
P ythia perdomiti ſerpentis nomine dictos.
H ic iuuenum quicunq; manu, pedibuſ'ue, rota'ue
V icerat: eſculeæ capiebat frondis honorem.
N ondum Laurus erat: longo'q; decentia crine
T empora cingebat de qualibet arbore Phœbus.
P rimus amor Phœbi Daphne Peneïa: quem non
S ors ignara dedit, ſed ſæua Cupidinis ira.
D elius hunc nuper uicto ſerpente ſuperbus
V iderat adducto flectentem cornua neruo:
Q uid'q; tibi laſciue puer cum fortibus armis?
D ixerat: iſta decent humeros geſtamina noſtros:
Q ui dare certa feræ, dare uulnera poſſumus hoſti:
Q ui modo peſtifero tot iugera uentre prementem
S trauimus innumeris tumidum Pythona ſagittis.
T u face neſcio quos eſto contentus amores
I rritare tua: nec laudes aſſere noſtras.
F ilius huic Veneris, figat tuus omnia Phœbe,
T e meus arcus, ait. quanto'q; animalia cedunt
C uncta deo: tanto minor eſt tua gloria noſtra.
D ixit: & eliſo percuſſis aëre pennis
I mpiger umbroſa Parnaſi conſtitit arce:
D e'q; ſagittifera prompſit duo tela pharetra
D iuerſorum operum: fugat hoc, facit illud amorem:
Q uod facit, auratum eſt, & cuſpide fulget acuta:
Q uod fugat, obtuſum eſt, et hẽt ſub arundine plũbum.
H oc deus in nympha Peneïde fixit: at illo
L æſit apollineas traiecta per oſſa medullas.
P rotinus alter amat: fugit altera nomen amantis,
S yluarum latebris, captiuarum'q; ferarum

Exuuijs

E xuuijs gaudens,innuptæq́; æmula Phœbes.
V itta coërcerbat positos sine lege capillos.
M ulti illam petiere:illa auersata petentes
I mpatiens,expersq́; uiri nemora auia lustrat:
N ec quid hymen,q̃d amor,quid sint cõnubia, curat.
S æpe pater dixit,generum mihi filia debes:
S æpe pater dixit,debes mihi nata nepotes.
I lla uelut crimen tedas exosa iugales,
P ulchra uerecundo suffundens ora rubore,
I nq́; patris blandis hærens ceruice lacertis,
D a mihi perpetua genitor carissime,dixit,
V irginitate frui:dedit hoc pater ante Dianæ.
I lle quidem obsequitur:sed te decor iste,quod optas
E sse uetat:uotoq́; tuo tua forma repugnat.
P hœbus amat:uisæq́; cupit connubia Daphnes:
Q uodq́; cupit,sperat:suaq; illum oracula fallunt.
V tq́; leues stipulæ demptis adolentur aristis:
V t facibus sepes ardent:quas forte uiator
V el nimis admouit,uel iam sub luce reliquit:
S ic deus in flammas abijt:sic pectore toto
V ritur:& sterilem sperando nutrit amorem.
S pectat inornatos collo pendere capillos:
E t quid si comantur ait?uidet igne micantes
S yderibus similes oculos:uidet oscula:quæ non
E st uidisse satis:laudat digitosq́;,manusq́;,
B rachiaq;,& nudos media plus parte lacertos.
S iqua latent,meliora putat,fugit ocyor aura
I lla leui:neq; ad hæc reuocantis uerba resistit.
N ympha precor peneia mane:non insequor hostis:
N ympha mane:sic agna lupum, sic cerua leonem,

S ic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ,
H ostes quæq; suos: amor est mihi causa sequendi.
M e miserum, ne prona cadas: indigna'ue lædi
C rura notent sentes: & sim tibi causa doloris.
A spera, quà properas, loca sunt: moderantius, oro,
C urre: fugam'q; inhibe: moderantius insequar ipse.
C ui placeas, inquire tamen: non incola montis,
N on ego sum pastor: non hic armenta, greges'q;
H orridus obseruo: nescis temeraria, nescis
Q uem fugias: ideo'q; fugis. mihi delphica tellus,
E t Claros, & Tenedos, pataræaq; regia seruit:
I uppiter est genitor: per me quod erit'q;, fuit'q;,
E st'q;, patet: per me concordant carmina neruis.
C erta quidem nostra est: nostra tamen una sagitta
C ertior: in uacuo quæ uulnera pectore fecit.
I nuentum medicina meum est: opifer'q; per orbem
D icor: & herbarum subiecta potentia nobis.
H ei mihi, quod nullis amor est sanabilis herbis:
N ec prosunt domino, quæ prosunt omnibus, artes.
P lura locuturum rapido Peneïa cursu
F ugit: cum'q; ipso uerba imperfecta reliquit.
T unc quoq; uisa decens: nudabant corpora uenti:
O buiaq; aduersas uibrabant flamina uestes:
E t leuis impulsos retro dabat aura capillos.
A ucta fuga forma est: sed enim non sustinet ultra
P erdere blanditias iuuenis deus: ut'q; monebat
I pse amor, admisso sequitur uestigia passu.
V t canis in uacuo leporem cum gallicus aruo
V idit: & hic prædam pedibus petit, ille salutem.
A lter inhæsuro similis iam iam'q; tenere

S perat: & extento stringit uestigia rostro:
A lter in ambiguo est, an sit comprensus: & ipsis
M orsibus eripitur: tangentiaq; ora relinquit.
S ic deus, & uirgo est: hic spe celer, illa timore.
Q ui tamen insequitur, pennis adiutus amoris,
O cyor est: requiem'q; negat: tergo'q; fugacis
I mminet: & crinem sparsum ceruicibus afflat.
V iribus absumptis expalluit illa: citæ'q;
V icta labore fugæ, spectans Peneiadas undas,
F er pater, inquit, opem: si flumina numen habetis.
Q ua nimium placui, tellus aut hisce: uel istam,
Q uæ facit, ut lædar, mutando perde figuram.
V ix prece finita, torpor grauis occupat artus:
M ollia cinguntur tenui præcordia libro:
I n frondem crines, in ramos brachia crescunt:
P es modo tam uelox pigris radicibus hæret:
O ra cacumen habent: remanet nitor unus in illa.
H anc quoq; Phœbus amat: posita'q; in stipite dextra,
S entit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus:
C omplexus'q; suis ramos ut membra lacertis,
O scula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
C ui deus, at quoniam coniux mea non potes esse:
A rbor eris certe, dixit, mea: semper habebunt
T e coma, te citharæ, te nostræ laure pharetræ.
T u ducibus lætis aderis: cum læta triumphum
V ox canet: & longas uisent capitolia pompas.
P ostibus augustis eadem fidissima custos
A nte fores stabis: mediam'q; tuebere quercum.
V t'q; meum intonsis caput est iuuenile capillis:
T u quoq; perpetuos semper gere frondis honores.

Finierat Pæan. factis modo laurea ramis
Annuit: utq́; caput uisa est agitasse cacumen.
Est nemus Hæmoniæ, prærupta quod undiq; claudit
Sylua: uocant tempe: per quæ Peneus ab imo
Effusus Pindo spumosis uoluitur undis:
Deiectuq́; graui tenues agitantia fumos
Nubila conducit, summisq́; aspergine syluis
Influit: & sonitu plus quàm uicina fatigat.
Hæc domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia magni
Amnis: in his residens facto de cautibus antro
Vndis iura dabat, nymphisq́; colentibus undas.
Conueniunt illuc popularia flumina primum,
Nescia gratentur, consolenturúe parentem,
Populifer Sperchius, & irrequietus Enipeus,
Apidanusq́; senex, lenisq́; Amphrysus, & Aeas:
Moxq́; amnes alij, qui, quà tulit impetus illos,
In mare deducunt fessas erroribus undas.
Inachus unus abest: imoq́; reconditus antro,
Fletibus auget aquas: natamq́; miserrimus Io
Luget ut amissam: nescit, uitáne fruatur,
An sit apud manes: sed quam non inuenit usquam:
Esse putat nusquam: atq; animo peiora ueretur.
Viderat à patrio redeuntem Iuppiter illam
Flumine: & ò uirgo Ioue digna, tuoq́; beatum
Nescio quem factura toro, pete, dixerat, umbras
Aut horũ, aut horũ nemorũ (& mõstrauerat ambas)
Dum calet, & medio sol est altissimus orbe.
Quod si sola times latebras intrare ferarum:
Præside tuta deo nemorum secreta subibis:
Nec de plebe deo: sed qui cælestia magna

S ceptra manu teneo: sed qui uaga fulmina mitto.
N e fuge me: fugiebat enim. iam pascua Lernæ,
C onsitaq; arboribus Lyrcæa reliquerat arua:
C um deus inducta latas caligine terras
O cculuit: tenuitq; fugam: rapuitq; pudorem.
I nterea medios Iuno despexit in agros:
E t noctis faciem nebulas fecisse uolucres
S ub nitido mirata die, nec fluminis illas
E sse, nec humenti sensit tellure remitti:
A tq;, suus coniux ubi sit, circunspicit, ut quæ
D eprensi toties bene nosset furta mariti.
Q uem postquam cœlo non repperit: aut ego fallor:
A ut ego lædor, ait: delapsaq; ab æthere summo,
C onstitit in terris: nebulasq; recedere iussit.
C oniugis aduentum præsenserat: inq; nitentem
I nachidos uultus mutauerat ille iuuencam.
B os quoq; formosa est. speciem Saturnia uaccæ,
Q uanquam inuita, probat: necnon & cuius, et unde,
Q uo ue sit armento, ueri quasi nescia quærit.
I uppiter è terra genitam mentitur: ut author
D esinat inquiri: petit hanc Saturnia munus.
Q uid faciat? crudele suos addicere amores:
N on dare, suspectum est: pudor est, qui suadeat, illinc:
H inc dissuadet amor. uictus pudor esset amore.
S ed leue si munus sociæ generisq;, toriq;
V acca negaretur: poterat non uacca uideri.
P ellice donata non protinus exuit omnem
D iua metum: timuitq; Iouem: & fuit anxia furti:
D onec Aristoridæ seruandam tradidit Argo.
C entum luminibus cinctum caput Argus habebat:

Inde ſuis uicibus capiebant bina quietem:
Cætera ſeruabant: atq; in ſtatione manebant.
Conſtiterat quocunq; loco: ſpectabat ad Io:
Ante oculos Io, quamuis auerſus, habebat.
Luce ſinit paſci: cum ſol tellure ſub alta eſt:
Claudit: & indigno circundat uincula collo.
Frondibus arboreis, & amara paſcitur herba:
Proq́; toro, terræ non ſemper gramen habenti
Incubat infelix: limoſaq; flumina potat.
Illa etiam ſupplex Argo cum brachia uellet
Tendere: non habuit quæ brachia tenderet Argo.
Et conata queri, mugitus edidit ore:
Pertimuitq́; ſonos: propriaq́; exterrita uoce eſt.
Venit & ad ripas, ubi ludere ſæpe ſolebat:
Inachidas ripas: nouaq; ut conſpexit in unda
Cornua pertimuit: ſeſeq́; exterrita fugit.
Naiades ignorant, ignorat & Inachus ipſe,
Quæ ſit. at illa patrem ſequitur: ſequiturq́; ſorores:
Et patitur tangi: ſeq́; admirantibus offert.
Decerptas ſenior porrexerat Inachus herbas:
Illa manus lambit: patrijsq́; dat oſcula palmis:
Nec retinet lachrymas: et, ſi modo uerba ſequantur,
Oret opem: nomenq́; ſuum, caſusq́; loquatur.
Littera pro uerbis, quam pes in puluere duxit:
Corporis indicium mutati triſte peregit.
Me miſerum, exclamat pater Inachus: inq; gementis
Cornibus, & niueæ pendens ceruice iuuencæ,
Me miſerum, ingeminat: tú ne es quæſita per omnes
Nata mihi terras? tu non inuenta, reperta es.
Luctus eras leuior. retices: nec mutua noſtris

D icta refers: alto tantum suspiria ducis
P ectore: quodq; unum potes, ad mea uerba remugis.
A t tibi ego ignarus thalamos, tedasq; parabam:
S pesq; fuit generi mihi prima: secunda nepotum.
D e grege nunc tibi uir, & de grege natus habendus:
N ec finire licet tantos mihi morte dolores:
S ed nocet esse deum: præclusaq; ianua lethi
A eternum nostros luctus extendit in æuum.
T alia dicenti stellatus summouet Argus,
E reptamq; patri diuersa in pascua natam
A bstrahit: ipse procul montis sublime cacumen
O ccupat: unde sedens partes speculatur in omnes.
N ec superûm rector mala tanta Phoronidos ultra
F erre potest: natumq; uocat: quem lucida partu
P leias enixa est: lethoq; det, imperat, Argum.
P arua mora est, alas pedibus, uirgamq; potenti
S omniferam sumpsisse manu, tegimenq; capillis.
H æc ubi disposuit: patria Ioue natus ab arce
D esilit in terras: illic tegimenq; remouit:
E t posuit pennas: tantummodo uirga retenta est.
H ac agit, ut pastor per deuia rura capellas
D um uenit, adductas: & structis cantat auenis.
V oce nouæ captus custos Iunonius artis,
Q uisquis es, hoc poteris mecum considere saxo,
A rgus ait: neq; enim pecori fœcundior ullo
H erba loco est: aptamq; uides pastoribus umbram.
S edit Atlantiades: & euntem multa loquendo
D etinuit sermone diem: iunctisq; canendo
V incere arundinibus seruantia lumina tentat.
I lle tamen pugnat molles euincere somnos:

Et quamuis sopor est oculorum parte receptus:
Parte tamen uigilat: quærit quoq; (nanq; reperta
Fistula nuper erat) qua sit ratione reperta.
Tum deus, Arcadiæ gelidis in montibus, inquit,
Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas
Naias una fuit: nymphæ Syringa uocabant.
Non semel & Satyros eluserat illa sequentes:
Et quoscunq; deos umbrosaq; sylua, feraxq́;
Rus habet: Ortygiam studijs, ipsamq́; colebat
Virginitate deam: ritu quoq; cincta Dianæ
Falleret, & credi posset Latonia: si non
Corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
Sic quoq; fallebat. redeuntem colle Lycæo
Pan uidet hanc: pinuq́; caput præcinctus acuta,
Talia uerba refert: restabat uerba referre:
Et precibus spretis fugisse per auia nympham:
Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem
Venerat: hic illam, cursum impedientibus undis,
Vt se mutarent, liquidas orasse sorores:
Panaq;, cum prensam sibi iam Syringa putaret:
Corpore pro nymphæ calamos tenuisse palustres:
Dumq; ibi suspirat, motos in arundine uentos
Effecisse sonum tenuem, similemq́; querenti:
Arte noua, uocisq; deum dulcedine captum,
Hoc mihi colloquium tecum dixisse manebit:
Atq; ita disparibus calamis compagine ceræ
Inter se iunctis nomen tenuisse puellæ.
Talia dicturus, uidit Cyllenius omnes
Succubuisse oculos: adopertaq; lumina somno.

Supprimit extemplo uocem: firmatq; soporem,
Languida permulcens medicata lumina uirga.
Nec mora, falcato nutantem uulnerat ense,
Qua collo est confine caput: saxoq; cruentum
Deijcit: & maculat præruptam sanguine rupem.
Arge iaces: quodq; in tot lumina lumen habebas,
Extinctum est: centumq; oculos nox occupat una.
Excipit hos: uolucrisq; suæ Saturnia pennis
Collocat: & gemmis caudam stellantibus implet.
Protinus exarsit: nec tempora distulit iræ:
Horriferamq; oculis, animoq; obiecit erinnym
Pellicis argolicæ: stimulosq; in pectore cæcos
Condidit: & profugam per totum terruit orbem.
Vltimus immenso restabas Nile labori.
Quem simul ac tetigit: positisq; in margine ripæ
Procubuit genibus: resupinoq; ardua collo,
Quos potuit, solos tollens ad sydera uultus,
Et gemitu, & lachrymis, & luctisonoq; mugitu
Cum Ioue uisa queri est: finemq; orare malorum.
Coniugis ille suæ complexus colla lacertis,
Finiat ut pœnas tandem, rogat: inq; futurum
Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
Hæc erit: & stygias iubet hoc audire paludes.
Vt lenita dea est: uultus capit illa priores:
Fitq;, quod ante fuit: fugiunt de corpore setæ:
Cornua decrescunt: fit luminis arctior orbis:
Contrahitur rictus: redeunt humeriq;, manusq;:
Vngulaq; in quinos dilapsa absumitur ungues:
De boue nil superest, formæ nisi candor, in illa:
Officioq; pedum nymphe contenta duorum

E rigitur: metuitq́; loqui, ne more iuuencæ
M ugiat: & timide uerba intermissa retentat:
H inc dea niligena colitur cæleberrima turba:
H inc Epaphus magni genitus de semine tandem
C reditur esse Iouis: perq́; urbes, iuncta parenti
T empla tenet. fuit huic animis æqualis, & annis
S ole satus Phaeton: quē quondam magna loquētem,
N ec sibi cædentem, Phœboq́; parente superbum,
N on tulit Inachides: matriq́;, ait, omnia demens
C redis: & es tumidus genitoris imagine falsi:
E rubuit Phaethon: iramq́; pudore repressit:
E t tulit ad Clymenen Epaphi conuitia matrem.
Q uoq́; magis doleas genitrix, ait, en ego liber
I lle ferox, tacui: pudet hæc opprobria nobis
E t dici potuisse: & non potuisse refelli.
A t tu, si modo sum cœlesti stirpe creatus:
E de notam tanti generis: meq́; assere cœlo.
D ixit: & implicuit materno brachia collo:
P erq́; suum, Meropisq́; caput, tedasq́; sororum
T raderet orauit ueri sibi signa parentis,
A mbiguum Clymene precibus Phaethontis, an ira
M ota magis dicti sibi criminis, utraq; cœlo.
B rachia porrexit: spectansq́; ad lumina solis,
P er iubar hoc, inquit, radijs insigne coruscis
N ate tibi iuro, quod nos auditq́;, uidetq́;:
H oc te, quem spectas: hoc te, qui temperat orbem:
S ole satum. si ficta loquor: neget ipse uidendum
S e mihi: sitq́; oculis lux ista nouissima nostris.
N ec longus patrios labor est tibi nosse penates.
V nde oritur, terræ domus est contermina nostræ:

S i modo fert animus: gradere: & scitabere ab ipso.
E micat extemplo lætus post talia matris
D icta suæ Phaethon: & concipit æthera mente:
A ethiopesq; suos, positosq; sub ignibus Indos
S ydereis transit: patriosq; adit impiger ortus.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. II.

R Egia solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammasq; imitante pyropo:
C uius ebur nitidum fastigia summa tegebat:
A rgenti bifores radiabant lumine ualuæ.
M ateriam superabat opus. nam Mulciber illic
A equora cælarat medias cingentia terras,
T errarumq; orbem, cœlumq;, quod imminet orbi.
C æruleos habet unda deos, Tritona canorum,
P roteaq; ambiguum, balenarumq; prementem
A egæona suis immania terga lacertis,
D oridaq;, & natas: quarum pars nare uidetur:
P ars in mole sedens uirides siccare capillos:
P isce uehi quædam. facies non omnibus una,
N on diuersa tamen, qualem decet esse sororum.
T erra uiros, urbesq; gerit, syluasq;, ferasq;,
F luminaq;, & nymphas, & cætera numina ruris.
H æc super imposita est cœli fulgentis imago,
S ignaq; sex foribus dextris, totidemq; sinistris.
Q uo simul accliuo Climeneia limite proles

Venit: & intrauit dubitati tecta parentis:
Protinus ad patrios sua fert uestigia uultus:
Consistitq́; procul (neq; enim propiora ferebat
Lumina) purpurea uelatus ueste sedebat
In solio Phœbus claris lucente smaragdis.
À dextra, læuáq; dies, & mensis, & annus,
Sæculaq;, & positæ spatijs æqualibus horæ:
Verq́; nouum stabat cinctum florente corona:
Stabat nuda æstas: & spicea serta gerebat:
Stabat & autumnus calcatis sordidus uuis,
Et glacialis hyems canos hirsuta capillos.
Inde loco medius rerum nouitate pauentem
Sol oculis iuuenem, quibus aspicit omnia, uidit.
Quæq́; uiæ tibi causa? quid hac, ait, arce petisti
Progenies Phaethon haud inficianda parenti?
Ille refert: o lux immensi publica mundi
Phœbe pater, si das usum mihi nominis huius:
Nec falsa Clymene culpam sub imagine cælat;
Pignora da genitor: per quæ tua uera propago
Credar: & hunc animis errorem detrahe nostris.
Dixerat: at genitor circum caput omne micantes
Deposuit radios: propiusq́; accedere iussit:
Amplexuq́; dato, nec tu meus esse negari
Dignus es: & Clymene ueros, ait, edidit ortus.
Quoq́; minus dubites, quod uis pete munus: & illud
Me tribuente feres: promissis testis adesto
Dis iuranda palus, oculis incognita nostris.
Vix bene desierat: currus petit ille paternos:
Inq́; diem alipedum ius, & moderamen equorum.
Pœnituit iurasse patrem: qui terq́;, quaterq́;

C oncutiens illustre caput, temeraria dixit
V ox mea facta tua est: utinam promissa liceret
N on dare: confiteor, solum hoc tibi nate negarem.
D issuadere licet: non est tua tuta uoluntas:
M agna petis Phaëthon, & quæ nec uiribus istis
M unera conueniunt, nec tam puerilibus annis.
S ors tua mortalis: non est mortale, quod optas.
P lus etiam, quàm quod superis contingere possit,
N escius affectas. placeat sibi quisq; licebit:
N on tamen ignifero quisquam consistere in axe
M e ualet excepto. uasti quoq; rector olympi,
Q ui fera terribili iaculatur fulmina dextra:
N on aget hos currus: & quid Ioue maius habetur?
A rdua prima uia est: & qua uix mane recentes
E nituntur equi: media est altissima cælo:
V nde mare, & terras ipsi mihi sæpe uidere
S it timor: & pauida trepidet formidine pectus.
V ltima prona uia est: & eget moderamine certo.
T unc etiam, quæ me subiectis excipit undis,
N e ferar in præceps, Tethys solet ipsa uereri.
A dde, quod assidua rapitur uertigine cælum:
S yderáq; alta trahit: celeriq; uolumine torquet.
N itor in aduersum: nec me, qui cætera, uincit
I mpetus: & rapido contrarius euehor orbi.
F inge datos currus: quid ages? poteris'ne rotatis
O buius ire polis, ne te citus auferat axis?
F orsitan & lucos illic, urbes'q; deorum
C oncipias animo, delubraq; ditia donis
E sse: per insidias iter est, formas'q; ferarum.
V t'q; uiam teneas: nullo'q; errore traharis:

Per tamen aduersi gradieris cornua tauri,
Hæmoniosq́; arcus, uiolentiq́; ora leonis,
Sæuaq; circuitu curuantem brachia longo
Scorpion, atq; aliter curuantem brachia cancrum.
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habent, quos ore, & naribus efflant,
In promptu regere est: uix me patiuntur, ubi acres
Incaluere animi: ceruixq́; repugnat habenis.
At tu, funesti ne sim tibi muneris author,
Nate caue: dum resq́; sinit, tua corrige uota.
Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas,
Pignora certa petis: do pignora certa, timendo:
Et patrio pater esse metu probor: aspice uultus
Ecce meos: utinamq́; oculos in pectore posses
Inserere: & patrias intus deprendere curas.
Deniq; quicquid habet diues circunspice mundus:
Deq́; tot, ac tantis cœli, terræq́;, marisq́;
Posce bonis aliquid: nullam patiere repulsam.
Deprecor hoc unum: quod uero nomine pœna
Non honor est: pœnam Phaëthon pro munere poscis.
Quid mea colla tenes blandis ignare lacertis?
Ne dubita: dabitur (stygias iurauimus undas)
Quodcunq; optaris: sed tu sapientius opta.
Finierat monitus: dictis tamen ille repugnat:
Propositumq́; premit: flagratq́; cupidine currus.
Ergo qua licuit genitor cunctatus ad altos
Deducit iuuenem, uulcania munera, currus.
Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ
Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo.
Per iuga chrysolithi, positæq́; ex ordine gemmæ

C lara,repercusso reddebant lumina Phœbo.
D um'q; ea magnanimus Phaëthon miratur: opus'q;
P erspicit: ecce uigil nitido patefecit ab ortu
P urpureas aurora fores,& plena rosarum
A tria: diffugiunt stellæ: quarum agmina cogit
L ucifer: & cœli statione nouissimus exit.
T um pater,ut terras,mundum'q; rubescere uidit:
C ornuaq; extremæ uelut euanescere lunæ:
I ungere equos Titan uelocibus imperat horis.
I ussa deæ celeres peragunt: ignem'q; uomentes,
A mbrosiæ succo saturos,præsepibus altis
Q uadrupedes ducunt: adduntq; sonantia frena.
T um pater ora sui sacro medicamine nati
C ontigit,& rapidæ fecit patientia flammæ:
I mposuit'q; comæ radios: præsagaq; luctus
P ectore sollicito repetens suspiria,dixit.
S i potes his saltem monitis parêre parentis:
P arce puer stimulis: & fortius utere loris.
S ponte sua properant: labor est inhibere uolantes.
N ec tibi directos placeat uia quinq; per arcus.
S ectus in obliquum est lato curuamine limes:
Z onarum'q; trium contentus fine,polum'q;
E ffugit australem,iunctam'q; aquilonibus arcton.
H ac sit iter: manifesta rotæ uestigia cernes.
V t'q; ferant æquos & cœlum,& terra calores,
N ec preme, nec summum molire per æthera cursum.
A ltius egressus,cœlestia tecta cremabis:
I nferius,terras: medio tutissimus ibis.
N eu te dexterior tortum declinet ad anguem:
N e'ue sinisterior pressam rota ducat ad aram:

I nter utrunq; tene. fortunæ cætera mando:
Q uæ iuuet, & melius, quàm tu tibi, consulat opto.
D um loquor, hesperio positas in littore metas,
H umida nox tetigit: non est mora libera nobis:
P oscimur: & fulget tenebris aurora fugatis.
C orripe lora manu: uel, si mutabile pectus
E st tibi: consilijs, non curribus utere nostris:
D um potes: & solidis etiam nunc sedibus astas.
D umq; male optatos non dum premis inscius axes:
Q uæ tutus spectes, sine me dare lumina terris.
O ccupat ille leuem iuuenili corpore currum:
S tatq; super: manibusq; datas contingere habenas
G audet: & inuito grates agit inde parenti.
I nterea uolucres Pyroeis, Eoüs, & Aethon
S olis equi, quartusq; Phlegon hinnitibus auras
F lammiferis implent: pedibusq; repagula pulsant.
Q uæ postquam Tethys fatorum ignara nepotis,
R eppulit: & facta est immensi copia cœli:
C orripuere uiam: pedibusq; per aëra motis
O bstantes scindunt nebulas: pennisq; leuati
P rætereunt ortos isdem de partibus euros.
S ed leue pondus erat: nec quod cognoscere possent
S olis equi: solitaq; iugum grauitate carebat.
V tq; labant curuæ iusto sine pondere naues:
P erq; mare instabiles nimia leuitate feruntur:
S ic onere insueto uacuos dat in aëre saltus:
S uccutiturq; alte: similisq; est currus inani.
Q uod simul ac sensere: ruunt, tritumq; relinquunt
Q uadrijuges spatium: nec, quo prius, ordine currunt.
I pse pauet: nec, quà commissas flectat habenas:

Nec ſcit, qua ſit iter: nec, ſi ſciat, imperet illis.
Tum primum radijs gelidi calüere triones:
Et uetito fruſtra tentarunt æquore tingi.
Quæq; polo poſita eſt glaciali proxima ſerpens,
Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli,
Incaluit: ſumpſitq; nouas feruoribus iras.
Te quoq; turbatum memorant fugiſſe Boote:
Quamuis tardus eras: & te tua plauſtra tenebant.
Ut uero ſummo deſpexit ab æthere terras
Infelix Phaethon, penitus, penitusq; iacentes:
Palluit: & ſubito genua intremüere timore:
Suntq; oculis tenebræ per tantum lumen obortæ:
Et iam mallet equos nunquam tetigiſſe paternos:
Iam cognoſſe genus piget: & ualuiſſe rogando:
Iam Meropis dici cupiens, ita fertur, ut acta
Præcipiti pinus borea: cui uicta remiſit
Frena ſuus rector: quam dis, uotisq; reliquit.
Quid faciat? multum cœli poſt terga relictum:
Ante oculos plus eſt: animo metitur utrunq;:
Et modo, quos illi fatum contingere non eſt:
Proſpicit occaſus: interdum reſpicit ortus:
Quidq; agat ignarus, ſtupet: & nec frena remittit:
Nec retinere ualet: nec nomina nouit equorum.
Sparſa quoq; in uario paſſim miracula cœlo,
Vaſtarumq; uidet trepidus ſimulacra ferarum.
Eſt locus, in geminos ubi brachia concauat arcus
Scorpius: & cauda, flexisq; utrinq; lacertis
Porrigit in ſpatium ſignorum membra duorum.
Hunc puer ut nigri madidum ſudore ueneni
Vulnera curuata minitantem cuſpide uidit:

Mentis inops, gelida formidine, lora remiſit.
Quæ poſtquam ſummo tetigere iacentia tergo:
Expatiantur equi: nulloq́; inhibente, per auras
Ignotæ regionis eunt: quáq; impetus egit,
Hac ſine lege ruunt: altóq; ſub æthere fixis
Incurſant ſtellis: rapiuntq́; per auia currum:
Et modo ſumma petunt: modo per decliue, uiaſq́;
Præcipites, ſpatio terræ propiore feruntur:
Inferiuſq́; ſuis fraternos currere luna
Admiratur equos: combuſtaq́; nubila fumant.
Corripitur flammis ut quæq; altiſſima tellus:
Fiſſaq́; agit rimas: & ſuccis aret ademptis.
Pabula caneſcunt: cum frondibus uritur arbor:
Materiamq́; ſuo præbet ſeges arida damno.
Parua queror: magnæ pereunt cum mœnibus urbes:
Cumq́; ſuis totas populis incendia gentes
In cinerem uertunt: ſyluæ cum montibus ardent:
Ardet Athos, Tauruſq́; Cilix, & Tmolus, & Oete,
Et tum ſicca, prius celeberrima fontibus Ide,
Virgineuſq́; Helicon, & non dum Oeagrius Aemus:
Ardet in immenſum geminatis ignibus Aetna,
Parnaſuſq́; biceps, & Eryx, & Cynthus, et Othrys,
Et tandem niuibus Rhodope caritura, Mimaſq́;,
Dindymaq́;, & Mycale, natuſq́; ad ſacra Cithæron:
Nec proſunt Scythiæ ſua frigora: Caucaſus ardet,
Oſſaq́; cum Pindo, maiorq́; ambobus Olympus,
Aëriæq́; alpes, & nubifer Appenninus.
Tum uero Phaëthon cunctis è partibus orbem
Aſpicit accenſum: nec tantos ſuſtinet æſtus:
Feruenteſq́; auras uelut è fornace profunda

O re-trahit: currusq; suos candescere sentit.
Et neq; iam cineres, eiectatamq; fauillam
Ferre potest: calidoq; inuoluitur undiq; fumo.
Quoq; eat, aut ubi sit, picea caligine tectus
Nescit: & arbitrio uolucrum raptatur equorum.
anguine tum credunt in corpora summa uocato
Aethiopum populos nigrum traxisse colorem.
Tum facta est Libye raptis humoribus aestu
Arida: tum nymphae passis, fontesq;, lacusq;
Defleuere comis: quaerit Boeotia Dircen,
Argos Amymonen, Ephyre Pirenidas undas.
Nec sortita loco distantes flumina ripas
Tuta manent: medijs Tanais fumauit in undis,
Peneusq; senex, Teuthranthaeusq; Caycus,
Et celer Ismenos cum phocaico Erimantho,
Arsurusq; iterum Xanthus, flauusq; Lycormas,
Quiq; recuruatis ludit Maeander in undis,
Mygdoniusq; Melas, & taenarius Eurotas.
Arsit & Euphrates babylonius: arsit Orentes,
Thermodoonq; citus, Gangesq;, & Phasis, & Ister.
Aestuat Alpheus: ripae sperchiades ardent:
Quodq; suo Tagus amne uehit, fluit ignibus aurum.
Et quae maeonias celebrabant carmine ripas
Flumineae uolucres, medio caluere Caystro.
Nilus in extremum fugit perterritus orbem:
Occuluitq; caput: quod adhuc latet: hostia septem
Pulucrulenta uacant: septem sine flumine ualles.
Fors eadem ismarios Hebrum cum Strymone siccat,
Hesperiosq; amnes Rhenum, Rhodanumq;, Padumq;,
Cuiq; fuit rerum promissa potentia, Tybrim.

Diſſilit omne ſolum:penetratq́; in tartara rimis
Lumen:& infernum terret cum coniuge regem.
Et mare contrahitur:ſiccæq́; eſt campus arenæ,
Quod modo pontus erat:quosq́; altum texerat æquor,
Exiſtunt montes:& ſparſas cycladas augent.
Ima petunt piſces:nec ſe ſuper æquora curui
Tollere conſuetas audent delphines in auras.
Corpora phocarum ſummo reſupina profundo
Exanimata iacent:ipſum quoq; Nerea fama eſt,
Doridaq;,& natas tepidis latuiſſe ſub undis.
Ter Neptunus aquis cum toruo brachia uultu
Exerere auſus erat:ter non tulit aëris ignes.
Alma tamen Tellus,ut erat circundata ponto
Inter aquas pelagi,contractosq́; undiq; fontes,
Qui ſe condiderant in opacæ uiſcera matris:
Suſtulit omniferos collo tenus arida uultus:
Oppoſuit manum fronti:magnoq́; tremore
Omnia concutiens,paulum ſubſedit:& infra
Quàm ſolet eſſe,fuit:ſacraq́; ita uoce locuta eſt.
Si placet hoc,meruiq́;,quid ò tua fulmina ceſſant
Summe deûm?liceat perituræ uiribus ignis,
Igne perire tuo:clademq́; authore leuare.
Vix equidem fauces hæc ipſa in uerba reſoluo:
(Preſſerat ora uapor)toſtos en aſpice crines:
Inq́; oculis fumum:uolitant ſuper ora fauillæ.
Hosńe mihi fructus,hunc fertilitatis honorem,
Officijq́; refers?quod adunci uulnera aratri,
Raſtrorumq́; fero:totoq́; exerceor anno?
Quod pecori frondes,alimentaq; mitia fruges
Humano generi,uobis quoq; thura miniſtro?

Sed tamen exitium fac me meruiſſe: quid undæ,
Quid meruit frater? cur illi tradita ſorte
Aequora decreſcunt? & ab æthere longius abſunt?
Quod ſi nec fratris, nec te mea gratia tangit:
At cœli miſerere tui. circunſpice: utrinq;
Fumat uterq; polus: quos ſi uiolauerit ignis,
Atria ueſtra ruent. Atlas en ipſe laborat:
Vixq; ſuis humeris candentem ſuſtinet axem.
Si freta, ſi terræ pereunt, ſi regia cœli:
In chaos antiquum confundimur. eripe flammis
Siquid adhuc ſupereſt: & rerum conſule ſummæ.
Dixerat hæc tellus: neq; enim tolerare uaporem
Vlterius potuit, nec dicere plura: ſuumq;
Rettulit os in ſe, propioraq; manibus antra.
At pater omnipotens ſuperos teſtatus, & ipſum,
Qui dederat currus, niſi opem ferat, omnia fato
Interitura graui, ſummam petit arduus arcem:
Vnde ſolet nubes latis inducere terris:
Vnde mouet tonitrus, uibrataq; fulmina iactat.
Sed neq; quas poſſet terris inducere nubes
Tunc habuit: nec quos cœlo demitteret imbres.
Intonat: & dextra libratum fulmen ab aure
Miſit in aurigam: pariterq; animaq;, rotisq;
Expulit: & ſæuis compeſcuit ignibus ignes.
Conſternantur equi: & ſaltu in contraria uerſo,
Colla iugo eripiunt, abruptaq; lora relinquunt.
Illic frena iacent, illic temone reuulſus
Axis: in hac radij fractarum parte rotarum:
Sparſaq; ſunt late laceri ueſtigia currus.
At Phaethon rutilos flamma populante capillos,

V oluitur in præceps: longóq; per aera tractu
F ertur: ut interdum de cœlo stella sereno,
E tsi non cecidit, potuit cecidisse uideri.
Q uem procul à patria diuerso maximus orbe
E xcipit Eridanus: fumantiaq; abluit ora.
N aiades hesperiæ trifida fumantia flamma
C orpora dant tumulo: signant quoq; carmine saxum.
H ic situs est Phaethon currus auriga paterni:
Q uem si non tenuit: magnis tamen excidit ausis.
A t pater obductos luctu miserabilis ægro
C ondiderat uultus: & (si modo credimus) unum
I sse diem sine sole ferunt: incendia lumen
P ræbebant: aliquisq; malo fuit usus in illo.
A t Clymene postquam dixit quæcunq; fuerunt
I n tantis dicenda malis: lugubris, & amens,
E t laniata sinus totum percensuit orbem:
E xanimesq; artus primo, mox ossa requirens,
R epperit ossa tamen peregrina condita ripa:
I ncubuitq; loco: nomenq; in marmore lectum
P erfudit lachrymis: & aperto pectore fouit.
N ec minus Heliades lugent: & inania morti
M unera dant lachrymas: & cæsæ pectora palmis
N on auditurum miseras Phaethonta querelas
N octe, dieq; uocant: asternunturq; sepulchro.
L una quater iunctis implerat cornibus orbem:
I llæ more suo (nam morem fecerat usus)
P langorem dederant: è queis Phaethusa sororum
M axima, cum uellet terræ procumbere: questa est
D iriguisse pedes: ad quam conata uenire
C andida Lampetie, subita radice retenta est.

Tertia cum crinem manibus laniare pararet:
Auellit frondes: hæc stipite crura teneri,
Illa dolet fieri longos sua brachia ramos.
Dum'q; ea mirantur: complectitur inguina cortex:
Per'q; gradus uterũ, pectus'q;, humeros'q;, manus'q;
Ambit: & extabant tantum ora uocantia matrem.
Quid faciat mater? nisi quò trahit impetus illam,
Huc eat, atq; illuc? &, dum licet, oscula iungit?
Non satis est: truncis auellere corpora tentat:
Et teneros manibus ramos abrumpit: at inde
Sanguineæ manant tanquam de uulnere guttæ.
Parce precor mater, quæcunq; est saucia, clamat:
Parce precor: nostrum laceratur in arbore corpus:
Iam'q; uale: cortex in uerba nouissima uenit.
Inde fluunt lachrymæ: stillataq; sole rigescunt
De ramis electra nouis: quæ lucidus amnis
Excipit: & nuribus mittit gestanda latinis.
Affuit huic monstro proles Stheneleia Cygnus,
Qui tibi materno quamuis à sanguine iunctus,
Mente tamen Phaethon propior fuit: ille relicto
(Nam Ligurũ populos, & magnas rexerat urbes)
Imperio, ripas uirides, amnem'q; querelis
Eridanum impleret, syluam'q; sororibus auctam:
Cum uox est tenuata uiro: canæ'q; capillos
Dissimulant plumæ: collum'q; à pectore longe
Porrigitur: digitos'q; ligat iunctura rubentes:
Penna latus uelat: tenet os sine acumine rostrum:
Fit noua Cygnus auis: nec se cœlo'q;, Ioui'q;
Credit, ut iniuste missi memor ignis ab illo.
Stagna petit, patulos'q; lacus: ignem'q; perosus,

Quæ colat, elegit, contraria flumina flammis.
Squalidus interea genitor Phaethontis, & expers
Ipse sui decoris, qualis cum deficit orbi
Esse solet, lucemq́; odit, seq; ipse, diemq́;:
Datq; animum in luctus: & luctibus adijcit iram:
Officiumq́; negat mundo. satis, inquit, ab æui
Sors mea principijs fuit irrequieta: pigetq́;
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.
Quilibet alter agat portantes lumina currus.
Si nemo est, omnesq́; dei non posse fatentur:
Ipse agat: ut saltem nostras dum tentat habenas:
Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
Tunc sciet ignipedum uires expertus equorum,
Non meruisse necem, qui non bene rexerit illos.
Talia dicentem circunstant omnia Solem
Numina: né ue uelit tenebras inducere rebus,
Supplice uoce rogant: missos quoq; Iuppiter ignes
Excusat: precibusq́; minas regaliter addit.
Colligit amentes, & adhuc terrore pauentes
Phœbus equos: stimuloq́; dolens, & uerbere sæuit.
Sæuit enim: natumq́; obiectat, & imputat illis.
At pater omnipotens ingentia mœnia cœli
Circuit: & nequid labefactum uiribus ignis
Corruat, explorat: quæ postquam firma, suiq;
Roboris esse uidet: terras, hominumq́; labores
Perspicit: Arcadiæ tamen est impensior illi
Cura suæ: fontesq;, & non dum audentia labi
Flumina restituit: dat terræ gramina, frondes
Arboribus: læsasq; iubet reuirescere syluas.
Dum redit, itq; frequens, in uirgine Nonacrina

H æsit:& accepti caluere sub ossibus ignes.
N on erat huius opus lanam mollire trahendo,
N ec positu uariare comas:ubi fibula uestem,
V itta coercuerat neglectos alba capillos:
E t modo leue manu iaculum,modo sumpserat arcũ:
M iles erat Phœbes:nec Mænalon attigit ulla
G ratior hac Triuiæ. Sed nulla potentia longa est.
V lterius medio spatium sol altus habebat:
C um subit illa nemus, quod nulla ceciderat ætas.
E xuit hic humero pharetram:lentosq́; retendit
A rcus:inq́; solo,quod texerat herba,iacebat:
E t pictam posita pharetram ceruice premebat.
I uppiter ut uidit fessam,& custode uacantem:
H oc coniux furtum certe mea nesciet,inquit:
A ut si rescierit,sunt ò sunt iurgia tanti?
P rotinus induitur faciem,cultumq́; Dianæ:
A tq; ait:ò comitum uirgo pars una mearum
I n quibus es uenata iugis?de cæspite uirgo
S e leuat: & salue numen me iudice dixit,
A udiat ipse licet,maius Ioue. ridet:& audit:
E t sibi præferri se gaudet:& oscula iungit
N ec moderata satis,nec sic à uirgine danda.
Q ua uenata foret sylua narrare parantem
I mpedit amplexu:nec se sine crimine prodit.
I lla quidem contra,quantum modo fœmina posset,
(Aspiceres utinam Saturnia,mitior esses)
I lla quidem pugnat:sed quæ superare puella,
Q uisúe Iouem poterat? superum petit æthera uictor
I uppiter:huic odio nemus est,& conscia sylua.
V nde pedem referens,penè est oblita pharetram

T ollere, cum telis & quem suspenderat arcum.
E cce suo comitata choro Dictynna per altum
M ænalon ingrediens, & cæde superba ferarum,
A spicit hanc: uisamq; uocat. clamata refugit:
E t timuit primo, ne Iuppiter esset in illa.
S ed postquam pariter nymphas incedere uidit:
S ensit abesse dolos: numerumq; accessit ad harum.
H eu quàm difficile est crimen non prodere uultu.
V ix oculos attollit humo: nec, ut ante solebat,
I uncta deæ lateri, nec toto est agmine prima:
S ed silet: & læsi dat signa rubore pudoris.
E t, nisi quod uirgo est, poterat sentire Diana
M ille notis culpam: nymphæ sensisse feruntur.
O rbe resurgebant lunaria cornua nono:
C um dea uenatu fraternis languida flammis,
N acta nemus gelidum, de quo cum murmure labens
I bat, & attritas uersabat riuus arenas:
V t loca laudauit: summas pede contigit undas.
H is quoq; laudatis, procul est, ait, arbiter omnis:
N uda superfusis tingamus corpora lymphis.
P arrhasis erubuit: cunctæq; uelamina ponunt
V na moras quærit: dubitanti uestis adempta est.
Q ua posita, nudo patuit cum corpore crimen.
A ttonitæ, manibusq; uterum cælare uolenti
I procul hinc dixit, nec sacros pollue fontes
C ynthia: deq; suo iussit secedere cœtu.
S enserat hoc olim magni matrona tonantis:
D istuleratq; graues in idonea tempora pœnas.
C ausa moræ nulla est: et iam puer Arcas (id ipsum
I ndoluit Iuno) fuerat de pellice natus.

Quo simul obuertit sæuam cum lumine mentem:
Scilicet hoc etiam restabat adultera, dixit,
Vt fœcunda fores: fieretq́; iniuria partu
Nota: Iouisq́; mei testatum dedecus esset.
Haud impune feres: adimam tibi nanq; figuram:
Qua tibi, quaq́; places nostro importuna marito.
Dixit: & aduersa prensis à fronte capillis,
Strauit humi pronam. tendebat brachia supplex:
Brachia cœperunt nigris horrescere uillis:
Curuariq́; manus: & aduncos crescere in ungues:
Officioq́; pedum fungi: laudataq; quondam
Ora Ioui lato fieri deformia rictu.
Néue preces animos, & uerba precantia flectant:
Posse loqui eripitur: uox iracunda, minaxq́;,
Plenaq; terroris rauco de gutture fertur:
Mens antiqua tamen facta quoq; mansit in ursa:
Assiduoq́; suos gemitu testata dolores,
Qualescunq; manus ad cœlum, & sydera tollit:
Ingratumq́; Iouem nequeat cum dicere, sentit.
Ah quoties sola non ausa quiescere sylua,
Ante domum, quondamq́; suis errauit in agris.
Ah quoties per saxa canum latratibus acta est:
Venatrixq́; metu uenantum territa fugit.
Sæpe feris latuit uisis, oblita quid esset:
Vrsaq; conspectos in montibus horruit ursos:
Pertimuitq́; lupos: quamuis pater esset in illis.
Ecce Lycaoniæ proles ignara parentis
Arcas adest ter quinq; ferens natalibus annos.
Dumq́; feras sequitur: dum saltus eligit aptos:
Nexilibusq́; plagis syluas Erymanthidas ambit:

Inuadit in matrem: quæ restitit Arcade uiso:
Et cognoscenti similis fuit. ille refugit:
Immotosq́; oculos in se sine fine tenentem
Nescius extimuit: propiusq́; accedere fugit.
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo:
Arcuit omnipotens: pariterq́; ipsosq́; nefasq́;
Sustulit: & celeri raptos per inania uento
Imposuit cœlo: uicinaq; sydera fecit.
Intumuit Iuno, postquam inter sydera pellex
Fulsit: & ad canam descendit in æquora Tethym,
Oceanumq́; senem: quorum reuerentia mouit
Sæpe deos: causamq́; uiæ scitantibus infit.
Quæritis, ætherijs quare regina deorum
Sedibus hic adsim: pro me tenet altera cœlum.
Mentior, obscurum nisi cum nox fecerit orbem:
Nuper honoratas summo mea uulnera cœlo
Videritis stellas illic, ubi circulus axem
Vltimus extremum, spatioq́; breuissimus ambit.
Est uero cur quis Iunonem lædere nolit?
Offensamq́; tremat? quæ prosum sola nocendo?
O ego quantum egi: quàm uasta potentia nostra est.
Esse hominem uetui: facta est dea: sic ego pœnas
Sontibus impono. sic est mea magna potestas.
Vendicet antiquam faciem: uultusq́; ferinos
Detrahat: argolica quod in ante Phoronide fecit.
Cur non & pulsa ducit Iunone? meoq́;
Collocat in thalamo? socerumq́; Lycaona sumit?
At uos, si læsæ tangit contemptus alumnæ:
Gurgite cœruleo septem prohibete triones:
Syderaq; in cœlum stupri mercede recepta

Pellite:ne puro tingatur in æquore pellex.
Di maris annuerant:habili Saturnia curru
Ingreditur liquidum pauonibus æthera pictis:
Tam nuper pictis cæso pauonibus Argo:
Quàm tu nuper eras,cum candidus ante fuisses:
Corue loquax subito nigrantes uersus in alas.
Nam fuit hæc quondam niueis argentea pennis
Ales:ut æquaret totas sine labe columbas:
Nec seruaturis uigili capitolia uoce
Cederet anseribus,nec amanti flumina cycno.
Lingua fuit damno:lingua faciente loquaci,
Qui color albus erat,nunc est contrarius albo.
Pulchrior in tota,quàm Larissæa Coronis
Non fuit Hæmonia:placuit tibi Delphice certe
Vel dum casta fuit,uel inobseruata:sed ales
Sensit adulterium Phœbeïus:utq́; latentem
Detegeret culpam,non exorabilis index
Ad dominum tendebat iter:quem garrula motis
Consequitur pennis,sciretur ut omnia,cornix:
Auditáq; uiæ causa,non utile carpis
Inquit iter:ne sperne meæ præsagia linguæ.
Quid fuerim,quid simq́;,uide:meritumq́; require:
Inuenies nocuisse fidem.nam tempore quodam
Pallas Erichthonium.prolem sine matre creatam,
Clauserat actæo texta de uimine cista:
Virginibusq́; tribus gemino de Cecrope natis
Seruandum dederat sic inconfessa quid esset:
Et legem dederat.sua ne secreta uiderent.
Abdita fronde leui densa speculabar ab ulmo,
Quid facerent:commissa duæ sine fraude tuentur

P androſos, atq; Herſe: timidas uocat una ſorores
A glauros: nodosq́; manu diducit: & intus
I nfantemq́; uident, apporectumq́; draconem.
A cta deæ refero: pro quo mihi gratia talis
R edditur: ut dicar tutela pulſa Mineruæ:
E t ponar poſt noctis auem. mea pœna uolucres
A dmonuiſſe poteſt, ne uoce pericula quærant.
A t puto non ultro, nec quicquam tale rogantem
M e petijt: ipſa licet hoc à Pallade quæras:
Q uamuis irata eſt: non hoc irata negabit.
N am me phocaica clarus tellure Coroneus
(Nota loquor) genuit: fueramq́; ego regia uirgo:
D iuitibusq́; procis (ne me contemne) petebar.
F orma mihi nocuit. nam cum per littora lentis
P aſſibus, ut ſoleo, ſumma ſpatiarer arena:
V idit, & incaluit pelagi deus: utq́; precando
T empora cum blandis abſumpſit inania uerbis:
V im parat, & ſequitur: fugio, denſumq́; relinquo
L ittus: & in molli nequicquam laſſor arena:
I nde deos, hominesq́; uoco: nec contigit ullum
V ox mea mortalem: mota eſt pro uirgine uirgo:
A uxiliumq́; tulit. tendebam brachia cœlo:
B rachia cœperunt leuibus nigreſcere pennis.
R eijcere ex humeris ueſtem molibar: at illa
P luma erat, inq́; cutem radices fixerat imas.
P langere nuda meis conabar pectora palmis:
S ed neq; iam palmas, nec pectora nuda gerebam.
C urrebam: nec, ut ante, pedes retinebat arena:
S ed ſumma tollebar humo: mox acta per auras
E uehor: & data ſum comes inculpata Mineruæ.

Quid tamen hoc prodeſt, ſi diro facta uolucris
Crimine Nyctimene noſtro ſucceſſit honori?
An, quæ per totam res eſt notiſſima Leſbon:
Non audita tibi eſt? patrium temeraſſe cubile
Nyctimenen? auis illa quidem: ſed conſcia culpæ
Conſpectum, lucemq́; fugit: tenebriſq́; pudorem
Celat: & à cunctis expellitur æthere toto.
Talia dicenti tibi, ait, reuocamina coruus
Sint precor iſta malo: nos uanum ſpernimus omen.
Nec cœptum dimittit iter: dominoq́; iacentem
Cum iuuene hæmonio uidiſſe Coronida narrat.
Laurea delapſa eſt audito crimine amantis:
Et pariter uultusq́; deo, plectrumq́;, colorq́;
Excidit: utq́; animus tumida feruebat ab ira,
Arma aſſueta capit: flexumq́; à cornibus arcum
Tendit: & illa ſuo toties cum pectore iuncta
Indeuitato traiecit pectora telo.
Icta dedit gemitum: tractoq́; à uulnere ferro,
Candida puniceo perfudit membra cruore:
Et dixit, potui pœnas tibi Phœbe dediſſe:
Sed peperiſſe prius: duo nunc moriemur in una.
Hactenus: & pariter uitam cum ſanguine fudit.
Corpus inane animæ frigus lethale ſecutum eſt.
Pœnitet heu ſerò pœnæ crudelis amantem:
Seq́;, ꝙ audierit, ꝙ ſic exarſerit, odit:
Odit auem: per quam crimen, cauſamq́; dolendi
Scire coactus erat: necnon arcumq́;, manumq́;
Odit, cumq́; manu, temeraria tela, ſagittas:
Collapſamq́; fouet: ſeraq́; ope uincere fata
Nititur: & medicas exercet inaniter artes.

Quæ postquam frustra tentata, rogumq́; parari
V idit, & arsuros supremis ignibus artus:
T um uero gemitus (neq; enim cœlestia tingi
O ra licet lachrymis) alto de corde petitos
E didit: haud aliter, quàm cum spectante iuuenca
L actentis uituli dextra libratus ab aure
T empora discussit claro caua malleus ictu.
V t tamen ingratos in pectora fudit odores:
E t dedit amplexus: iniustaq; iusta peregit:
N on tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem
S emina: sed natum flammis, uteroq́; parentis
E ripuit: geminiq́; tulit Chironis in antrum:
S perantemq́; sibi non falsæ præmia linguæ,
I nter aues albas uetuit consistere coruum.
S emifer interea diuinæ stirpis alumno
L ætus erat: mistoq́; oneri gaudebat honore.
E cce uenit rutilis humeros protecta capillis
F ilia Centauri: quam quondam nympha Chariclo
F luminis in rapidi ripis enixa, uocauit
O cyroën. non hæc artes contenta paternas
E didicisse fuit: fatorum arcana canebat.
E rgo, ubi uaticinos concepit mente furores:
I ncaluitq́; deo, quem clausum in pectore habebat:
A spicit infantem: totoq́; salutifer orbi
C resce puer dixit: tibi se mortalia sæpe
C orpora debebunt: animas tibi reddere ademptas
F as erit: idq́; semel dis indignantibus ausus
P osse dare hoc iterum flamma prohibebere auita:
E q́; deo corpus fies exangue: deusq́;,
Qui modo corpus eras: & bis tua fata nouabis.

T u quoq; care pater nunc immortalis: & aeuis
O mnibus ut maneas, nascendi lege creatus,
P osse mori cupies tum, cum cruciabere dirae
S anguine serpentis per saucia membra recepto:
T éq; ex aeterno patientem numina mortis
E fficient: triplicesq; deae tua fila resoluent.
R estabat fatis aliquid: suspirat ab imis
P ectoribus: lachrymaéq; genis labuntur obortae.
A tq; ita, praeuertunt, inquit, mea fata: uetorq;
P lura loqui: uocisq; meae praecluditur usus.
N on fuerant artes tanti: quae numinis iram
C ontraxere mihi: mallem nesciisse futura.
I am mihi subduci facies humana uidetur:
I am cibus herba placet: iam latis currere campis
I mpetus est: in equam, cognataq; pectora uertor:
T ota tamen quare? pater est mihi nempe biformis.
T alia dicenti pars est extrema querelae
I ntellecta parum: confusaq; uerba fuerunt.
M ox nec uerba quidem, nec equae sonus ille uidetur,
S ed simulantis equam: paruoq; in tempore certos
E didit hinnitus: & brachia mouit in herbas.
T um digiti coëunt: & quinos alligat ungues
P erpetuo cornu leuis ungula: crescit & oris,
E t colli spatium: longae pars maxima pallae
C auda fit: utq; uagi crines per colla iacebant,
I n dextras abiere iubas: pariterq; nouata est
E t uox, & facies: nomen quoq; monstra dederunt.
F lebat, opemq; tuam frustra Philyreïus heros
D elphice poscebat: nam nec rescindere magni
I ussa Iouis poteras: nec, si rescindere posses,

T unc aderas: Elim, Messeniaq; arua colebas.
I llud erat tempus, quo te pastoria pellis
T exit: onus'q; fuit baculus syluestris oliuæ,
A lterius, dispar è septem fistula cannis.
D um'q; amor est curæ: dum te tua fistula mulcet:
I ncustoditæ pylios memorantur in agros
P rocessisse boues: uidet has atlantide Maia
N atus: & arte sua syluis occultat abactas.
S enserat hoc furtum nemo, nisi natus in illo
R ure senex: Battum uicinia tota uocabat.
D iuitis hic saltus, herbosaq; pascua Nelei,
N obilium'q; greges custos seruabat equarum.
H unc timuit: blanda'q; manu seduxit: & illi
Q uisquis es hospes, ait, si forte armenta requiret
H æc aliquis: uidisse nega: neu gratia facto
N ulla rependatur: nitidam cape præmia uaccam:
E t dedit. accepta, uoces has reddidit hospes.
T utus eas: lapis iste prius tua furta loquetur:
E t lapidem ostendit. simulat Ioue natus abire:
M ox redit: & uersa pariter cum uoce figura,
R ustice uidisti siquas hoc limite, dixit,
I re boues: fer opem: furto'q; silentia deme.
I uncta suo pariter dabitur tibi fœmina tauro.
A t senior, postquam est merces geminata: sub illis
M ontibus, inquit, erant (& erant sub montibus illis)
R isit Atlantiades: & me mihi perfide prodis?
M e mihi prodis, ait? periuraq; pectora uertit
I n durum silicem: qui nunc quoq; dicitur index:
I nq; nihil merito uetus est infamia saxo.
H inc se sustulerat paribus Caducifer alis:

M unychiosq́; uolans agros, gratamq́; Mineruæ
D espectabat humum, cultiq́; arbusta lycæi.
I lla forte die castæ de more puellæ
V ertice supposito festas in Palladis arces
P ura coronatis portabant sacra canistris.
I nde reuertentes deus aspicit ales: iterq́;
N on agit in rectum, sed in orbem curuat eundem.
V t uolucris uisis rapidissima miluius extis,
D um timet: & densi circunstant sacra ministri:
F lectitur in gyrum: nec longius audet abire:
S pemq́; suam motis auidus circumuolat alis.
S ic super actæas agilis Cyllenius arces
I nclinat cursus: & easdem circinat auras.
Q uanto splendidior, quàm cætera sydera, fulget,
L ucifer: & quanto, quàm lucifer, aurea phœbe:
T anto uirginibus præstantior omnibus Herse
I bat: eratq́; decus pompæ, comitumq́; suarum.
O bstupuit forma Ioue natus: & æthere pendens,
N on secus exarsit: quàm cum balearica plumbum
F unda iacit: uolat illud: & incandescit eundo:
E t quos non habuit, sub nubibus inuenit ignes.
V ertit iter: cœloq́; petit diuersa relicto:
N ec se dissimulat: tanta est fiducia formæ.
Q uæ quanquam iusta est: cura tamen adiuuat illam:
P ermulcetq́; comas: chlamydemq́;, ut pendeat apte,
C ollocat: ut limbus, totumq́; appareat aurum:
V t teres in dextra, qua somnos ducat, & arcet,
V irga sit: ut tersis niteant talaria plantis.
P ars secreta domus ebore & testudine cultos
T res habuit thalamos: quorũ tu Pandrose dextrum,

Aglauros læuum, medium poſſederat Herſe.
Quæ tenuit læuum, uenientem prima notauit
Mercurium: nomenq́; dei ſcitarier auſa eſt,
Et cauſam aduẽtus: cui ſic reſpondit Atlantis,
Pleïonesq́; nepos. ego ſum, qui iuſſa per auras
Verba patris porto: pater eſt mihi Iuppiter ipſe.
Nec fingam cauſas: tu tantum fida ſorori
Eſſe uelis: prolisq́; meæ matertera dici:
Herſe cauſa uiæ, faueas, oramus amanti.
Aſpicit hunc oculis iſdem, quibus abdita nuper
Viderat Aglauros flauæ ſecreta Mineruæ.
Proq́; miniſterio magni ſibi ponderis aurum
Poſtulat: interea tectis excedere cogit.
Vertit ad hanc torui dea bellica luminis orbes:
Et tanto penitus traxit ſuſpiria motu:
Vt pariter pectus, poſitamq́; in pectore forti
Aegida concuteret: ſubit, hanc arcana profana
Detexiſſe manu tum, cum ſine matre creatam
Lemniacam ſtirpem contra data fœdera uidit:
Ingratamq́; deo fore iam, ingratamq́; ſorori:
Et ditem ſumpto, quod auara popoſcerat, auro.
Protinus inuidiæ nigro ſqualentia tabo
Tecta petit. domus eſt imis in uallibus huius
Abdita, ſole carens, non ulli peruia uento,
Triſtis, & ignaui pleniſſima frigoris, & quæ
Igne uacet ſemper, caligine ſemper abundet.
Huc ubi peruenit bello metuenda uirago:
Conſtitit ante domum (neq; enim ſuccedere tectis
Fas habet) & poſtes extrema cuſpide pulſat.
Concuſſæ patuere fores: uidet intus edentem

V ipereas carnes uitiorum alimenta suorum
I nuidiam: uisáq; oculos auertit: at illa
S urgit humo pigre: semesarumq; reliquit
C orpora serpentum: passúq; incedit inerti.
V tq; deam uidit, formaq;, armisq; decoram:
I ngemuit: uultumq; deæ ad suspiria duxit.
P allor in ore sedet: macies in corpore toto:
N usquam recta acies: liuent rubigine dentes:
P ectora felle uirent: lingua est suffusa ueneno:
R isus abest: nisi quem uisi mouere dolores:
N ec fruitur somno, uigilantibus excita curis:
S ed uidet ingratos, intabescitq; uidendo,
S uccessus hominum: carpitq;, & carpitur unà:
S uppliciumq; suũ est. quamuis, tamen, oderat illam,
T alibus affata est breuiter Tritonia dictis.
I nfice tabe tua natarum Cecropis unam:
S ic opus est: Aglauros ea est. haud plura locuta
F ugit: & impressa tellurem reppulit hasta.
I lla deam obliquo fugientem lumine cernens,
M urmura parua dedit: successorumq; Mineruæ
I ndoluit: baculumq; capit, quem spinea totum
V incula cingebant: adopertaq; nubibus atris
Q uacunq; ingreditur, florentia proterit arua:
E xuritq; herbas: & summa papauera carpit:
A fflatuq; suo populos, urbesq;, domosq;
P olluit: & tandem tritonida conspicit arcem
I ngenijsq;, opibusq;, & festa pace uirentem:
V ixq; tenet lachrymas: q̃a nil lachrymabile cernit.
S ed postquam thalamos intrauit Cecrope natæ:
I ussa facit: pectusq; manu ferrugine tincta

T angit: & hamatis præcordia sentibus implet:
I nspiratq́; nocens uirus: piceumq́; per ossa
D issipat, & medio spargit pulmone uenenum.
N e'ue mali causæ spatium per latius errent:
G ermanam ante oculos, fortunatumq́; sororis
C oniugium, pulchraq́; deûm sub imagine ponit:
C unctaq; magna facit. quibus irritata dolore
C ecropis occulto mordetur: & anxia nocte,
A nxia luce gemit: lentaq́; miserrima tabe
L iquitur, ut glacies incerto saucia sole:
F elicisq́; bonis aliter non uritur Herses:
Q uàm cum spinosis ignis supponitur herbis:
Q uæ neq; dant flammas: leniq́; tepore cremantur.
S æpe mori uoluit, ne quicquam tale uideret:
S æpe uelut crimen rigido narrare parenti.
D eniq; in aduerso uenientem limine sedit
E xclusura deum: cui blandimenta, precesq́;,
V erbaq; iactanti mitissima, desine, dixit:
H inc ego me non sum nisi te motura repulso.
S temus ait pacto uelox Cyllenius isto:
C œlestiq́; fores uirga patefecit: at illi
S urgere conanti partes, quascunq; sedendo
F lectimus, ignaua nequeunt grauitate moueri.
I lla quidem pugnat recto se attollere trunco:
S ed genuum iunctura riget: frigusq́; per ungues
L abitur: & pallent amisso sanguine uenæ.
V tq́; malum late solet immedicabile cancer
S erpere: & illæsas uitiatis addere partes:
S ic lethalis hyems paulatim in pectora uenit:
V italesq́; uias, & respiramina clausit.

Nec conata loqui est: nec, si conata fuisset,
Vocis habebat iter: saxum iam colla tenebat:
Oraq; duruerant: signumq́; exangue sedebat.
Nec lapis albus erat: sua mens infecerat illam.
Has ubi uerborum pœnas, mentisq́; profanæ
Cepit Atlantiades: dictas à Pallade terras
Linquit: & ingreditur iactatis æthera pennis.
Seuocat hunc genitor: nec causam fassus amoris
Fide minister ait iussorum nate meorum
Pelle moram: solitoq́; celer delabere cursu:
Quæq́; tuam matrem tellus à parte sinistra
Suspicit (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
Hanc pete: quodq́; procul montano gramine pasci
Armentum regale uides, ad littora uerte.
Dixit: & expulsi iandudum monte iuuenci
Littora iussa petunt: ubi magni filia regis
Ludere uirginibus Tyrijs comitata solebat.
Non bene conueniunt, nec in una sede morantur
Maiestas, & amor. sceptri grauitate relicta
Ille pater, rectorq́; deûm, cui dextra trisulcis
Ignibus armata est: qui nutu concutit orbem:
Induitur faciem tauri: mixtusq́; iuuencis
Mugit: & in teneris formosus obambulat herbis.
Quippe color niuis est: quam nec uestigia duri
Calcauere pedis: nec soluit aquaticus auster.
Colla toris extant: armis palearia pendent:
Cornua parua quidem, sed quæ contendere posses
Facta manu, puraq́; magis perlucida gemma:
Nullæ in fronte minæ: nec formidabile lumen:
Pacem uultus habet. miratur Agenore nata

Quod tam formosus, quod prælia nulla minetur.
Sed quamuis mitem, metuit contingere primo:
Mox adit: & flores ad candida porrigit ora.
Gaudet amans: &, dum ueniat sperata uoluptas:
Oscula dat manibus (uix iam, uix cætera differt)
Et nunc alludit: uiridiq; exultat in herba:
Nunc latus in fuluis niueum deponit arenis:
Paulatimq; metu dempto, modo pectora præbet
Virginea plaudenda manu: modo cornua sertis
Impedienda nouis: ausa est quoq; regia uirgo,
Nescia quem premeret, tergo considere tauri.
Tum deus à terra, siccoq; à littore sensim
Falsa pedum primis uestigia ponit in undis:
Inde abit ulterius: mediiq; per æquora ponti
Fert prædam: pauet hæc: littusq; ablata relictum
Respicit: & dextra cornu tenet: altera dorso
Imposita est: tremulæ sinuantur flamine uestes.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. III.

i Amq; deus posita fallacis imagine tauri,
Se confessus erat: dictæaq; rura tenebat:
Cum pater ignarus raptam perquirere Cadmo
Imperat: & pœnam, si non inuenerit, addit
Exilium, facto pius, & sceleratus eodem.
Orbe pererrato (quis enim deprendere posset
Furta Iouis?) profugus, patriamq;, iramq; parentis

V itat Agenorides:Phœbíq; oracula ſupplex
C onſulit:& quæ ſit tellus habitanda,requirit.
B os tibi, Phœbus ait,ſolis occurret in aruis,
N ullum paſſa iugum, curuíq; immunis aratri:
H ac duce carpe uias:& qua requieuerit herba,
M œnia fac condas:Bœotiaq; illa uocato.
V ix bene caſtalio Cadmus deſcenderat antro:
I ncuſtoditam lente uidet ire iuuencam,
N ullum ſeruitij ſignum ceruice gerentem:
S ubſequitur:preſſóq; legit ueſtigia greſſu:
A uthorémq; uiæ Phœbum taciturnus adorat.
I am uada Cephiſſi,Panopéſq; euaſerat arua:
B os ſtetit:& tollens ſpecioſam cornibus altis
A d cœlum frontem,mugitibus impulit auras.
A tq; ita reſpiciens comites ſua terga ſequentes
P rocubuit,teneráq; latus ſubmiſit in herba.
C admus agit grates:peregrinǽq; oſcula terræ
F igit:& ignotos montes,agróſq; ſalutat.
S acra Ioui facturus erat:iubet ire miniſtros:
E t petere è uiuis libandas fontibus undas.
S ylua uetus ſtabat nulla uiolata ſecuri:
E t ſpecus in medio uirgis,ac uimine denſus,
E fficiens humilem lapidum compagibus arcum
V beribus fœcundus aquis:ubi conditus antro
M artius anguis erat criſtis præſignis,& auro.
I gne micant oculi:corpus tumet omne ueneno:
T réſq; micant linguæ:triplici ſtant ordine dentes:
Q uem poſtquam tyria lucum de gente profecti
I nfauſto tetigere gradu:demiſſáq; in undas
V rna dedit ſonitum:longo caput extulit antro

C æruleus ſerpens:horrendaq; ſibila miſit.
E ffluxere undæ manibus:ſanguiſq; reliquit
C orpus:& attonitos ſubitus tremor occupat artus.
I lle uolubilibus ſquamoſos nexibus orbes
T orquet:& immenſo ſaltu ſinuatur in arcus:
A c media plus parte leues erectus in auras,
D eſpicit omne nemus:tantoq; eſt corpore:quanto,
S i totum ſpectes,geminas qui ſeparat arctos.
N ec mora,Phœnicas,ſiue illi tela parabant,
S iue fugam:ſiue ipſe timor prohibebat utrunq;:
O ccupat hos morſu,longis complexibus illos:
H os necat afflatu,funeſta hos tabe ueneni.
F ecerat exiguas iam ſol altiſſimus umbras:
Quæ mora ſit ſocijs,miratur Agenore natus:
V eſtigatq; uiros:tegimen direpta leoni
P ellis erat:telum ſplendenti lancea ferro,
E t iaculum,teloq; animus præſtantior omni.
V t nemus intrauit:lethataq; corpora uidit:
V ictoremq; ſupra ſpatioſi corporis hoſtem,
T riſtia ſanguinea lambentem uulnera lingua:
A ut ultor ueſtræ fidiſſima corpora mortis,
A ut comes,inquit,ero:dixit:dextraq; molarem
S uſtulit:& magnum magno conamine miſit.
I llius impulſu cum turribus ardua celſis
M œnia mota forent:ſerpens ſine uulnere manſit:
L oricæq; modo,ſquamis defenſus,& atræ
D uritia pellis,ualidos cute reppulit ictus.
A t non duritia iaculum quoq; uicit eadem:
Quod medio lentæ ſpinæ curuamine fixum,
C onſtitit:& totum deſcendit in ilia ferrum.

I lle dolore, ferox caput in sua terga retorsit:
V ulneraq; aspexit: fixum'q; hastile momordit.
I d'q; ubi ui multa partem labefecit in omnem:
V ix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus hæsit.
T um uero postquam solitas accessit ad iras
C ausa recens: plenis tumuerunt guttura uenis:
S pumaq; pestifero circunfluit albida rictus:
T erraq; rasa sonat squamis: qui'q; halitus exit
O re niger stygio, uitiatas inficit auras.
I pse modo immensum spiris facientibus orbem
C ingitur: interdum longa trabe rectior astat:
I mpete nunc uasto, ceu concitus imbribus amnis,
F ertur: & obstantes perturbat pectore syluas.
C edit Agenorides paulum: spolio'q; leonis
S ustinet incursus: instantiaq; ora retardat
C uspide prætenta: furit ille: & inania duro
V ulnera dat ferro: figit'q; in acumine dentes.
I am'q; uenenifero sanguis manare palato
C œperat: & uirides aspergine tinxerat herbas:
S ed leue uulnus erat: quia se retrahebat ab ictu:
L æsaq; colla dabat retro: plagam'q; sedere
C edendo arcebat: nec longius ire sinebat.
D onec Agenorides coniectum in guttura ferrum
V sq; sequens pressit: dum retro quercus eunti
O bstitit: & fixa est pariter cum robore ceruix.
P ondere serpentis curuata est arbor: & imæ
P arte flagellari gemuit sua robora caudæ.
D um spatium uictor uicti consyderat hostis:
V ox subito audita est: neq; erat cognoscere promptũ,
V nde: sed audita est: Quid Agenore nate peremptum

S erpentem spectas? & tu spectabere serpens.
I lle diu pauidus pariter cum mente colorem
P erdiderat: gelidoq; comæ terrore rigebant.
E cce uiri fautrix superas delapsa per auras
P allas adest: motæq; iubet supponere terræ
V ipereos dentes, populi incrementa futuri.
P aret: &, ut presso sulcum patefecit aratro:
S pargit humi iussos, mortalia semina, dentes.
I nde (fide maius) glebæ cœpere moueri:
P rimaq; de sulcis acies apparuit hastæ:
T egmina mox capitum picto nutantia cono:
M ox humeri, pectusq;, onerataq; brachia telis
E xistunt: crescitq; seges clypeata uirorum.
S ic ubi tolluntur festis aulæa theatris:
S urgere signa solent: primumq; ostendere uultus:
C ætera paulatim: placidoq; educta tenore
T ota patent: imoq; pedes in margine ponunt.
T erritus hoste nouo Cadmus capere arma parabat:
N e cape de populo, quem terra creauerat, unus
E xclamat: nec te ciuilibus insere bellis.
A tq; ita terrigenis rigido de fratribus unum
C omminus ense ferit: iaculo cadit eminus ipse.
H ic quoq;, qui letho dederat, non longius illo
V iuit: & expirat, modo quas acceperat, auras.
E xemploq; pari furit omnis turba: suoq;
M arte cadunt subiti per mutua uulnera fratres.
I amq; breuis uitæ spatium sortita iuuentus
S anguineam tepido plangebat pectore matrem,
Q uinq; superstitibus: quorum fuit unus Echion.
I s sua iecit humi monitu Tritonidis arma:

F raternæq; fidem pacis petijt'q;,dedit'q;.
H os operis comites habuit sidonius hospes:
C um posuit iussam phœbeis sortibus urbem.
I am stabant Thebæ:poteras iam Cadme uideri
E xilij felix:soceri tibi Mars'q;,Venus'q;
C ontigerant:huc adde genus de coniuge tanta,
T ot natos,natas'q;,& pignora cara nepotes,
H os quoq; iam iuuenes. Sed scilicet ultima semper
E xpectanda dies homini est:dici'q; beatus
A nte obitum nemo,supremaq; funera debet?
P rima nepos inter res tot tibi Cadme secundas
C ausa fuit luctus:alienaq; cornua fronti
A ddita:uos'q; canes satiati sanguine herili.
A t bene si quæras,fortunæ crimen in illo,
N on scelus inuenies:quod enim scelus error habebat?
M ons erat infectus uariarum cæde ferarum:
I am'q; dies medius rerum contraxerat umbras:
E t sol ex æquo meta distabat utraq;:
C um iuuenis placido per deuia lustra uagantes
P articipes operum compellat Hyantius ore.
L ina madent comites,ferrum'q; cruore ferarum:
F ortunæq; dies habuit satis:altera lucem
C um croceis inuecta rotis aurora reducet:
P ropositum repetemus opus:nunc phœbus utraq;
D istat idem terra:findit'q; uaporibus arua.
S istite opus præsens:nodosa'q; tollite lina.
I ussa uiri faciunt:intermittunt q; laborem.
V allis erat,piceis,& acuta densa cupressu,
N omine Gargaphie,succinctæ sacra Dianæ:
C uius in extremo est antrum nemorale recessu,

Arte laboratum nulla: ſimulauerat artem
Ingenio natura ſuo: nam pumice uiuo,
Et leuibus tofis natiuum duxerat arcum.
Fons ſonat à dextra tenui perlucidus unda
Margine gramineo patulos ſuccinctus hiatus.
Hic dea ſyluarum uenatu feſſa ſolebat
Virgineos artus liquido perfundere rore.
Quo poſtquam ſubijt: nympharum tradidit uni
Armigeræ iaculum, pharetramq́;, arcusq́; retentos.
Altera depoſitæ ſubiecit brachia pallæ:
Vincla duæ pedibus demunt. nam doctior illis
Iſmenis Crocale ſparſos per colla capillos
Colligit in nodum: quamuis erat ipſa ſolutis.
Excipiunt laticem Nipheq́; Hyaleq́;, Rhaniſq́;,
Et Pſecas & Phiale: funduntq́; capacibus urnis.
Dumq́; ibi perluitur ſolita Titania lympha:
Ecce nepos Cadmi dilata parte laborum
Per nemus ignotum non certis paſſibus errans
Peruenit in lucum: ſic illum fata ferebant.
Qui ſimul intrauit rorantia fontibus antra:
Sicut erant, uiſo nudæ ſua pectora nymphæ
Percuſſere uiro: ſubitisq́; ululatibus omne
Impleuere nemus: circunfuſæq́;, Dianam
Corporibus texere ſuis: tamen altior illis
Ipſa dea eſt: colloq́; tenus ſupereminet omnes.
Qui color infectis aduerſi ſolis ab ictu
Nubibus eſſe ſolet, aut purpureæ auroræ:
Is fuit in uultu uiſæ ſine ueſte Dianæ.
Quæ quanq̃ comitum turba eſt ſtipata ſuarum:
In latus obliquum tamen aſtitit: oraq; retro

F lexit: & ,ut uellet promptas habuisse sagittas:
Q uas habuit, sic hausit aquas: uultum'q; uirilem
P erfudit: spargens'q; comas ultricibus undis,
A ddidit hæc cladis prænuntia uerba futuræ.
N unc tibi me posito uisam uelamine narres,
S i poteris narrare, licet: nec plura minata,
D at sparso capiti uiuacis cornua cerui:
D at spatium collo: summas'q; cacuminat aures:
C um pedibus'q; manus, cum longis brachia mutat
C ruribus: & uelat maculoso uellere corpus.
A dditus & pauor est: fugit Autonoëius heros:
E t se tam celerem cursu miratur in ipso.
V t uero uultus, & cornua uidit in unda:
M e miserum, dicturus erat: uox nulla secuta est:
I ngemuit: uox illa fuit: lachrymæ'q; per ora
N on sua fluxerunt: mens tantum pristina mansit.
Q uid faciat? repetat'ne domum, & regalia tecta?
A n lateat syluis? timor hoc, pudor impedit illud.
D um dubitat: uidere canes: primus'q; Melampus,
I chnobates'q; sagax latratu signa dederunt,
G nosius Ichnobates, Spartana gente Melampus.
I nde ruunt alij rapida uelocius aura,
P amphagus, & Dorceus, & Oribasus, Arcades oẽs,
N ebrophonos'q; ualẽs, & trux cum Lælape Theron,
E t pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre,
H ylæus'q; ferox nuper percussus ab apro,
D e'q; lupo concepta Nape, pecudes'q; secuta
P œmenis, & natis comitata Harpyia duobus,
E t substricta gerens sicyonius ilia Ladon,
E t Dromas, & Canache, Sticte'q;, et Tigris, & Alce.

Et niueis Leucon, & uillis Asbolus atris,
Præualidusq́; Macon, & cursu fortis Aëllo,
Et Thous, & Cyprio uelox cum fratre Lycisca,
Et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harpalos, & Melaneus, hirsutaq; corpore Lachne,
Et patre dictæo sed matre laconide nati
Labros, & Agriodos, & acutæ uocis Hylactor,
Quosq́; referre mora est: ea turba cupidine prædæ
Per rupes, scopulosq́;, adituq́; carentia saxa,
Quaq́; est difficilis, quaq́; est uia nulla, sequuntur.
Ille fugit, per quæ fuerat loca sæpe secutus:
Heu famulos fugit ipse suos: clamare libebat,
Actæon ego sum: dominum cognoscite uestrum:
Verba animo desunt. resonat latratibus æther.
Prima Melanchætes in tergo uulnera fecit:
Proxima Theridamas: ore Sitrophus hæsit in armo:
Tardius exierant: sed per compendia montis
Præcipitata uia est. dominum retinentibus illis,
Cætera turba coit: confertq́; in corpore dentes.
Iam loca uulneribus desunt: gemit ille: sonumq́;
Etsi non hominis, quem non tamen edere possit
Ceruus, habet: mœstisq́; replet iuga nota querelis:
Et genibus pronis supplex similisq́; roganti
Circunfert tacitos, tanquam sua brachia, uultus.
At comites rapidum solitis hortatibus agmen
Ignari instigant: oculisq́; Actæona quærunt:
Et uelut absentem certatim Actæona clamant:
Ad nomen caput ille refert: & abesse queruntur:
Nec capere oblatæ segnem spectacula prædæ.
Vellet abesse quidem: sed adest: uelletq́; uidere,

Non

N on etiam sentire canum fera facta suorum.
V ndiq; circunstant: mersis'q; in corpore rostris,
D ilacerant falsi dominum sub imagine cerui.
N ec, nisi finita per plurima uulnera uita,
I ra pharetratæ fertur satiata Dianæ.
R umor in ambiguo est: alijs uiolentior æquo
V isa dea est: alij laudant: dignam'q; seuera
V irginitate uocant: pars inuenit utraq; causas.
S ola Iouis coniux non tam culpet'ne, probet'ne
E loquitur: quàm clade domus ab Agenore ductæ
G audet: & à tyria collectum pellice transfert
I n generis socios odium. subit ecce priori
C ausa recens: grauidam'q; dolet de semine magni
E sse Iouis Semelen: tum linguam ad iurgia soluit.
P rofeci quid enim toties per iurgia dixit?
I psa petenda mihi est: ipsam, si maxima Iuno
R ite uocor: perdam: si me gemmantia dextra
S ceptra tenere decet: si sum regina, Iouis'q;
E t soror, & coniux, certe soror: at puto furto est
C ontenta: & thalami breuis est iniuria nostri.
C oncipit: id deerat: manifestaq; crimina pleno
F ert utero: & mater, quod uix mihi contigit uni,
D e Ioue uult fieri: tanta est fiducia formæ.
F allat eam faxo: nec sim Saturnia, si non
A b Ioue mersa suo stygias penetrabit ad undas.
S urgit ab his solio: fulua'q; recondita nube
L imen adit Semeles: nec nubes ante remouit,
Q uàm simulauit anum: posuit'q; ad tempora canos:
S ulcauit'q; cutem rugis: & curua trementi
M embra tulit passu: uocem quoq; fecit anilem:

I psaq; erat Beroë Semeles epidauria nutrix.
E rgo ubi captato sermone, diuq́; loquendo
A d nomen uenêre Iouis: suspirat, & opto,
I uppiter ut sit, ait: metuo tamen omnia: multi
N omine diuorum thalamos iniere pudicos.
N ec tamen esse Iouem satis est: det pignus amoris:
S i modo uerus is est: quantusq́;, & qualis ab alta
I unone excipitur: tantus, talisq́; rogato
D et tibi complexus: suaq; ante insignia sumat.
T alibus ignaram Iuno Cadmeida dictis
F ormarat. rogat illa Iouem sine nomine munus.
C ui deus elige ait: nullam patiere repulsam.
Q uóq; magis credas: stygij quoq; conscia sunto
N umina torrentis: timor, & deus ille deorum est.
L æta malo, nimiumq́; potens, perituraq; amantis
O bsequio Semele, Qualem Saturnia, dixit,
T e solet amplecti, ueneris cum fœdus initis:
D a mihi te talem. uoluit deus ora loquentis
O pprimere: exierat iam uox properata sub auras.
I ngemuit: neq; enim non hæc optasse, nec ille
N on iurasse potest: ergo mœstissimus altum
A ethera conscendit: uultumq́; sequentia traxit
N ubila. queis nimbos, immistaq; fulgura uentis
A ddidit, & tonitrus, & ineuitabile fulmen.
Q ua tamen usq; potest, uires sibi demere tentat:
N ec quo centimanum deiecerat igne Typhoea,
N unc armatur eo: nimium feritatis in illo est.
E st aliud leuius fulmen: cui dextra cyclopum
S æuitiæ, flammæq́; minus, minus addidit iræ.
T ela secunda uocant superi. capit illa: domumq́;

Intrat agenoream. corpus mortale tumultus
Non tulit ætherios: doniſq; iugalibus arſit.
Imperfectus adhuc infans genitricis ab aluo
Eripitur: patrioq; tener (ſi credere dignum eſt)
Inſuitur femori: maternaq; tempora complet.
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat: inde datum nymphæ niſeides antris
Occuluere ſuis: lactiſq; alimenta dedere.
Dumq; ea per terras fatali lege geruntur:
Tutaq; bis geniti ſunt incunabula Bacchi:
Forte Iouem memorant diffuſum nectare, curas
Sepoſuiſſe graues: uacuaq; agitaſſe remiſſos
Cum Iunone iocos. & , maior ueſtra profecto eſt,
Quàm quæ contingit maribus, dixiſſe, uoluptas.
Illa negat. placuit quæ ſit ſententia docti
Quærere Tireſiæ. uenus huic erat utraq; nota.
Nam duo magnorum uiridi coëuntia ſylua
Corpora ſerpentum baculi uiolauerat ictu:
Deq; uiro factus (mirabile) fœmina, ſeptem
Egerat autumnos: octauo rurſus eoſdem
Vidit: & eſt ueſtræ ſi tanta potentia plagæ
Dixit, ut authoris ſortem in contraria mutet:
Nunc quoq; uos feriam. percuſſis anguibus iiſdem,
Forma prior rediit: genituaq; uenit imago.
Arbiter hic igitur ſumptus de lite iocoſa
Dicta Iouis firmat. grauius Saturnia iuſto,
Nec pro materia fertur doluiſſe, ſuiq;
Iudicis æterna damnauit lumina nocte.
At pater omnipotens (neq; enim licet irrita cuiquam
Facta dei feciſſe deo) pro lumine adempto

S cire futura dedit: pœnamq́; leuauit honore.
I lle per Aonias fama celeberrimus urbes
I rreprehensa dabat populo responsa petenti.
P rima fide uocisq́; ratæ tentamina sumpsit
C œrula Liriope: quam quondam flumine curuo
I mplicuit: clausæq́; suis Cephissis in undis
V 'im tulit. enixa est utero pulcherrima pleno
I nfantem nymphe, iam tunc qui posset amari:
N arcissumq́; uocat: de quo consultus, an esset
T empora maturæ uisurus longa senectæ,
F atidicus uates, si se non nouerit, inquit.
V ana diu uisa est uox auguris: exitus illam
R esq́; probat, lethiq́; genus, nouitasq́; furoris.
N anq; ter ad quinos unum Cephisius annos
A ddiderat: poteratq́; puer, iuuenisq́; uideri.
M ulti illum iuuenes, multæ cupiere puellæ:
S ed fuit in tenera tam dura superbia forma:
N ulli illum iuuenes, nullæ tetigere puellæ.
A spicit hunc trepidos agitantem in retia ceruos
V ocalis nymphe: quæ nec reticere loquenti
N ec prior ipsa loqui didicit resonabilis Echo.
C orpus adhuc Echo, non uox erat: & tamen usum
G arrula non aliũ, quàm nunc habet, oris habebat.
R eddere de multis ut uerba nouissima posset:
F ecerat hoc Iuno: quia cum deprendere posset
S ub Ioue sæpe suo nymphas in monte iacentes:
I lla deam longo prudens sermone tenebat:
D um fugerent nymphæ. postquam Saturnia sensit:
H uius, ait, linguæ, qua sum delusa, potestas
P arua tibi dabitur, uocisq́; breuissimus usus:

R eq́; minas firmat. tamen hæc in fine loquendi
I ngeminat uoces: auditaq; uerba reportat.
E rgo ubi Narcissum per deuia rura uagantem
V idit: & incaluit: sequitur uestigia furtim:
Q uoq́; magis sequitur, flamma propiore calescit:
N on aliter, quàm cum summis circumlita tedis
A dmotas rapiunt uiuacia sulfura flammas.
O quoties uoluit blandis accedere dictis:
E t molles adhibere preces: natura repugnat:
N ec sinit incipiat: sed quod sinit, illa parata est
E xpectare sonos: ad quos sua uerba remittat.
F orte puer comitum seductus ab agmine fido
D ixerat, ecquis adest? & adest responderat Echo.
H ic stupet: utq́; aciem partes dimisit in omnes:
V oce ueni magna clamat: uocat illa uocantem.
R espicit: et rursus nullo ueniente, quid, inquit,
M e fugis? & totidem quot dixit uerba recepit.
P erstat: & alternæ deceptus imagine uocis,
H uc coeamus ait. nulliq́; libentius unquam
R esponsura sono, coeamus rettulit Echo:
E t uerbis fauet ipsa suis: egressaq; sylua
I bat: ut iniiceret sperato brachia collo.
I lle fugit: fugiensq́; manus complexibus aufert.
A nte ait, emoriar, quàm sit tibi copia nostri.
R ettulit illa nihil: nisi, sit tibi copia nostri.
S preta latet syluis: pudibundaq; frondibus ora
P rotegit: & solis ex illo uiuit in antris.
S ed tamen hæret amor: crescitq́; dolore repulsæ:
E t tenuant uigiles corpus miserabile curæ:

Adducit'q; cutem macies: & in aera succus
Corporis omnis abit: uox tantū, atq; ossa supersunt.
Vox manet: ossa ferunt lapidis traxisse figuram.
Inde latet syluis: nullo'q; in monte uidetur:
Omnibus auditur: sonus est: qui uiuit in illa.
Sic hanc, sic alias undis, aut montibus ortas
Luserat hic nymphas, sic cœtus ante uiriles.
Inde manus aliquis despectus ad æthera tollens,
Sic amet ipse licet, sic non potiatur amato,
Dixerat. assensit precibus Rhammusia iustis.
Fons erat illimis nitidis argenteus undis:
Quem neq; pastores, neq; pastæ in monte capellæ
Contigerant, aliud'ue pecus: quem nulla uolucris,
Nec fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus.
Gramen erat circa, quod proximus humor alebat:
Syluaq; sole locum passura tepescere nullo.
Hic puer, & studio uenandi lassus, & æstu
Procubuit, faciem'q; loci, fontem'q; secutus:
Dum'q; sitim sedare cupit: sitis altera creuit:
Dum'q; bibit: uisæ correptus imagine formæ
Spē sine corpore amat: corpus putat esse, q̄d umbra ē.
Astupet ipse sibi: uultu'q; immotus eodem
Hæret, ut è pario formatum marmore signum.
Spectat humi positus geminum sua lumina sydus,
Et dignos Baccho digitos, & Apolline crines,
Impubes'q; genas, & eburnea colla, decus'q;
Oris, & in niueo mistum candore ruborem:
Cunctaq; miratur: quibus est mirabilis ipse.
Se cupit impudens: & qui probat, ipse probatur:
Dum'q; petit, petitur: pariter'q; accendit, & ardet.

Irrita fallaci quoties dedit oscula fonti:
In medijs quoties uisum captantia collum
Brachia mersit aquis: nec se deprendit in illis.
Quid uideat, nescit: sed quod uidet, uritur illo:
Atq; oculos idem, qui decipit, incitat error.
Credule quid frustra simulachra fugacia captas?
Quod petis, est nusquam: quod amas, auertere, perdes.
Ista repercussæ, quam cernis, imaginis umbra est:
Nil habet ista sui: tecum uenitq́;, manetq́;:
Tecum discedet: si tu discedere possis.
Non illum cereris, non illum cura quietis
Abstrahere inde potest: sed opaca fusus in herba,
Spectat inexpleto mendacem lumine formam:
Perq́; oculos perit ipse suos: paulumq́; leuatus
Ad circunstantes tendens sua brachia syluas,
Ecquis Io syluæ crudelius inquit amauit?
(Scitis enim: & multis latebra opportuna fuistis)
Ecquem, cum uestræ tot agantur sæcula uitæ:
Qui sic tabuerit, longo meministis in æuo?
Et placet, & uideo: sed quod uideoq́;, placetq́;,
Non tamen inuenio: tantus tenet error amantem.
Quoq́; magis doleam: nec nos mare separat ingens,
Nec uia, nec montes, nec clausis mœnia portis:
Exigua prohibemur aqua. cupit ipse teneri:
Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis:
Hic toties ad me resupino nititur ore.
Posse putes tangi: minimũ est, quod amãtibus obstat.
Quisquis es, huc exi: quid me puer unice fallis?
Quóue petitus abis? certe nec forma, nec ætas
Est mea, quam fugias: et amarũt me quoq; nymphæ.

S pem mihi nescio quam uultu promittis amico:
C umq; ego porrexi tibi brachia: porrigis ultro:
C um risi: arrides: lachrymas quoq; sæpe notaui
M e lachrymante tuas: nutu quoq; signa remittis:
E t quantum motu formosi suspicor oris,
V erba refers, aures non peruenientia nostras.
I ste ego sum: sensi: nec me mea fallit imago:
V ror amore mei: flammas moueoq;, feroq;.
Q uid faciam? roger, an ne rogem? quid deinde rogabo?
Q uod cupio, mecum est: inopem me copia fecit.
O utinam à nostro secedere corpore possem:
V otum in amante nouū est: uellē, qđ amamus, abesset.
I amq; dolor uires adimit: nec tempora uitæ
L onga meæ superant: primoq; extinguor in æuo.
N ec mihi mors grauis est posituro morte dolores.
H ic, qui diligitur, uellem diuturnior esset.
N unc duo concordes anima moriemur in una.
D ixit: & ad faciem rediit male sanus eandem:
E t lachrymis turbauit aquas: obscuraq; moto
R eddita forma lacu est. quam cum uidisset abire:
Q uo refugis? remane: nec me crudelis amantem
D esere, clamauit: liceat, quod tangere non est,
A spicere: & misero præbere alimenta furori.
D umq; dolet: summa uestemq; reduxit ab ora:
N udaq; marmoreis percussit pectora palmis:
P ectora traxerunt tenuem percussa ruborem,
N on aliter, quàm poma solent: quæ candida parte,
P arte rubent: aut ut uariis solet uua racemis
D ucere purpureum non dum matura colorem.
Q uæ simul aspexit liquefacta rursus in unda:

N on tulit ulterius: sed ut intabescere flauæ
I gne leui ceræ, matutinæque pruinæ
S ole tepente solent: sic attenuatus amore
L iquitur: & tecto paulatim carpitur igni.
E t neque iam color est misto candore rubori:
N ec uigor, & uires, & quæ modo uisa placebant:
N ec corpus remanet, quondam quod amauerat Echo:
Q uæ tamen ut uidit: quamuis irata, memorque,
I ndoluit: quotiesque puer miserabilis heheu
D ixerat: hæc resonis iterabat uocibus heheu.
C umque suos manibus percusserat ille lacertos:
H æc quoque reddebat sonitum plangoris eundem.
V ltima uox solitam fuit hæc spectantis in undam.
H eu frustra dilecte puer: totidemque remisit
V erba locus: dictoque uale, uale inquit & Echo.
I lle caput uiridi fessum summisit in herba,
L umina mors claudit domini mirantia formam.
T um quoque se, postquam est inferna sede receptus:
I n stygia spectabat aqua. planxere sorores
N aiades: & sectos fratri imposuere capillos:
P lanxerunt Dryades: plangentibus assonat Echo.
I amque rogum, quassasque faces, pheretrumque parabant:
N usquam corpus erat: croceum pro corpore florem
I nueniunt, folijs medium cingentibus albis.
C ognita res, meritam uatis per acheidas urbes
A ttulerat famam: nomenque erat auguris ingens.
S pernit Echionides tamen hunc ex omnibus unus
C ontemptor superûm Pentheus: præsagaque ridet
V erba senis: tenebrasque, & cladem lucis ademptæ
O bijcit. ille mouens albentia tempora canis

Quàm felix esses, si tu quoq; luminis huius
Orbus, ait, fieres: nec bacchica sacra uideres.
Nanq; dies aderit: quam non procul auguror esse:
Qua nouus huc ueniet, proles Semeleia, Liber.
Quem nisi templorum fueris dignatus honore:
Mille lacer spargêre locis: & sanguine syluas
Fœdabis, matremq; tuam, matrisq; sorores:
Eueniet: neq; enim dignabere numen honore:
Meq; sub his tenebris nimium uidisse quereris.
Talia dicentem proturbat Echione natus.
Dicta fides sequitur: responsaq; uatis aguntur.
Liber adest: festisq; fremunt ululatibus agri:
Turba ruit: mistæq; uiris matresq;, nurusq;,
Vulgusq;, proceresq; ignota ad sacra feruntur.
Quis furor anguigenæ proles mauortia uestras
Attonuit mentes? Pentheus ait: æra ne tantum
Aere repulsa ualent? & adunco tibia cornu?
Et magicæ fraudes: ut quos non bellicus ensis,
Non tuba terruerit, non strictis agmina telis:
Fœmineæ uoces, & mota insania uino,
Obscœniq; greges, & inania tympana uincant?
Vosne senes mirer? qui longa per æquora uecti
Hac Tyron, ac profugos posuistis sede penates:
Nunc sinitis sine marte capi. uosne acrior ætas
O iuuenes, propiorq; meæ? quos arma tenere,
Non thyrsos: galeaq; tegi, non fronde, decebat.
Este precor memores, qua sitis stirpe creati:
Illiusq; animos, qui multos perdidit unus:
Sumite serpentis: pro fontibus ille, lacuq;
Interijt: at uos pro fama uincite uestra.

I lle dedit letho fortes: uos pellite molles:
E t patrium retinete decus. si fata uetabant
S tare diu Thebas: utinam tormenta, uiriq;
M œnia diruerent: ferrumq;, ignisq; sonarent.
E ssemus miseri sine crimine: sorsq; querenda,
N on cœlanda foret: lachrymæq; pudore carerent.
A t nunc à puero Thebæ capientur inermi:
Q uem neq; bella iuuant, nec tela, nec usus equorum:
S ed madidi myrrha crines, mollesq; coronæ,
P urpuraq;, & pictis intextum uestibus aurum.
Q uem quidem ego actutum (modo uos absistite) cogam
A ssumptumq; patrem, commentaq; sacra fateri.
A n satis Acrisio est animi contemnere uanum
N umen? & argolicas uenienti claudere portas?
P entheа terrebit cum totis aduena Thebis?
I te citi (famulis hoc imperat) ite: ducemq;
A ttrahite huc uinctum: iussis mora segnis abesto.
H unc auus, hunc Athamas, hunc cætera turba suorum
C orripiunt dictis: frustraq; inhibere laborant.
A crior admonitu est: irritaturq; retenta,
E t crescit rabies: moderaminaq; ipsa nocebant.
S ic ego torrentem, qua nil obstabat eunti,
L enius, & modico strepitu decurrere uidi:
A t quacunq; trabes, obstructaq; saxa tenebant:
S pumeus, & feruens, & ab obice sæuior ibat.
E cce cruentati redeunt: & Bacchus ubi esset
Q uærenti domino, Bacchum uidisse negarunt:
H unc dixere tamen comitem, famulumq; sacrorum
C epimus: & tradunt manibus post terga reuinctis
S acra dei quondam tyrrhena gente secutum.

A spicit hunc Pentheus oculis, quos ira tremendos
F ecerat: & quanquam poenæ uix tempora differt:
O periture, tuáq; alijs documenta dature
M orte, ait, ede tuum nomen, nomenq; parentum,
E t patriam, morisq; noui cur sacra frequentes.
I lle metu uacuus, nomen mihi, dixit, Acœtes,
P atria Mæonia est, humili de plebe parentes.
N on mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci,
L anigerosq; greges, non ulla armenta reliquit:
P auper & ipse fuit: linóq; solebat, & hamis
D ecipere, & calamo salientes ducere pisces.
A rs illi sua census erat: cum traderet artem:
A ccipe quas habeo studij successor, & hæres,
D ixit, opes: moriensq; mihi nihil ille reliquit,
P ræter aquas: unũ hoc possum appellare paternum.
M ox ego, ne scopulis hærerem semper in ijsdem:
A ddidici regimen dextra moderante carinæ
F lectere: & oleniæ sydus pluuiale capellæ,
T aygetenq;, Hyadasq; oculis, Arctonq; notaui,
V entorumq; domos, & portus puppibus aptos.
F orte petens Delon chiæ telluris ad oras
A pplicor: & dextris adducor littora remis:
D óq; leues saltus: udæq; immittor arenæ.
N ox ubi consumpta est: aurora rubescere primo
C œperat: exurgo: laticesq; inferre recentes
A dmoneo: monstróq; uiam, quæ ducit ad undas.
I pse, quid aura mihi tumulo promittat ab alto,
P rospicio: comitesq; uoco: repetóq; carinam.
A dsumus en inquit sociorum primus Opheltes:
V tq; putat, prædam deserto nactus in agro,

V irginea puerum ducit per littora forma.
I lle mero,somnóq; grauis titubare uidetur:
V ixq; sequi: specto cultum, faciémq;, gradúmq;:
N il ibi, quod credi posset mortale, uidebam.
E t sensi: & dixi socijs, quod numen in isto
C orpore sit dubito: sed corpore numen in isto est.
Q uisquis es ò faueas: nostrísq; laboribus adsis:
H is quoq; des ueniam. pro nobis mitte precari
D ictys ait: quo non alius conscendere summas
O cyor antemnas: prehensóq; rudente relabi.
H oc Libys, hoc flauus proræ tutela Melanthus,
H oc probat Alcimedon, & qui requiémq;, modúmq;
V oce dabat remis animorum hortator Epopeus:
H oc omnes alij: prædæ tam cæca cupido est.
N on tamen hanc sacro uiolari pondere pinum
P erpetiar, dixi: pars hic mihi maxima iuris:
I nq; aditu absisto. furit audacissimus omni
D e numero Lycabas: qui thusca pulsus ab urbe,
E xilium dira pœnam pro cæde luebat.
I s mihi, dum resto, iuuenili guttura pugno
R upit: & excussum misisset in æquora: si non
H æsissem, quamuis amens, in fune retentus.
I mpia turba probat factum. tum deniq; Bacchus
(B acchus enim fuerat) ueluti clamore solutus
S it sopor: atq; mero redeant in pectora sensus:
Q uid facitis? quis clamor, ait? qua dicite nautæ
H uc ope perueni? quò me deferre paratis?
P one metum Proreus: & quos contingere portus
E de uelis, dixit: terra sistere petita.
N axon ait liber cursus aduertite uestros:

I lla mihi domus est: uobis erit hospita tellus.
P er mare fallaces, per'q; omnia numina iurant:
S ic fore: me'q; iubent pictæ dare uela carinæ.
D extera Naxos erat: dextra mihi lintea danti,
Q uid facis ò demens, quis te furor inquit Opheltes?
P ro se quisq; timet: læuam pete, maxima nutu
P ars mihi significat: pars, quid uelit, aure susurrat.
O bstupui: capiat'q; alius moderamina, dixi:
M e'q; ministerio sceleris'q;, artis'q; remoui.
I ncrepor à cunctis: totum'q; immurmurat agmen:
E` quibus Ethalion, te scilicet omnis in uno
N ostra salus posita est, ait: & subit ipse: meum'q;
E xplet opus: Naxo'q; petit diuersa relicta.
T um deus illudens, tanquam modo deniq; fraudem
S enserit: è puppi pontum prospectat adunca:
E t flenti similis, non hæc mihi littora nautæ
P romisistis, ait: non hæc mihi terra rogata est.
Q uo merui pœnam facto? quæ gloria uestra est?
S i puerum iuuenes, si multi fallitis unum?
I andudum flebam: lachrymas manus impia nostras
R idet: & impellit properantibus æquora remis.
P er tibi nunc ipsum (neq; enim præsentior illo
E st deus) adiuro tam me tibi uera referre,
Q uàm ueri maiora fide. stetit æquore puppis
H aud aliter: quàm si siccum nauale teneret.
I lli admirantes remorum in uerbere perstant:
V elaq; deducunt: gemina'q; ope currere tentant.
I mpediunt ederæ remos: nexu'q; recuruo
S erpunt: & grauidis distinguunt uela corymbis.
I pse racemiferis frontem circundatus uuis,

P ampineis agitat uelatam frondibus hastam.
Quem circa tigres, simulachraq; inania lyncum,
P ictarumq; iacent fera corpora pantherarum.
E xiliere uiri: siue hoc insania fecit,
S iue timor: primusq; Medon nigrescere pinnis,
C orporeq;, & presso spinæ curuamine flecti
I ncipit. huic Mycabas in quæ miracula dixit
V erteris? & lati rictus, & panda loquenti,
N aris erat: squamamq; cutis durata trahebat.
A t Libys, obstantes dum uult obuertere remos:
I n spatium resilire manus breue uidit: & illas
I am non esse manus: iam pinnas posse uocari.
A lter ad intortos cupiens dare brachia funes,
B rachia non habuit: truncoq; repandus in undas
C orpore desiluit: falcata nouissima cauda est:
Qualia dimidiæ sinuãtur cornua lunæ.
V ndiq; dant saltus: multaq; aspergine rorant:
E merguntq; iterum: redeuntq; sub æquora rursus:
I nq; chori ludunt speciem: lasciuaq; iactant
C orpora: & acceptum patulis mare naribus efflant.
D e modo uiginti (tot enim ratis illa ferebat)
R estabam solus, pauidus, gelidusq;, trementi
C orpore: uixq; animum firmat deus, excute dicens
C orde metum: Diamq; tene. delatus in illam,
A ccessi sacris: baccheaq; sacra frequento.
P ræbuimus longis Pentheus ambagibus aures
I nquit: ut ira mora uires absumere posset.
P ræcipitem famuli rapite hunc: cruciataq; duris
C orpora tormentis stygiæ demittite morti.
P rotinus abstractus, solidis tyrrhenus Acœtes

C lauditur in tectis: & dum crudelia iussæ
I nstrumenta necis, ferrumq́;, ignesq́; parantur:
S ponte sua patuisse fores, lapsasq́; lacertis
S ponte sua fama est, nullo soluente cathenas.
P erstat Echionides: nec iam iubet ire: sed ipse
V adit, ubi electus facienda ad sacra Cithæron
C antibus, & clara bacchantum uoce sonabat.
V t fremit acer equus, cum bellicus ære canoro
S igna dedit tubicen: pugnæq́; assumit amorem.
P enthea sic ictus longis ululatibus æther
M ouit: & audito clamore recanduit ira.
M onte ferè medio est, cingentibus ultima syluis,
P urus ab arboribus spectabilis undiq; campus.
H ic oculis illum cernentem sacra profanis
P rima uidet, prima est insano concita cursu,
P rima suum misso uiolauit Penthea thyrso
M ater: & ò geminæ clamauit adeste sorores:
I lle aper, in nostris errat qui maximus agris:
I lle mihi feriendus aper. ruit omnis in unum
T urba furēs: cunctæ coëunt: trepidumq́; sequuntur,
I am trepidū, iam uerba minus uiolenta loquentem,
I am se damnantem, iam se peccasse fatentem.
S aucius ille tamen fer opem matertera dixit
A utonoë: moueant animos Actæonis umbræ.
I lla quis Actæon, nescit: dextramq́; precantis
A bstulit: Inoo lacerata est altera raptu.
N on habet infelix, quæ matri brachia tendat:
T runca sed ostendens deiectis uulnera membris,
A spice mater ait. uisis ululauit Agaue:
C ollaq; iactauit: crinemq́; per aëra mouit:

Auulsumq́;

A uulſumq́; caput digitis complexa cruentis
C lamat, Io comites opus hoc uictoria noſtra eſt.
N on citius frondes autumni frigore tactas,
I amq́; male hærentes alta rapit arbore uentus:
Quã ſunt membra uiri manibus direpta nefandis.
T alibus exemplis monitæ noua ſacra frequentant,
T huraq; dant, ſanctasq́; colunt Iſmenides aras.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. IIII.

T non Alcithoë Mineïas orgia cenſet
a Accipienda dei: ſed adhuc temeraria Bacchum
Progeniẽ negat eſſe Iouis: ſociasq́; ſorores
I mpietatis habet. feſtum celebrare ſacerdos
I mmuneſq́; operum famulas, dominasq́; ſuorum,
P ectora pelle tegi, crinales ſoluere uittas,
S erta comis, manibus frondentes ſumere thyrſos,
I uſſerat: & ſæuam læſi fore numinis iram,
V aticinatus erat. parent matreſq́;, nuruſq́;:
T elasq́;, calathosq́;, infectaq; penſa reponunt:
T huraq; dant: Bacchũq́; uocant, Bromiũq́;, Lyæũq́;,
I gnigenamq́;, ſatumq́; iterum, ſolumq́; bimatrem.
A dditur his Nyſeuſq́;, indetonſuſq; Thyoneus,
E t cum Lenæo genialis conſitor uuæ,
N yctelius q́;, Eleleuſq; parens, & Iacchus, & Euan:
E t quæ præterea per graias plurima gentes
N omina liber habes. tibi enim incõſumpta iuuẽta eſt:
T u puer æternus, tu formoſiſſimus alto

C onspiceris cœlo: tibi, cum sine cornibus astas,
V irgineum caput est: oriens tibi uictus, ad usq;
D ecolor extremo qua cingitur India Gange.
P enthea tu uenerande, bipenniferumq́; Lycurgum
S acrilegos mactas: tyrrhenaq; mittis in æquor
C orpora: tu biiugum pictis insignia frenis
C olla premis lyncum: bacchæ, satyriq́; sequuntur,
Q uiq́; senex ferula titubantes ebrius artus
S ustinet: & pando non fortiter hæret asello.
Q uacunq; ingrederis, clamor iuuenilis, & unà
F œmineæ uoces, impulsaq; tympana palmis,
C oncauaq; æra sonant, longoq́; foramine buxus.
P lacatus, mitisq́; rogant Ismenides adsis:
I ussaq; sacra colunt, solæ Mineides intus
I ntempestiua turbantes festa minerua,
A ut ducunt lanas: aut stamina pollice uersant:
A ut hærent telæ: famulasq́; laboribus urgent.
È quibus una leui deducens pollice filum,
D um cessant aliæ, commentaq; sacra frequentant:
N os quoq;, quas Pallas melior dea detinet, inquit,
V tile opus manuum uario sermone leuemus:
P erq́; uices aliquid, quod tempora longa uideri
N on sinat: in medium uacuas referamus ad aures.
D icta probant, primamq́; iubent narrare sorores.
I lla quid è multis referat (nam plurima norat)
C ogitat: & dubia est de te Babylonia narret
D irce: quam uersa squamis uelantibus artus
S tagna Palæstini credunt coluisse figura.
A n magis ut sumptis illius filia pennis,
E xtremos altis in turribus egerit annos.

Nais an ut cantu,nimiumq; potentibus herbis
Verterit in tacitos iuuenilia corpora pisces:
Donec idem passa est. an quæ poma alba ferebat,
Vt nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor.
Hæc placet: hæc quoniam uulgaris fabula non est:
Talibus orsa modis,lana sua fila sequente.
Pyramus & Thisbe,iuuenum pulcherrimus alter,
Altera,quas oriens habuit,prælata puellis,
Contiguas habuere domos: ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
Notitiam,primosq; gradus uicinia fecit:
Tempore creuit amor. tedæ quoq; iure coissent:
Sed uetuere patres: quod non potuere uetare.
Ex æquo captis ardebant mentibus ambo.
Conscius omnis abest: nutu,signisq; loquuntur:
Quoq; magis tegitur,tectus magis æstuat ignis.
Fissus erat tenui rima,quam duxerat olim,
Cum fieret,paries domui communis utriq;.
Id uitium nulli per sæcula longa notatum,
(Quid non sentit amor?) primi uidistis amantes:
Et uocis fecistis iter: tutæq; per illud
Murmure blanditiæ minimo transire solebant.
Sæpe ubi constiterant hinc Thisbe,Pyramus illinc:
Inq; uices fuerat captatus anhelitus oris:
Inuide,dicebant,paries quid amantibus obstas?
Quantum erat ut sineres toto nos corpore iungi?
Aut hoc si nimium est: uel ad oscula danda pateres?
Nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur:
Quod datus est uerbis ad amicas transitus aures.
Talia diuersa nequicquam sede locuti

Sub noctem dixere uale: parti'q; dedere
Oſcula quiſq; ſuæ non peruenientia contra.
Poſtera nocturnos aurora remouerat ignes:
Sol'q; pruinoſas radijs ſiccauerat herbas:
Ad ſolitum coïere locum: tum murmure paruo
Multa prius queſti ſtatuunt, ut nocte ſilenti
Fallere cuſtodes, foribus'q; excedere tentent.
Cum'q; domo exierint, urbis quoq; tecta relinquant:
Né ue ſit errandum lato ſpatiantibus aruo,
Conueniant ad buſta Nini: lateant'q; ſub umbra
Arboris. arbor ibi niueis uberrima pomis
Ardua morus erat, gelido contermina fonti.
Pacta placent: & lux tarde diſcedere uiſa
Præcipitatur aquis: & aquis nox exit ab ijſdem.
Callida per tenebras uerſato cardine Thiſbe
Egreditur: fallit'q; ſuos: adopertaq; uultum
Peruenit ad tumulum: dicta'q; ſub arbore ſedit.
Audacem faciebat amor. uenit ecce recenti
Cæde leæna boum ſpumantes oblita rictus,
Depoſitura ſitim uicini fontis in unda.
Quam procul ad lunæ radios babylonia Thiſbe
Vidit: & oſcurum timido pede fugit in antrum:
Dum'q; fugit, tergo uelamina lapſa reliquit.
Vt lea ſæua ſitim multa compeſcuit unda:
Dum redit in ſyluas, inuentos forte ſine ipſa
Ore cruentato tenues laniauit amictus.
Serius egreſſus ueſtigia uidit in alto
Puluere certa feræ, toto'q; expalluit ore
Pyramus. ut uero ueſtem quoq; ſanguine tinctam
Repperit: una duos, inquit, nox perdet amantes:

È quibus illa fuit longa dignissima uita:
Nostra nocens anima est: ego te miseranda peremi:
In loca plena metus qui iussi nocte uenires:
Nec prior huc ueni. nostrum diuellite corpus,
Et scelerata fero consumite uiscera morsu
O quicunq; sub hac habitatis rupe leones.
Sed timidi est optare necem. uelamina Thisbes
Tollit: & ad pactæ secum fert arboris umbram.
Vtq́; dedit notæ lachrymas, dedit oscula uesti:
Accipe nunc, inquit, nostri quoq; sanguinis haustus.
Quóq; erat accinctus, demisit in ilia ferrum:
Nec mora, feruenti moriens è uulnere traxit:
Et iacuit resupinus humo. cruor emicat alte
Non aliter, quàm cum uitiato fistula plumbo
Scinditur: & tenui stridente foramine, longas
Eiaculatur aquas: atq; ictibus aera rumpit.
Arborei fœtus aspergine cædis, in atram
Vertuntur faciem: madefactaq; sanguine radix
Purpureo tingit pendentia mora colore.
Ecce metu nondum posito, ne fallat amantem,
Illa redit: iuuenémq; oculis, animóq; requirit:
Quantaq; uitarit narrare pericula gestit.
Vtq́; locum, & uisam cognoscit in arbore formam:
Sic facit incertam pomi color: hæret an hæc sit.
Dum dubitat, tremebunda uidet pulsare cruentum
Membra solum: retróq; pedem tulit: oraq; buxo
Pallidiora gerens, exhorruit æquoris instar:
Quod fremit, exigua cum summum stringitur aura.
Sed postquam remorata, suos cognouit amores:
Percutit indignos claro plangore lacertos:

E t laniata comas, amplexaq; corpus amatum,
V ulnera suppleuit lachrymis: fletum'q; cruori
M iscuit: & gelidis in uultibus oscula figens,
P yrame, clamauit, quis te mihi casus ademit?
P yrame responde: tua te carissima Thisbe
N ominat: exaudi: uultus'q; attolle iacentes.
A d nomen Thisbes oculos iam morte grauatos
P yramus erexit: uisa'q; recondidit illa.
Q uæ postquam uestem'q; suam cognouit: & ense
V idit ebur uacuum: tua te manus, inquit, amor'q;
P erdidit infelix: est & mihi fortis in unum
H æc manus: est & amor: dabit hic in uulnera uires.
P ersequar extinctum: lethi'q; miserrima dicar
C ausa, comes'q; tui: qui'q; à me morte reuelli
H eu sola poteras: poteris nec morte reuelli.
H is tamen amborum uerbis estote rogati
O multum miseri, meus illius'q;, parentes:
V t quos certus amor, quos hora nouissima iunxit:
C omponi tumulo non inuideatis eodem.
A t tu quæ ramis arbor miserabile corpus
N unc tegis unius: mox es tectura duorum:
S igna tene cædis: pullos'q;, & luctibus aptos
S emper habe fœtus, gemini monimenta cruoris.
D ixit, & aptato pectus mucrone sub imum
I ncubuit ferro: quod adhuc à cæde tepebat.
V ota tamen tetigere deos: tetigere parentes:
N am color in pomo est, ubi permaturuit, ater:
Q uod'q; rogis superest, una requiescit in urna.
D esierat: medium'q; fuit breue tempus: & orsa est
D icere Leuconoe. uocem tenuere sorores.

Hunc quoq;, syderea qui temperat omnia luce,
Cepit amor solem. Solis referemus amores.
Primus adulterium Veneris cum Marte putatur
Hic uidisse deus: uidet hic deus omnia primus.
Indoluit facto: Iunonigenæq́; marito
Furta tori, furtiq́; locum monstrauit: at illi
Et mens, & quod opus fabrilis dextra tenebat,
Excidit: extemplo graciles ex ære cathenas,
Retiaq́;, & laqueos, quæ lumina fallere possent,
Elimat: non illud opus tenuissima uincant
Stamina: non summo quæ pendet aranea tigno.
Vtq́; leues tactus, momentaq; parua sequantur,
Efficit: & lecto circundata collocat apte.
Vt uenère torum coniux, & adulter in unum:
Arte uiri, uinclisq́; noua ratione paratis,
In medijs ambo deprensi amplexibus hærent.
Lemnius extemplo ualuas patefecit eburnas:
Admisitq́; deos. illi iacuere ligati
Turpiter: atq; aliquis de dis non tristibus, optat
Sic fieri turpis. superi risere: diuq́;
Hæc fuit in toto notissima fabula cælo.
Exigit indicij memorem Cythereia pœnam:
Inq́; uices illum, tectos qui læsit amores:
Lædit amore pari. quid nunc Hyperione nate
Forma, colorq́; tibi, radiataq; lumina prosunt?
Nempe, tuis omnes qui terras ignibus uris:
Vreris igne nouo: quiq́; omnia cernere debes:
Leucothoen spectas: & uirgine figis in una,
Quos mundo debes, oculos. modo surgis eoo
Temperius cælo: modo serius incidis undis.

Spectandiq́; mora brumales porrigis horas.
Deficis interdum: uitiumq́; in lumina mentis
Transit: & obscurus mortalia pectora terres.
Nec tibi, quod lunæ terris propioris imago
Obstiterit, palles: facit hunc amor iste colorem.
Diligis hanc unam: nec te Clymeneq́;, Rhodosq́;,
Nec tenet ææe genitrix pulcherrima Circes,
Quæq́; tuos Clytie quamuis despecta petebat
Concubitus: ipsoq́; illo graue uulnus habebat
Tempore. Leucothoe multarum obliuia fecit:
Gentis odoriferæ quam formosissima partu
Edidit Eurynome: sed postquam filia creuit:
Quàm mater cunctas, tam matrem filia uicit.
Rexit achæmenias urbes pater Orchamus: isq́;
Septimus à prisco numeratur origine Belo.
Axe sub hesperio sunt pascua solis equorum:
Ambrosiam pro gramine habent. ea fessa diurnis
Membra ministerijs nutrit: reparatq́; labori.
Dumq́; ibi quadrupedes cœlestia pabula carpunt:
Noxq́; uicem peragit: thalamos deus intrat amatos
Versus in Eurynomes faciem genitricis: & inter
His sex Leucothoen famulas ad lumina cernit,
Leuia uersato ducente stamina fuso.
Ergo ubi, ceu mater, caræ dedit oscula natæ:
Res, ait, arcana est: famulæ discedite: néue
Eripite arbitrium matri secreta loquendi.
Paruerant: thalamoq́; deus sine teste relictus,
Ille ego sum, dixit, qui longum metior annum:
Omnia qui uideo: per quem uidet omnia tellus:
Mundi oculus: mihi, crede, places. pauet illa: metuq́;

Et colus, & fusi digitis cecidere remissis.
Ipse timor decuit: nec longius ille moratus,
In ueram rediit speciem, solitumq́; nitorem.
At uirgo, quamuis inopino territa uisu,
Victa nitore dei, posita uim passa querela est.
Inuidit Clytie: neq; enim moderatus in illa
Solis amor fuerat: stimulataq; pellicis ira,
Vulgat adulterium: diffamatumq́; parenti
Indicat. ille ferox, immansuetusq́; precantem,
Tendentemq́; manus ad lumina solis, &, Ille
Vim tulit inuitæ, dicentem, defodit alta
Crudus humo: tumulumq́; sup grauis addit arenæ.
Dissipat hunc radiis Hyperione natus: iterq́;
Dat tibi: quo possis defossos promere uultus.
Nec tu iam poteras enectum pondere terræ
Tollere nympha caput: corpusq́; exangue iacebas.
Nil illo fertur uolucrum moderator equorum
Post phaethonteos uidisse dolentius ignes.
Ille quidem gelidos radiorum uiribus artus,
Si queat, in uiuum tentat reuocare calorem:
Sed quoniam tantis fatum conatibus obstat:
Nectare odorato sparsit corpusq́;, locumq́;:
Multaq; præquestus, tanges tamen æthera, dixit.
Protinus imbutum cœlesti nectare corpus
Delicuit: terramq́; suo madefecit odore.
Virgaq; per glebas sensim radicibus actis
Thurea surrexit: tumulumq́; cacumine rupit.
At Clytien, quamuis amor excusare dolorem,
Indiciumq́; dolor poterat: non amplius author
Lucis adit: uenerisq́; modum sibi fecit in illa.

Tabuit ex illo dementer amoribus usa
Nympharum impatiens: & sub Ioue nocte, dieq́;
Sedit humo nuda, nudis incompta capillis.
Perq́; nouem luces expers undæq́;, cibiq́;,
Rore mero, lachrymisq́; suis ieiunia pauit:
Nec se mouit humo: tantum spectabat euntis
Ora dei: uultusq́; suos flectebat ad illum.
Membra ferunt hæsisse solo. partemq́; coloris
Luridus exangues pallor conuertit in herbas:
Est in parte rubor: uiolæq́; simillimus ora
Flos tegit. illa suum, quamuis radice tenetur:
Vertitur ad solem: mutataq; seruat amorem.
Dixerat: & factum mirabile cœperat aures.
Pars fieri potuisse negant: pars omnia ueros
Posse deos memorant: sed non est Bacchus in illis.
Poscitur Alcithoe postquam siluere sorores:
Quæ radio stantis percurrens stamina telæ,
Vulgatos taceo, dixit, pastoris amores
Daphnidis Idæi: quem Nymphe pellicis ira
Contulit in saxum: tantus dolor urit amantes.
Nec loquar, ut quondam naturæ iure nouato
Ambiguus fuerit modo uir, modo fœmina, Scython.
Te quoq; nunc Adamas, quondam fidissime paruo
Celme Ioui, largoq́; satos Curetas ab imbri,
Et Crocon in paruos uersum cum Smilace flores,
Prætereo: dulciq́; animos nouitate tenebo.
Vnde sit infamis: quare male fortibus undis
Salmacis eneruet, tactosq́; remolliat artus:
Discite. causa latet: uis est notissima fontis.
Mercurio puerum diua Cythereide natum

N aiades idæis enutriuere sub antris.
C uius erat facies, in qua materq́; paterq́;
C ognosci possent: nomen quoq; traxit ab illis.
I s tria cum primum fecit quinquennia: montes
D eseruit patrios: Idáq; altrice relicta,
I gnotis errare locis, ignota uidere
F lumina gaudebat, studio minuente laborem.
I lle etiam Lycias urbes, Lyciǽq; propinquos
C aras adit. uidet hic stagnum lucentis ad imum
V sq; solum lymphæ. non illic canna palustris,
N ec steriles uluæ, nec acuta cuspide iunci:
P erspicuus liquor est: stagni tamen ultima uiuo
C espite cinguntur, semperq́; uirentibus herbis.
N ympha colit, sed nec uenatibus apta, nec arcus
F lectere quæ soleat, nec quæ contendere cursu:
S olaq; Naiadum celeri non nota Dianæ.
S æpe suas illi, fama est, dixisse sorores,
S almaci uel iaculum, uel pictas sume pharetras:
E t tua cum duris uenatibus otia misce.
N ec iaculum sumit, nec pictas illa pharetras:
N ec sua cum duris uenatibus otia miscet.
S ed modo fonte suo formosos perluit artus:
S æpe cytoriaco deducit pectine crines:
E t quid se deceat, spectatas consulit undas.
N unc perlucenti circundata corpus amictu,
M ollibus aut folijs, aut mollibus incubat herbis.
S æpe legit flores: & tunc quoq; forte legebat:
C um puerum uidit: uisumq́; optauit habere.
N ec tamen ante adijt, & si properabat adire:
Q uàm se composuit: quàm circunspexit amictus:

Et finxit uultum: & meruit formosa uideri.
Tunc sic orsa loqui, puer o dignissime credi
Esse deus, seu tu deus es, potes esse Cupido:
Siue es mortalis: qui te genuere, beati.
Et mater felix, & fortunata profecto,
Siqua tibi soror est, & quæ dedit ubera nutrix.
Sed longe cunctis, longeq́; beatior illa,
Siqua tibi sponsa est: siquam dignabere teda.
Hæc tibi siue aliqua est: mea sit furtiua uoluptas:
Seu nulla est: ego sim: thalamumq́; ineamus eundem.
Nais ab his tacuit: pueri rubor ora notauit.
Nescit quid sit amor: sed & erubuisse decebat.
Hic color aprica pendentibus arbore pomis,
Aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti,
Cum frustra resonant æra auxiliaria, Lunæ.
Poscenti nymphæ sine fine sororia saltem
Oscula, iamq́; manus ad eburnea colla ferenti,
Desinis, aut fugio, tecumq́; ait ista relinquo.
Salmacis extimuit: locaq; hæc tibi libera trado
Hospes, ait: simulatq́; gradu discedere uerso,
Tum quoq; respiciens: fruticumq́; recondita sylua
Delituit: flexumq́; genu summisit. at ille
Scilicet ut uacuus, & inobseruatus, in herbis
Huc it, & hinc illuc: & in alludentibus undis
Summa pedum, taloq́; tenus uestigia tingit.
Nec mora, temperie blandarum captus aquarum,
Mollia de tenero uelamina corpore ponit.
Tum uero obstupuit: nudæq́; cupidine formæ
Salmacis exarsit: flagrant quoq; lumina nymphæ
Non aliter, quàm cum puro nitidissimus orbe

O ppositæ speculi referitur imagine Phœbus.
V ix'q; moram patitur: uix iam sua gaudia differt:
I am cupit amplecti: iam se male continet amens.
I lle cauis uelox applauso corpore palmis
D esilit in latices: alternaq; brachia ducens,
I n liquidis translucet aquis: ut eburnea siquis
S igna tegat claro, uel candida lilia, uitro.
V icimus, & meus est, exclamat Nais: & omni
V este procul iacta, medijs immittitur undis:
P ugnantem'q; tenet: luctantiaq; oscula carpit:
S ubiectat'q; manus: inuitaq; pectora tangit:
E t nunc hac iuueni, nunc circunfunditur illac.
D eniq; nitentem contra, elabi'q; uolentem
I mplicat: ut serpens, quam regia sustinet ales:
S ublimem'q; rapit: pendens caput illa, pedes'q;
A lligat: & cauda spatiantes implicat alas.
V t'ue solent ederæ longos intexere truncos:
V t'q; sub æquoribus deprensum polypus hostem
C ontinet, ex omni demissis parte flagellis.
P erstat Atlantiades: sperataq; gaudia nymphæ
D enegat. illa premit: demissaq; corpore toto
S icut inhærebat, pugnes licet improbe, dixit:
N on tamen effugies: ita dij iubeatis: & istum
N ulla dies à me, nec me diducat ab isto.
V ota suos habuere deos: nam mista duorum
C orpora iunguntur: facies'q; inducitur illis
V na. uelut siquis conducat cortice ramos,
C rescendo iungi, pariter'q; adolescere cernit.
S ic ubi complexu coierunt membra tenaci:
N ec duo sunt: sed forma duplex: nec fœmina dici,

N ec puer ut possit: neutrum´q;, & utrunq; uidetur.
E rgo ubi se liquidas, quò uir descenderat, undas
S emimarem fecisse uidet: mollitaq; in illis
M embra: manus tendens, sed iam non uoce uirili,
H ermaphroditus ait, Nato date munera uestro
E t pater, & genitrix, amborum nomen habenti:
Q uisquis in hos fontes uir uenerit, exeat inde
S emiuir: & tactis subito mollescat in undis.
M otus uterq; parens, nati rata uerba biformis
F ecit: & incerto fontem medicamine tinxit.
F inis erat dictis: & adhuc Mineïa proles
V rget opus: spernit´q; deum: festum´q; profanat.
T ympana cum subito non apparentia raucis
O bstrepuere sonis: & adunco tibia cornu,
T innulaq; æra sonant: & olent myrrhæ´q;, croci´q;:
R es´q; fide maior, cœpere uirescere telæ:
I n´q; ederæ faciem pendens frondescere uestis:
P ars abit in uites: & quæ modo fila fuerunt,
P almite mutantur: de stamine pampinus exit:
P urpura fulgorem pictis accommodat uuis.
I am´q; dies exactus erat: tempus´q; subibat,
Q uod tu nec tenebras, nec posses dicere lucem:
S ed cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
T ecta repente quati: pingues´q; ardere uidentur
L ampades: & rutilis collucent ignibus ædes:
F alsaq; sæuarum simulachra ululare ferarum.
F umida iandudum latitant per tecta sorores:
D iuersæ´q; locis ignes, ac lumina uitant:
D um´q; petunt tenebras: paruos membrana per artus
P orrigitur: tenues´q; includunt brachia pennæ.

N ec qua perdiderint ueterem ratione figuram,
S cire sinunt tenebræ. non illas pluma leuauit:
S ustinuere tamen se perlucentibus alis.
C onatæq; loqui, minimam pro corpore uocem
E mittunt: peraguntq; leui stridore querelas:
T ectaq;, non syluas celebrant: lucemq; perosæ,
N octe uolant: seroq; tenent à uespere nomen.
T um uero totis Bacchi memorabile Thebis
N umen erat: magnasq; noui matertera uires
N arrat ubiq; dei: de totq; sororibus expers
V na doloris erat, nisi quem fecere sorores.
A spicit hanc natis, thalamoq; Athamantis habentem
S ublimes animos, & alumni numine Iuno.
N on tulit: & secum, Potuit de pellice natus
V ertere mæonios, pelagoq; immergere nautas:
E t laceranda suæ nati dare uiscera matri:
E t triplices operire nouis mineidas alis:
N il poterit Iuno, nisi inultos flere dolores?
I dq; mihi satis est? hæc una potentia nostra est?
I pse docet quid agam. fas est & ab hoste doceri.
Q uidq; furor ualeat, Penthea cæde satisq;,
A c super ostendit. cur non stimuletur? eatq;
P er cognata suis exempla sororibus Ino?
E st uia decliuis funesta nubila taxo:
D ucit ad infernas per muta silentia sedes:
S tyx nebulas exhalat iners: umbræq; recentes
D escendunt illac, simulachraq; functa sepulchris.
P allor, hyemsq; tenent late loca senta: nouiq;,
Q ua sit iter, manes, stygiam quod ducat ad urbem,
I gnorant: ubi sit nigri fera regia Ditis.

M ille capax aditus, & apertas undiq; portas
V rbs habet: ut'q; fretum de tota flumina terra,
S ic omnes animas locus accipit ille: nec ulli
E xiguus populo est: turbam'ue accedere sentit.
E rrant exangues sine corpore, & ossibus umbræ:
P ars'q; forum celebrant: pars imi tecta tyranni:
P ars aliquas artes antiquæ imitamina uitæ
E xercent: aliam partem sua pœna coërcet.
S ustinet ire illuc cœlesti sede relicta
(T antum odijs, iræ'q; dabat) Saturnia Iuno.
Q uo simul intrauit: sacro'q; à corpore pressum
I ngemuit limen: tria Cerberus extulit ora:
E t tres latratus simul edidit. illa sorores
N octe uocat genitas, graue & implacabile numen.
C arceris ante fores clausas adamante sedebant:
D e'q; suis atros pectebant crinibus angues.
Q uam simul agnorunt inter caliginis umbras,
S urrexere deæ. sedes scelerata uocatur.
V iscera præbebat Tityus lanianda: nouem'q;
I ugeribus distractus erat. tibi Tantale nullæ
D eprenduntur aquæ: quæ'q; imminet, effugit arbor.
A ut petis, aut urges ruiturum Sisyphe saxum.
V oluitur Ixion: & se sequitur'q;, fugit'q;.
M oliri'q; suis lethum patruelibus ausæ
A ssidue repetunt, quas perdant, Belides undas.
Q uos omnes facie postquam Saturnia torua
V idit, & ante omnes Ixiona: rursus ab illo
S isyphon aspiciens, cur hic è fratribus, inquit,
P erpetuas patitur pœnas? Athamanta superbum
R egia diues habet? qui me cum coniuge semper
spreuit?

S preuit? & exponit causas odijq;,uiæq;:
Quidq; uelit. quod uellet,erat,ne regia Cadmi
S taret: & in facinus traherent Athamanta furores.
I mperium,promissa,preces confundit in unum:
S ollicitatq; deas. sic hæc Iunone locuta,
T isiphone canos,ut erat turbata,capillos
M ouit: & obstantes reiecit ab ore colubros:
A tq; ita,non longis opus est ambagibus,inquit:
F acta puta,quæcunq; iubes: inamabile regnum
D esere: teq; refer cœli melioris ad auras.
L æta redit Iuno: quam cœlum intrare parantem
R oratis lustrauit aquis Thaumantias Iris.
N ec mora,Tisiphone madefactam sanguine sumit
I mportuna facem: fluidoq; cruore rubentem
I nduitur pallam: tortoq; incingitur angue:
E grediturq; domo. luctus comitatur euntem,
E t pauor,& terror trepidoq; insania uultu.
L imine constiterat: postes tremuisse feruntur
A eolij: pallorq; fores inficit acernas:
S olq; locum fugit. monstris exterrita coniux:
T erritus est Athamas: tectoq; exire parabant.
O bstitit infelix,aditumq; obsedit Erinnys:
N exaq; uipereis distendens brachia nodis
C æsariem excussit: motæ sonuere colubræ.
P arsq; iacent humeris: pars circum pectora lapsæ
S ibila dant: saniemq; uomunt: linguisq; coruscant.
I nde duos medijs abrupit crinibus angues:
P estiferaq; manu raptos immisit. at illi
I noosq; sinus,Athamanteosq; pererrant:
I nspirantq; graues animas: nec uulnera membris

V lla ferunt:mens eſt,quæ diros ſentiat ictus.
A ttulerat ſecum liquidi quoq; monſtra ueneni,
O ris cerberei ſpumas,& uirus echidnæ,
E rroresq́; uagos,cæcæq́; obliuia mentis,
E t ſcelus,& lachrymas,rabiēq́;,& cædis amorem,
O mnia trita ſimul:quæ ſanguine miſta recenti
C oxerat ære cauo uiridi uerſata cicuta.
D umq́; pauent illi:uertit furiale uenenum
P ectus in amborum:præcordiaq; intima mouit.
T um face iactata per eundem ſæpius orbem,
C onſequitur motos uelociter ignibus ignes.
S ic uictrix,iuſſiq́; potens,ad inania magni
R egna redit Ditis:ſumptumq́; recingitur anguem.
P rotinus Aeolides media furibundus in aula
C lamat,Io comites his retia tendite ſyluis:
H ic modo cum gemina uiſa eſt mihi prole leæna:
V tq́; feræ,ſequitur ueſtigia coniugis amens:
D eq́; ſinu matris ridentem,& parua Learchum
B rachia tendentem rapit:& bis,terq́; per auras
M ore rotat fundæ:rigidoq́; infantia ſaxo
D iſcutit ora ferox.tum deniq; concita mater,
S eu dolor hoc fecit,ſeu ſparſi cauſa ueneni,
E xululat:paſſisq́; fugit male ſana capillis:
T eq́; ferens paruum nudis Melicerta lacertis,
E uohe Bacche ſonat.Bacchi ſub nomine Iuno
R iſit:& hos uſus præſtet tibi dixit alumnus.
I mminet æquoribus ſcopulus:pars ima cauatur
F luctibus:& tectas defendit ab imbribus undas:
S umma riget:frontemq́; in apertum porrigit æquor.
O ccupat hunc(uires inſania fecerat)Ino:

S eq́; super pontum nullo tardata timore
M ittit, onusq́; suum: percussa recanduit unda.
A t Venus immeritæ neptis miserata labores,
S ic patruo blandita suo est, o numen aquarum,
P roxima cui cœlo cessit Neptune potestas:
M agna quidem posco: sed tu miserere meorum,
I actari quos cernis in Ionio immenso:
E t dis adde tuis. aliqua & mihi gratia ponto est.
S i tamen in medio quondam concreta profundo
S puma fui: graiumq́; manet mihi nomen ab illa.
A nnuit oranti Neptunus: & abstulit illis
Q uod mortale fuit: maiestatemq́; uerendam
I mposuit: nomenq́; simul, faciemq́; nouauit:
L eucotheaq́; deum cum matre Palæmona dixit.
S idoniæ comites quantum ualuere secutæ,
S igna pedum primo uidere nouissima saxo:
N ec dubium de morte ratæ, Cadmeida palmis
D eplanxere domum, scissis cum ueste capillis.
V tq́; parum iustæ, nimiumq́; in pellice sæuæ
I nuidiam fecere deæ. conuitia Iuno
N on tulit: & faciam uos ipsas maxima dixit
S æuitiæ monimenta meæ. res dicta secuta est.
N am quæ præcipue fuerat pia, persequar inquit
I n freta reginam: saltumq́; datura, moueri
H aud usquam potuit: scopuloq́; affixa cohæsit.
A ltera, dum solito tentat plangore ferire
P ectora: tentatos sensit riguisse lacertos.
I lla manus ut forte tetenderat in maris undas:
S axea facta manus in easdem porrigit undas.
H uius, ut arreptum laniabat uertice crinem:

Duratos subito digitos in crine uideres.
Quo quæq; in gestu deprensa est: hæsit in illo.
Pars uolucres factæ: quæ nunc quoq; gurgite in illo
Aequora distringunt summis Mineides alis.
Nescit Agenorides natam, paruumq́; nepotem
Aequoris esse deos: luctu, serieq́; malorum
Victus, & ostentis, quæ plurima uiderat, exit
Conditor urbe sua, tanquam fortuna locorum,
Non sua se premeret: longisq́; erroribus actus,
Contigit Illyricos profuga cum coniuge fines.
Iamq́; malis, annisq́; graues, dum prima retractant
Fata domus: releguntq́; suos sermone labores.
Num sacer ille mea traiectus cuspide serpens
Cadmus ait fuerat, tum cum Sidone profectus
Vipereos sparsi per humum noua semina dentes?
Quem si cura deûm tam certa uindicat ira:
Ipse precor serpens in longam porrigar aluum.
Dixit: & ut serpens in longam tenditur aluum:
Duratæq; cuti squamas increscere sentit:
Nigraq; cæruleis uariari corpora guttis:
In pectusq́; cadit pronus: commissaq; in unum
Paulatim tereti tenuantur acumine crura.
Brachia iam restant: quæ restant brachia tendit:
Et lachrymis per adhuc humana fluentibus ora,
Accede ò coniux, accede miserrima dixit:
Dumq́; aliquid superest de me, me tange: manumq́;
Accipe, dum manus est: dum nõ totũ occupat anguis:
Ille quidem uult plura loqui: sed lingua repente
In partes est fissa duas: nec uerba uolenti
Sufficiunt: quotiesq́; aliquos parat edere questus:

S ibilat: hanc illi uocem natura reliquit.
N uda manu feriens exclamat pectora coniux,
C adme mane: teq; infelix his exue monstris.
C adme qd hoc? ubi pes? ubi sunt humeriq;, manusq;?
E t color, & facies: &, dum loquor, omnia? cur non
M e quoq; cœlestes in eundem uertitis anguem?
D ixerat: ille suæ lambebat coniugis ora:
I nq; sinus caros, ueluti cognosceret, ibat:
E t dabat amplexus: assuetaq; colla petebat.
Q uisquis adest (aderant comites) terretur: at illa
L ubrica permulcet cristati colla draconis:
E t subito duo sunt: iunctoq; uolumine serpunt:
D onec in appositi nemoris subiere latebras.
N unc quoq; nec fugiunt hominē: nec uulnere lædunt:
Q uidq; prius fuerint, placidi meminere dracones.
S ed tamen ambobus uersæ solatia formæ
M agna nepos dederat: quem debellata colebat
I ndia: quem positis celebrabat Achaia templis.
S olus Abantiades ab origine cretus eadem
A crisius superest: qui mœnibus arceat urbis
A rgolicæ: contraq; deum ferat arma: genusq;
N on putet esse deum (neq; enim Iouis esse putabat)
P ersea: quem pluuio Danae conceperat auro.
M ox tamen Acrisium (tanta est præsentia ueri)
T am uiolasse deum, quàm non agnosse nepotem,
P œnitet. impositus iam cœlo est alter: at alter
V iperei referens spolium memorabile monstri
A era carpebat tenerum stridentibus alis.
C umq; super Libycas uictor penderet arenas:
G orgonei capitis guttæ cecidere cruentæ.

Quas humus exceptas uarios animauit in angues:
Vnde frequens illa est, infestaq; terra colubris.
Inde per immensum uentis discordibus actus
Nunc huc, nunc illuc exemplo nubis aquosæ
Fertur: & ex alto seductas æquore longe
Despectat terras: totum'q; superuolat orbem.
Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia uidit:
Sæpe sub occasus, sæpe est delatus in ortus.
Iam'q; cadente die ueritus se credere nocti
Constitit hesperio regis Atlantis in orbe:
Exiguam'q; petit requiem: dum lucifer ignes
Euocet auroræ: cursus aurora diurnos.
Hic hominum cunctis ingenti corpore præstans
Iapetionides Atlas fuit: ultima tellus
Rege sub hoc, & pontus erat, qui solis anhelis
Aequora subdit equis, & fessos excipit axes.
Mille greges illi, totidem'q; armenta per herbas
Errabant: & humum uicinia nulla premebat.
Arboreæ frondes auro radiante nitentes
Ex auro ramos, ex auro poma tegebant.
Hospes ait Perseus illi, seu gloria tangit
Te generis magni: generis mihi Iuppiter author:
Siue es mirator rerum: mirabere nostras.
Hospitium, requiem'q; peto. memor ille uetustæ
Sortis erat. Themis hanc dederat Parnasia sortem.
Tempus Atla ueniet: tua quo spoliabitur auro
Arbor: & hunc prædæ titulũ Ioue natus habebit.
Id metuens, solidis pomaria clauserat Atlas
Montibus: & uasto dederat seruanda draconi:
Arcebat'q; suis externos finibus omnes.

Huic quoq; uade procul, ne longe gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longe tibi Iuppiter absit.
Vimq́; minis addit: manibusq́; expellere tentat
Cunctantem, & placidis miscentem fortia dictis.
Viribus inferior, quis enim par esset Atlantis
Viribus? at quoniam parui tibi gratia nostra est:
Accipe munus ait. læuaq́; à parte Medusæ
Ipse retrouersus squalentia protulit ora.
Quantus erat, mons factus Atlas: nã barba, comæq́;
In syluas abeunt: iuga sunt humeriq́;, manusq́;:
Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumen:
Ossa lapis fiunt. tum partes altus in omnes
Creuit in immensum (sic Di statuistis) & omne
Cum tot syderibus cœlum requieuit in illo.
Clauserat Hippotades æterno carcere uentos:
Admonitorq́; operum cœlo clarissimus alto
Lucifer ortus erat: pennis ligat ille resumptis
Parte ab utraq; pedes: teloq́; accingitur unco:
Et liquidum motis talaribus aera findit.
Gentibus innumeris circumq́;, infraq́; relictis
Aethiopum populos, Cepheiaq́; conspicit arua.
Illic immeritam maternæ pendere linguæ
Andromedam pœnas iniustus iusserat Hammon.
Quam simul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades: nisi quod leuis aura capillos
Mouerat: & tepido manabant lumina fletu:
Marmoreum ratus esset opus. trahit inscius ignes:
Et stupet: & uisæ correptus imagine formæ
Pene suas quatere est oblitus in aere pennas.
Vt stetit: o dixit non istis digna cathenis,

Sed quibus inter se cupidi iunguntur amantes,
Pande requirenti nomen, terræq́;, tuumq́;,
Et cur uincla geras. primo silet illa: nec audet
Appellare uirum uirgo: manibusq́; modestos
Cælasset uultus, si non religata fuisset.
Lumina, quod potuit, lachrymis impleuit obortis.
Sæpius instanti, sua ne delicta fateri
Nolle uideretur: nomen terræq́;, suumq́;,
Quantaq; maternæ fuerit fiducia formæ,
Indicat: & non dum memoratis omnibus unda
Insonuit: ueniensq́; immenso bellua ponto
Imminet: & latum sub pectore possidet æquor.
Conclamat uirgo: genitor lugubris, & unà
Mater adest: ambo miseri: sed iustius illa.
Nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
Plangoremq́; ferunt: uinctoq; in corpore adhærent:
Cum sic hospes ait, Lachrymarum longa manere
Tempora uos poterũt: ad opẽ breuis hora ferenda est.
Hanc ego si peterem Perseus Ioue natus, & illa,
Quam clausam impleuit fœcundo Iuppiter auro,
Gorgonis anguicomæ Perseus superator, & alis
Aetherias ausus iactatis ire per auras:
Præferrer cunctis certe gener: addere tantis
Dotibus & meritum (faueant modo numina) tento.
Vt mea sit seruata mea uirtute, paciscor.
Accipiunt legem (quis enim dubitaret?) & orant:
Promittuntq́; super regnum dotale parentes.
Ecce, uelut nauis præfixo concita rostro
Sulcat aquas, iuuenum sudantibus acta lacertis:
Sic fera dimotis impulsu pectoris undis

Tantum aberat ſcopulis: quantum balearica torto
Funda poteſt plumbo medij tranſmittere cœli:
Cum ſubito iuuenis pedibus tellure repulſa
Arduus in nubes abijt. ut in æquore ſummo
Vmbra uiri uiſa eſt: uiſam fera ſæuit in umbram.
Vtq; Iouis præpes uacuo cum uidit in aruo
Præbentem phœbo liuentia terga draconem,
Occupat aduerſum: neu ſæua retorqueat ora,
Squamigeris auidos figit ceruicibus ungues:
Sic celeri miſſus præceps per inane uolatu
Terga feræ preſſit, dextroq; frementis in armo
Inachides ferrum curuo tenus abdidit hamo.
Vulnere læſa graui modo ſe ſublimis in auras
Attollit: modo ſubdit aquis: modo more ferocis
Verſat apri: quem turba canum circunſona terret.
Ille auidos morſus uelocibus effugit alis:
Quaq; patent, nunc terga cauis ſuper obſita conchis,
Nunc laterum coſtas, nunc qua tenuiſſima cauda
Deſinit in piſcem, falcato uulnerat enſe.
Bellua puniceo miſtos cum ſanguine fluctus
Ore uomit: maduere graues aſpergine pennæ:
Nec bibulis ultra Perſeus talaribus auſus
Credere, conſpexit ſcopulum: qui uertice ſummo
Stantibus extat aquis: operitur ab æquore moto.
Nixus eo, rupiſq; tenens iuga prima ſiniſtra,
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littora cum plauſu clamor, ſuperaſq; deorum
Impleuere domos. gaudent, generumq; ſalutant:
Auxiliumq; domus, ſeruatoremq; fatentur
Caſſiope, Cepheuſq; pater: reſoluta cathenis

I ncedit uirgo pretiumq;, & causa laboris.
I pse manus hausta uictrices abluit unda:
A nguiferumq; caput dura ne lædat arena:
M ollit humum folijs: natasq; sub æquore uirgas
S ternit: & imponit Phorcynidos ora Medusæ.
V irga recens, bibulaq; etiam nunc uiua medulla
V im rapuit monstri: tactuq; induruit huius:
P ercepitq; nouum ramus, & fronde rigorem.
A t pelagi nymphæ factum mirabile tentant
P luribus in uirgis: & idem contingere gaudent.
S eminaq; ex illis ut erant iactata per undas:
N unc quoq; coralijs eadem natura remansit,
D uritiem tacto capiant ut ab aere: quodq;
V imen in æquore erat, fiat super æquora saxum.
D is tribus ille focos totidem de cæspite ponit:
L æuum Mercurio, dextrum tibi bellica uirgo,
A ra Iouis media est. mactatur uacca Mineruæ,
A lipedi uitulus, taurus tibi summe deorum.
P rotinus Andromeden, & tanti præmia facti
I ndotata rapit. tedas Hymenæus, Amorq;
P ræcipiunt: largis satiantur odoribus ignes:
S ertaq; dependent tectis: & ubiq; lyræq;,
T ibiaq;, & cantus animi felicia læti
A rgumenta sonant: reseratis aurea ualuis
A tria tota patent: pulchroq; instructa paratu
C epheni proceres ineunt conuiuia regis.
P ostquam epulis functi generosi munere Bacchi
D iffudere animos. cultusq;, genusq; locorum
Q uærit Abantiades: quærenti protinus illi
N arrat Buthides moresq; habitusq; uirorum.

Quæ simul edocuit: nunc o fortissime dixit
Fare precor Perseu quanta uirtute, quibusq́;
Artibus abstuleris crinita draconibus ora.
Narrat Agenorides gelido sub Atlante iacentem
Esse locum, solidæ tutum munimine molis:
Cuius in introitu geminas habitasse sorores
Phorcydas unius partitas luminis usum.
Id se solerti furtim, dum traditur, astu
Supposita cœpisse manu: perq́; abdita longe
Deuiaq́;, & syluis horrentia saxa fragosis
Gorgoneas tetigisse domos: passimq́; per agros
Perq́; uias uidisse hominum simulachra, ferarumq́;
In silicem ex ipsis uisa conuersa Medusa.
Se tamen horrendæ clypei, quod læua gerebat,
Aere repercusso formam aspexisse Medusæ.
Dumq́; grauis somnus colubrasq́;, ipsamq́; tenebat:
Eripuisse caput collo: pennisq́; fugacem
Pegason, & fratrem matris de sanguine natos.
Addidit & longi non falsa pericula cursus:
Quæ freta, quas terras sub se uidisset ab alto:
Et quæ iactatis tetigisset sydera pennis.
Ante expectatum tacuit. tamen excipit unus
Ex numero procerum quærens, cur sola sororum
Gesserit alternis immistos crinibus angues.
Hospes ait, quoniam scitaris digna relatu:
Accipe quæsiti causam. clarissima forma,
Multorumq́; fuit spes inuidiosa procorum
Illa: nec in tota conspectior ulla capillis
Pars fuit: inueni, qui se uidisse referrent.
Hanc pelagi rector templo uitiasse Mineruæ

D icitur. auersa est: & castos ægide uultus
N ata Iouis texit: ne'ue hoc impune fuisset:
G orgoneum crinem turpes mutauit in hydros.
N unc quoq;, ut attonitos formidine terreat hostes:
P ectore in aduerso, quos fecit, sustinet angues.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER V.

d

Vm'q; ea Cephenum medio Danaeius heros
Agmine commemorat: fremitu regalia turbæ
A tria complentur: nec coniugalia festa
Q ui canat, est clamor: sed qui fera nuntiet arma.
I n'q; repentinos conuiuia uersa tumultus
A ssimulare freto possis: quod sæua quietum
V entorum rabies motis exasperat undis.
P rimus in his Phineus belli temerarius author
F raxineam quatiens æratæ cuspidis hastam
E n ait, en adsum præreptæ coniugis ultor.
N ec mihi te pennæ, nec falsum uersus in aurum
I uppiter eripiet. conanti mittere Cepheus
Q uid facis exclamat? quæ te germane furentem
M ens agit in facinus? meritis'ne hæc gratia tantis
R edditur? hac uitam seruatæ dote rependis?
Q uam tibi non Perseus, uerum si quæris, ademit:
S ed graue Nereidũ numen: sed corniger Hãmon:
S ed quæ uisceribus ueniebat bellua ponti
E xaturanda meis. illo tibi tempore rapta est:

Quo peritura fuit. nisi si crudelis id ipsum
Exigis, ut pereat: luctu'q; leuabere nostro.
Scilicet haud satis est, ꝙ te spectante reuincta est:
Et nullam ꝙ opem patruus, sponsus'ue tulisti:
Insuper à quoquam ꝙ sit seruata, dolebis?
Præmiaq; eripies? quæ si tibi magna uidentur:
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses.
Nunc sine, qui petijt, per quē hæc non orba senectus,
Ferre, quod & meritis, & uoce est pactus: eum'q;
Non tibi, sed certæ prælatum intellige morti.
Ille nihil contra: sed & hunc, & Persea uultu
Alterno spectans, petat hunc, ignorat, an illum.
Cunctatus'q; breui, contortam uiribus hastam,
Quantas ira dabat, nequicquam in Persea misit.
Vt stetit illa toro: stratis tum deniq; Perseus
Exilijt: telo'q; ferox inimica remisso
Pectora rupisset: nisi post altaria Phineus
Isset: & indignum scelerato profuit ara:
Fronte tamen Rhœti non irrita cuspis adhæsit.
Qui postquam cecidit: ferrum'q; ex osse reuulsum est:
Calcitrat, & positas aspergit sanguine mensas.
Tum uero indomitas ardescit uulgus in iras:
Telaq; conijciunt: & sunt qui Cephea dicant
Cum genero debere mori. sed limine tecti
Exierat Cepheus testatus ius'q;, fidem'q;,
Hospitij'q; deos, ea se prohibente moueri.
Bellica Pallas adest: & protegit ægide fratrem:
Datq; animos. erat Indus Atys, quē flumine Gange
Edita Limniace uitreis peperisse sub undis
Creditur: egregius forma: quam diuite cultu

A ugebat bis adhuc octonis integer annis
I ndutus tyriam chlamydem: quam limbus obibat
A ureus: ornabant aurata monilia collum:
E t madidos myrrha curuum crinale capillos.
I lle quidem iaculo quamuis distantia misso
F igere doctus erat. sed tendere doctior arcus.
T um quoq; lenta manu flectentem cornua Perseus
S tipite, qui media positus fumabat in ara,
P erculit: & fractis confudit in ossibus ora.
H unc tibi fœdatos iactantem in sanguine uultus
A ssyrius uidit Lycabas iunctissimus illi
E t comes, & ueri non dissimulator amoris:
P ostquam exhalantem sub acerbo uulnere uitam
D eplorauit Atyn: quos ille tetenderat arcus,
A rripit: & mecum tibi sint certamina dixit:
N ec longum pueri fato lætabere: quo plus
I nuidiæ, quàm laudis habes. hæc omnia nondum
D ixerat: emicuit neruo penetrabile telum:
V itatumq́;, tamen sinuosa ueste pependit.
V ertit in hunc harpen spectatam cæde Medusæ
A crisioniades: adigitq́; in pectus. at ille
I am moriens oculis sub nocte natantibus atra
C ircunspexit Atyn: séq; acclinauit ad illum:
E t tulit ad manes iunctæ solatia mortis.
E cce Syenites genitus Methione Phorbas,
E t libys Amphimedon auidi committere pugnam,
S anguine, quo late tellus madefacta tepebat:
C onciderant lapsi. surgentibus obstitit ensis
A lterius costis, iugulo Phorbantis, adactus.
A t non Actoriden Eritum, cui lata bipennis

Telum erat, admoto Perseus petit ense: sed altis
Extantem signis, multæq́; in pondere massæ,
Ingentem manibus tollit cratera duabus:
Infligitq́; uiro. rutilum uomit ille cruorem:
Et resupinus humum moribundo uertice pulsat.
Inde Semiramio Polydæmona sanguine cretum,
Caucaseumq́; Abarim, Sperchionidenq́; Lycetum,
Intonsumq́; comas Elycen, Phlegianq́;, Clytumq́;,
Sternit: & extructos morientem calcat aceruos.
Nec Phineus ausus concurrere comminus hosti:
Intorquet iaculum: quod detulit error in Idam
Expertem frustra belli, & neutra arma secutum.
Ille tuens oculis immitem Phinea toruis,
Quãdoquidem in partes ait abstrahor: accipe Phineu,
Quem fecisti hostem: pensaq́; hoc uulnere uulnus.
Iamq́; remissurus tractum de uulnere telum,
Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.
Tum quoq; Cephenum post regem primus Odites
Ense iacet Clymeni: Protenora percutit Hypsæus,
Hypsæa Lyncides. fuit & grandæuus in illis
Emathion æqui cultor, timidusq́; deorum:
Qui quoniam prohibent anni bellare, loquendo
Pugnat: & incessit: sceleratаq́; deuouet arma.
Huic Cromis amplexo tremulis altaria palmis
Decutit ense caput: quod protinus incidit aræ:
Atq; ibi semianimis uerba execrantia lingua
Edidit: & medios animam expirauit in ignes.
Hinc gemini fratres, Broteasq́;, & cæstibus Hammon
Inuicti, uinci si possent cæstibus enses:
Phineá cecidere manu: Cererisq́; sacerdos

Amphycus albenti uelatus tempora uitta.
Tu quoq; Iăpetide non hos adhibendus ad usus,
Sed qui pacis opus citharam cum uoce moueres:
Iussus eras celebrare dapes, festum'q; canendo.
Quem procul astantem, plectrum'q; imbelle tenentem
Pettalus irridens stygijs cane cætera dixit
Manibus: & læuo mucronem tempore fixit.
Concidit, & digitis morientibus ille retentat
Fila lyræ: casu'q; fuit miserabile carmen.
Nec sinit hunc impune ferox cecidisse Lycormas:
Raptaq; de dextro robusta repagula poste
Ossibus illisit mediæ ceruicis. at ille
Procubuit terræ mactati more iuuenci.
Demere tentabat leui quoq; robora postis
Cinypheus Pelates: tentanti dextera fixa est
Cuspide Marmaridæ Coriti: ligno'q; cohæsit.
Hærenti latus hausit Abas: nec corruit ille:
Sed retinente manu moriens è poste pependit.
Sternitur & Melaneus perseïa castra secutus,
Et Nasamoniaci Dorilas ditissimus agri,
Diues agri Dorilas: quo non possederat alter
Latius: aut totidem tollebat farris aceruos.
Huius in obliquo missum stetit inguine ferrum:
(Lethifer ille locus) quem postquam uulneris author
Singultantem animam, & uersantem lumina uidit,
Bactreus Alcioneus: hoc, quod premis, inquit, habeto
De tot agris terræ: corpus'q; exangue reliquit.
Torquet in hunc hastam calido de uulnere raptam
Vltor Abantiades: media quæ nare recepta
Ceruice exacta est: in partes'q; eminet ambas.

Dum'q;

D umq; manum in fortuna iuuat, Clytiumq;, Claninq;
M atre satos una diuerso uulnere fudit.
N am Clytij per utrunq; graui librata lacerto
F raxinus acta femur : iaculũ Clanis ore momordit.
O ccidit & Celadon mendesius: occidit Astreus
M atre palestina, dubio genitore creatus.
A ethionq; sagax quondam uentura uidere,
T unc aue deceptus falsa, regisq; Thoastes
A rmiger, & cæso genitore infamis Agyrtes.
P lus tamen exausto superest: nanq; omnibus unum
O pprimere est animus: coniurata undiq; pugnant
A gmina pro causa meritum impugnante, fidemq;.
H ac pro parte socer frustra pius, & noua coniux
C um genitrice fauent: ululatuq; atria complent.
S ed sonus armorum superat, gemitusq; cadentum:
P ollutosq; simul multo Bellona penates
S anguine perfundit: renouataq; prælia miscet.
C ircumeunt unum Phineus, & mille secuti
P hinea: tela uolant hyberna grandine plura
P ræter utrunq; latus, præterq; & lumen, & aures.
A pplicat hic humeros ad magnæ saxa columnæ:
T utaq; terga gerens, aduersaq; in agmina uersus
S ustinet instantes. instabat parte sinistra
C haonius Molpheus, dextra nabathæus Ethemon.
T igris ut auditis diuersa ualle duorum
E xtimulata fame mugitibus armentorum,
N escit utro potius ruat: & ruere ardet utroq;.
S ic dubius Perseus dextra, læua ne feratur,
M olphea traiecti summouit uulnere cruris:
C ontentusq; fuga est: neq; enim dat tempus Ethemon:

Sed furit: & cupiens alto dare uulnera collo,
Non circunspectis exactum uiribus ensem
Fregit: & extrema percussæ parte columnæ
Lamina dissiluit: dominiq; in gutture fixa est.
Non tamen ad lethum causas satis illa ualentes
Plaga dedit: trepidum Perseus, & inertia frustra
Brachia tendentem cyllenide confodit harpe.
Verum ubi uirtutem turbæ succumbere uidit:
Auxilium Perseus, quoniam sic cogitis ipsi:
Dixit, ab hoste petam: uultus auertite uestros,
Siquis amicus adest: & Gorgonis extulit ora.
Quære alium, tua quem moueant miracula, dixit
Thessalus: utq; manu iaculum fatale parabat
Mittere: in hoc hæsit signum de marmore gestu.
Proximus huic Ampix animi plenissima magni
Pectora Lyncidæ gladio petit: inq; petendo
Dextera diriguit: nec citra mota, nec ultra est.
At Nileus, qui se genitum septemplice Nilo
Ementitus erat: clypeo quoq; flumina septem
Argento partim, partim cælauerat auro:
Aspice, ait, Perseu nostræ primordia gentis:
Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras,
A tanto cecidisse uiro. pars ultima uocis
In medio suppressa sono est: adapertaq; uelle
Ora loqui credas: nec sunt ea peruia uerbis.
Increpat hos, uitioq; animi, non uiribus, inquit,
Gorgoneis torpetis Eryx: incurrite mecum:
Et prosternite humi iuuenem magica arma mouentē
Incursurus erat: tenuit uestigia tellus:
Immotusq; silex, armataq; mansit imago.

Hi tamen ex merito pœnas subiere: sed unus
Miles erat Persei: pro quo dum pugnat, Aconteus
Gorgone conspecta saxo concreuit oborto.
Quem ratus Astyages etiam nunc uiuere, longo
Ense ferit: sonuit tinnitibus ensis acutis.
Dum stupet Astyages, naturam traxit eandem:
Marmoreoq; manet uultus mirantis in ore.
Nomina longa mora est media de plebe uirorum
Dicere. bis centum restabant corpora pugnæ:
Gorgone bis centum riguerunt corpora uisa.
Pœnitet iniusti tunc deniq; Phinea belli.
Sed quid agat? simulachra uidet diuersa figuris:
Agnoscit'q; suos: & nomine quenq; uocatum
Poscit opem: credens'q; parum, sibi proxima tangit
Corpora: marmor erant: auertitur: atq; ita supplex
Confessas'q; manus, obliquaq; brachia tendens,
Vincis, ait, Perseu: remoue tua monstra: tuæ'q;
Saxificos uultus, quæcunq; ea, tolle Medusæ:
Tolle precor. non nos odium, regni'q; cupido
Compulit ad bellum: pro coniuge mouimus arma.
Causa fuit meritis melior tua, tempore nostra.
Non cessisse piget. nihil o fortissime præter
Hanc animam concede mihi: tua cætera sunto.
Talia dicenti, neq; eum, quem uoce rogabat,
Respicere audenti, quod, ait, timidissime Phineu
Et possum tribuisse: & magnum est munus inerti:
Pone metum, tribuam: nullo uiolabere ferro.
Quin etiam mansura dabo monimenta per æuum:
In'q; domo soceri semper spectabere nostri:
Vt mea se sponsi soletur imagine coniux.

Dixit: & in partem Phorcynida transtulit illam:
Ad quam se trepido Phineus obuerterat ore.
Tunc quoq; conanti sua uertere lumina ceruix
Diriguit: saxoq́; oculorum induruit humor.
Sed tamen os timidū, uultusq́; in marmore supplex,
Summissæq́; manus, faciesq́; obnoxia mansit.
Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
Intrat: & immeriti uindex, ultorq́; parentis
Aggreditur Prœtum. nam fratre per arma fugato,
Acrisioneas Prœtus possederat arces.
Sed nec ope armorum, nec, quam male ceperat, arce
Torua colubriferi superauit lumina monstri.
Te tamen ò paruæ rector Polydecte Seriphi,
Nec iuuenis uirtus per tot spectata labores,
Nec mala mollierant: sed inexorabile durus
Exerces odium: nec iniqua finis in ira est.
Detrectas etiam laudem: fictamq́; Medusæ
Arguis esse necem. dabimus tibi pignora ueri,
Parcite luminibus, Perseus ait: oraq; regis
Ore Medusæo silicem sine sanguine fecit.
Hactenus aurigenæ comitem Tritonia fratri
Se dedit: inde caua circundata nube Seriphon
Deserit, à dextra Cythno, Gyaroq́; relictis.
Quaq́; super pontum uia uisa breuissima, Thebas
Virgineumq́; Helicona petit: quo monte potita
Constitit: & doctas sic est affata sorores.
Fama noui fontis nostras peruenit ad aures:
Dura Medusæi quem præpetis ungula rupit.
Is mihi causa uiæ: uolui mirabile factum
Cernere: uidi ipsum materno sanguine nasci.

Excipit Vranie, Quæcunq; est causa uidendi
Has tibi diua domos, animo gratissima nostro.
Vera tamen fama est: & Pegasus huius origo
Fontis: & ad latices deduxit Pallada sacros.
Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas,
Syluarum lucos circunspicit antiquarum,
Antraq;, & innumeris distinctas floribus herbas:
Felicesq; uocat pariter studijq;, lociq;
Mæonidas. quam sic affata est una sororum.
O, nisi te uirtus opera ad maiora tulisset:
In partem uentura chori Tritonia nostri,
Vera refers: meritoq; probas artesq;, locumq;:
Et gratam sortem, tutæ modo simus, habemus.
Sed uetitum est adeo sceleri nihil. omnia terrent
Virgineas mentes: dirusq; ante ora Pyreneus
Vertitur: & nondum me tota mente recepi.
Daulia threicio, phocæaq; milite rura
Ceperat ille ferox: iniustaq; regna tenebat.
Templa petebamus parnasia: uidit euntes:
Nostraq; fallaci ueneratus numina uultu
Mæonides (cognorat enim) consistite dixit:
Nec dubitate precor tecto graue sydus, & imbrem
(Imber erat) uitare meo: subiere minores
Sæpe casas superi. dictis, & tempore motæ,
Annuimusq; uiro: primasq; intrauimus ædes.
Desierant imbres: uictoq; aquilonibus austro,
Fusa repurgato fugiebant nubila cœlo.
Impetus ire fuit: claudit sua tecta Pyreneus:
Vimq; parat: quam nos sumptis effugimus alis.
Ipse secuturo similis stetit arduus arce:

Quáq; uia est uobis, erit & mihi dixit eadem:
Séq; iacit uecors è summo culmine turris:
Et cadit in uultus: discussisq; ossibus oris
Tundit humũ moriens scelerato sanguine tinctam.
Musa loquebatur: pennæ sonuere per auras:
Voxq; salutantum ramis ueniebat ab altis.
Suspicit: & linguæ quærit tam certa loquentes
Vnde sonent: hominemq; putat Ioue nata locutum:
Ales erat: numeróq; nouem sua fata querentes
Institerant ramis imitantes omnia picæ.
Miranti sic orsa deæ dea. Nuper & istæ
Auxerunt uolucrum uictæ certamine turbam.
Pierus has genuit pellæis diues in aruis:
Pæonis Euippe mater fuit: illa potentem
Lucinam nouies nouies paritura uocauit.
Intumuit numero stolidarum turba sororum:
Perq; tot hæmonias, & per tot achæidas urbes
Huc uenit: & tali committit prælia uoce.
Desinite indoctum uana dulcedine uulgus
Fallere: nobiscum, siqua est fiducia uobis:
Thespiades certate deæ: nec uoce, nec arte
Vincemur: totidemq; sumus. uel cedite uictæ
Fonte Medusæo, & Hyantea Aganippe:
Vel nos emathijs ad pæonas usq; niuosos
Cedemus campis. dirimant certamina nymphæ.
Turpe quidem contendere erat: sed cedere, uisum
Turpius. electæ iurant per flumina nymphæ:
Factaq; de uiuo pressere sedilia saxo.
Tunc sine sorte prior, quæ se certare professa est,
Bella canit superum: falsóq; in honore gigantes

Ponit: & extenuat magnorum facta deorum:
Emiſſumq́; ima de ſede Typhoea terræ
Cœlitibus feciſſe metum: cunctosq́; dediſſe
Terga fugæ: donec feſſos ægyptia tellus
Ceperit, & ſeptem diſcretus in hoſtia Nilus.
Huc quoq; terrigenam ueniſſe Typhoea narrat:
Et ſe mentitis ſuperos cælaſſe figuris:
Duxq́; gregis, dixit, fit Iuppiter: unde recuruis
Nunc quoq; formatus libys eſt cum cornibus Hāmon.
Delius in coruo, proles Semeleia capro,
Fele ſoror Phœbi, niuea Saturnia uacca,
Piſce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis.
Hactenus ad citharam uocalia mouerat ora.
Poſcimur Aonides. ſed forſitan otia non ſunt:
Nec noſtris præbere uacat tibi cantibus aures.
Ne dubita: ueſtrumq́; mihi refer ordine carmen:
Pallas ait: nemorisq́; leui conſedit in umbra.
Muſa refert. Dedimus ſummam certaminis uni.
Surgit, & immiſſos edera collecta capillos
Calliope querulas prætentat pollice chordas:
Atq; hæc percuſſis ſubiungit carmina neruis.
Prima Ceres unco glebam dimouit aratro:
Prima dedit fruges, alimentaq; mitia terris:
Prima dedit leges. Cereris ſunt omnia munus.
Illa canenda mihi eſt: utinam modo dicere poſſim
Carmina digna dea: certe dea carmine digna eſt.
Vaſta giganteis ingeſta eſt inſula membris
Trinacris: & magnis ſubiectum molibus urget
Aetherias auſum ſperare Typhoea ſedes.
Nititur ille quidem: pugnatq́; reſurgere ſæpe:

D extra ſed auſonio manus eſt ſubiecta Peloro:
L æua Pachyne tibi: Lilybæo crura premuntur:
D egrauat Aetna caput: ſub qua reſupinus arenas
E iectat, flammamq́; fero uomit ore Typhœus.
S æpe remoliri luctatur pondera terræ:
O ppidaq́;, & magnos deuoluere corpore montes:
I nde tremit tellus: & rex pauet ipſe ſilentum
N e pateat, latoq́; ſolum retegatur hiatu:
I mmiſſusq́; dies trepidantes terreat umbras.
H anc metuens cladem tenebroſa ſede tyrannus
E xierat: curruq́; atrorum uectus equorum
A mbibat ſiculæ cautus fundamina terræ.
P oſtquam exploratum ſatis eſt, loca nulla labare:
D epoſuitq́; metū: uidet hunc Erycina uagantem
M onte ſuo reſidens, natumq́; amplexa uolucrem,
A rma, manusq́; meæ, mea nate potentia, dixit,
I lla, quibus ſuperas omnes, cape tela Cupido:
I nq́; dei pectus celeres molire ſagittas,
C ui triplicis ceſſit fortuna nouiſſima regni.
T u ſuperos, ipſumq́; Iouem, tu numina ponti
V icta domas, ipſumq́;, regit qui numina terræ.
T artara quid ceſſant? cur non matriſq́;, tuumq́;
I mperium profers? agitur pars tertia mundi.
E t tamen in cœlo quæ iam patientia noſtra eſt?
S pernimur: ac mecum uires minuuntur amoris.
P allada non ne uides, iaculatricemq́; Dianam
A bſceſſiſſe mihi? Cereris quoq; filia uirgo,
S i patiemur, erit: nam ſpes affectat eaſdem.
A t tu pro ſocio, ſiqua eſt ea gratia, regno
I unge deam patruo. dixit Venus. ille pharetram

S oluit: & arbitrio matris de mille sagittis
V nam seposuit: sed qua nec acutior ulla,
N ec minus incerta est, nec quæ magis audiat arcum:
O ppositoq; genu curuauit flexile cornu:
I nq; cor hamata percussit harundine ditem.
H aud procul Aetnæis lacus est à mœnibus altus
N omine Pergusa: non illo plura Caÿster
C armina cygnorum labentibus audit in undis.
S ylua coronat aquas cingens latus omne: suisq;
F rondibus ut uelo phœbeos summouet ignes:
F rigora dant rami, uarios humus humida flores:
P erpetuum uer est. quo dum Proserpina luco
L udit: & aut uiolas, aut candida lilia carpit.
D umq; puellari studio, calathosq;, sinumq;
I mplet: & æquales certat superare legendo:
P ene simul uisa est, dilectaq;, raptaq; diti:
V sque adeo est properatus amor. dea territa mœsto,
E t matrem & comites, sed matrem sæpius, ore
C lamat: & ut summa uestem laniarat ab ora,
C ollecti flores tunicis cecidere remissis:
T antaq; simplicitas puerilibus affuit annis:
H æc quoq; uirgineum mouit iactura dolorem.
R aptor agit currus: & nomine quenq; uocando
E xhortatur equos: quorum per colla, iubasq;
E xcutit obscura tinctas ferrugine habenas:
P erq; lacus altos, & olentia sulfure fertur
S tagna Palicorum rupta feruentia terra,
E t qua bacchiadæ bimari gens orta Corintho
I nter inæquales posuerunt mœnia portus.
E st medium Cyanes, & pisææ Arethusæ,

Quod coit angustis inclusum cornibus æquor.
Hic fuit, à cuius stagnum quoq; nomine dictum est:
Inter sicelidas Cyane celeberrima nymphas:
Gurgite quæ medio summa tenus extitit aluo:
Agnouitq; deam: nec longius ibitis, inquit:
Non potes inuitæ Cereris gener esse: roganda,
Non rapienda fuit. quod si componere magnis
Parua mihi fas est: & me dilexit Anapus:
Exorata tamen, nec, ut hæc, exterrita nupsi.
Dixit: & in partes diuersas brachia tendens
Obstitit. haud ultra tenuit Saturnius iram:
Terribilesq; hortatus equos in gurgitis ima,
Contortum ualido sceptrum regale lacerto
Condidit. icta uiam tellus in tartara fecit:
Et pronos currus medio cratere recepit.
At Cyane raptamq; deam, contemptaq; fontis
Iura sui mœrens, inconsolabile uulnus
Mente gerit tacita: lachrymisq; absumitur omnis:
Et quarum fuerat magnum modo numen, in illas
Extenuatur aquas. molliri membra uideres:
Ossa pati flexus: ungues posuisse rigorem:
Primaq; de tota tenuissima quæq; liquescunt
Cærulei crines, digitiq;, & crura, pedesq;:
Nam breuis in gelidas membris exilibus undas
Transitus est. post hæc humeri tergumq;, latusq;,
Pectoraq; in tenues abeunt euanida riuos.
Deniq; pro uiuo uitiatas sanguine uenas
Lympha subit: restatq; nihil, quod prendere possis.
Interea pauidæ nequicquam filia matri
Omnibus est terris, omni quæsita profundo.

I llam non udis ueniens aurora capillis
C essantem uidit, non hesperus: illa duabus
F lammiferas pinus manibus succendit ab Aetna:
P erq; pruinosas tulit irrequieta tenebras.
R ursus ubi alma dies hebetarat sydera: natam
S olis ab occasu, solis quærebat ad ortus.
F essa labore, sitim conceperat: oraq; nulli
C olluerant fontes: contectam stramine uidit
F orte casam: paruasq; fores pulsauit. at inde
P rodit anus: diuamq; uidet: lymphamq; roganti
D ulce dedit, tosta quod coxerat ante polenta.
D um bibit illa datum: duri puer oris, & audax
C onstitit ante deam: risitq;: auidamq; uocauit.
O ffensa est: neq; adhuc epota parte loquentem
C um liquido mista perfudit diua polenta.
C ombibit os maculas: & quæ modo brachia gessit:
C rura gerit: cauda est mutatis addita membris:
I nq; breuem formam, ne sit uis magna nocendi,
C ontrahitur: paruaq; minor mensura lacerta est.
M irantem, flentemq;, & tangere monstra pauentem
F ugit anum: latebrasq; petit: aptumq; colori
N omen habet uarijs stellatus corpora guttis.
Q uas dea per terras, & quas errauerit undas,
D icere longa mora est. quærenti defuit orbis.
S icaniam repetit: dumq; omnia lustrat eundo:
V enit & ad Cyanen: ea, ni mutata fuisset:
O mnia narrasset: sed & os, & lingua uolenti
D icere non aderant: nec quæ loqueretur, habebat.
S igna tamen manifesta dedit: notamq; parenti
I llo forte loco delapsam in gurgite sacro

Persephones zonam summis ostendit in undis.
Quam simul agnouit: tanquam tum deniq; raptam
Scisset, inornatos laniauit diua capillos:
Et repetita suis percussit pectora palmis.
Nescit adhuc ubi sit: terras tamen increpat omneis
Ingratasq; uocat, nec frugum munere dignas,
Trinacriam ante alias: in qua uestigia damni
Repperit. ergo illic saeua uertentia glebas
Fregit aratra manu: parilíq; irata colonos,
Ruricolasq; boues letho dedit: aruaq; iussit
Fallere depositum: uitiataq; semina fecit.
Fertilitas terrae latum uulgata per orbem
Sparsa iacet: primis segetes moriuntur in herbis:
Et modo sol nimius, nimius modo corripit imber:
Syderaq;, uentíq; nocent: auidaéq; uolucres
Semina iacta legunt: lolium, tribulíq; fatigant
Triticeas messes, & inexpugnabile gramen.
Tum caput eleis Alpheias extulit undis:
Rorantesq; comas à fronte remouit ad aures:
Atq; ait, ó toto quaesitae uirginis orbe,
Et frugum genitrix, immensos siste labores:
Né ue tibi fidae uiolenta irascere terrae.
Terra nihil meruit: patuitq; inuita rapinae.
Nec sum pro patria supplex. huc hospita ueni:
Pisa mihi patria est: & ab Elide ducimus ortus:
Sicaniam peregrina colo. sed gratior omni
Haec mihi terra solo est: hos nunc Arethusa penates,
Hanc habeo sedem: quam tu mitissima serua.
Mota loco cur sim: tantíq; per aequoris undas
Aduehar Ortygiam: ueniet narrantibus hora

T empeſtiua meis: cum tu curaq́; leuata,
E t uultus melioris eris. mihi peruia tellus
P ræbet iter: ſubterq́; imas ablata cauernas
H ic caput attollo: deſuetaq; ſydera cerno.
E rgo dum ſtygio ſub terris gurgite labor:
V iſa tua eſt oculis illic Proſerpina noſtris.
I lla quidem triſtis, neq; adhuc interrita uultu,
S ed regina tamen, ſed opaci maxima mundi,
S ed tamen inferni pollens matrona tyranni.
M ater ad auditas ſtupuit ceu ſaxea uoces:
A ttonitæq́; diu ſimilis fuit: utq́; dolore
P ulſa graui grauis eſt amentia: curribus auras
E xit in ætherias: ibi toto nubila uultu
A nte Iouem paſſis ſtetit inuidioſa capillis:
P roq́; meo ueni ſupplex tibi Iuppiter, inquit,
S anguine, proq́; tuo ſi nulla eſt gratia matris:
N ata patrem moueat: neu ſit tibi cura precamur
V ilior illius, quod noſtro eſt edita partu.
E n quæſita diu tandem mihi nata reperta eſt:
S i reperire uocas, amittere certius: aut ſi,
S cire ubi ſit, reperire uocas. ꝙ rapta, feremus:
D ummodo reddat eam. neq; enim prædone marito
F ilia digna tua eſt: ſi iam mea filia non eſt.
I uppiter excepit, Commune eſt pignus, onusq́;
N ata mihi tecum: ſed, ſi modo nomina rebus
A ddere uera placet: non hoc iniuria factum,
V erum amor eſt: neq; erit nobis gener ille pudori:
T u modo diua uelis. ut deſint cætera: quantum eſt,
E ſſe Iouis fratrem? quid, ꝙ non cætera deſunt?
N ec cedit niſi ſorte mihi? ſed tanta cupido

Si tibi diſſidij eſt: repetet Proſerpina cœlum:
Lege tamen certa: ſi nullos contigit illic
Ore cibos: nam ſic parcarum fœdere cautum eſt.
Dixerat. at Cereri certum eſt educere natam.
Non ita fata ſinunt: quoniam ieiunia uirgo
Soluerat: &, cultis dum ſimplex errat in hortis:
Puniceum curua decerpſerat arbore pomum:
Sumptaq; pallenti ſeptem de cortice grana
Preſſerat ore ſuo: ſolusq; ex omnibus illud
Aſcalaphus uidit: quem quondam dicitur Orphne
Inter auernales haud ignotiſſima nymphas
Ex Acheronte ſuo furuis peperiſſe ſub antris.
Vidit: & indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina herebi: teſtemq; profanum
Fecit auē: ſparſumq; caput Phlegethontide lympha,
In roſtrum, & plumas, & grandia lumina uertit.
Ille ſibi ablatus, fuluis amicitur ab alis:
Inq; caput creſcit: longosq; reflectitur ungues:
Vixq; mouet natas per inertia brachia pennas:
Fœdaq; fit uolucris uenturi nuntia luctus
Ignauus bubo, dirum mortalibus omen.
Hic tamen indicio pœnam, linguaq; uideri
Commeruiſſe poteſt. uobis Acheloides unde
Pluma, pedesq; auium, cum uirginis ora geratis?
An quia, cum legeret uernos Proſerpina flores:
In comitum numero doctæ Sirenes eratis?
Quam poſtquam toto fruſtra quæſiſtis in orbe:
Protinus, ut ueſtram ſentirent æquora curam,
Poſſe ſuper fluctus alarum inſiſtere remis
Optaſtis: facilesq; deos habuiſtis: & artus

V idistis uestros subitis flauescere pennis.
M e tamen ille canor mulcendas natus ad aures,
T antaq; dos oris linguæ deperderet usum:
V irginei uultus, & uox humana remansit.
A t medius fratrisq; sui, mœstæq; sororis
I uppiter ex æquo uoluentem diuidit annum.
N unc dea regnorum numen commune duorum
C um matre est totidem, totidem cum coniuge menses.
V ertitur extemplo facies & mentis, & oris:
N am, modo quæ poterat diti quoq; mœsta uideri,
L æta deæ frons est. ut sol qui tectus aquosis
N ubibus ante fuit, uictis è nubibus exit.
E xigit alma Ceres nata secura recepta
Q uæ tibi causa fugæ? cur sis Arethusa sacer fons?
C onticuere undæ: quarum dea sustulit alto
F onte caput: uiridesq; manu siccata capillos
F luminis Alphei ueteres narrauit amores.
P ars ego nympharum, quæ sunt in Achæide, dixit
V na fui: nec me studiosius altera saltus
L egit: nec posuit studiosius altera casses.
S ed quamuis formæ nunquam mihi fama petita est:
Q uamuis fortis eram: formosæ nomen habebam.
N ec mea me facies nimium laudata iuuabat:
Q uaq; aliæ gaudere solent, ego rustica dote
C orporis erubui: crimenq; placere putaui.
L assa reuertebar (memini) stymphalide sylua:
A estus erat: magnusq; labor geminauerat æstum:
I nuenio sine uortice aquas, sine murmure euntes,
P erspicuas ad humum: per quas numerabilis alte
C alculus omnis erat: quas tu uix ire putares.

Cana salicta dabant, nutritaq; populus undâ
Sponte sua natas ripis decliuibus umbras.
Accessi. primumq́; pedis uestigia tinxi,
Poplite deinde tenus: neq; eo contenta recingor:
Molliaq; impono salici uelamina curuæ:
Nudaq; mergor aquis. quas dum ferióq;, trahóq;,
Mille modis labens: excussaq; brachia iacto:
Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur:
Territaq; insisto propioris margine ripæ.
Quò properas Arethusa? suis Alpheus ab undis,
Quò properas? iterum rauco mihi dixerat ore.
Sicut eram, fugio sine uestibus: altera uestes
Ripa meas habuit. tanto magis instat: & ardet:
Et quia nuda fui, sum uisa paratior illi.
Sic ego currebam: sic me ferus ille premebat:
Vt fugere accipitrem penna trepidante columbæ,
Vt solet accipiter trepidas urgere columbas.
Vsq; sub Orchomenon, Psophidaq;, Cyllenenq́;,
Mænaliosq́; sinus, gelidumq́; Erimanthon, & Elim
Currere sustinui: nec me uelocior ille.
Sed tolerare diu cursus ego uiribus impar
Non poteram: longi patiens erat ille laboris.
Per tamen & campos, per opertos arbore montes,
Saxa quoq;, & rupes, & qua uia nulla, cucurri.
Sol erat à tergo: uidi præcedere longam
Ante pedes umbram: nisi si timor illa uidebat.
Sed certe sonituq; pedum terrebat: & ingens
Crinales uittas afflabat anhelitus oris.
Fessa labore fugæ fer opem, deprendimur, inquam
Armigeræ Diana tuæ: cui sæpe dedisti

Ferre tuos arcus, inclusaq; tela pharetra.
Mota dea est: spissisq; ferens è nubibus unam,
Me super iniecit. lustrat caligine tectam
Amnis: & ignarus circum caua nubila quærit.
Bisq; locum, quo me dea texerat, inscius ambit:
Et bis Io Arethusa, Io Arethusa uocauit.
Quid mihi tunc animi miseræ fuit? an'ne q̄ agnæ
Si qua lupos audit circum stabula alta frementes?
Aut lepori? qui uepre latens hostilia cernit
Ora canum? nullosq; audet dare corpore motus?
Non tamen abscedit: neque enim uestigia cernit
Longius ulla pedum: seruat nubemq;, locumq;.
Occupat abscessos sudor mihi frigidus artus:
Cæruleæq; cadunt toto de corpore guttæ:
Quaq; pedem moui, manat locus: eq; capillis
Ros cadit: & citius, quàm nunc tibi facta renarro,
In latices mutor. sed enim cognoscit amatas
Amnis aquas: positoq; uiri, quod sumpserat, ore
Vertitur in proprias, ut se mihi misceat, undas.
Delia rupit humum: cæcasq; ego mersa cauernis
Aduehor Ortygiam: quæ me cognomine diuæ
Grata meæ superas eduxit prima sub auras.
Hac Arethusa tenus: geminos dea fertilis angues
Curribus admouit: frenisq; coërcuit ora:
Et medium cœli, terræq;, per aëra uecta est:
Atq; leuem currum Tritonida misit in urbem
Triptolemo: partimq; rudi data semina iussit
Spargere humo, partim post tempora longa recultæ.
Iam super Europen sublimis, & Asida terram
Vectus erat iuuenis: Scythicasq; aduertitur oras.

Rex ibi Lycus erat: regis subit ille penates.
Qua ueniat, causámq; uiæ, nomenq; rogatus,
Et patriam, Patria est claræ mihi, dixit, Athenæ:
Triptolemus, nomen. ueni nec puppe per undas,
Nec pede per terras: patuit mihi peruius æther.
Dona fero Cereris: lætos quæ sparsa per agros
Frugiferas messes, alimentaq; mitia reddant.
Barbarus inuidit: tantiq; ut muneris author
Ipse sit, hospitio recipit: somnóq; grauatum
Aggreditur ferro. conantem figere pectus
Lyncea Ceres fecit: rursúsq; per aëra iussit
Mopsopium iuuenem sacros agitare iugales.
Finierat doctos é nobis maxima cantus.
At nymphæ uicisse deas Helicona colentes
Concordi dixere sono. conuitia uictæ
Cum facerent: quoniam, dixi, certamine uobis
Supplicium meruisse parum est: maledictaq; culpæ
Additis: & non est patientia libera nobis:
Ibimus in pœnas: &, qua uocat ira, sequemur.
Rident Pœonides: spernuntq; minantia uerba:
Conatǽq; loqui, & magno clamore proteruas
Intentare manus, pennas exire per ungues
Aspexere suos: operiri brachia plumis:
Alteraq; alterius rigido concrescere rostro
Ora uidet: uolucrésq; nouas accedere syluis.
Dumq; uolunt plangi per brachia mota, leuatæ
Aëre pendebant nemorum conuitia picæ.
Nunc quoq; in alitibus facundia prisca remansit,
Raucaq; garrulitas, studiumq; immane loquendi.

P. OVI. NASO. METAMOR-PHOSEON LIB. VI.

Præbuerat dictis Tritonia talibus aures:
Carminaq; aonidum, iuſtamq́; probauerat iram.
Tum ſecum, laudare parum eſt: laudemur & ipſæ:
Numina nec ſperni ſine pœna noſtra ſinamus.
Mæoniæq́; animum fatis intendit Arachnes:
Quam ſibi lanificæ non cedere laudibus artis
Audierat. non illa loco, nec origine gentis
Clara, ſed arte fuit. pater huic colophonius Idmon
Phocaico bibulas tingebat murice lanas:
Occiderat mater: ſed & hæc de plebe, ſuóq;
Aequa uiro fuerat. lydas tamen illa per urbes
Quæſierat ſtudio nomen memorabile: quamuis
Orta domo parua paruis habitabat Hypæpis.
Huius ut aſpicerent opus admirabile, ſæpe
Deſeruere ſui nymphæ uineta Tmoli:
Deſeruere ſuas nymphæ pactolides undas.
Nec factas ſolum ueſtes ſpectare iuuabat:
Tunc quoq; cum fierent: tantus decor affuit arti.
Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes:
Seu digitis ſubigebat opus: repetitaq; longo
Vellera mollibat, nebulas æquantia tractu:
Siue leui teretem uerſabat pollice fuſum:
Seu pingebat acu: ſcires à Pallade doctam.
Quod tamen ipſa negat: tantaq́; offenſa magiſtra,
Certet, ait, mecum: nihil eſt, quod uicta recuſem.

Pallas anum simulat: falsósq; in tempora canos
Addit: & infirmos baculo quoq; sustinet artus.
Tunc sic orsa loqui. non omnia grandior ætas,
Quæ fugiamus, habet: seris uenit usus ab annis.
Consilium ne sperne meum: tibi fama petatur
Inter mortales faciendæ maxima lanæ:
Cede deæ: ueniámq; tuis temeraria dictis
Supplice uoce roga: ueniam dabit illa roganti.
Aspicit hanc toruis, inceptaq; fila relinquit:
Vixq; manus retinens, confessáq; uultibus iram,
Talibus obscuram resecuta est Pallada dictis.
Mentis inops, longáq; ueni confecta senecta:
Et nimium uixisse diu nocet: audiat istas,
Siqua tibi nurus est, siqua est tibi filia, uoces.
Consilij satis est in me mihi: né ue monendo
Profecisse putes: eadem est sententia nobis.
Cur non ipsa uenit? cur hæc certamina uitat?
Tum dea, uenit, ait: formámq; remouit anilem:
Palladaq; exhibuit. uenerantur numina nymphæ,
Mygdonidésq; nurus: sola est interrita uirgo.
Sed tamen erubuit: subitúsq; inuita notauit
Ora rubor: rursúsq; euanuit: ut solet aër
Purpureus fieri, cum primum aurora mouetur:
Et breue post tempus candescere solis ab ortu.
Perstat in incepto: stolidǽq; cupidine palmæ
In sua fata ruit: neq; enim Ioue nata recusat:
Nec monet ulterius: nec iam certamina differt.
Haud mora, consistunt diuersis partibus ambæ:
Et gracili geminas intendunt stamine telas.
Tela iugo iuncta est: stamen secernit arundo.

I nseritur medium radijs subtegmen acutis:
Q uod digiti expediunt: atq; inter stamina ductum
P ercusso feriunt insecti pectine dentes.
V traq; festinat: cinctæq; ad pectora uestes,
B rachia docta mouent, studio fallente laborem.
I llic & tyrium quæ purpura sensit ahenum
T exitur: & tenues parui discriminis umbræ.
Q ualis ab imbre solet percussis solibus arcus
I nficere ingenti longum curuamine cœlum:
I n quo diuersi niteant cum mille colores:
T ransitus ipse tamen spectantia lumina fallit:
V sque adeo quod tangit idē est: tamen ultima distant.
I llic & lentum filis immittitur aurum:
E t uetus in tela deducitur argumentum.
C ecropia Pallas scopulum mauortis in arce
P ingit: & antiquam de terræ nomine litem.
B is sex cœlestes medio Ioue sedibus altis
A ugusta grauitate sedent: sua quenq; deorum
I nscribit facies: Iouis est regalis imago.
S tare deum pelagi, longoq; ferire tridente
A spera saxa facit: medioq; e uulnere saxi
E xiluisse fretum: quo pignore uendicet urbem.
A t sibi dat clypeum: dat acutæ cuspidis hastam:
D at galeam capiti: defenditur ægide pectus:
P ercussamq; sua simulat de cuspide terram
E dere cum baccis fœtum canentis oliuæ:
M irariq; deos: operis uictoria finis.
V t tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Q uod pretium speret pro tam furialibus ausis:
Q uattuor in partes certamina quattuor addit,

C lara colore suo, breuibus distincta sigillis.
T hreiciam Rhodopen habet angulus unus, et Hemũ,
N unc gelidos montes, mortalia corpora quondam,
N omina summorum sibi qui tribuere deorum.
A ltera pygmææ fatum miserabile matris
P ars habet: hanc Iuno uictam certamine iussit
E sse gruem: populisq; suis indicere bellum.
P inxit & Antigonen ausam contendere quondam
C um magni consorte Iouis: quam regia Iuno
I n uolucrem uertit: nec profuit Ilion illi,
L aomedon' ue pater: sumptis quin candida pennis
I psa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
Q ui superest solus Cynaram habet angulus orbum:
I sq; gradus templi natarum membra suarum
A mplectens, saxóq; iacens, lachrymare uidetur.
C ircuit extremas oleis pacalibus oras.
I s modus est: operisq; sua facit arbore finem.
M æonis elusam designat imagine tauri
E uropam: uerum taurum, freta uera putares.
I psa uidebatur terras spectare relictas:
E t comites clamare suas: tactumq; uereri
A ssilientis aquæ: timidasq; recondere plantas.
F ecit & Asterien aquila luctante teneri:
F ecit olorinis Ledam recubare sub alis.
A ddidit ut Satyri cælatus imagine, pulchram
I uppiter implerit gemino Nycteida fœtu.
A mphitryon fuerit, cum te Tirynthia cepit.
A ureus ut Danaen, Asopida luserit ignis,
M nemosynen pastor, uarius Deoida serpens.
T e quoq; mutatum toruo Neptune iuuenco

Virgine in æolia posuit: tu uisus Enipeus
Gignis Aloidas: aries Bisaltida fallis:
Et te flaua comas frugum mitissima mater
Sensit equum: te sensit equum crinita colubris
Mater equi uolucris: sensit delphina Melantho.
Omnibus his faciemq; suam, faciemq; locorum
Reddidit. est illic agrestis imagine Phœbus:
Vtq; modo accipitris pennas, modo terga leonis
Gesserit: ut pastor Machareida luserit Issen.
Liber ut Erigonen falsa deceperit uua:
Vt Saturnus equo geminum Chirona crearit.
Vltima pars telæ tenui circundata limbo
Nexilibus flores ederis habet intertextos.
Non illud Pallas: non illud carpere liuor
Possit opus. doluit successu flaua uirago:
Et rupit pictas cœlestia crimina uestes.
Vtq; Cytoriaco radium de monte tenebat:
Ter quater Idmoniæ frontem percussit Arachnes.
Non tulit infelix: laqueoq; animosa ligauit
Guttura: pendentem Pallas miserata leuauit:
Atq; ita, uiue quidem, pende tamen improba, dixit:
Lexq; eadem pœnæ, ne sis secura futuri:
Dicta tuo generi, serisq; nepotibus esto.
Post ea discedens succis hecateidos herbæ
Sparsit: & extemplo tristi medicamine tactæ
Defluxere comæ: cum quis & naris, & aures:
Fitq; caput minimum: toto quoq; corpore parua est.
In latere exiles digiti pro cruribus hærent:
Cætera uenter habet: de quo tamen illa remittit
Stamen: & antiquas exercet aranea telas.

L ydia tota fremit: Phrygiæq; per oppida facti
R umor it: & magnum sermonibus occupat orbem:
A nte suos Niobe thalamos cognouerat illam,
T unc cum Mæoniam uirgo, Sipylumq; colebat.
N ec tamen admonita est pœna popularis Arachnes
C edere cœlitibus: uerbisq; minoribus uti.
M ulta dabant animos: sed enim nec coniugis artes,
N ec genus amborum, magniq; potentia regni
S ic placuere illi: quamuis ea cuncta placerent:
V t sua progenies: & felicissima matrum
D icta foret Niobe: si non sibi uisa fuisset.
N am sata Tiresia uenturi præscia Manto
P er medias fuerat diuino concita motu
V aticinata uias. Ismenides ite frequentes:
E t date Latonæ, Latonigenisq; duobus
C um prece thura pia: lauroq; innectite crinem.
O re meo Latona iubet. paretur. & omnes
T hebaides iussis sua tempora frondibus ornant:
T huraq; dant sanctis, & uerba precantia flammis.
E cce uenit comitum Niobe celeberrima turba,
V estibus intexto phrygijs spectabilis auro,
E t, quantum ira sinit, formosa: mouensq; decoro
C um capite immissos humerum per utrunq; capillos,
C onstitit: utq; oculos circuntulit alta superbos:
Q uis furor auditos, inquit, præponere uisis
C œlestes? aut cur colitur Latona per aras?
N umẽ adhuc sine thure meũ ẽ? mihi Tãtalus author:
C ui licuit soli superorum tangere mensas.
P leiadum soror est genitrix mea: maximus Atlas
E st auus: ætherium qui fert ceruicibus axem.

I uppiter alter auus:socero quoq; glorior illo.
M e gentes metuunt phrygiæ:me regia Cadmi
S ub domina est:fidibusq́; mei commissa mariti
M œnia cum populis à meq́;,uiroq́; reguntur.
I n quancunq; domus aduerti lumina partem,
I mmensæ spectantur opes:accedit eodem
D igna dea facies:huc natas adijce septem,
E t totidem iuuenes,& mox generosq́; nurusq́;.
Q uærite nũc habeat quam nostra superbia causam?
Q uoq́; modo audetis genitam Titanida Cœo
L atonam præferre mihi?cui maxima quondam
E xiguam sedem parituræ terra negauit?
N ec cœlo,nec humo, nec aquis dea uestra recepta est.
E xul erat mundi.donec miserata uagantem,
H ospita tu terris erras,ego dixit in undis,
I nstabilemq́; locum Delos dedit.illa duorum
F acta parens:uteri pars hæc est septima nostri.
S um felix:quis enim neget hoc?felixq́; manebo,
H oc quoq; quis dubitat?tutam me copia fecit.
M aior sum,quàm cui possit fortuna nocere:
M ultaq; ut eripiat:multo mihi plura relinquet.
E xcessere metum mea iam bona.fingite demi
H uic aliquid populo natorum posse meorum:
N on tamen ad numerum redigar spoliata duorum.
I te satis propere sacris:laurumq́; capillis
P onite.deponunt:& sacra infecta relinquunt:
Q uodq́; licet,tacito uenerantur murmure numen
L atonæ:turba quantum distabat ab orba.
I ndignata dea est:summoq́; in uertice Cinthi
T alibus est dictis gemina cum prole locuta.

En ego uestra parens, uobis animosa creatis,
Et nisi Iunoni nulli cessura dearum,
An dea sim dubitor: perq; omnia sæcula cultis
Arceor, ò nati, nisi uos succurritis aris.
Nec dolor hic solus: diro conuitia facto
Tantalis adiecit: uosq; est postponere natis
Ausa suis: & me, quod in ipsam recidat, orbam
Dixit: & exhibuit linguam scelerata paternam.
Adiectura preces erat his Latona relatis:
Desine, Phœbus ait: pœnæ mora longa querela est.
Dixit idem Phœbe: celeriq; per aera lapsu
Contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem.
Planus erat, lateq; patens propè mœnia campus
Assiduis pulsatus equis: ubi turba rotarum,
Duraq; mollierat subiectas ungula glebas.
Pars ibi de septem genitis Amphione fortes
Conscendunt in equos: tyrioq; rubentia succo
Terga premunt: auroq; graues moderãtur habenas.
È quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam
Prima suæ fuerat: dum certum flectit in orbem
Quadrupedis cursus: spumantiaq; ora coercet:
Hei mihi conclamat: medioq; in pectore fixa
Tela gerit: frenisq; manu moriente remissis,
In latus à dextro paulatim defluit harmo.
Proximus audito sonitu per inane pharetræ
Frena dabat Sipylus: ueluti cum præscius imbres
Nube fugit uisa: pendentiaq; undiq; rector
Carbasa deducit: ne qua leuis effluat aura.
Frena tamen dantem non euitabile telum
Consequitur: summaq; tremens ceruice sagitta

H æsit:& extabat nudum de gutture ferrum.
I lle ut erat pronus,per crura admissa,iubas'q;
V oluitur:& calido tellurem sanguine fœdat.
P hædimus infelix,& auiti nominis hæres
T antalus,ut solito finem imposuere labori:
T ransierant ad opus nitidæ iuuenile palæstræ:
E t iam contulerant arcto luctantia nexu
P ectora pectoribus:cum tento concita neruo,
S icut erant iuncti,traiecit utrunq; sagitta.
I ngemuere simul:simul incuruata dolore
M embra solo posuere:simul suprema iacentes
L umina uersarunt:animam simul exhalarunt.
A spicit Alphenor:laniataq; pectora plangens,
E uolat:ut gelidos complexibus alleuet artus:
I n'q; pio cadit officio.nam Delius illi
I ntima fatifero rupit præcordia ferro.
Quod simul eductum est:pars est pulmonis in hamis
E ruta:cum'q; anima cruor est effusus in auras.
A t non intonsum simplex Damasictona uulnus
A fficit:ictus erat qua crus esse incipit,& qua
M ollia neruosus facit internodia poples:
D um'q; manu tentat trahere exitiabile telum:
A ltera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
E xpulit hanc sanguis: qui se iaculatus in altum
E micat:& longe terebrata prosilit aura.
V ltimus Ilioneus non profectura precando
B rachia sustulerat:di'q; o communiter omnes,
D ixerat,ignarus non omnes esse rogandos,
P arcite.motus erat,cum iam reuocabile telum
N on fuit,arcitenens.minimo tamen occidit ille

V ulnere, non alte percusso corde sagitta.
F ama mali, populiq́; dolor, lachrymæq́; suorum
T am subitæ matrem certam fecere ruinæ,
M irantem potuisse, irascentemq́; quod ausi
H oc essent superi, quod tantum iuris haberent.
N am pater Amphion ferro per pectus adacto
F inierat moriens pariter cum luce dolorem.
H eu quantum hæc Niobe Niobe distabat ab illa:
Q uæ modo latois populum summouerat aris:
E t mediam tulerat gressus resupina per urbem
I nuidiosa suis: at nunc miseranda uel hosti
C orporibus gelidis incumbit: & ordine nullo
O scula dispensat natos suprema per omnes.
A` quibus ad cœlum liuentia brachia tollens,
P ascere crudelis nostro Latona dolore,
P ascere, ait: satiaq́; meo tua pectora luctu:
C orq́; ferum satia, dixit: per funera septem
E fferor: exulta: uictrixq́; inimica triumpha.
C ur autem uictrix? miseræ mihi plura supersunt,
Q uàm tibi felici. post tot quoq; funera uinco.
D ixerat: & sonuit contento neruus ab arcu:
Q ui præter Nioben unam, conterruit omnes.
I lla malo est audax. stabant cum uestibus atris
A nte toros fratrum demisso crine sorores.
E` quibus una trahens hærentia uiscere tela,
I mposito fratri moribunda relanguit ore.
A ltera solari miseram conata parentem,
C onticuit subito: duplicataq; uulnere tota est:
O raq; compressit: nisi postquam spiritus ibat.
H æc frustra fugiens collabitur: illa sorori

I mmoritur: latet haec: illam trepidare uideres.
S ex'q; datis letho, diuersaq; uulnera passis,
V ltima restabat: quam toto corpore mater,
T ota ueste tegens, unam, minimam'q; relinque:
D e multis minimam posco, clamauit, & unam:
D um'q; rogat: pro qua rogat, occidit. orba resedit
E xanimes inter natos, natas'q;, uirum'q;:
D iriguit'q; malis: nullos mouet aura capillos:
I n uultu color est sine sanguine: lumina moestis
S tant immota genis: nihil est in imagine uiuum:
I psa quoq; interius cum duro lingua palato
C ongelat: & uenae desistunt posse moueri:
N ec flecti ceruix, nec brachia reddere motus,
N ec pes ire potest: intra quoq; uiscera saxum est.
F let tamen: & ualidi circundata turbine uenti,
I n patriam rapta est. ibi fixa cacumine montis,
L iquitur: & lachrymis ēt nunc marmora manant.
T unc uero cuncti manifestam numinis, iram
F oemina, uir'q; timent: cultu'q; impensius omnes
M agna gemelliperae uenerantur numina diuae:
V t'q; fit, à facto propiore priora renarrant.
E quibus unus ait. Lyciae quoq; fertilis agris
N on impune deam ueteres spreuere coloni.
R es obscura quidem est ignobilitate uirorum:
M ira tamen uidi praesens stagnum'q;, locum'q;
P rodigio notum. nam me iam grandior aeuo
I mpatiens'q; uiae genitor, deducere lectos
I usserat inde boues. gentis'q; illius eunti
I pse ducem dederat. cum quo dum pascua lustro,
E cce lacu medio sacrorum nigra fauilla

Ara uetus stabat tremulis circundata cannis.
Restitit: & pauido faueas mihi murmure dixit
Dux meus: & simili faueas ego murmure dixi.
Naïadum fauni ne foret tamen ara rogabam,
Indigenǽue dei: cum talia rettulit hospes.
Non hac ò iuuenis montanum numen in ara est.
Illa suam uocat hanc: cui quondam regia coniux
Orbem interdixit: quam uix erratica Delos
Errantem accepit, tunc cum leuis insula nabat.
Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ,
Edidit inuita geminos Latona nouerca.
Hinc quoq; Iunonem fugisse puerpera fertur:
Inq́; suo portasse sinu duo numina, natos.
Iamq́; chimæriferæ, cum Sol grauis ureret arua:
Finibus in Lyciæ, longo dea fessa labore
Sydereo siccata sitim collegit ab æstu:
Vberaq; ebiberant auidi lactantia nati.
Forte lacum mediocris aquæ prospexit in imis
Vallibus: agrestes illic fruticosa legebant
Vimina cum iuncis, gratamq́; paludibus uluam.
Accessit, positoq́; genu Titania terram
Pressit: ut hauriret gelidos potura liquores.
Rustica turba uetat. dea sic affata uetantes.
Quid prohibetis aquas? usus communis aquarum est.
Nec solem proprium natura, nec aëra fecit,
Nec tenues undas: ad publica munera ueni.
Quæ tamen ut detis, supplex peto: non ego nostros
Abluere hic artus, lassataq; membra parabam:
Sed releuare sitim. caret os humore loquentis:
Et fauces arent: uixq́; est uia uocis in illis.

Haustus aquæ mihi nectar erit.uitam'q; fatebor
Accepisse:simul uitam dederitis in undis.
Hi quoq; uos moueant:qui nostro brachia tendunt
Parua sinu:& casu tendebant brachia nati.
Quem non blanda deæ potuissent uerba mouere?
Hi tamen orantem perstant prohibere:minas'q;,
Ni procul abscedat,conuitiaq; insuper addunt.
Nec satis est:ipsos etiam pedibus'q;,manu'q;
Turbauere lacus:imo'q; è gurgite mollem
Huc,illuc limum saltu mouere maligno.
Sustulit ira sitim:neq; enim iam filia Cœi
Supplicat indignis:nec dicere sustinet ultra
Verba minora dea:tollens'q; ad sydera palmas,
Aeternum stagno,dixit,uiuatis in isto.
Eueniunt optata deæ:iuuat esse sub undis:
Et modo tota caua summergere membra palude:
Nunc proferre caput:summo modo gurgite nare.
Sæpe super ripam stagni consistere:sæpe
In gelidos resilire lacus:sed nunc quoq; turpes
Litibus exercent linguas:pulso'q; pudore
Quãuis sint sub aqua,sub aqua maledicere tentant.
Vox quoq; iam rauca est:inflataq; colla tumescunt:
Ipsaq; dilatant patulos conuitia rictus:
Terga caput tangunt:colla intercepta uidentur:
Spina uiret:uenter pars maxima corporis albet:
Limoso'q; nouæ saliunt in gurgite ranæ.
Sic ubi nescio quis Lycia de gente uirorum
Rettulit:exitium Satyri reminiscitur alter:
Quem tritoniaca Latous arundine uictum
Affecit pœna.quid me mihi detrahis,inquit?

A h piget: ah non est, clamabat, tibia tanti.
C lamanti cutis est summos direpta per artus:
N ec quicquā nisi uulnus erat: cruor undiq; manat:
D etectiq; patent nerui: trepidæq; sine ulla
P elle micant uenæ: salientia uiscera posses,
E t pellucentes numerare in pectore fibras.
I llum ruricolæ syluarum numina Fauni,
E t Satyri fratres, & tunc quoq; clarus Olympus,
E t Nymphæ flerunt: & quisquis montibus illis
L anigerosq; greges, armentaq; bucera pauit.
F ertilis immaduit, madefactaq; terra caducas
C oncepit lachrymas: ac uenis perbibit imis.
Q uas ubi fecit aquas: uacuas emisit in auras.
I nde petens rapidum ripis decliuibus æquor
M arsya numen habet, Phrygiæ liquidissimus amnis.
T alibus exemplis redit ad præsentia dictis
V ulgus: & extinctum cum stirpe Amphiona luget.
M ater in inuidia est: hanc tunc quoq; dicitur unus
F lesse Pelops: humeroq;, suas à pectore postquam
D eduxit uestes: ebur ostendisse sinistro.
C oncolor huic humerus nascendi tempore dextro,
C orporeusq; fuit: manibus mox cæsa paternis
M embra ferunt iunxisse deos: alijsq; repertis,
Q ui locus est iuguli medius, summiq; lacerti,
D efuit: impositum est non comparentis in usum
P artis ebur: factoq; Pelops fuit integer illo.
F initimi proceres coëunt: urbesq; propinquæ
O rauere suos ire ad solatia reges,
A rgosq;, & Sparte, Pelopeïadesq; Mycenæ,
E t nondum toruæ Calydon inuisa Dianæ,

O rchomenos'q; ferax,& nobilis ære Corinthos,
M essenéq; ferox,Patræ'q;,humiles'q; Cleonæ,
E t nelea Pylos,neq; adhuc Pyttheïa Trœzen.
Q uæ'q; urbes aliæ bimari clauduntur ab Isthmo:
E xterius'q; sitæ bimari spectantur ab Isthmo.
C redere quis posset?solæ cessastis Athenæ.
O bstitit officio bellum:subuectaq; ponto
B arbara mopsópios terrebant agmina muros.
T hreicius Tereus hæc auxiliaribus armis
F uderat:& clarum uincendo nomen habebat.
Q uem sibi Pandion opibus'q;,uiris'q; potentem,
E t genus à magno ducentem forte Gradiuo,
C onnubio Prognes iunxit.non pronuba Iuno,
N on Hymenæus adest,non illi gratia lecto.
E umenides tenuere faces de funere raptas:
E umenides strauere torum:tecto'q; profanus
I ncubuit Bubo:thalami'q; in culmine sedit.
H ac aue coniuncti Progne,Tereus'q;:parentes
H ac aue sunt facti.gratata est scilicet illis
T hracia:dijs'q; ipsis grates egere:diem'q;
Q uo'q; data est claro Pandione nata tyranno,
Q uo'q; erat ortus Itys,festum iussere uocari.
V sque adeo latet utilitas.iam tempora titan
Q uinq; per autumnos repetitis duxerat annis:
C um blandita uiro Progne,si gratia dixit
V lla mea est:uel me uisendam mitte sorori,
V el soror huc ueniat:redituram tempore paruo
P romittes socero:magni mihi muneris instar
G ermanam uidisse dabis.iubet ille carinas
I n freta deduci:uelo'q; & remige portus

Cecropios intrat: Pyræaq; littora tangit.
Vt primum soceri data copia: dextera dextræ
Iungitur: infausto committitur omine sermo.
Cœperat aduentus causam mandata referre
Coniugis: & celeres missæ spondere recursus:
Ecce uenit magno diues Philomela paratu,
Diuitior forma: quales audire solemus
Naiades, & dryadas medijs incedere syluis:
Si modo des illis cultus, similésq; paratus.
Non secus exarsit conspecta uirgine Tereus:
Quàm siquis canis ignem supponat aristis:
Aut frondem, positásq; cremet fœnilibus herbas.
Digna quidem facies: sed & hunc innata libido
Extimulat: pronúmq; genus regionibus illis
In uenerem est: flagrat uitio gentísq;, suóq;.
Impetus est illi comitum corrumpere curam,
Nutricísq; fidem: nec non ingentibus ipsam
Sollicitare datis: totúmq; impendere regnum:
Aut rapere: & sæuo raptam defendere bello.
Et nihil est, quod non effreno captus amore
Ausit: nec capiunt inclusas pectora flammas.
Iamq; moras male fert: cupidóq; reuertitur ore
Mandata ad Prognes: & agit sua uota sub illa.
Facundum faciebat amor: quotiésq; rogabat
Vlterius iusto: Prognen ita uelle ferebat.
Addidit & lachrymas: tanquam mandasset et illas.
Prò superi, quantum mortalia pectora cæcæ
Noctis habent? ipso sceleris molimine Tereus
Creditur esse pius: laudémq; à crimine sumit.
Quid, quod idem Philomela cupit? patriósq; lacertis

B landa tenens humeros, ut eat uiſura ſororem,
P er'q; ſuam, contra'q; ſuam, petit illa, ſalutem.
S pectat eam Tereus: præcontrectat'q; uidendo:
O ſculaq;, & collo circundata brachia cernens,
O mnia pro ſtimulis, facibus'q;, cibo'q; furoris
A ccipit: & quoties amplectitur illa parentem:
E ſſe parens uellet: neq; enim minus impius eſſet.
V incitur amborum genitor prece: gaudet, agit'q;
I lla patri grates: & ſucceſſiſſe duabus
I d putat infelix, quod erat lugubre duabus.
I am labor exiguus phœbo reſtabat: equi'q;
P ulſabant pedibus ſpatium decliuis olympi.
R egales epulæ menſis & bacchus in auro
P onitur: hinc placido dantur ſua corpora ſomno.
A t rex Odryſius, quamuis ſeceſſit, in illa
A eſtuat: & repetens faciem, motus'q;, manus'q;,
Q ualia uult fingit, quæ non dum uidit: & ignes
I pſe ſuos nutrit cura remouente ſoporem.
L ux erat: & generi dextram complexus euntis
P andion comitem lachrymis commendat obortis.
V t uoluere ambæ, uoluiſti tu quoq; Tereu,
H anc ego care gener (quoniam pia cauſa coëgit)
D o tibi: per'q; fidem, cognataq; pectora ſupplex,
P er ſuperos oro: patrio ut tuearis amore:
E t mihi ſollicito lenimen dulce ſenectæ
Q uamprimũ (omnis erit nobis mora longa) remittas.
T u quoq; quamprimum (ſatis eſt uidiſſe ſororem)
S i pietas ulla eſt, ad me Philomela redito.
M andabat: pariter'q; ſuæ dabat oſcula natæ:
E t lachrymæ mites inter mandata cadebant.

Vt'q; fide pignus, dextras utraſq; popoſcit:
Inter ſe'q; datas iunxit: natam'q;, nepotem'q;,
Abſentes pro ſe memori rogat ore ſalutent:
Supremum'q; uale, pleno ſingultibus ore
Vix dixit: timuit'q; ſuæ præſagia mentis.
At, ſimul impoſita eſt pictæ Philomela carinæ:
Admotum'q; fretum remis, tellus'q; repulſa eſt:
Vicimus, exclamat: mecum mea uota feruntur:
Exultat'q;: & uix animo ſua gaudia differt
Barbarus: & nuſquam lumen detorquet ab illa.
Non aliter, quàm cum pedibus prædator aduncis
Depoſuit nido leporem Iouis ales ab alto,
Nulla fuga eſt capto: ſpectat ſua præmia raptor.
Iam'q; iter effectum eſt: iam'q; in ſua littora feſſis
Puppibus exierant: cum rex, Pandione natam
In ſtabula alta trahit, ſyluis obſcura uetuſtis.
Atq; ibi pallentem, trepidam'q;, & cuncta timentem,
Et iam cum lachrymis ubi ſit germana rogantem,
Includit: faſſus'q; nefas, & uirginem, & unam
Vi ſuperat, fruſtra clamato ſæpe parente,
Sæpe ſorore ſua, magnis ſuper omnia diuis.
Illa tremit uelut agna pauens, quæ ſaucia cani
Ore excuſſa lupi, non dum ſibi tuta uidetur.
Vt'q; columba ſuo madefactis ſanguine plumis
Horret adhuc: auidos'q; timet, quibus hæſerat, ungues.
Mox ubi mens rediјt: paſſos laniata capillos
Lugenti ſimilis, cæſis plangore lacertis
Intendens palmas, ò diris barbare factis,
O crudelis, ait, nec te mandata parentis
Cum lachrymis mouere pijs, nec cura ſororis,

Nec mea uirginitas, nec coniugalia iura.
Omnia turbasti: pellex ego facta sororis:
Tu geminus coniux. non hæc mihi debita pœna.
Quin animã hanc (ne quod facinus tibi perfide restet)
Eripis? atq; utinam fecisses ante nefandos
Concubitus: uacuas habuissem criminis umbras.
Si tamen hoc superi cernunt: si numina diuûm
Sunt aliquid: si non perierunt omnia mecum:
Quandocunq;, mihi pœnas dabis. ipsa pudore
Proiecto tua facta loquar. si copia detur:
In populos ueniam. si syluis clausa tenebor:
Implebo syluas: & conscia saxa mouebo.
Audiet hæc æther, & si deus ullus in illo est.
Talibus ira feri postquam commota tyranni:
Nec minor hac metus est: causa stimulatus utraq;,
Quo fuit accinctus, uagina liberat ensem:
Arreptamq́; coma, flexis post terga lacertis
Vincla pati cogit. iugulum Philomela parabat:
Spemq́; suæ mortis uiso conceperat ense.
Ille indignantem, & nomen patris usq; uocantem,
Luctantemq́; loqui, comprensam forcipe linguam
Abstulit ense fero. radix micat ultima linguæ:
Ipsa iacet: terræq́; tremens immurmurat atræ:
Vtq́; salire solet mutilatæ cauda colubræ,
Palpitat: & moriens dominæ uestigia quærit.
Hoc quoq; post facinus (uix ausim credere) fertur
Sæpe sua lacerum repetisse libidine corpus.
Sustinet ad Prognen post talia facta reuerti.
Coniuge quæ uiso, germanam quærit: at ille
Dat gemitus fictos: commentaq; funera narrat.

E t lachrymæ fecere fidem. uelamina Progne
D eripit ex humeris auro fulgentia lato:
I nduiturq́; atras uestes: & inane sepulchrum
C onstituit: falsisq́; piacula manibus infert:
E t luget non sic lugendæ fata sororis.
S igna deus bis sex acto lustrauerat anno.
Q uid faciat Philomela? fugam custodia claudit:
S tructa rigent solido stabulorum mœnia saxo:
O s mutum facti caret indice. grande doloris
I ngenium est: miserisq́; uenit solertia rebus.
S tamina barbarica suspendit candida tela:
P urpureasq́; notas filis intexuit albis,
I ndicium sceleris: perfectaq; tradidit uni:
V tq́; ferat dominæ, gestu rogat. illa rogata
P ertulit ad Prognen: nec scit quid tradat in illis.
E uoluit uestes sæui matrona tyranni:
F ortunæq́; suæ carmen miserabile legit:
E t (mirum est potuisse) silet. dolor ora repressit:
V erbaq; quærenti satis indignantia linguæ
D efuerant: nec flere uacat: sed fasq́;, nefasq́;
C onfusura ruit: pœnæq́; in imagine tota est.
T empus erat: quo sacra solent trieterica Bacchi
S ithoniæ celebrare nurus. nox conscia sacri:
N octe sonat Rhodope tinnitibus æris acuti:
N octe sua est egressa domo regina: deiq́;
R itibus instruitur: furialiaq; accipit arma.
V ite caput tegitur: lateri ceruina sinistro
V ellera dependent: humero leuis incubat hasta.
C oncita per syluas turba comitante suarum
T erribilis Progne, furijsq́; agitata doloris,

Bacche tuas simulat. uenit ad stabula auia tandem:
Exululatq́; euoeq́; sonat: portasq́; refringit:
Germanamq́; rapit: raptæq́; insignia Bacchi
Induit: & uultus ederarum frondibus abdit:
Attonitamq́; trahens intra sua mœnia ducit.
Vt sensit tetigisse domum Philomela nefandam:
Horruit infelix: totoq́; expalluit ore.
Nacta locum Progne, sacrorum pignora demit:
Oraq́; deuelat miseræ pudibunda sororis:
Amplexumq́; petit. sed non attollere contra
Sustinet hæc oculos pellex sibi uisa sororis:
Deiectoq́; in humum uultu iurare uolenti,
Testariq́; deos, per uim sibi dedecus illud
Illatum, pro uoce manus fuit. ardet, & iram
Non capit ipsa suam Progne: fletumq́; sororis
Corripiens, non est lachrymis hoc inquit agendum,
Sed ferro: sed siquid habes, quod uincere ferrum
Possit: in omne nefas ego me germana paraui.
Aut ego cum facibus regalia tecta cremabo:
Artificem medijs immittam Terea flammis:
Aut linguam, aut oculos, et quæ tibi membra pudorē
Abstulerunt, ferro rapiam: aut per uulnera mille
Sontem animā expellā. magnū est quodcūq; paraui:
Quid sit, adhuc dubito. peragit dum talia Progne:
Ad matrem ueniebat Itys: quid possit, ab illo
Admonita est: oculisq́; tuens immitibus, ah quàm
Es similis patri, dixit: nec plura locuta,
Triste parat facinus: tacitaq́; exæstuat ira.
Vt tamen accessit natus: matriq́; salutem
Attulit: & paruis adduxit colla lacertis:

M iſtaq; blanditijs puerilibus oſcula iunxit:
M ota quidem eſt genitrix: infractaq; conſtitit ira:
I nuitiq; oculi lachrymis maduere coactis.
S ed ſimul ex nimia mentem pietate labare
S enſit: ab hoc iterum eſt ad uultus uerſa ſororis:
I nq; uicem ſpectans ambos, cur admouet, inquit,
A lter blanditias? rapta ſilet altera lingua?
Q uam uocat hic matrem, cur non uocat illa ſororem?
C ui ſis nupta uide Pandione nata marito:
D egeneras: ſcelus eſt pietas in coniuge Tereo.
N ec mora traxit Ityn, ueluti Gangetica ceruæ
L actentem fœtum per ſyluas Tigris opacas:
V tq; domus altæ partem tenuere remotam:
T endentemq; manus, & iam ſua fata uidentem,
E t mater mater clamantem, & colla petentem,
E nſe ferit Progne, lateri qua pectus adhæret.
N ec uultus uertit. ſatis illi ad fata uel unum
V ulnus erat: iugulum ferro Philomela reſoluit:
V iuaq; adhuc, animæq; aliquid retinentia membra
D ilaniat. pars inde cauis exultat ahenis:
P ars ueribus ſtridet: manant penetralia tabo
H is adhibet coniux ignarum Terea menſis:
E t patrij moris ſacrum mentita, quod uni
F as ſit adire uiro, comites, famulosq; remouit.
I pſe ſedens ſolio Tereus ſublimis auito
V eſcitur: inq; ſuam ſua uiſcera congerit aluum.
T antaq; nox animi eſt, Ityn huc accerſite, dixit.
D iſſimulare nequit crudelia gaudia Progne:
I amq; ſuæ cupiens exiſtere nuntia cladis,
I ntus habes, quem poſcis, ait. circunſpicit ille:

Atq; ubi sit, quærit. quærenti, iterumq́; uocanti
Sicut erat sparsis furiali cæde capillis
Prosiluit, Ityosq́; caput Philomela cruentum
Misit in ora patris: nec tempore maluit ullo
Posse loqui: & mentis testari gaudia dictis.
Thracius ingenti mensas clamore repellit:
Vipereasq́; ciet stygia de ualle sorores:
Et modo, si posset, reserato pectore diras
Egerere inde dapes, emersaq; uiscera gestit:
Flet modo: seq́; uocat bustum miserabile nati:
Nunc sequitur nudo genitas Pandione ferro.
Corpora Cecropidum pennis pendere putares:
Pendebant pennis. quarum petit altera syluas:
Altera tecta subit: neq; adhuc de pectore cædis
Excessere notæ: signataq; sanguine pluma est.
Ille dolore suo, pœnæq́; cupidine uelox
Vertitur in uolucrem: cui stant in uertice cristæ:
Prominet immodicum pro longa cuspide rostrum.
Nomen Epops uolucri: facies armata uidetur.
Hic dolor ante diem, longæq́; extrema senectæ
Tempora tartareas Pandiona misit ad umbras.
Sceptra loci, rerumq́; capit moderamen Erechtheus,
Iustitia dubium est, ualidisńe potentior armis.
Quattuor ille quidem iuuenes, totidemq́; crearat
Fœmineæ sortis: sed erat par forma duarum.
È quibus Aeolides Cephalus te coniuge felix
Procri fuit. Boreæ Tereus, Thracesq́; nocebant:
Dilectaq́; diu caruit deus Orithya:
Dum rogat: & precibus mauult, quàm uiribus uti.
Ast ubi blanditijs agitur nihil: horridus ira

Quæ solita est illi, nimiumq́; domestica uento:
Et merito dixit: quid enim mea tela reliqui?
Sæuitiam, & uires, iramq́;, animosq́; minaces?
Admouiq́; preces? quarum me dedecet usus?
Apta mihi uis est: hac tristia nubila pello:
Hac freta concutio: nodosaq́; robora uerto:
Induroq́; niues: & terras grandine pulso.
Idem ego, cum fratres cœlo sum nactus aperto:
(Nam mihi campus is est) tanto molimine luctor:
Vt medius nostris concursibus insonet æther:
Exilianq́; cauis elisi nubibus ignes.
Idem ego, cum subij conuexa foramina terræ:
Supposuiq́; ferox imis mea terga cauernis:
Sollicito manes, totumq́; tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamos petijsse: socerq́;
Non orandus erat mihi, sed faciendus Erichtheus.
Hæc Boreas, aut his non inferiora locutus,
Excussit pennas: quarum iactatibus omnis
Afflata est tellus: latumq́; perhorruit æquor.
Puluereamq́; trahens per summa cacumina pallam,
Verrit humum: pauidamq́; metu caligine tectus
Orithyan adamans fuluis complectitur alis.
Dum uolat: arserunt agitati fortius ignes:
Nec prius aerij cursus suppressit habenas:
Quàm Ciconum tenuit populos, & mœnia raptor.
Illic & gelidi coniux Actæa tyranni,
Et genitrix facta est, partus enixa gemellos:
Cætera qui matris, pennas genitoris haberent.
Non tamen has unà memorant cum corpore natas:
Barbaq; dum rutilis aberat subnixa capillis:

I mplumes Calaisq; puer, zetesq; fuerunt.
M ox pariter pennæ ritu cœpere uolucrum
C ingere utrunq; latus: pariter flauescere malæ.
E rgo, ubi concessit tempus puerile iuuentæ:
V ellera cum Minyis nitido radiantia uillo
P er mare non notum prima petiere carina.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. VII.

i Amq; fretum Minyæ pegasæa puppe secabant:
Perpetuaq; trahens inopem sub nocte senectam
V isus erat Phineus: iuuenesq; aquilone creati
V irgineas uolucres miseri senis ore fugarant:
M ultaq; perpessi claro sub Iasone, tandem
C ontigerant rapidas limosi Phasidos undas.
D umq; adeunt regem: phrixeaq; uellera poscunt:
V oxq; datur Minyis magnorum horrenda laborũ:
C oncipit interea ualidos Aeetias ignes:
E t luctata diu, postquam ratione furorem
V incere non poterat: frustra Medea repugnas:
N escio quis deus obstat ait: mirumq; quid hoc est:
A ut aliquid certe simile huic, quod amare uocatur.
N am cur iussa patris nimium mihi dura uidentur?
S unt quoq; dura nimis. cur quẽ modo deniq; uidi,
N e pereat, timeo? quæ tanti causa timoris?
E xcute uirgineo conceptas pectore flammas,
S i potes, infelix. si possem, sanior essem.

Sed trahit inuitam noua uis: aliudq́; Cupido,
Mens aliud ſuadet. uideo meliora, proboq́;:
Deteriora ſequor. quid in hoſpite regia uirgo
Vreris? & thalamos alieni concipis orbis?
Hæc quoq; terra poteſt, quod ames, dare. uiuat, an ille
Occidat, in dijs eſt. uiuat tamen: idq́; precari
Vel ſine amore licet: quid enim commiſit Iaſon?
Quem niſi crudelem non tangat Iaſonis ætas?
Et genus & uirtus? quem non, ut cætera deſint,
Forma mouere poteſt? certe mea pectora mouit.
At niſi opem tulero, taurorum afflabitur ore:
Concurretq́; ſuæ ſegeti, tellure creatis
Hoſtibus: aut auido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego ſi patiar, tunc me de tigride natam,
Tunc ferrum, & ſcopulos geſtare in corde fatebor.
Cur non & ſpecto pereuntem? oculosq́; uidendo
Conſcelero? cur non tauros exhortor in illum?
Terrigenasq́; feros, inſopitumq́; draconem?
Dij meliora uelint. quanquam non iſta precanda,
Sed facienda mihi. prodaḿne ego regna parentis?
Atq; ope neſcio quis ſeruabitur aduena noſtra?
Vt per me ſoſpes ſine me det lintea uentis?
Virq́; ſit alterius? pœnæ Medea relinquar?
Si facere hoc, aliaḿue poteſt præponere nobis,
Occidat ingratus: ſed non is uultus in illo,
Non ea nobilitas animo eſt, ea gratia formæ:
Vt timeam fraudem, meritiq́; obliuia noſtri.
Et dabit ante fidem: cogamq́; in fœdera teſtes
Eſſe deos. quid tuta times? accingere: & omnem
Pelle moram: tibi ſe ſemper debebit Iaſon:

T e face solenni iunget sibi: per'q; pelasgas
S eruatrix urbes matrum celebrabere turba.
E rgo ego germanam, fratrem'q;, patrem'q;, deos'q;,
E t natale solum uentis ablata relinquam?
N empe pater sæuus, nempe est mea barbara tellus,
F rater adhuc infans: stant mecum uota sororis.
M aximus intra me deus est. non magna relinquam:
M agna sequar: titulum seruatæ pubis achiuæ,
N otitiam'q; loci melioris, & oppida, quorum
H ic quoq; fama uiget, cultus'q;, artes'q; uirorum,
Q uem'q; ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
A esoniden mutasse uelim: quo coniuge felix
E t dijs cara ferar: & uertice sydera tangam.
Q uid? quod nescio qui medijs incurrere in undis
D icuntur montes? ratibus'q; inimica Charybdis
N unc sorbere fretum, nunc reddere? cincta'q; sæuis
S cylla rapax canibus siculo latrare profundo?
N empe tenens quod amo, gremio'q; in Iasonis hærens,
P er freta longa ferar, nihil illũ amplexa uerebor:
A ut siquid metuam, metuam de coniuge solo.
C oniugium'ne putas? speciosa'q; nomina culpæ
I mponis Medea tuæ? quin aspice quantum
A ggrediare nefas: &, dum licet, effuge crimen.
D ixit: & ante oculos rectum, pietas'q;, pudor'q;,
C onstiterant: & uicta dabat iam terga cupido.
I bat ad antiquas Hecates Perseidos aras:
Q uas nemus umbrosum, secreta'q; sylua tegebat:
E t iam fortis erat: pulsus'q; resederat ardor:
C um uidet Aesoniden: extincta'q; flamma reluxit.
E rubuere genæ: toto'q; recanduit ore:

V t'q; ſolet uentis alimenta aſſumere, quæ'q;
P arua ſubinducta latuit ſcintilla fauilla,
C reſcere, & in ueteres agitata reſurgere uires:
S ic iam lenis amor, iam quem languere putares,
V t uidit iuuenem: ſpecie præſentis inarſit.
E t caſu, ſolito formoſior Aeſone natus
I lla luce fuit. poſſes ignoſcere amanti.
S pectat: & in uultu ueluti tum deniq; uiſo
L umina fixa tenet: nec ſe mortalia demens
O ra uidere putat: nec ſe declinat ab illo.
V t uero cœpit'q; loqui, dextram'q; prehendit
H oſpes: & auxilium ſummiſſa uoce rogauit:
P romiſit'q; torum: lachrymis ait illa profuſis.
Q uid faciam, uideo: nec me ignorantia ueri
D ecipiet, ſed amor. ſeruabere munere noſtro:
S eruatus promiſſa dato. per ſacra triformis
I lle deæ, luco'q; foret quod numen in illo,
P er'q; patrem ſoceri cernentem cuncta futuri,
E uentus'q; ſuos, & tanta pericula iurat.
C reditus accepit cantatas protinus herbas:
E didicit'q; uſum: lætus'q; in tecta receſſit.
P oſtera depulerat ſtellas aurora micantes:
C onueniunt populi ſacrum Mauortis in aruum:
C onſiſtunt'q; iugis: medio rex ipſe reſedit
A gmine purpureus, ſceptro'q; inſignis eburno.
E cce adamanteis uulcanum naribus efflant
A eripedes tauri: tacta'q; uaporibus herbæ
A rdent: ut'q; ſolent pleni reſonare camini:
A ut ubi terrena ſilices fornace ſoluti
C oncipiunt ignem liquidarum aſpergine aquarum:

P ectora ſic intus clauſas uoluentia flammas,
G utturaq; uſta ſonant. tamen illis Aeſone natus
O buius it. uertere truces uenientis ad ora
T erribiles uultus, præfixaq; cornua ferro:
P uluereumq́; ſolum pede pulſauere biſulco:
F umificisq́; locum mugitibus impleuerunt.
D iriguere metu Minyæ: ſubit ille: nec ignes
S enſit anhelatos (tantum medicamina poſſunt)
P endulaq; audaci mulcet palearia dextra:
S uppoſitosq́; iugo pondus graue cogit aratri
D ucere: & inſuetum ferro proſcindere campum.
M irantur Colchi: Minyæ clamoribus augent,
A dijciuntq́; animos. galea tum ſumit ahena
V ipereos dentes: & aratos ſpargit in agros.
S emina mollit humus ualido prætincta ueneno:
E t creſcunt, fiuntq́; ſati noua corpora dentes.
V tq́; hominis ſpeciem materna ſumit in aluo:
P erq́; ſuos intus numeros componitur infans:
N ec niſi maturus communes exit in auras:
S ic ubi uiſceribus grauidæ telluris imago
E ffecta eſt hominis: fœto conſurgit in aruo:
Q uodq́; magis mirum eſt, ſimul edita concutit arma.
Q uos ubi uiderunt peracutæ cuſpidis haſtas
I n caput hæmonij iuuenis torquere parantes:
D emiſere metu uultumq́;, animumq́; Pelaſgi.
I pſa quoq; extimuit, quæ tutum fecerat illum:
V tq; peti uidit iuuenem tot ab hoſtibus unum:
P alluit: & ſubito ſine ſanguine frigida ſedit:
N e'ue parum ualeant à ſe data gramina, carmen
A uxiliare canit: ſecretasq́; aduocat artes.

I lle grauem medios silicem iaculatus in hostes,
A` se depulsum martem conuertit in ipsos.
T errigenæ pereunt per mutua uulnera fratres:
C iuiliq; cadunt acie. gratantur Achiui:
V ictoremq; tenent: auidisq; amplexibus hærent.
T u quoq; uictorem complecti barbara uelles:
O bstitit incæpto pudor: & complexa fuisses:
S ed te ne faceres, tenuit reuerentia famæ.
Quod licet, affectu tacito lætaris: agisq;
C arminibus grates, & dijs authoribus horum.
P eruigilem superest herbis sopire draconem:
Qui crista, linguisq; tribus præsignis, & uncis
D entibus horrendus, custos erat arboris aureæ.
H unc postquam sparsit lethæi gramine succi:
V erbaq; ter dixit placidos facientia somnos:
Quæ mare turbatum, quæ concita flumina sistunt:
S omnus in ignotos oculos ubi uenit: & auro
H eroë Aesonius potitur: spolioq; superbus
M uneris authorem secum spolia altera portant,
V ictor Iolciacos tetigit cum coniuge portus:
H æmoniæ matres pro natis dona receptis
G randæuiq; ferunt patres: congestaq; flamma
T hura liquefaciunt: inductaq; cornibus aurum
V ictima, uota facit. sed abest gratantibus Aeson
I am propior letho, fessusq; senilibus annis.
T unc sic Aesonides, o` cui debere salutem
C onfiteor coniux, quanquam mihi cuncta dedisti:
E xcessitq; fidem meritorum summa tuorum:
S i tamen hoc possunt (quid enim nō carmina possunt?)
D eme meis annis: & demptos adde parenti.

Nec tenuit lachrymas. mota est pietate rogantis:
Dissimilemq́; animum subijt pater Aeta relictus.
Nec tamen affectus tales confessa, quod inquit
Excidit ore tuo coniux scelus? ergo ego cuiquam
Posse tuæ uideor spatium transcribere uitæ?
Nec sinat hoc Hecate: nec tu petis æqua: sed isto,
Quod petis, experiar maius dare munus Iason.
Arte mea soceri longum tentabimus æuum
Non annis renouare tuis. modo diua triformis
Adiuuet: & præsens ingentibus annuat ausis.
Tres aberant noctes, ut cornua tota coirent:
Efficerentq́; orbem. postquam plenissima fulsit,
Et solida terras spectauit imagine Luna:
Egreditur tectis uestes induta recinctas,
Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos:
Fertq́; uagos mediæ per muta silentia noctis
Incomitata gradus. homines, uolucresq́;, ferasq́;
Soluerat alta quies: nullo cum murmure serpens
Sopitæ similis nullo cum murmure serpit:
Immotæq́; silent frondes: silet humidus aër:
Sydera sola micant. ad quæ sua brachia tendens
Ter se conuertit: ter sumptis flumine crinem
Irrorauit aquis: ternis & hiatibus ora
Soluit: & in dura summisso poplite terra,
Nox ait arcanis fidissima, quæq́; diurnis
Aurea cum luna succeditis ignibus astra,
Tuq́; triceps Hecate, quæ cœptis conscia nostris,
Adiutrixq́; uenis, cantus, artesq́; magorum,
Quæq́; magos Tellus pollentibus instruis herbis,
Auræq́;, & uenti, montesq́;, amnesq́;, lacusq́;,

Dijq; omnes nemorum, Dijq; omnes noctis adeste:
Quorum ope, cum uolui, ripis mirantibus amnes
In fontes rediere suos: concussaq; sisto:
Stantia concutio cantu freta: nubila pello:
Nubilaq; induco: uentos abigóq;, uocóq;:
Vipereas rumpo uerbis, & carmine fauces:
Viuaq; saxa, sua conuulsaq; robora terra,
Et syluas moueo: iubeóq; tremiscere montes:
Et mugire solum: manésq; exire sepulchris:
Te quoq; luna traho: quamuis temesea labores
Aera tuos minuant: currus quoq; carmine nostro
Pallent: & pallet nostris aurora uenenis.
Vos mihi taurorum flammas hebetastis: & unco
Impatiens oneris collum pressistis aratro.
Vos serpentigenis in se fera bella dedistis:
Custodémq; rudem somno sopistis: & aurum
Vindice decepto graias misistis in urbes.
Nunc opus est sucis: per quos renouata senectus
In florem redeat: primósq; recolligat annos.
Et dabitis: neq; enim micuerunt sydera frustra:
Nec frustra uolucrum tractus ceruice draconum
Currus adest. aderat demissus ab æthere currus.
Quo simul ascendit: frenataq; colla draconum
Permulsit: manibúsq; leues agitauit habenas:
Sublimis rapitur: subiectaq; Thessala tempe
Despicit: & uisis regionibus applicat angues:
Et quas ossa tulit, quas altus Pelion herbas,
Othrysq;, & Pindus, & Pindo maior Olympus,
Perspicit: & placitas partim radice reuellit:
Partim succidit curuamine falcis ahenæ.

M ulta quoq; Apidani placuerunt gramina ripis,
M ulta quoq; Amphrysi: nec eras immunis Enipeu:
N ecnon Peneus, necnon Sperchiades undæ
C ontribuere aliquid, iuncosaq; littora Bœbes.
C arpsit & Euboica uiuax Anthedone gramen
N on dum uulgatum mutato corpore Glauci.
N ona dies illam curru, pennisq; draconum
N onaq; nox omnes lustrantem uiderat agros.
C um rediit: neq; erant tacti, nisi odore, dracones:
E t tamen annosæ pellem posuere senectæ.
C onstitit adueniens citra limenq;, foresq;:
E t tantum cœlo tegitur: refugitq; uiriles
C ontactus: statuitq; aras è cæspite binas,
D exteriore Hecates, at læua parte iuuentæ.
H as ubi uerbenis, syluaq; incinxit agresti:
H aud procul egesta scrobibus tellure duabus
S acra facit: cultrosq; in guttura uelleris atri
C oniicit: & patulas perfundit sanguine fossas.
T um super inuergens liquidi carchesia uini,
A lteraq; inuergens tepidi carchesia lactis,
V erba simul fundit: terrenaq; numina lenit:
V mbrarumq; rogat rapta cum coniuge regem,
N e properent artus anima fraudare senili.
Q uos ubi placauit precibusq;, & murmure longo:
A esonis effœtum proferri corpus ad aras
I ussit: & in plenos resolutum carmine somnos
E xanimi similem stratis porrexit in herbis.
H inc procul Aesonidē, procul hic iubet ire ministros:
E t monet arcanis oculos remouere profanos.
D iffugiunt iussi. passis Medea capillis

B acchantum ritu flagrantes circuit aras:
M ultifidasq́; faces in fossa sanguinis atri
T ingit: & infectas geminis accendit in aris.
T erq́; senem flamma, ter aqua, ter sulfure lustrat.
I nterea calido positum medicamen aheno
F eruet: & exultat: spumisq́; tumentibus albet.
I llic hæmonia radices ualle resectas,
S eminaq́;, & flores, & succos incoquit atros.
A dijcit extremo lapides oriente petitos:
E t quas oceani refluum mare lauit arenas.
A ddidit exceptas lunæ de nocte pruinas,
E t strigis infames ipsis cum carnibus alas,
I nq́; uirum soliti uultus mutare ferinos
A mbigui prosecta lupi: nec defuit illis
S quamea cinyphei tenuis membrana chelydri,
V iuacisq́; iecur cerui. quibus insuper addit
O ra, caputq́;, nouem cornicis sæcula passæ.
H is & mille alijs postquam sine nomine rebus
P ropositum instruxit mortali barbara munus:
A renti ramo iampridem mitis oliuæ
O mnia confudit: summisq́; immiscuit ima.
E cce uetus calido uersatus stipes aheno
F it uiridis primo: nec longo tempore frondes
I nduit: & subito grauidis oneratur oliuis.
A t quacunq́; cauo spumas eiecit aheno
I gnis: & in terram guttæ cecidere calentes:
V ernat humus: floresq́;, & mollia pabula surgunt.
Q uæ simul ac uidit, stricto Medea recludit
E nse senis iugulum: ueteremq́; exire cruorem
P assa, replet succis. quos postquam combibit Aeson

Aut ore acceptos, aut uulnere: barba, comæq;
Canicie posita nigrum rapuere colorem.
Pulsa fugit macies: abeunt pallorq;, situsq;:
Adiectoq; cauæ supplentur corpore rugæ:
Membraq; luxuriant. Aeson miratur: & olim
Ante quaterdenos hũc se reminiscitur annos.
Viderat ex alto tanti miracula monstri
Liber: & admonitus iuuenes nutricibus annos
Posse suis reddi: capit hoc à Colchide munus.
Neue doli cessent, odium cum coniuge falsum
Phasias assimulat: Peliæq; ad limina supplex
Confugit: atq; illam (quoniã grauis ipse senecta est)
Excipiunt natæ. quas tempore callida paruo
Colchis amicitiæ mendacis imagine cepit.
Dumq; refert inter meritorum maxima, demptos
Aesonis esse situs: atq; hac in parte moratur:
Spes est uirginibus Pelia subiecta creatis
Arte suum parili reuirescere posse parentem:
Idq; petunt: pretiumq; iubent sine fine pacisci.
Illa breui spatio silet: & dubitare uidetur:
Suspenditq; animos ficta grauitate, rogantum.
Mox ubi pollicita est: quo sit fiducia maior
Muneris huius, ait: qui uestri maximus æuo est
Dux gregis inter oues, agnus medicamine fiet.
Protinus innumeris effœtus laniger annis
Attrahitur flexo circum caua tempora cornu:
Cuius ut hæmonio marcentia guttura cultro
Fodit: & exiguo maculauit sanguine ferrum:
Membra simul pecudis, ualidosq; uenefica succos

M ergit in ære cauo. minuunt ea corporis artus:
C ornuaq; exurunt: nec non cum cornibus annos:
E t tener auditur medio balatus aheno.
N ec mora, balatum mirantibus, exilit agnus:
L asciuitq; fuga: lactantiaq; ubera quærit.
O bstupuere satæ Pelia: promissaq; postquam
E xhibuere fidem: tum uero impensius instant.
T er iuga Phœbus equis in Hibero flumine mersis
D empserat: & quarta radiantia nocte micabant
S ydera: cum rapido fallax Aeetias igni
I mponit purum laticem, & sine uiribus herbas.
I amq; neci similis resoluto corpore, regem
E t cum rege suos custodes somnus habebat:
Q uem dederat cantus, magicæq; potentia linguæ:
I ntrarant iussæ cum colchide limina natæ:
A mbierantq; torum. quid nunc dubitatis inertes?
S tringite ait gladios: ueteremq; haurite cruorem:
V t repleam uacuas iuuenili sanguine uenas.
I n manibus uestris uita est, ætasq; parentis.
S i pietas ulla est: nec spes agitatis inanes:
O fficium præstate patri: telisq; senectam
E xigite: & saniem coniecto emittite ferro.
H is, ut quæq; pia est hortatibus, impia prima est:
E t ne sit scelerata, facit scelus. haud tamen ictus
V lla suos spectare potest: oculosq; reflectunt:
C æcaq; dant sæuis auersæ uulnera dextris.
I lle cruore fluens subito tamen alleuat artus:
S emilacerq; toro tentat consurgere: & inter
T ot medius gladios palentia brachia tendens,
Q uid facitis natæ? quis uos in fata parentis

Armat, ait? cecidere illis animiq;, manusq;.
Plura locuturo cum uerbis guttura Colchis
Abstulit: & calidis laniatum mersit in undis.
Quæ nisi pennatis serpentibus isset in auras,
Non exempta foret pœnæ. fugit alta superq;
Pelion umbrosum, philyræaq; tecta, superq;
Othryn, & euentu ueteris loca nota Cerambi.
Hic ope nympharum sublatus in aera pennis,
Cum grauis infuso tellus foret obruta ponto:
Deucalioneas effugit inobrutus undas.
Aeoliam Pitanen à læua parte reliquit,
Factaq; de saxo longi simulachra draconis,
Idæumq; nemus: quo nati furta, iuuencum
Occuluit Liber falsi sub imagine cerui:
Quaq; pater Coryti parua tumulatus arena est:
Et quos Mæra nouo latratu terruit agros:
Eurypyliq; urbem, qua Coæ cornua matres
Gesserunt, tunc cum discederet Herculis agmen.
Phœbeamq; Rhodon, & Ialysios Telchinas:
Quorum oculos ipso uitiantes omnia uisu
Iuppiter exosus, fraternis subdidit undis.
Transit & antiquæ Carthæia mœnia Cϵæ,
Qua pater Alcidamas placidam de corpore natæ
Miraturus erat nasci potuisse columbam.
Inde lacus Hyries uidet, & Cygneia Tempe,
Quæ subitus celebrauit olor. nam Phyllius illic
Imperio pueri, uolucresq;, ferumq; leonem
Tradiderat domitos: taurum quoq; uincere iussus
Vicerat: & stricto toties iratus amore
Præmia poscenti taurum suprema negabat.

I lle indignatus, cupies dare, dixit: & alto
D esiluit saxo. cuncti cecidisse putabant:
F actus olor niueis pendebat in aere pennis.
A t genitrix Hyrie seruatum nescia, flendo
D eliquit: stagnum'q; suo de nomine fecit.
A diacet his Pleuron: in qua trepidantibus alis
O phias effugit natorum uulnera Combe.
I nde Calaureæ Latoidos aspicit arua,
I n uolucrem uersi cum coniuge conscia regis.
D extera Cyllene est: in qua cum matre Menephron
C oncubiturus erat sæuarum more ferarum.
C ephison procul hinc deflentem fata nepotis
R espicit in tumidam Phocen ab Apolline uersi.
E umeli'q; domum lugentis in aere natam.
T andem uipereis Ephyren Pirenida pennis
C ontigit. hic ueteres æuo mortalia primo
C orpora uulgarunt pluuialibus edita fungis.
S ed postquam colchis arsit noua nupta uenenis:
F lagrantem'q; domum regis male uidit: utroq;
S anguine natorum perfunditur impius ensis:
V lta'q; se male mater Iasonis effugit arma.
H inc titaniacis ablata draconibus, intrat
P alladias arces: quæ te iustissime Phineu,
T e'q; senex Periphas pariter uidere uolantes,
I nnixam'q; nouis neptem Polyphemonis alis.
E xcipit hanc Aegeus facto damnandus in uno:
N ec satis hospitium est: thalami quoq; fœdere iungit.
I am'q; aderat Theseus proles ignara parenti:
E t uirtute sua bimarem pacauerat Isthmon.
H uius in exitium miscet Medea, quod olim

A ttulerat secum scythicis Aconiton ab oris.
I llud Echidnææ memorant è dentibus ortum
E sse canis. specus est tenebroso cæcus hiatu:
E st uia decliuis: per quam Tirynthius heros
R estantem, contráq; diem, radiósq; micantes
O bliquantem oculos, nexis adamante cathenis
C erberon attraxit. rabida qui concitus ira
I mpleuit pariter ternis latratibus auras:
E t sparsit uirides spumis albentibus agros.
H as concresse putant: nactásq; alimenta feracis,
F œcundíq; soli, uires cepisse nocendi.
Q uæ quia nascuntur dura uiuacia caute,
A grestes aconita uocant. ea coniugis astu
I pse parens Aegeus nato porrexit, ut hosti.
S umpserat ignara Theseus data pocula dextra:
C um pater in capulo gladij cognouit eburno
S igna sui generis: facinúsq; excussit ab ore.
E ffugit illa necem nebulis per carmina motis.
A t genitor quanquam lætatur sospite nato:
A ttonitus tamen est, ingens discrimine paruo
C ommitti potuisse nefas. fouet ignibus aras:
M uneribúsq; deos implet: feriúntq; secures
C olla torosa boum uinctorum cornua uittis.
N ullus Erechthidis fertur celebratior illo
I lluxisse dies, agitant conuiuia patres,
E t medium uulgus: necnon & carmina, uino
I ngenium faciente, canunt. te maxime Theseu
M irata est Marathon Cretæi sanguine tauri:
Q uódq; suam securus arat Cromyona colonus,
M unus, opúsq; tuum est: tellus Epidauria per te

C lauigeram uidit Vulcani occumbere prolem:
V idit & immitem Cephesias ora Procusten:
C ercyonis lethum uidit Cerealis Eleusis:
O ccidit ille Scinis magnis male uiribus usus:
Q ui poterat curuare trabes: & agebat ab alto
A d terram late sparsuras corpora pinus.
T utus ad Alcathoen Lelegia mœnia limes
C omposito Scirone patet: sparsisq; latronis
T erra negat sedem, sedem negat ossibus unda.
Q uæ iactata diu fertur durasse uetustas
I n scopulos. scopulis nomen Scironis inhæret.
S i titulos, annosq; tuos numerare uelimus,
F acta prement annos. pro te fortissime uota
P ublica suscipimus: bacchi tibi sumimus haustus.
C onsonat assensu populi, precibusq; fauentum
R egia: nec tota tristis locus ullus in urbe est.
N ec tamen (usqueadeo nulla est syncera uoluptas:
S ollicitumq; aliquid lætis interuenit) Aegeus
G audia percepit nato secura recepto.
B ella parat Minos, qui quanquam milite, quanquã
C lasse ualet, patria tamen est firmissimus ira:
A ndrogeiq; necem iustis ulciscitur armis.
A nte tamen bello uires acquirit amicas:
Q uaq; patent aditus, uolucri freta classe pererrat.
H inc Anaphen sibi iungit, & Astypaleia regna,
P romissis Anaphen, regna Astypaleia bello.
H inc humilem Myconen, Cretosaq; rura Cymoli,
F lorentemq; Cythnon, Syron, planamq; Seriphon,
M armoreamq; Paron, quamq; impia prodidit Arne
S ithonis accepto, quod auara poposcerat, auro.

Mutata est in auem, quæ nunc quoq; diligit aurum,
Nigra pedes, nigris uelata monedula pennis.
At non Oliaros, Didymeq;, & Tenos, & Andros,
Et Gyaros, nitidæq; ferax Peparethos oliuæ
Gnosiacas iuuere rates. latere inde sinistro
Oenopiam Minos petit Aeacideia regna.
Oenopiam ueteres appellauere: sed ipse
Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit.
Turba ruit: tantæq; uirum cognoscere famæ
Expetit. occurrunt illi Telamonq;, minorq;,
Quàm Telamon, Peleus, & proles tertia Phocus.
Ipse quoq; egreditur tardus grauitate senili
Aeacus: & quæ sit ueniendi causa, requirit.
Admonitus patrij luctus suspirat: & illi
Dicta refert rector populorum talia centum.
Arma iuues oro pro nato sumpta: piæq;
Pars sis militiæ. tumulo solatia posco.
Huic Asopiades petis irrita dixit, & urbi
Non facienda meæ. neq; enim coniunctior ulla
Cecropidis hac est tellus. ea fœdera nobis.
Tristis abit: stabuntq; tibi tua fœdera magno,
Dixit: & utilius bellum putat esse minari,
Quàm gerere, atq; suas ibi præconsumere uires.
Classis ab Oenopijs etiam nunc Lyctia muris
Spectari poterat: cum pleno concita uelo
Attica puppis adest: & portus intrat amicos,
Quæ Cephalum, patriæq; simul mandata ferebat.
Aeacidæ longo iuuenes post tempore uisum
Agnouere tamen Cephalum: dextrasq; dederunt:
Inq; patris duxere domum. spectabilis heros

E t ueteris retinens etiam nunc pignora formæ
I ngreditur, ramumq́; tenens popularis oliuæ:
E t dextra, læuáq; duos ætate minores
M aior habet, Clyton, & Buten Pallante creatos.
P ostquam congressi: primi sua uerba tulerunt
C ecropidæ: Cephalus peragit mandata: rogatq́;
A uxilium: fœdusq́; refert, & iura parentum:
I mperiumq́; peti totius Achæidos addit.
S ic ubi mandatam iuuit facundia causam:
A eacus, in capulo regni nitente sinistra,
N e petite auxilium, sed sumite dixit Athenæ.
N ec dubie uires, quas hæc habet insula, uestras
D ucite: & omnis eat. rerum status iste mearum.
R obora non desunt: superat mihi miles, & hosti.
G ratia dijs, felix, & inexcusabile tempus.
I mmo ita sit Cephalus, crescat tua ciuibus opto
V rbs ait. adueniens equidem modo gaudia cœpi:
C um tam pulchra mihi, tam par ætate iuuentus
O buia processit: multos tamen inde requiro,
Q uos quondam uidi uestra prius urbe receptus.
A eacus ingemuit: tristiq́; ita uoce locutus.
F lebile principium melior fortuna secuta est.
H anc utinam uobis possem memorare: sine ullo
O rdine nunc repetam: neu longa ambage morer uos:
O ssa, cinisq́; iacent, memori quos mente requiris:
E t quota pars illi rerum periere mearum.
D ira lues populis ira Iunonis iniquæ
I ncidit exosæ dictas à pellicæ terras.
D um uisum est mortale malum: tantæq́; latebat
C ausa nocens cladis: pugnatum est arte medendi.

E xitium superabat opem: quæ uicta iacebat.
P rincipio cœlum spissa caligne terras
P ressit: & ignauos inclusit nubibus æstus.
D umq; quater plenis expleuit cornibus orbem
L una: quater plenum tenuata retexuit orbem:
L etiferis calidi spirarunt æstibus austri.
C onstat & in fontes uitium uenisse, lacusq;:
M illiaq; incultos serpentum multa per agros
E rrasse: atq; suis fluuios temerasse uenenis.
S trage canum primo, uolucrumq;, auiumq;, boumq;,
I nq; feris subiti deprensa potentia morbi.
C oncidere infelix ualidos miratur arator
I nter opus tauros: medioq; recumbere sulco.
L anigeris gregibus balatus dantibus ægros
S ponte sua lanæq; cadunt, & corpora tabent.
A cer equus quondam, magnæq; in puluere famæ
D egenerat: palmæ ueterumq; oblitus honorum,
A d præsepe gemit morbo moriturus inerti.
N on aper irasci meminit: non fidere cursu
C erua: nec armentis incurrere fortibus ursi.
O mnia languor habet: syluisq;, agrisq;, uijsq;
C orpora fœda iacent: uitiantur odoribus auræ.
M ira loquar: non illa canes, auidæq; uolucres,
N on cani tetigere lupi: dilapsa liquescunt:
A fflatuq; nocent: & agunt contagia late.
P eruenit ad miseros damno grauiore colonos
P estis: & in magnæ dominatur mœnibus urbis.
V iscera torrentur primo: flammæq; latentis
I ndicium rubor est, & ductus anhelitus igni.
A spera lingua tumet: tepidisq; arentia uentis

Ora patent: auræq́; graues captantur hiatu.
Non stratum, non ulla pati uelamina possunt:
Dura sed in terra ponunt præcordia: nec fit
Corpus humo gelidum: sed humus de corpore ferue
Nec moderator adest: inq́; ipsos sæua medentes
Erumpit clades: obsuntq́; authoribus artes.
Quo propior quisq; est: seruitq́; fidelius ægro:
In partem lethi citius uenit: atq; salutis
Spes abijt: finemq́; uident in funere morbi.
Indulgent animis: & nulla quid utile cura est:
(Vtile enim nihil est) passim, positoq́; pudore
Fontibus, & fluuijs, puteisq́; capacibus hærent:
Nec sitis est extincta prius, quàm uita, bibendo.
Inde graues multi nequeunt consurgere: & ipsis
Immoriuntur aquis. aliquis tamen haurit & illas.
Tantaq; sunt miseris inuisi tædia lecti:
Prosiliunt: aut, si prohibent consistere uires,
Corpora deuoluunt in humum: fugiuntq́; penates
Quisq; suos: sua cuiq; domus funesta uidetur.
Et quia causa latet, locus est in crimine notus.
Semianimes errare uijs, dum stare ualebant,
Aspiceres: flentes alios, terraq́; iacentes,
Lassaq; uersantes supremo lumina motu.
Membraq; pendentis tendunt ad sydera cœli
Hic, illic, ubi mors deprenderat, exhalantes.
Quid mihi tunc animi fuit? aut quid debuit esse?
Ni uitam odissem? & cuperem pars esse meorum?
Quo se cunq; acies oculorum flexerat: illic
Vulgus erat stratum: ueluti cum putria motis
Poma cadunt ramis, agitataq; ilice glandes.

Templa uides contra gradibus sublimia longis.
Iuppiter illa tenet. quis non altaribus illis
Irrita thura dedit? quoties pro coniuge coniux,
Pro nato genitor, dum uerba precantia dicit:
Non exoratis animam finiuit in aris?
Inq; manu thuris pars inconsumpta reperta est?
Admoti quoties templis, dum uota sacerdos
Concipit: & fundit purum inter cornua uinum:
Haud expectato ceciderunt uulnere tauri?
Ipse ego sacra Ioui pro me, patriaq́;, tribusq́;
Cum facerem natis: mugitus uictima diros
Edidit: & subito collapsa sine ictibus ullis
Exiguo tinxit subiectos sanguine cultros.
Fibra quoq; ægra notas ueri, monitusq́; deorum
Perdiderat: tristes penetrant ad uiscera morbi.
Ante sacros uidi proiecta cadauera postes,
Ante ipsas, quo mors foret inuidiosior, aras.
Pars animam laqueo claudunt: mortisq́; timorem
Morte fugant: ultroq́; uocant uenientia fata.
Corpora missa neci nullis de more feruntur
Funeribus: neq; enim capiebant funera portæ.
Aut inhumata premunt terras: aut dantur in altos
Indotata rogos. & iam reuerentia nulla est:
Deq́; rogis pugnant: alienisq́; ignibus ardent.
Qui lachryment, desunt: indefletæq́; uagantur
Natorumq́;, uirûmq; animæ, iuuenumq́;, senumq́;.
Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.
Attonitus tanto miserarum turbine rerum
Iuppiter ò, dixi, si te non falsa loquuntur
Isse sub amplexus Asopidos Aeginæ:

N ec te magne pater noſtri pudet eſſe parentem:
A ut mihi redde meos: aut me quoq; conde ſepulchro.
I lle notam fulgore dedit, tonitruq́; ſecundo.
A ccipio, ſintq́; iſta precor felicia mentis
S igna tuæ, dixi, quæ das mihi pignoris omen.
F orte fuit iuxta patulis rariſſima ramis
S acra Ioui quercus de ſemine Dodonæo.
H ic nos frugilegas aſpeximus agmine longo
G rande onus exiguo formicas ore gerentes:
R ugoſoq́; ſuum ſeruantes cortice callem.
D um numerum miror: totidem pater optime dixi
T u mihi da ciues: & inania mœnia ſupple.
I ntremuit: ramisq́; ſonum ſine flamine motis
A lta dedit quercus. pauido mihi membra timore
H orruerant: ſtabantq́; comæ: tamen oſcula terræ,
R oboribusq́; dedi: nec me ſperare fatebar:
S perabam tamen: atq; animo mea uota fouebam.
N ox ſubit: & curis exercita corpora ſomnus
O ccupat: ante oculos eadem mihi quercus adeſſe,
E t ramos totidem, totidemq́; animalia ramis
F erre ſuis uiſa eſt: pariterq́; tremiſcere motu:
G raniferumq́; agmen ſubiectis ſpargere in aruis.
C reſcere quod ſubito maius, maiusq́; uidetur:
A c ſe tollere humo: rectoq́; aſſiſtere trunco:
E t maciem, numerumq́; pedum, nigrumq́; colorem
P onere: & humanam membris inducere formam.
S omnus abit: damno uigilans mea uiſa: querorq́;
I n ſuperis opis eſſe nihil. at in ædibus ingens
M urmur erat: uocesq́; hominum exaudire uidebar
I am mihi deſuetas. dum ſuſpicor, has quoq; ſomni

Eſſe:uenit Telamon properus:foribusq́; recluſis
Speq́;,fideq́; pater,dixit,maiora uidebis.
Egredere.egredior:qualesq́; in imagine ſomni
Viſus eram uidiſſe uiros,ex ordine tales
Aſpicio,noſcoq́;.adeunt:regemq́; ſalutant.
Vota Ioui ſoluo:populisq́; recentibus urbem
Partior,& uacuos priſcis cultoribus agros:
Myrmidonasq́; uoco:nec origine nomina fraudo.
Corpora uidiſti:mores,quos ante gerebant,
Nunc quoq; habent.parcũ genus eſt,patiensq́; laborũ,
Quæſitiq; tenax,& quod quæſita reſeruet.
Hi te ad bella pares annis,animisq́; ſequentur:
Cum primum,qui te feliciter attulit,eurus
(Eurus enim attulerat)fuerit mutatus in auſtros.
Talibus,atq; alijs longum ſermonibus illi
Impleuere diem:lucis pars optima menſæ
Eſt data,nox ſomnis.iubar aureus extulerat Sol:
Flabat adhuc eurus:redituraq; uela tenebat.
Ad Cephalum Pallante ſati,cui grandior ætas,
Ad regem Cephalus ſimul,& Pallante creati
Conueniunt.ſed adhuc regem ſopor altus habebat.
Excipit Aeacides illos in limine Phocus:
Nam Telamon,fraterq́; uiros ad bella legebant:
Phocus in interius ſpatium,pulchrosq́; receſſus
Cecropidas duxit:cum quis ſimul ipſe reſedit.
Aſpicit Aeoliden ignota ex arbore factum
Ferre manu iaculum:cuius fuit aurea cuſpis.
Pauca prius medijs ſermonibus ille locutus,
Sum nemorum ſtudioſus,ait,cædisq́; ferinæ:
Qua tamen è ſylua teneas haſtile reciſum,

Iandudum dubito: certe, si fraxinus esset,
Fulua colore foret: si cornus, nodus inesset:
Vnde sit, ignoro: sed non formosius isto
Viderunt oculi telum iaculabile nostri.
Excipit Actæis è fratribus alter: & usum
Maiorem specie mirabere, dixit, in isto.
Consequitur quodcunq; petit: fortunaq; missum
Non regit: & reuolat nullo referente cruentum.
Tum uero iuuenis Nereïus omnia quærit:
Cur sit, & unde datum: quis tanti muneris author.
Quæ petit, ille refert, & cætera nota: pudore;
Qua tulerit mercede, silet: tactusq́; dolore
Coniugis amissæ, lachrymis ita fatur obortis.
Hoc me nate dea (quis possit credere?) telum
Flere facit: facietq́; diu, si uiuere nobis
Fata diu dederint. hoc me cum coniuge cara
Perdidit: hoc utinam caruissem munere semper.
Procris erat, si forte magis peruenit ad aures
Orithyia tuas: raptæ soror Orithyiæ.
Si faciem, moresq́; uelis conferre duarum:
Dignior ipsa rapi. pater hãc mihi iunxit Erechtheus,
Hanc mihi iunxit amor. felix dicebar: eramq́;:
Non ita dis uisum est: & nunc quoq; forsitan essem.
Alter agebatur post sacra iugalia mensis:
Cum me cornigeris tendentem retia ceruis
Vertice de summo semper florentis Hymeti
Lutea mane uidet pulsis Aurora tenebris:
Inuitumq́; rapit. liceat mihi uera referre
Pace deæ: ꝙ sit roseo spectabilis ore:
Quod teneat lucis, teneat confinia noctis:

N ectareis ꝙ alatur aquis: ego Procrin amabam:
P ectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
S acra tori, coitus'q; nouos, thalamos'q; recentes,
P rimaq; deserti referebam fœdera lecti.
M ota dea est: & siste tuas ingrate querelas:
P rocrin habe, dixit: ꝙ si mea prouida mens est:
N on habuisse uoles: me'q; illi irata remisit.
D um redeo: mecum'q; deæ memorata retracto:
E sse metus cœpit, ne iura iugalia coniux
N on bene seruasset. facies, ætas'q; iubebant
C redere adulterium: prohibebant credere mores.
S ed tamen abfueram: sed & hæc erat, unde redibã,
C riminis exemplum: sed cuncta timemus amantes.
Q uærere quod doleam, statuo: donis'q; pudicam
S ollicitare fidem. fauet huic Aurora timori:
I mmutat'q; meam (uideor sensisse) figuram.
P alladias ineo non cognoscendus Athenas:
I ngredior'q; domum. culpa domus ipsa carebat:
C astaq; signa dabat: domino'q; erat anxia rapto.
V ix aditus per mille dolos ad Erechthida factus.
V t uidi: obstupui: meditataq; penè reliqui
T entamenta fide: male me, quin uera faterer,
C ontinui: male quin, ut oportuit, oscula ferrem.
T ristis erat: sed nulla tamen formosior illa
E sse potest tristi: desyderio'q; dolebat
C oniugis abrepti. tu collige, qualis in illa
P hocæ decor fuerit: quam sic dolor ipse decebat.
Q uid referam, quoties tentamina nostra pudici
R eppulerint mores? quoties ego dixerit uni
S eruor: ubicunq; est, uni mea gaudia seruo?

C ui non ista fide satis experientia sano
M agna foret? non sum contentus: & in mea pugno
V ulnera. dum census dare me promitto: loquendo,
M uneraq; augendo, tandem dubitare coëgi.
E xclamo, mala pectora detego: fictus adulter,
V erus eram coniux: me perfida teste teneris.
I lla nihil: tacito tantummodo uicta pudore
I nsidiosa malo cum coniuge limina fugit:
O ffensáq; mei genus omne perosa uirorum
M ontibus errabat studijs operata Dianæ.
T um mihi deserto uiolentior ignis ad ossa
P eruenit: orabam ueniam: & peccasse fatebar:
E t potuisse datis simili succumbere culpæ
M e quoq; muneribus: si munera tanta darentur.
H æc mihi confesso læsum prius ulta pudorem
R edditur: & dulces concorditer exigit annos.
D at mihi præterea, tanquam si parua dedisset
D ona, canem munus: quem cum sua traderet illi
C ynthia, currendo superabit, dixerat, omnes.
D at simul & iaculum: quod nos (ut cernis) habemus.
M uneris alterius quæ sit fortuna, requiris:
A ccipe mirandum: nouitate mouebere facti.
C armina Naïades non intellecta priorum
S oluunt ingenijs: & præcipitata iacebat
I mmemor ambagum uates obscura suarum
S cilicet alma Themis: nec talia linquit inulta.
P rotinus Aonijs immissa est bellua Thebis:
C essit & exitio multis: pecoríq;, sibiq;,
R uricolæ pauere feram. uicina iuuentus
V enimus: & latos indagine cinximus agros.

I lla leui uelox superabat retia saltu:
S ummaq; transibat positarum lina plagarum.
C opula detrahitur canibus: quos illa sequentes
E ffugit: & cœtum non segnior alite ludit.
P oscor & ipse meum consensu Lælapa magno:
(Muneris hoc nomen) iandudum uincula pugnat
E xuere ipse sibi: colloq; morantia tendit.
V ix bene missus erat: nec iam poteramus, ubi esset,
S cire: pedum calidus uestigia puluis habebat:
I pse oculis ereptus erat. non ocyor illo
H asta, nec exutæ contorto uerbere glandes,
N ec Gortyniaco calamus leuis exit ab arcu.
C ollis apex medij subiectis imminet aruis.
T ollor in hunc: capioq; noui spectacula cursus.
Q uo modo deprendi, modo se subducere ab ipso
V ulnere uisa fera est: nec limite callida recto,
I n spatiumq; fugit: sed decipit ora sequentis:
E t redit in gyrum: ne sit suus impetus hosti.
I mminet hic: sequiturq; parem. similisq; tenenti
N on tenet: & uanos exercet in aera morsus.
A d iaculi uertebar opem: quod dextera librat
D um mea: dum digitos amentis addere tento:
L umina deflexi: reuocataq; rursus eodem
R ettuleram: medio (mirum) duo marmora campo
A spicio: fugere hoc, illud latrare putares.
S cilicet inuictos ambos certamine cursus
E sse deus uoluit: si quis deus affuit illis.
H actenus: & tacuit. iaculo quod crimen in ipso est?
P hocus ait. iaculi sic crimina reddidit ille.
G audia principium nostri sunt Phoce doloris.

Illa prius referam. iuuat ò meminisse beati
Temporis Aeacide: quo primos rite per annos
Coniuge eram felix: felix erat illa marito.
Mutua cura duos, & amor socialis habebat:
Nec Iouis illa meo thalamos præferret amori:
Nec me quæ caperet, non si Venus ipsa ueniret,
Vlla erat: æquales urebant pectora flammæ.
Sole ferè radijs feriente cacumina primis
Venatum in syluas iuueniliter ire solebam:
Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
Ire canes, nec lina sequi nodosa solebant.
Tutus eram iaculo. sed cum satiata ferinæ
Dextera cædis erat: repetebam frigus, & umbras,
Et, quæ de gelidis exibat uallibus, auram.
Aura petebatur medio mihi lenis in æstu:
Auram expectabam: requies erat illa labori.
Aura (recordor enim) uenias cantare solebam:
Meq́; iuues: intresq́; sinus gratissima nostros:
Vtq́; facis, releuare uelis, quibus urimur, æstus.
Forsitan addiderim (sic me mea fata trahebant)
Blanditias plures: & tu mihi magna uoluptas,
Dicere sum solitus: tu me reficisq́;, fouesq́;:
Tu facis, ut syluas, ut amem loca sola: meoq́;
Spiritus iste tuus semper capiatur ab ore.
Vocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
Nescio quis: nomenq́; auræ tam sæpe uocatum
Esse putat nymphæ: nympham mihi credit amari.
Criminis extemplo ficti temerarius index
Procrin adit: linguaq́; refert audita susurra.
Credula res amor est. subito collapsa dolore,

Vt mihi narratur, cecidit: longoq́; refecta
Tempore, ſe miſeram, ſe fati dixit iniqui:
Deq́; fide queſta eſt: & crimine concita uano,
Quod nihil eſt, metuit: metuit ſine corpore nomen:
Et dolet infelix ueluti de pellice uera.
Sæpe tamen dubitat: ſperatq́; miſerrima falli:
Indicioq́; fidem negat: & niſi uiderit ipſa,
Damnatura ſui non eſt delicta mariti.
Poſtera depulerant Auroræ lumina noctem:
Egredior: ſyluasq́; peto: uictorq́; per herbas
Aura ueni, dixi: noſtroq́; medere labori.
Et ſubito gemitus inter mea uerba uidebar
Neſcio quos audiſſe. ueni tamen optima dicens,
Fronde leuem rurſus ſtrepitum faciente caduca,
Sum ratus eſſe feram. telumq́; uolatile miſi.
Procris erat: medioq́; tenens in pectore uulnus,
Hei mihi conclamat. uox eſt ubi cognita fidæ
Coniugis: ad uocem præceps, amensq́; cucurri.
Semianimem, & ſparſas fœdantem ſanguine ueſtes,
Et ſua (me miſerum) de uulnere dona trahentem,
Inuenio: corpusq́; meo mihi carius ulnis
Mollibus attollo: ſciſſaq́; à pectore ueſte,
Vulnera ſæua ligo: conorq́; inhibere cruorem:
Neu me morte ſua ſceleratum deſerat, oro.
Viribus illa carens, & iam moribunda coegit
Hæc ſe pauca loqui. per noſtri fœdera lecti,
Perq́; deos ſupplex oro, ſuperosq́;, meosq́;,
Per ſiquid merui de te bene, perq́; manentem
Nunc quoq;, cum pereo, cauſam mihi mortis, amorē,
Ne thalamis Auram patiare innubere noſtris.

D ixit: & errorem tum deniq; nominis esse
E t sensi, & docui: sed quid docuisse iuuabat?
L abitur: & paruæ fugiunt cum sanguine uires:
D umq; aliquid spectare potest, me spectat: & in me
I nfelicem animam, nostróq; exhalat in ore.
S ed uultu meliore mori secura uidetur.
F lentibus hæc lachrymans heros memorabat: et ecce
A eacus ingreditur duplici cum prole, nouóq;
M ilite: quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. VIII.

i Am nitidum retegente diem, noctisq;
fugante
Tempora lucifero, cadit Eurus: & humida surgunt
N ubila: dant placidi cursum redeuntibus austri
A eacidis, Cephalóq;: quibus feliciter acti
A nte expectatum portus tenuere petitos.
I nterea Minos Lelegeia littora uastat.
P rætentatq; sui uires mauortis in urbe
A lcathoe: quam Nisus habet: cui splendidus ostro
I nter honoratos medio de uertice canos
C rinis inhærebat magni fiducia regni.
S exta resurgebant orientis cornua lunæ:
E t pendebat adhuc belli fortuna: diuq;
I nter utrunq; uolat dubijs uictoria pennis.
R egia turris erat uocalibus addita muris:
I n quibus auratam proles Latonia fertur

Deposuisse lyram: saxo sonus eius inhæsit.
Sæpe illuc solita est ascendere filia Nisi:
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo:
Tunc cum pax esset. bello quoq; sæpe solebat
Spectare ex illa rigidi certamina martis.
Iamq; mora belli procerum quoq; nomina norat:
Armaq;, equosq;, habitusq;, cydoneasq; pharetras.
Nouerat ante alios faciem ducis Europæi
Plus etiam, quàm nosse sat est. hac iudice Minos,
Seu caput abdiderat cristata casside pennis:
In galea formosus erat: seu sumpserat ære
Fulgentem clypeum: clypeum sumpsisse decebat:
Torserat adductis hastilia lenta lacertis:
Laudabat uirgo iunctam cum uiribus artem.
Imposito calamo patulos sinuauerat arcus:
Sic Phœbum sumptis iurabat stare sagittis.
Cum uero faciem dempto nudauerat ære:
Purpureusq; albi stratis insignia pictis
Terga premebat equi: spumantiaq; ora regebat:
Vix sua, uix sanæ uirgo Niseia compos
Mentis erat. felix iaculum, quod tangeret ille,
Quæq; manu premeret, felicia frena uocabat.
Impetus est illi (liceat modo) ferre per agmen
Virgineos hostile gradus: est impetus illi
Turribus è summis in gnosia mittere corpus
Castra: uel æratas hosti recludere portas:
Vel siquid Minos aliud uelit: utq; sedebat
Candida dictæi spectans tentoria regis,
Læter, ait, doleamne geri lachrymabile bellum,
In dubio est: doleo, quòd Minos hostis amanti est.

Sed nisi bella forent, nunquam mihi cognitus esset.
Me tamen accepta poterat deponere bellum
Obside: me comitem, me pacis pignus haberet.
Si quæ te peperit, talis pulcherrime regum,
Qualis es ipse, fuit: merito deus arsit in illa.
O ego ter felix: si pennis lapsa per auras,
Gnosiaci possem castris insistere regis.
Fassaq; me, flammasq; meas, qua dote, rogarem,
Vellet emi: tantum patrias ne posceret arces.
Nam pereant potius sperata cubilia: quàm sim
Proditione potens. quamuis sæpe utile uinci
Victoris placidi fecit clementia multis.
Iusta gerit certe pro nato bella perempto:
Et causáq; ualet, causámq; tuentibus armis.
Vt puto, uincemur: qui si manet exitus urbem:
Cur suus hæc illi reseret mea mœnia mauors?
Et non noster amor? melius sine cæde, moráq;,
Impensáq; sui poterit superare cruoris.
Nam metuo certe, ne quis tua pectora Minos
Vulneret imprudens: quis enim tam durus, ut in te
Dirigere immitem non inscius audeat hastam?
Cœpta placent: & stat sententia tradere mecum
Dotalem patriam: finémq; imponere bello:
Verum uelle parum est. aditus custodia seruat:
Claustraq; portarum genitor tenet. hunc ego solum
Infelix timeo: solus mea uota moratur.
Di facerent, sine patre forem. sibi quisq; profecto
Est deus: ignauis precibus fortuna repugnat.
Altera iandudum succensa cupidine tanto
Perdere gauderet, quodcunq; obstaret amori.

Et cur ulla foret me fortior? ire per ignes,
Et gladios ausim. neq; ad hoc tamen ignibus ullis,
Aut gladijs opus est: opus est mihi crine paterno.
Ille mihi est auro pretiosior: illa beatam
Purpura me, uotiq; mei factura potentem.
Talia dicenti curarum maxima nutrix
Nox interuenit: tenebrisq; audacia creuit.
Prima quies aderat: qua curis fessa diurnis
Pectora somnus hēt: thalamos taciturna paternos
Intrat: & (heu facinus) fatali nata parentem
Crine suum spoliat: prædaq; potita nefanda,
Fert secum spolium sceleris: progressaq; porta
Per medios hostes (meriti fiducia tanta est)
Peruenit ad regem. quem sic affata pauentem est.
Suasit amor facinus: proles ego regia Nisi
Scylla tibi trado patriamq;, meosq; penates.
Præmia nulla peto, nisi te: cape pignus amoris
Purpureum crinem: nec me nunc tradere crinem,
Sed patrium tibi crede caput: scelerataq; dextra
Munera porrexit. Minos porrecta refugit:
Turbatusq; noui respondit imagine facti.
Di te summoueant ò nostri infamia sæcli
Orbe suo: tellusq; tibi, pontusq; negetur.
Certe ego non patiar Iouis incunabula Creten,
Qui meus est orbis, tantum contingere monstrum.
Dixit: &, ut leges captis iustissimus author
Hostibus imposuit: classis retinacula solui
Iussit: & æratas impleri remige puppes.
Scylla, freto postquam deductas nare carinas,
Nec præstare ducem sceleris sibi præmia uidit:

Consumptis precibus uiolentam transit in iram:
Intendensq; manus, passis furibunda capillis,
Quò fugis, exclamat, meritorum authore relicta
O patriæ prælate meæ, prælate parenti?
Quò fugis immitis? cuius uictoria nostrum
Et scelus & meritum est. nec te data munera, nec te
Noster amor mouit: nec quòd spes omnis in unum
Te mea congesta est. nam quò deserta reuertar?
In patriam? superata iacet. sed finge manere:
Proditione mea clausa est mihi. patris ab ora?
Quem tibi donaui. ciues odere merentem:
Finitimi exemplum metuunt. obstruximus orbem
Terrarum nobis: ut Crete sola pateret.
Hanc quoq; si prohibes: & nos ingrate relinquis:
Non genitrix Europa tibi est, sed inhospita Syrtis,
Armeniæ tigres, austroq; agitata charybdis.
Nec Ioue tu natus: nec mater imagine tauri
Lusa tua est: generis falsa est ea fabula: uerum
Et ferus, & captus nullius amore iuuencæ,
Qui te progenuit, taurus fuit. exige pœnas
Nise pater: gaudete malis modo prodita nostris
Mœnia: nam fateor, merui: & sum digna perire.
Sed tamen ex illis aliquis, quos impia læsi:
Me perimat: cur qui uicisti crimine nostro,
Insequeris crimen? scelus hoc patriæq;, patriq;,
Officium tibi sit. te uero coniuge digna est:
Quæ toruum ligno decepit adultera taurum:
Discordemq; utero fœtum tulit. ecquid ad aures
Perueniunt mea dicta tuas? an inania uenti
Verba ferunt? ijdemq; tuas ingrate carinas?

Iam iam Pasiphaën non est mirabile taurum
Præposuisse tibi: tu plus feritatis habebas.
Me miseram, properare iubet: diuulsaq; remis
Vnda sonat: mecum'q; simul mea terra recedit.
Nil agis ò frustra meritorum oblite meorum:
Insequar inuitum: puppim'q; amplexa recuruam
Per freta longa trahar. uix dixerat: insilit undis:
Consequitur'q; rates faciente cupidine uires.
Gnosiacæ'q; hæret comes inuidiosa carinæ.
Quam pater ut uidit (nam iam pendebat in auras:
Et modo factus erat fuluis Halyætus in alis)
Ibat, ut hærentem rostro laceraret adunco.
Illa metu puppim dimisit: & aura cadentem
Sustinuisse leuis, ne tangeret æquora, uisa est:
Pluma fuit: plumis in auem mutata uocatur
Ciris: & à tonso est hoc nomen adepta capillo.
Vota Ioui Minos taurorum sanguine centum
Soluit: ut egressus ratibus creteida terram
Contigit: & spolijs decorata est regia fixis.
Creuerat opprobrium generis: fœdum'q; patebat
Matris adulterium monstri nouitate biformis.
Destinat hunc Minos thalami remouere pudorem:
Multiplici'q; domo, cæcis'q; includere tectis.
Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
Ponit opus: turbat'q; notas: & limina flexu
Ducit in errorem uariarum ambage uiarum.
Non secus ac liquidis Phrygius Mæander in undis
Ludit: & ambiguo lapsu refluit'q;, fluit'q;:
Occurrens'q; sibi uenturas aspicit undas:
Et nunc ad fontes, nunc ad mare uersus apertum

Incertas exercet aquas:ita Dædalus implet
Innumeras errore uias:uixq́; ipse reuerti
Ad limen potuit.tanta est fallacia tecti.
Quo postquam geminam tauri,iuuenisq́; figuram
Clausit:& Actæo bis pastum sanguine monstrum
Tertia sors annis domuit repetita nouenis:
Utq́; ope uirginea nullis iterata priorum
Ianua difficilis filo est inuenta relicto:
Protinus Aegides rapta Minoide Diam
Vela dedit:comitemq́; suam crudelis in illo
Littore destituit.desertæ,& multa querenti,
Amplexus,& opem Liber tulit:utq́; perenni
Sydere clara foret,sumptam de fronte coronam
Immisit cœlo.tenues uolat illa per auras:
Dumq́; uolat,gemmæ nitidos uertuntur in ignes:
Consistuntq́; loco,specie remanente coronæ,
Qui medius,nixiq́; genu est,anguemq́; tenentis.
Dædalus interea Creten,longumq́; perosus
Exilium,tactusq́; loci natalis amore,
Clausus erat pelago.terras licet,inquit,& undas
Obstruat:at cœlum certe patet:ibimus illac:
Omnia possideat:non possidet aëra Minos.
Dixit:& ignotas animum dimittit in artes:
Naturamq́; nouat.nam ponit in ordine pennas
À minima cœptas,longam breuiore sequente,
Ut cliuo creuisse putes.sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit auenis.
Tum lino medias,& ceris alligat imas,
Atq́; ita compositas paruo curuamine flectit:
Ut ueras imitetur aues.puer Icarus unà

S tabat: & ignarus sua se tractare pericla
O re renidenti modo quas uaga mouerat aura,
C aptabat plumas: flauam modo pollice ceram
M ollibat: lusuq; suo mirabile patris
I mpediebat opus. postquam manus ultima cœpto
I mposita est: geminas opifex librauit in alas
I pse suum corpus: motaq; pependit in aura.
I nstruit & natum: medioq; ut limite curras,
I care, ait, moneo: ne, si demissior ibis,
V nda grauet pennas: si celsior, ignis adurat.
I nter utrunq; uola. nec te spectare Booten,
A ut Helicen iubeo, strictumq; Orionis ensem:
M e duce carpe uiam. pariter præcepta uolandi
T radit: & ignotas humeris accommodat alas.
I nter opus, monitusq; genæ maduere seniles:
E t patriæ tremuere manus. dedit oscula nato
N on iterum repetenda suo: pennisq; leuatus
A nte uolat: comitiq; timet, uelut ales, ab alto
Q uæ teneram prolem produxit in aëra nido.
H ortaturq; sequi: damnosasq; erudit artes:
E t mouet ipse suas: & nati respicit alas.
H os aliquis tremula dum captat arundine pisces,
A ut pastor baculo, stiuæue innixus arator,
V idit: & obstupuit: quiq; æthera carpere possent,
C redidit esse deos. & iam Iunonia læua
P arte Samos fuerat, Delosq;, Parosq; relictæ.
D extra Lebyntos erat, fœcundaq; melle Calymna:
C um puer audaci cœpit gaudere uolatu:
D eseruitq; ducem: cœliq; cupidine tactus,
A ltius egit iter. rapidi uicinia solis

M ollit odoratas pennarum uincula ceras.
T abuerant ceræ: nudos quatit ille lacertos:
R emigioq́; carens non ullas percipit auras:
O raq; cærulea patrium clamantia nomen
E xcipiuntur aqua: quæ nomen traxit ab illo.
A t pater infelix, nec iam pater, Icare, dixit,
I care, dixit, ubi es? qua te regione requiram?
I care dicebat: pennas aspexit in undis:
D euouitq́; suas artes: corpusq́; sepulchro
C ondidit: & tellus à nomine dicta sepulti est.
H unc miseri tumulo ponentem corpora nati
G arrula ramosa prospexit ab ilice Perdix:
E t plausit pennis: testataq; gaudia cantu est
V nica tunc uolucris, nec uisa prioribus annis,
F actaq; nuper auis, longum tibi Dædale crimen.
N anq; huic tradiderat fatorum ignara docendum
P rogeniem germana suam, natalibus actis
B is puerum senis, animi ad præcepta capacis.
I lle etiam medio spinas in pisce notatas
T raxit in exemplum: ferroq́; incidit acuto
P erpetuos dentes: & serræ repperit usum
P rimus: & ex uno duo ferrea brachia nodo
I unxit: ut æquali spatio distantibus illis
A ltera pars staret: pars altera duceret orbem.
D ædalus inuidit: sacraq́; ex arce Mineruæ
P ræcipitem misit, lapsum mentitus. at illum,
Quæ fauet ingenijs, excepit Pallas: auemq́;
R eddidit: & medio uelauit in aëre pennis.
S ed uigor ingenij quondam uelocis, in alas,
I nq; pedes abijt: nomen, quod & ante, remansit.

Non tamen hæc alte uolucris ſua corpora tollit:
Nec facit in ramis, altoq́; cacumine nidos:
Propter humum uolitat: ponitq́; in ſepibus oua:
Antiquiq́; memor metuit ſublimia caſus.
Iamq́; fatigatum tellus ætnæa tenebat
Dædalon: & ſumptis pro ſupplice Cocalus armis
Mitis habebatur: iam lamentabile Athenæ
Pendere deſierant theſea laude tributum.
Templa coronantur: bellatricemq́; Mineruam
Cum Ioue, diſq́; uocant alijs: quos ſanguine uoto,
Muneribuſq́; datis, & acerris thuris honorant.
Sparſerat argolicas nomen uaga fama per urbes
Theſeos: & populi, quos diues Achaïa cepit,
Huius opem magnis implorauere periclis.
Huius opem Calydon, quamuis Meleagron haberet,
Sollicita ſupplex petijt prece. cauſa petendi
Sus erat infeſtæ famulus, uindexq́; Dianæ.
Oenea nanq; ferunt plenis ſucceſſibus anni
Primitias frugum Cereri, ſua uina Lyæo,
Palladios flauæ latices libaſſe Mineruæ.
Cœptus ab agricolis ſuperos peruenit ad omnes
Ambitioſus honor: ſolas ſine thure relictas
Præteritas ceſſaſſe ferunt Latoidos aras.
Tangit & ira deos. at non impune feremus,
Quæq́; inhonoratæ, non & dicemur inultæ,
Inquit: & Oeneios ultorem ſpreta per agros
Miſit aprum. quanto maiores herbida tauros
Non habet Epirus: ſed habent Sicula arua minores.
Sanguine, & igne micant oculi: riget horrida ceruix:

S tantq; uelut uallum, uelut alta hastilia setæ.
F eruida cum rauco latos stridore per armos
S puma fluit: dentes æquantur dentibus indis:
F ulmen ab ore uenit: frondes afflatibus ardent.
I s modo crescentes segetes proculcat in herba:
N unc matura metit fleturi uota coloni:
E t cererem in spicis intercipit: area frustra,
E t frustra expectant promissas horrea messes.
S ternuntur grauidi longo cum palmite fœtus,
B accaq; cum ramis semper frondentis oliuæ.
S æuit & in pecudes: non has pastor'ue, canis'ue,
N on armenta truces possunt defendere tauri.
D iffugiunt populi: nec se nisi mœnibus urbis
E sse putant tutos: donec Meleagros, & unà
L ecta manus iuuenum caluere cupidine laudis.
T yndaridæ gemini præstantes: cæstibus alter,
A lter equo, primæq; ratis molitor Iason,
E t cum Pirithoo felix concordia Theseus,
E t duo Thestiadæ, & proles Aphareïa Lynceus,
E t uelox Idas, & iam non fœmina Cæneus,
L eucippus'q; ferox, iaculo'q; insignis Acastus,
H ippothous'q;, Dryas'q;, & cretus Amyntore Phœnix,
A ctoridæ'q; pares, & missus ab Elide Phyleus.
N ec Telamon aberat, magni'q; creator Achillis,
C um'q; Pheretiade, & Hyantæo Iolao
I mpiger Eurytion, cursu'q; inuictus Echion,
N eritius'q; Lelex, Panopeus, Hyleus'q;, ferox'q;
H ippasus, & primis etiam nunc Nestor in annis,
E t quos Hippocoon antiquis misit Amyclis,
P enelopes'q; socer, cum Parrhasio Ancæo,

A mpycidesq; sagax, & adhuc à coniuge tutus
O eclides, nemorisq; decus Tegeæa Lycæi.
R asilis huic summam mordebat fibula uestem:
C rinis erat simplex nodum collectus in unum:
E x humero pendens resonabat eburnea læuo
T elorum custos: arcum quoq; læua tenebat.
T alis erat cultu facies, quam dicere uere
V irgineam in puero, puerilem uirgine posses.
H anc pariter uidit, pariter Calydonius heros
O ptauit renuente deo: flammasq; latentes
H ausit: & ò felix siquem dignabitur, inquit,
I sta uirum: nec plura sinit tempusq;, pudorq;
D icere: maius opus magni certaminis urget.
S ylua frequens trabibus, quam nulla ceciderat ætas
I ncipit à plano: deuexaq; prospicit arua.
Q uò postquam uenere uiri: pars retia tendunt:
V incula pars adimunt canibus: pars pressa sequuntur
S igna pedum: cupiuntq; suum reperire periclum.
C oncaua uallis erat: quo se demittere riui
A ssuerant pluuialis aquæ: tenet ima lacunæ
L enta salix, uluæq; leues, iunciq; palustres,
V iminaq;, & longæ parua sub arundine cannæ.
H inc aper excitus medios uiolentus in hostes
F ertur, ut excussis elisus nubibus ignis.
S ternitur incursu nemus: & propulsa fragorem
S ylua dat: exclamant iuuenes: protentaq; forti
T ela tenent dextra lato uibrantia ferro.
I lle ruit: spargitq; canes, ut quisq; furenti
O bstat: & obliquo latrantes dissipat ictu.

Cuspis Echionio primum contorta lacerto
Vana fuit: truncoq́; dedit leue uulnus acerno.
Proxima si nimijs mittentis uiribus usa
Non foret, in tergo uisa est hæsura petito:
Longius ijt: author teli Pagaseus Iason.
Phœbe, ait. Ampycides, si te coluiq́;, coloq́;,
Da mihi, quod petitur, certo contingere telo.
Qua potuit, precibus deus annuit: ictus ab illo est,
Sed sine uulnere aper: ferrumq́; Diana uolanti
Abstulerat iaculo: lignum sine acumine uenit.
Ira feri mota est: nec fulmine lenius arsit:
Emicat ex oculis: spirat quoq; pectore flammas.
Vtq́; uolat moles adducto concita neruo:
Cum petit aut muros, aut plenas milite turres:
In iuuenes certo sic impete uulnificus sus
Fertur: & Eupalamon, Pelagonaq; dextra tuentes
Cornua prosternit. socij rapuere iacentes.
At non letiferos effugit Enæsimus ictus
Hippocoonte satus. trepidantem & terga parantem
Vertere, succiso liquerunt poplite nerui.
Forsitan & Pylius citra troiana perisset
Tempora: sed sumpto posita conamine ab hasta
Arboris insiluit, quæ stabat proxima, ramis:
Despexitq́; loco tutus, quem fugerat hostem.
Dentibus ille ferox in querno stipite tritis
Imminet exitio: fidensq́; recentibus armis
Orithyiæ magni, rostro femur hausit adunco.
At gemini, non dum cælestia sydera, fratres,
Ambo conspicui, niue candidioribus ambo
Vectabantur equis: ambo uibrata per auras

Haſtarum tremulo quatiebant ſpicula motu.
Vulnera feciſſent: niſi ſetiger inter opacas
Nec iaculis iſſet, nec equo, loca peruia ſyluas.
Perſequitur Telamon: ſtudioq́; incautus eundi
Pronus ab arborea cecidit radice retentus.
Dum leuat hunc Peleus: celerem Tegeæa ſagittam
Impoſuit neruo: ſinuatoq́; expulit arcu.
Fixa ſub aure feri ſummum diſtrinxit arundo
Corpus: & exiguo rubefecit ſanguine ſetas.
Nec tamen illa ſui ſucceſſu lætior ictus,
Quàm Meleager erat. primus uidiſſe putatur:
Et primus ſocijs uiſum oſtendiſſe cruorem:
Et meritum dixiſſe feres uirtutis honorem.
Erubuere uiri: ſeq́; exhortantur: & addunt
Cum clamore animos: iaciuntq́; ſine ordine tela.
Turba nocet iactis: & quos petit, impedit ictus.
Ecce furens contra ſua fata bipennifer Arcas
Diſcite fœmineis quid tela uirilia præſtent
O iuuenes, operiq́; meo concedite dixit:
Ipſa ſuis licet hunc Latonia protegat armis:
Inuita tamen hunc perimet mea dextra Diana.
Talia magniloquo tumidus memorauerat ore:
Ancipitemq́; manu tollens utraq; ſecurim,
Inſtiterat digitis primos ſuſpenſus in artus.
Occupat audentem: quaq́; eſt uia proxima letho,
Summa ferus geminos direxit ad inguina dentes.
Concidit Ancæus: glomerataq; ſanguine multo
Viſcera lapſa fluunt: madefactaq; terra cruore eſt.
Ibat in aduerſum proles Ixionis hoſtem
Pirithous, ualida quatiens uenabula dextra.

C ui procul Aegides, ò me mihi carior, inquit,
P ars animæ consiste meæ: licet eminus esse
F ortibus: Ancæo nocuit temeraria uirtus.
D ixit: & ærata torsit graue cuspide cornu:
C ui bene librato, uotiq; potente futuro,
O bstitit æsculea frondosus ab arbore ramus.
M isit & Aesonides iaculum: quod casus ab illo
V ertit: & in mentum figit latrantis: & inter
I lia coniectum, tellure per ilia fixum est.
A t manus Oenidæ uariat: missisq; duabus,
H asta prior terra, medio stetit altera tergo.
N ec mora, dum sæuit: dum corpora uersat in orbem:
S tridentemq; nouo spumam cum sanguine fundit:
V ulneris author adest: hostemq; irritat ad iram:
S plendidaq; aduersos uenabula condit in armos.
G audia testantur socij clamore secundo:
V ictricemq; petunt dextræ coniungere dextram:
I mmanemq; feram multa tellure iacentem
M irantes spectant: neq; adhuc contingere tutum
E sse putant: sed tela tamen sua quisq; cruentat.
I pse pede imposito, caput exitiabile pressit:
A tq; ita, sume mei spolium Nonacria iuris,
D ixit: & in partem ueniat mea gloria tecum.
P rotinus exuuias rigidis horrentia setis
T erga dat: & magnis insignia dentibus ora.
I lli lætitiæ est cum munere muneris author.
I nuidere alij: totoq; erat agmine murmur.
E` quibus ingenti tendentes brachia uoce
P one age, nec titulos intercipe fœmina nostros,
T hestiadæ clamant: nec te fiducia formæ

D ecipiat: ne sit longe tibi captus amore
A uthor: & huic adimunt munus, ius muneris illi.
N on tulit, & tumida frendens mauortius ira,
D iscite raptores alieni, dixit, honoris
F acta minis quantum distent: hausitq; nefando
P ectora Plexippi nil tale timentia ferro.
T oxea, quid faciat, dubium, pariterq; uolentem
V lcisci fratrem, fraternaq; fata timentem,
H aud patitur dubitare diu: calidumq; prioris
C æde recalfecit consorti sanguine telum.
D ona deûm templis nato uictore ferebat,
C um uidet extinctos fratres Althæa referri.
Q uæ plangore dato, mœstis clamoribus urbem
I mplet: & auratis mutauit uestibus atras.
A t simul est author necis editus: excidit omnis
L uctus: & à lachrymis in pœnæ uersus amorē est.
S tipes erat: quem cum partus enixa iaceret
T hestias: in flammam triplices posuere sorores:
S taminaq; impresso fatalia pollice nentes
T empora dixerunt eadem, lignoq;, tibiq;,
O modo nate damus. quo postquam carmine dicto
E xcessere deæ: flagrantem mater ab igne
E ripuit ramum: sparsitq; liquentibus undis.
I lle diu fuerat penetralibus abditus imis:
S eruatusq; tuos iuuenis seruauerat annos.
P rotulit hunc genitrix: tedasq;, & fragmina poni
I mperat, & positis inimicos admouet ignes.
T um conata quater flammis imponere ramum,
C œpta quater tenuit: pugnat materq;, sororq;:
E t diuersa trahunt unum duo nomina pectus.

Sæpe metu sceleris pallebant ora futuri:
Sæpe suum feruens oculis dabat ira ruborem.
Et modo nescio quid similis crudele minanti
Vultus erat: modo quem misereri credere posses.
Cumq́; ferus lachrymas animi siccauerat ardor:
Inueniebantur lachrymæ tamen: utq́; carina,
Quam uentus, uentoq́; rapit contrarius æstus,
Vim geminam sentit: paretq́; incerta duobus:
Thestias haud aliter dubijs affectibus errat:
Inq́; uices ponit, positamq́; resuscitat iram.
Incipit esse tamen melior germana parente:
Et consanguineas ut sanguine leniat umbras,
Impietate pia est: nam postquam pestifer ignis
Conualuit: rogus iste cremet mea uiscera, dixit:
Vtq́; manu dira lignum fatale tenebat:
Ante sepulchrales infelix astitit aras:
Pœnarumq́; deæ triplices furialibus, inquit,
Eumenides sacris uultus aduertite uestros.
Vlciscor: facioq́; nefas: mors morte pianda est:
In scelus addendum scelus est, in funera funus:
Per coaceruatos pereat domus impia luctus.
An felix Oeneus nato uictore fruetur?
Thestius orbus erit? melius lugebitis ambo.
Vos modo fraterni manes, animæq́; recentes
Officium sentite meum: magnoq́; paratas
Accipite inferias uteri mala pignora nostri.
Hei mihi quò rapior? fratres ignoscite matri:
Deficiunt ad cœpta manus: meruisse fatemur
Illum cur pereat: mortis mihi displicet author.
Ergo impune feret: uiuusq́; & uictor, & ipso

Successu tumidus, regnum Calydonis habebit?
Vos cinis exiguus, gelidæq; iacebitis umbræ?
Haud equidem patiar: pereat sceleratus: & ille
Spemq; patris, regnumq; trahat, patriæq; ruinam.
Mens ubi materna est? ubi sunt pia uota parentum?
Et quos sustinui bis mensum quinq; labores?
O utinam primis arsisses ignibus infans:
Idq; ego passa forem. uixisti munere nostro:
Nunc merito moriere tuo: cape præmia facti:
Bisq; datam primum partu, mox stipite rapto,
Redde animam: uel me fraternis adde sepulchris.
Et cupio: & nequeo: qd agam? modo uulnera fratrũ
Ante oculos mihi sunt, & tantæ cædis imago:
Nunc animum pietas, maternaq; nomina frangunt.
Me miseram, male uincetis, sed uincite fratres:
Dummodo quæ dedero uobis solatia, uosq;
Ipsa sequar: dixit: dextraq; auersa trementi
Funereum torrem medios coniecit in ignes.
Aut dedit, aut uisus gemitus est ille dedisse
Stipes: & inuitis correptus ab ignibus arsit.
Inscius, atq; absens flamma Meleagrus ab illa
Vritur: & cæcis torreri uiscera sentit
Ignibus: ac magnos superat uirtute dolores.
Quod tamen ignauo cadat, & sine sanguine letho,
Mœret: & Ancæi felicia uulnera dicit:
Grandæuumq; patrem, fratresq;, piasq; sorores
Cum gemitu, sociamq; tori uocat ore supremo,
Forsitan & matrem. crescunt ignisq;, dolorq;:
Languescuntq; iterum, simul est extinctus uterq;:
Inq; leues abijt paulatim spiritus auras,

Paulatim cana prunam uelante fauilla.
Alta iacet Calydon: lugent iuuenesq́;, senesq́;:
Vulgusq́;, proceresq́; gemunt: scißæq́; capillos
Plangunt ora simul matres Calydonides: Oeneus
Puluere caniciem genitor, uultusq́; seniles
Foedat humi fusus: spatiosumq́; increpat æuum.
Nam de matre, manus diri sibi conscia facti
Exegit pœnas, acto per uiscera ferro.
Non mihi si centum deus ora sonantia linguis,
Ingeniumq́; capax, totumq́; helicôna dedisset:
Tristia persequerer miserarum uota sororum.
Immemores decoris, liuentia pectora tundunt:
Dumq́; manet corpus, corpus refouentq́;, fouentq́;:
Oscula dant ipsi, posito dant oscula lecto.
Post cinerem, cineres haustos ad pectora pressant:
Affusæq́; iacent tumulo: signataq; saxo
Nomina complexæ lachrymas in nomina fundunt.
Quas post, Oeneæ tandem Latonia clade
Exsatiata domus, præter Gorgenq́;, nurumq́;
Nobilis Alcmenæ, natis in corpora pennis
Alleuat: & longas per brachia porrigit alas:
Corneaq; ora facit: uersasq́; per aera mittit.
Interea Theseus sociati parte laboris
Functus, erechtheias Tritonidos ibat ad arces.
Clausit iter, fecitq́; moras Achelous eunti
Imbre tumens: succede meis, ait, inclyta tectis
Cecropide: nec te committe rapacibus undis.
Ferre trabes solidas, obliquaq; uoluere magno
Murmure saxa solent: uidi contermina ripæ
Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illic

Profuit armentis, nec equis uelocibus esse.
Multa quoq; hic torrens niuibus de monte solutis
Corpora turbineo iuuenilia uortice mersit.
Tutior est requies, solito dum flumina currant
Limite: dum tenues capiat suus alueus undas.
Annuit Aegides: utorq; Acheloe domoq;,
Consilioq; tuo, respondit: & usus utroq; est.
Pumice multicauo, nec leuibus atria tophis
Structa subit: molli tellus erat humida musco.
Summa lacunabant alterno murice conchæ.
Iamq; duas lucis partes Hyperione menso,
Discubuere toris Theseus, comitesq; laborum
Hac Ixionides, illa Trœzenius heros
Parte Lelex, raris iam sparsus tempora canis,
Quosq; alios parili fuerat dignatus honore
Amnis Acarnanum lætissimus hospite tanto.
Protinus appositas nudæ uestigia nymphæ
Instruxere epulis mensas: dapibusq; remotis
In gemma posuere merum. tum maximus heros
Aequora prospiciens oculis subiecta, quis, inquit,
Ille locus? digitoq; ostendit: & insula nomen
Quod gerit illa, doce: quanquam non una uidetur.
Amnis ad hæc, non est inquit, quod cernimus, unū.
Quinq; iacent terræ: spatium discrimina fallit.
Quoq; minus spretæ factum mirere Dianæ,
Naiades hæ fuerant: quæ cum bis quinq; iuuencos
Mactassent: rurisq; deos ad sacra uocassent:
Immemores nostri festas duxere choreas.
Intumui: quantusq; feror cum plurimus unquam:
Tantus eram: pariterq; animis immanis, & undis

A' syluis syluas, & ab aruis arua reuulsi:
C umq; loco, nymphas memores tum deniq; nostri,
I n freta prouolui. fluctus noster'q;, maris'q;
C ontinuam diduxit humum: pariter'q; reuellit
I n totidem, medijs, quot cernis Echinadas undis.
V t tamen ipse uides, procul en procul una recessit
I nsula grata mihi. Perimelen nauita dicit.
H uic ego uirgineum dilectæ nomen ademi.
Q uod pater Hippodamas ægre tulit: in'q; profundum
P ropulit è scopulo perituræ corpora natæ.
E xcepi: nantem'q; ferens, o' proxima terræ
R egna uagæ dixi sortis tridentifer undæ,
I n quo desinimus, quo sacri currimus amnes,
H uc ades: atq; audi placidus Neptune precantem.
H uic ego, quam porto, nocui: si mitis, & æquus,
S i pater, Hippodamas, aut si minus impius, esset:
D ebuit illius misereri: ignoscere nobis.
C ui quondam tellus clausa est feritate paterna,
A ffer opem: mersæ'q; precor feritate paterna
D a Neptune locum: uel, sit locus ipsa licebit,
H unc quoq; cōplectar. mouit caput æquoreus rex:
C oncussit'q; suis omnes assensibus undas.
E xtimuit Nymphe: nabat tamen: ipse natantis
P ectora tangebam trepido salientia motu:
D um'q; ea contrecto: totum durescere sensi
C orpus: & inducta condi præcordia terra.
D um loquor: amplexa est artus noua terra natantes:
E t grauis increuit mutatis insula membris.
A mnis ab his tacuit. factum mirabile cunctos
M ouerat: irridet credentes, ut'q; deorum

Spretor erat,mentisq́; ferox Ixione natus,
Ficta refert,nimiumq́; putas Acheloë potentes
Esse deos,dixit: si dant,adimuntq́;,figuras.
Obstupuere omnes: nec talia dicta probarunt:
Ante omnesq́; Lelex animo maturus,& æuo,
Sic ait immensa est,finemq́; potentia cœli
Non habet: & quidquid superi uolüere,peractū est.
Quoq́; minus dubites,tiliæ contermina quercus
Collibus est phrygijs,medio circundata muro.
Ipse locum uidi: nam me pelopeïa Pittheus
Misit in arua,suo quondam regnata parenti.
Haud procul hinc stagnum est,tellus habitabilis olim,
Nunc celebres mergis,fulicisq́; palustribus undæ.
Iuppiter huc specie mortalis,cumq́; parente
Venit Atlantiades positis caducifer alis.
Mille domos adiere,locum,requiemq́; petentes:
Mille domos clausere seræ: tamen una recepit
Parua quidem stipulis,& canna tecta palustri:
Sed pia Baucis anus,pariliq́; ætate Philemon
Illa sunt annis iuncti iuuenilibus: illa
Consenuere casa: paupertatemq́; ferendo
Effecere leuem,nec iniqua mente ferendam.
Nec refert,dominos illic,famulosńe requiras.
Tota domus,duo sunt: ijdem parentq́;,iubentq́;.
Ergo ubi cœlicolæ paruos tetigere penates:
Summissoq́; humiles intrarunt uertice postes:
Membra senex posito iussit releuare sedili:
Quo superiniecit textum rude sedula Baucis.
Inde foco tepidum cinerem dimouit: & ignes
Suscitat hesternos: folijsq́;,& cortice sicco

N utrit: & ad flammas anima perducit anili,
M ultifidásq; faces, ramaliaq; arida tecto
D etulit: & minuit: paruóq; admouit aheno.
Q uódq; suus coniux riguo collegerat horto,
T runcat olus folijs. furca leuat ille bicorni
S ordida terga suis nigro pendentia tigno:
S eruatóq; diu resecat de tergore partem
E xiguam: sectámq; domat feruentibus undis.
I nterea medias fallunt sermonibus horas:
S entiríq; moram prohibent. erat alueus illic
F agineus, dura clauo suspensus ab ansa:
I s tepidis impletur aquis: artúsq; fouendos
A ccipit. in medio torus est de mollibus uluis
I mpositus lecto sponda, pedibúsq; salignis.
V estibus hunc uelant, quas non nisi tempore festo
S ternere consuerant: sed & hæc uilisq;, uetúsq;
V estis erat, lecto non indignanda saligno.
A ccubuere dei: mensam succincta, tremensq;
P onit anus: mensæ sed erat pes tertius impar:
T esta parem fecit. quæ postquam subdita cliuum
S ustulit: æquatam mentæ extersere uirenti.
P onitur hic bicolor syncæræ bacca Mineruæ,
C onditaq; in liquida corna autumnalia fece,
I ntybaq;, & radix, & lactis massa coacti,
O uaq; non acri leuiter uersata fauilla,
O mnia fictilibus. post hæc cælatus eodem
S istitur argento crater, fabricataq; fago
P ocula: quæ caua sunt flauentibus illita ceris.
P arua mora est: epulásq; foci misere calentes:
N ec longæ rursus referuntur uina senectæ:

D ant'q; locum menſis paulum ſeducta ſecundis.
H ic nux, hic miſta eſt rugoſis carica palmis,
P runaq; & in patulis redolentia mala caniſtris,
E t de purpureis collectæ uitibus uuæ:
C andidus in medio fauus eſt: ſuper omnia uultus
A cceſſere boni, nec iners, pauper'q; uoluntas.
I nterea: quoties hauſtum cratera repleri
S ponte ſua, per ſe'q; uident ſuccreſcere uina:
A ttoniti nouitate pauent: manibus'q; ſupinis
C oncipiunt Baucis'q; preces, timidus'q; Philemon:
E t ueniam dapibus, nullis'q; paratibus orant.
V nicus anſer erat minimæ cuſtodia uillæ:
Q uem dis hoſpitibus domini mactare parabant:
I lle celer penna tardos ætate fatigat:
E ludit'q; diu: tandem'q; eſt uiſus ad ipſos
C onfugiſſe deos. ſuperi uetuere necari:
D i'q; ſumus, meritas'q; luet uicinia pœnas
I mpia, dixerunt: uobis immunibus huius
E ſſe mali dabitur: modo ueſtra relinquite tecta:
A c noſtros comitate gradus: & in ardua montis
I te ſimul. parent: & dis præeuntibus, ambo
M embra leuant baculis: tardi'q; ſenilibus annis
N ituntur longo ueſtigia ponere cliuo.
T antum aberant ſummo: quantum ſemel ire ſagitta
M iſſa poteſt: flexere oculos: & merſa palude
C ætera proſpiciunt: tantum ſua tecta manere.
D um'q; ea mirantur: dum deflent fata ſuorum:
M erſa uident, quærunt'q; ſuæ pia culmina uillæ.
I lla uetus, dominis etiam caſa parua duobus

Vertitur in templum: furcas subiere columnæ:
Stramina flauescunt: aurataq; tecta uidentur:
Cælatæq; fores, adopertaq; marmore tellus.
Talia cum placido Saturnius edidit ore.
Dicite iuste senex, & fœmina coniuge iusto
Digna, quid optetis. cum Baucide pauca locutus,
Iudicium superis aperit commune Philemon.
Esse sacerdotes, delubraq; uestra tueri
Poscimus: & quoniam concordes egimus annos:
Auferat hora duos eadem: nec coniugis unquam
Busta meæ uideam: neu sim tumulandus ab illa.
Vota fides sequitur: templi tutela fuere:
Donec uita data est: annis, æuóq; soluti
Ante gradus sacros cum starent forte: locíq;
Narrarent casus: frondere Philemona Baucis,
Baucida conspexit senior frondere Philemon.
Iamq́; super geminos crescente cacumine uultus,
Mutua, dum licuit, reddebant dicta: ualéq;
O coniux dixere simul: simul abdita texit
Ora frutex. ostendit adhuc Tyaneïus illic
Incola, de gemino uicinos corpore truncos.
Hæc mihi non uani, nec erat cur fallere uellent,
Narrauere senes: equidem pendentia uidi
Serta super ramos: ponensq́; recentia, dixi,
Cura deûm Di sint: & qui coluere, colantur.
Desierat: cunctosq́; & res, & mouerat author:
Thesea præcipue: quem facta audire uolentem
Mira deûm, nixus cubito Calydonius amnis
Talibus alloquitur. sunt ò fortissime quorum

Forma

Forma semel mota est: & in hoc renouamine mansit:
Sunt, quibus in plures ius est transire figuras:
Vt tibi complexi terram maris incola Proteu.
Nam modo te iuuenem, modo te uidere leonem:
Nunc uiolentus aper, nunc, quem tetigisse timerent,
Anguis eras: modo te faciebant cornua taurum:
Sæpe lapis poteras, arbor quoq; sæpe uideri:
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum
Flumen eras: interdum undis contrarius ignis.
Nec minus Autolyci coniux Erisichthone nata
Iuris habet. pater huius erat: qui numina diuûm
Sperneret: & nullos aris adoleret honores.
Ille etiam Cereale nemus uiolasse securi
Dicitur: & lucos ferro temerasse uetustos.
Stabat in his ingens annoso robore quercus
Vna nemus: uittæ mediam, memoresq; tabellæ,
Sertaq; cingebant, uoti argumenta potentis.
Sæpe sub hac Dryades festas duxere choreas:
Sæpe etiam manibus nexis ex ordine, trunci
Circumiere modum: mensuraq; roboris ulnas
Quinq; ter implebat: necnon & cætera tantum
Sylua sub hac omnis, quantum fuit herba sub illa.
Non tamen icirco ferrum Triopeïus illa
Abstinuit: famulosq; iubet succidere sacrum
Robur: & ut iussos cunctari uidit: ab uno
Edidit hæc, rapta sceleratus uerba securi.
Non dilecta deæ solum, sed & ipsa licebit
Sit dea: iam tanget frondente cacumine terram.
Dixit: &, obliquos dum telum librat in ictus:
Contremuit, gemitumq; dedit dodonia quercus.

E t pariter frondes, pariter pallescere glandes
C œpere: ac longi pallorem ducere rami.
C uius ut in trunco fecit manus impia uulnus:
H aud aliter fluxit discusso cortice sanguis:
Q uàm solet, ante aras ingens ubi uictima taurus
C oncidit: abrupta cruor è ceruice profundi.
O bstupuere omnes: aliquisq; ex omnibus audet
D eterrere nefas: sæuamq; inhibere bipennem.
A spicit hunc, mentisq; piæ cape præmia dixit
T hessalus: inq; uirum conuertit ab arbore ferrum:
D etruncatq; caput: repetitaq; robora cædit:
E ditus è medio sonus est cum robore talis.
N ympha sub hoc ego sum, Cereri gratissima, ligno:
Q uæ tibi factorum pœnas instare tuorum
V aticinor moriens, nostri solatia lethi.
P ersequitur scelus ille suum: labefactaq;, tandem
I ctibus innumeris, adductaq; funibus arbor
C orruit: & multam prostrauit pondere syluam.
A ttonitæ Dryades damno nemorumq;, suoq;,
O mnes germanæ Cererem cum uestibus atris
M œrentes adeunt: pœnamq; Erisichthonis orant.
A nnuit his: capitisq; sui pulcherrima motu
C oncussit grauidis oneratos messibus agros:
M oliturq; genus pœnæ miserabile, si non
I lle suis esset nulli miserabilis actis:
P estifera lacerare fame. quæ, quatinus ipsi
N on adeunda deæ (neq; .n. Cereremq;, Famemq;
F ata coire sinunt) montani numinis unam
T alibus agrestem compellat Oreada dictis.
E st locus extremis Scythiæ glatialis in oris

Triste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus.
Frigus iners, illic habitant, pallorq́;, tremorq́;,
Et ieiuna fames. ea se in præcordia condat
Sacrilegi scelerata iube: nec copia rerum
Vincat eam: superetq́; meas certamine uires:
Neúe uiæ spatium te terreat: accipe currus:
Accipe, quos frenis alte moderere, dracones.
Et dedit: illa dato subuecta per aëra curru
Deuenit in Scythiam, rigidiq́; cacumine montis
(Caucason appellant) serpentum colla leuauit:
Quæsitamq́; Famem lapidoso uidit in agro
Vnguibus, & raris uellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
Labra incana situ, scabri rubigine dentes,
Dura cutis, per quam spectari uiscera possent:
Ossa sub incuruis extabant arida lumbis:
Ventris erat pro uentre locus: pendere putares
Pectus: & à spinæ tantummodo crate teneri.
Auxerat articulos macies: genuumq́; tumebat
Orbis: & immodico prodibant tubere tali.
Hanc procul ut uidit (neq; enim est accedere iuxta
Ausa) refert mandata deæ: paulumq́; morata,
Quãquam aberat longe: quanq̃ modo uenerat illuc:
Visa tamen sensisse famem: retroq́; dracones
Egit in Hæmoniam uersis sublimis habenis.
Dicta fames Cereris (quamuis contraria semper
Illius est operi) peragit: perq́; aëra, uento
Ad iussam delata domum est: & protinus intrat
Sacrilegi thalamos: altoq́; sopore solutum
(Noctis enim tempus) geminis amplectitur ulnis:

S eq́; uiro inspirat: faucesq́;, & pectus, & ora
A fflat: & in uacuis peragit ieiunia uenis.
F unctaq; mandato fœcundum deserit orbem:
I nq́; domos inopes, assuetaq; uertitur antra.
L enis adhuc somnus placidis Erisichthona pennis
M ulcebat: petit ille dapes sub imagine somni:
O raq; uana mouet: dentemq́; in dente fatigat:
E xercetq́; cibo delusum guttur inani:
P roq́; epulis tenues nequicquam deuorat auras.
V t uero est expulsa quies: furit ardor edendi:
P erq́; auidas fauces, immensaq; uiscera regnat.
N ec mora, quod pontus, quod terra, quod educat aër,
P oscit, & appositis queritur ieiunia mensis:
I nq́; epulis epulas quærit: quodq́; urbibus esse,
Q uodq́; satis poterat populo, non sufficit uni.
P lusq́; cupit: quo plura suam demittit in aluum.
V tq́; fretum recipit de tota flumina terra:
N ec satiatur aquis: peregrinosq́; ebibit amnes:
V tq́; rapax ignis non unquam alimenta recusat:
I nnumerasq́; faces cremat: & quo copia maior
E st data: plura petit: turbaq́; uoracior ipsa est.
S ic epulas omnes Erisichthonis ora profani
A ccipiunt: poscuntq́; simul: cibus omnis in illo
C ausa cibi est: semperq́; locus fit inanis edendo.
I amq́; fame patrias altiq; uoragine uentris
A ttenuarat opes: sed inattenuata manebat
T um quoq; dira fames: implacatæq́; uigebat
F lamma gulæ: tandem demisso in uiscera censu,
F ilia restabat non illo digna parente.
H anc quoq; uendit inops: dominum generosa recusat:

Et uicina suas tendens super æquora palmas,
Eripe me domino, qui raptæ præmia nobis
Virginitatis habes, ait. hæc Neptunus habebat.
Qui prece non spreta, quamuis modo uisa sequenti
Esset hero: formamq́; nouat: uultumq́; uirilem
Induit, & cultus pisces capientibus aptos.
Hanc dominus spectans, ô qui pendentia paruo
Aera cibo celas moderator arundinis, inquit,
Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in unda
Credulus: & nullos nisi fixus sentiat hamos:
Quæ modo cum uili turbatis ueste capillis
Littore in hoc steterat (nam stantem in littore uidi)
Dic ubi sit: neq; enim uestigia longius extant.
Illa dei munus bene cedere sensit: & à se
Se quæri gaudens, his est resecuta rogantem.
Quisquis es, ignoscas: in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi: studioq́; oneratus, inhæsi.
Quoq́; minus dubites: sic has deus æquoris artes
Adiuuet: ut nemo iandudum littore in isto,
(Me tamen excepto) nec fœmina constitit ulla.
Credidit: & uerso dominus pede pressit arenam:
Elususq́; abijt: illi sua reddita forma est.
Ast ubi habere suam transformia corpora sensit:
Sæpe pater dominis Triopeida tradit. at illa
Nunc equa, nũc ales, modo bos, modo ceruus abibat:
Præbebatq́; auido non iusta alimenta parenti.
Vis tamen illa mali postquam consumpserat omnem
Materiam: dederatq́; graui noua pabula morbo:
Ipse suos artus lacero diuellere morsu
Cœpit: & infelix minuendo corpus alebat.

Quid moror externis? etiam mihi sæpe nouandi
Corporis ò iuuenes numero finita potestas.
Nam modo quę nunc sum, uideor: mò flector in anguē:
Armenti modo dux, uires in cornua sumo:
Cornua dum sumpsi, nunc pars caret altera telo
Frontis, ut ipse uides. gemitus sunt uerba secuti.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. IX.

Quæ gemitus, truncæq; deo Neptunius heros
Causa rogat frontis: cum sic Calydonius amnis
Cœpit, inornatos redimitus arundine crines.
Triste petis munus: quis enim sua prælia, uictus
Commemorare uelit? referā tamen ordine: nec tam
Turpe fuit uinci: quàm contendisse decorum est:
Magnaq; dat nobis tantus solatia uictor.
Nomine si qua suo tandem peruenit ad aures
Deianira tuas: quondam pulcherrima uirgo,
Multorumq; fuit spes inuidiosa procorum.
Cum quibus ut soceri domus est intrata petiti:
Accipe me generum dixi Parthaone nate:
Dixit & Alcides. alij cessere duobus.
Ille Iouem socerum dare se, famamq; laborum,
Et superata suæ referebat iussa nouercæ.
Contra ego turpe deum mortali cedere dixi:
(Non dum erat ille deus) dominum me cernis aquarū
Cursibus obliquis inter tua regna fluentem:

Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
Sed popularis ero, & rerum pars una tuarum.
Tantum'ne noceat, quod me nec regia Iuno
Odit: & omnis abest iussorum pœna laborum.
Nam quod te iactas Alcmena matre creatum:
Iuppiter aut falsus pater est, aut crimine uerus.
Matris adulterio patrem petis: elige, fictum
Esse Iouem malis: an'te per dedecus ortum.
Talia dicentem iandudum lumine toruo
Spectat: & accensæ non fortiter imperat iræ:
Verbaq; tot reddit. melior mihi dextera lingua:
Dummodo pugnando superem: tu uince loquendo.
Congrediturq; ferox. puduit modo magna locutum
Cedere: reieci uiridem de corpore uestem:
Brachiaq; opposui: tenuiq; à pectore uaras
In statione manus: & pugnæ membra paraui.
Ille cauis hausto spargit me puluere palmis:
Inq; uicem fuluæ tactu flauescit arenæ:
Et modo ceruicem, modo crura micantia captat:
Aut captare putes: omniq; à parte lacessit.
Me mea defendit grauitas: frustraq; petebar.
Haud secus ac moles, quam magno murmure fluctus
Oppugnant: manet illa: suoq; est pondere tuta.
Digredimur paulum: rursusq; ad bella coimus:
Inq; gradu stetimus certi non cedere: eratq;
Cum pede pes iunctus: totoq; ego pectore pronus
Et digitos digitis, & frontem fronte premebam.
Non aliter uidi fortes concurrere tauros:
Cum pretium pugnæ toto nitidissima saltu
Expetitur coniux. spectant armenta: pauentq;

N esciaquem maneat tanti uictoria regni.
T er sine profectu uoluit nitentia contra
R eijcere Alcides a se mea pectora: quarto
E xcutit amplexus: adductaq; brachia soluit.
I mpulsum'q; manu (certum est mihi uera fateri)
P rotinus auertit: tergo'q; onerosus inhæsit.
S iqua fides (neq; enim ficta mihi gloria uoce
Q uæritur) imposito pressus mihi monte uidebar.
V ix tamen inserui sudore fluentia multo
B rachia: uix solui duros a corpore nexus.
I nstat anhelanti: prohibet'q; resumere uires:
E t ceruice mea potitur. tum deniq; tellus
P ressa genu nostro est: & arenas ore momordi.
I nferior uirtute, meas diuertor ad artes:
E labor'q; uiro, longum formatus in anguem.
Q ui postquam flexos sinuaui corpus in orbes:
C um'q; fero moui linguam stridore bisulcam:
R isit, & illudens nostras Tirynthius artes,
C unarum labor est angues superare mearum,
D ixit: & ut uincas alios Acheloe dracones:
P ars quota Lernææ serpens eris unus Echidnæ.
V ulneribus fœcunda suis erat illa: nec ullum
D e centum numero caput est impune recisum:
Q uin gemino ceruix hærede ualentior esset.
H anc ego ramosam natis e cæde colubris,
C rescentem'q; malo domui: domitam'q; reduxi.
Q uid fore te credis? falsum qui uersus in anguem
A rma aliena moues? quem forma precaria celat.
D ixerat: & summo digitorum uincula collo
I nijcit: angebar ceu guttura forcipe pressus:

P ollicibusq; meas pugnabam euellere fauces.
S ic quoq; deuicto, restabat tertia tauri
F orma trucis: tauro mutatus membra, rebello.
I nduit ille toris à læua parte lacertos:
A dmissumq; trahens sequitur: depressaq; dura
C ornua figit humo: meq; alta sternit arena.
N ec satis hoc fuerat: rigidum fera dextera cornu
D um tenet, infregit: truncaq; à fronte reuellit.
N aides hoc pomis, & odoro flore repletum
S acrarunt: diuesq; meo bona copia cornu est.
D ixerat: & nymphe ritu succincta Dianæ
V na ministrarum fusis utrinq; capillis
I ncessit: totumq; tulit prædiuite cornu
A utumnum, & mensas felicia poma secundas.
L ux subit: & primo feriente cacumina sole
D iscedunt iuuenes: neq; enim dum flumina pacem
E t placidos habeant lapsus, totæq; residant,
O pperiuntur, aquæ. uultus Achelous agrestes,
E t lacerum cornu medijs caput abdidit undis.
H unc tamen ablati domuit iactura decoris:
C ætera sospes habet: capitis quoq; fronde saligna,
A ut superimposita cælatur arundine damnum.
A t te Nesse ferox eiusdem uirginis ardor
P erdiderat, uolucri traiectum terga sagitta.
N anq; noua repetens patrios cum coniuge muros,
V enerat Eueni rapidas Ioue natus ad undas.
V berior solito, nimbis hyemalibus auctus,
V orticibusq; frequens erat, atq; imperuius amnis.
I ntrepidum pro se, curam de coniuge agentem,
N essus adit membrisq; ualens, scitusq; uadorum:

O fficioq́; meo ripa sistetur in illa
H æc, ait, Alcide: tu uiribus utere nando.
T radidit Aonius pauidam Calydonida Nesso,
P allentemq́; metu, fluuiumq́;, ipsumq́; timentem.
M ox ut erat pharetraq́; grauis, spolioq́; leonis:
(N am clauam, & curuos trãs ripã miserat arcus)
Q uandoquidem cœpi, superentur flumina dixit.
N ec dubitat: nec qua sit clementissimus amnis
Q uærit: & obsequio deferri spernit aquarum.
I amq́; tenens ripam missos cum tolleret arcus:
C oniugis agnouit uocem: Nessoq́; paranti
F allere depositum, quò te fiducia clamat
V ana pedum uiolente rapit? tibi Nesse biformis
D icimus: exaudi: nec res intercipe nostras.
S i te nulla mei reuerentia mouit: at orbes
C oncubitus uetitos, poterant inhibere paterni.
H aud tamen effugies: quamuis ope fidis equina.
V ulnere, non pedibus te consequar. ultima dicta
R e probat: & missa fugientia terga sagitta
T raijcit. extabat ferrum de pectore aduncum.
Q uod simul euulsum est: sanguis per utrũq; foramen
E micuit mistus lernæi tabe ueneni.
E xcipit hunc Nessus: neq; enim moriemur inulti,
S ecum ait: & calido uelamina tincta cruore
D at munus raptæ, uelut irritamen amoris.
L onga fuit medij mora temporis: actaq; magni
H erculis implerant terras, odiumq́; nouercæ.
V ictor ab Oechalia Cænæo sacra parabat
V ota Ioui: cum fama loquax præcessit ad aures
D eianira tuas: quæ ueris addere falsa

G audet:& e minimo sua per mendacia crescit:
A mphitryoniaden Ioles ardore teneri.
C redit amans: ueneris'q; nouæ perterrita fama
I ndulsit primo lachrymis: flendo'q; dolorem
D iffudit miseranda suum. mox deinde, quid autem
F lemus, ait? pellex lachrymis lætabitur istis.
Q uæ qm̃ adueniet, properãdũ, aliqd'q; nouandũ est:
D um licet: & thalamos nõ dũ tenet altera nostros.
C onquerar? an sileã? repetam Calydõna? morer'ne?
E xcedam tectis, ac si nihil amplius obstem?
Q uid se me Meleagre tuam memorem esse sororem?
(F orte paro facinus) quantum'q; iniuria possit,
F æmineus'q; dolor, iugulata pellice tester?
I n cursus animus uarios abit. omnibus illis
P rætulit imbutam Nessæo sanguine uestem
M ittere: quæ uires defecto reddat amori:
I gnaro'q; Lychæ quid tradat nescia, luctus
I psa suos tradit: blandis'q; miserrima uerbis
D ona det illa uiro, mandat. capit inscius heros:
I nduitur'q; humeris lerneæ uirus Echidnæ.
T hura dabat primis, & uerba precantia flammis:
V inaq; marmoreas patera fundebat in aras:
I ncaluit uis illa mali: resolutaq; flammis
H erculeos abijt late diffusa per artus.
D um potuit, solita gemitum uirtute repressit.
V icta malis postquam est patientia: reppulit aras:
I mpleuit'q; suis nemorosam uocibus Oeten:
N ec mora, letiferam conatur scindere uestem.
Q ua trahitur, trahit illa cutem (fœdum'q; relatu)
A ut hæret membris, frustra tentata reuelli:

Aut laceros artus, & grandia detegit ossa.
Ipse cruor, gelido ceu quondam lamina candens
Tincta lacu, stridet: coquiturq́; ardente ueneno.
Nec modus est: sorbent auidæ præcordia flammæ:
Cæruleusq́; fluit toto de corpore sudor:
Ambustiq́; sonant nerui: cæcaq́; medullis
Tabe liquefactis, tollens ad sydera palmas,
Cladibus, exclamat, Saturnia pascere nostris:
Pascere: & hanc pestem specta crudelis ab alto:
Corq́; ferum satia: uel, si miserandus & hosti:
(Hostis enim tibi sum) diris cruciatibus ægram,
Inuisamq́; animam, natamq́; laboribus, aufer.
Mors mihi munus erit: decet hæc dare dona nouercā.
Ergo ego fœdantem peregrino templa cruore
Busirim domui? sæuoq́; alimenta parentis
Antæo eripui? nec me pastoris Hiberi
Forma triplex, nec forma triplex tua Cerbere mouit.
Vosne manus ualidi pressistis cornua tauri?
Vestrū opus Elis habet, uestrū Stymphalides undæ,
Partheniumq́; nemus: uestra uirtute relatus
Thermodoontiaco cælatus baltheus auro,
Pomaq; ab insomni male custodita dracone.
Nec mihi Centauri potuere resistere, nec mi
Arcadiæ uastator aper: nec profuit Hydræ
Crescere per damnum: geminasq́; resumere uires.
Quid? cum Thracis equos humano sanguine pingues
Plenaq; corporibus laceris præsepia uidi?
Visaq; deieci? dominumq́;, ipsosq́; peremi?
His elisa iacet moles Nemeæa lacertis.

Hac cœlum ceruice tuli. defessa iubendo est
Saeua Iouis coniux: ego sum indefessus agendo.
Sed noua pestis adest: cui nec uirtute resisti,
Nec telis, armis'q; potest: pulmonibus errat
Ignis edax imis: per'q; omnes pascitur artus.
At ualet Eurystheus: & sunt qui credere possint
Esse deos. dixit: per'q; altam saucius Oeten,
Haud aliter graditur, quàm si uenabula taurus
Corpore fixa gerat: facti'q; refugerit author.
Saepe illum gemitus edentem, saepe trementem,
Saepe retentantem totas infringere uestes,
Sternentem'q; trabes, irascentem'q; uideres
Montibus, aut patrio tendentem brachia cœlo.
Ecce Lycham trepidum, & latitantem rupe cauata
Aspicit: ut'q; dolor rabiem collegerat omnem:
Tune Lycha dixit, feralia dona dedisti?
Tu'ne meae necis author eris? tremit ille. pauet'q;
Pallidus: & timide uerba excusantia dicit.
Dicentem, genibus'q; manus adhibere parantem,
Corripit Alcides: & ter'q;, quater'q; rotatum
Mittit in Euboicas, tormento fortius, undas.
Ille per aërias pendens induruit auras:
Vt'q; ferunt, imbres gelidis concrescere uentis:
Inde niues fieri: niuibus quoq; mole rotatis
Astringi, & spissa glomerari grandine corpus:
Sic illum ualidis iactum per inane lacertis,
Exanguem'q; metu, nec quicquam humoris habentē,
In rigidos uersum silices prior edidit aetas.
Nunc quoq; in Euboico scopulus breuis eminet alte
Gurgite: & humanae seruat uestigia formae.

Quem quaſi ſenſurum nautæ calcare uerentur:
Appellantq́; Lychan. at tu Iouis inclyta proles
Arboribus cæſis, quas ardua geſſerat Oete,
Inq́; pyram ſtructis, arcum, pharetramq́; capacem,
Regnaq; uiſuras iterum troiana ſagittas
Ferre iubes Pœante ſatum: quo flamma miniſtro
Subdita. dumq́; auidis comprenditur ignibus agger:
Congeriem ſyluæ nemeæo uellere ſummam
Sternis: & impoſita clauæ ceruice recumbis,
Haud alio uultu, quàm ſi conuiua iaceres
Inter plena meri redimitus pocula ſertis.
Iamq́; ualens, & in omne latus diffuſa ſonabat,
Securosq́; artus, contemptoremq́; petebat
Flamma ſuum. timuere dei pro uindice terræ.
Quos ita (ſenſit enim) læto Saturnius ore
Iuppiter alloquitur. noſtra eſt, timor iſte, uoluptas
O ſuperi: totoq́; libens mihi pectore grator:
Quod memoris populi dicor rectorq́;, paterq́;:
Et mea progenies ueſtro quoq; tuta fauore eſt.
Nam quanquam ipſius datis hoc immanibus actis:
Obligor ipſe tamen. ſed enim ne pectora uano
Fida metu paueant, Oetæas ſpernite flammas.
Omnia qui uicit, uincet, quos cernitis, ignes:
Nec niſi materna uulcanum parte potentem
Sentiet: æternum eſt à me quod traxit, & expers,
Atq; immune necis, nullaq; domabile flamma:
Idq́; ego defunctum terra, cœleſtibus oris
Accipiam: cunctisq́; meum lætabile factum
Dis fore confido. ſiquis tamen Hercule, ſiquis
Forte deo doliturus erit: data præmia nollet:

S ed meruisse dari sciet: inuitusq; probabit.
A ssensere dei. coniux quoq; regia uisa est
C ætera non duro, duro tamen ultima uultu
D icta tulisse Iouis: seq; indoluisse notatam.
I nterea quodcunq; fuit populabile flamma,
M ulciber abstulerat: nec cognoscenda remansit
H erculis effigies: nec quicquam ab imagine ductum
M atris habet: tantumq; Iouis uestigia seruat.
V tq; nouus serpens posita cum pelle senecta,
L uxuriare solet: squamaq; nitere recenti:
S ic ubi mortales Tirynthius exuit artus:
P arte sui meliore uiget: maiorq; uideri
C œpit: & augusta fieri grauitate uerendus.
Q uem pater omnipotens inter caua nubila raptum
Q uadriiugo curru radiantibus intulit astris.
S ensit Atlas pondus. neq; adhuc Sthenelëius iras
S oluerat Eurystheus: odiumq; in prole paternum
E xercebat atrox. at longis anxia curis
A rgolis Alcmene questus ubi ponat aniles:
C ui referat nati testatos orbe labores:
C uiue suos casus, Iolen habet. Herculis illam
I mperijs, thalamoq;, animoq; receperat Hyllus:
I mpleratq; uterum generoso semine: cum sic
I ncipit Alcmene, Faueant tibi numina saltem:
C orripiantq; moras tunc, cum matura uocabis
P ræpositam timidis parientibus Ilithyiam.
Q uam mihi difficilem Iunonis gratia fecit.
N anq; laboriferi cum iam natalis adesset
H erculis: & decimum premeretur sydere signum:
T endebat grauitas uterum mihi: quodq; ferebam

T antum erat: ut posses authorem dicere tanti
P onderis esse Iouem: nec iam tolerare labores
V lterius poteram: quin nunc quoq; frigidus artus,
D ū loquor, horror habet: pars'q; est meminisse doloris.
S eptem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
F essa malis, tendens'q; ad cœlum brachia, magno
L ucinam ad nexos partus clamore uocabam.
I lla quidem uenit: sed præcorrupta, meum'q;
Q uæ donare caput Iunoni uellet iniquæ:
V t'q; meos audit gemitus: subsedit in illa
A nte fores ara: dextro'q; est poplite læuum
P ressa genu: digitis inter se pectine iunctis
S ustinuit partus. tacita quoq; carmina uoce
D ixit: & inceptos tenuerunt carmina partus.
N itor: & ingrato facio conuitia demens
V ana Ioui: cupio'q; mori: moturaq; duros
V erba queror silices. matres Cadmeides adsunt:
V otaq; suscipiunt: exhortantur'q; dolentem.
V na ministrarum media de plebe Galanthis
F laua comas aderat, faciendis strenua iussis,
O fficijs dilecta suis. ea sensit iniqua
N escio quid Iunone geri: dum'q; exit, & intrat
S æpe fores: diuam residentem uidit in ara,
B rachiaq; in genibus digitis connexa tenentem.
E t quæcunq; es ait, dominæ gratare. leuata est
A rgolis Alcmene: potitur'q; puerpera uoto.
E xilijt: iunctas'q; manus pauefacta remisit
D iua potens uteri: uinclis leuor ipsa remissis.
N umine decepto risisse Galanthida fama est.
R identem, prensam'q; ipsis dea sæua capillis

Traxit

Traxit: & è terra corpus releuare uolentem
Arcuit: inq; pedes mutauit brachia primos:
Strenuitas antiqua manet: nec terga colorem
Amisere suum: forma est diuersa priori.
Quae quia mendaci parientem iuuerat ore:
Ore parit: nostrasq; domos, ut & ante, frequentat.
Dixit: & admonitu ueteris commota ministrae
Ingemuit. quam sic nurus est affata dolentem.
Te tamen ò genitrix aliena à sanguine uestro
Rapta mouet facies: quid, si tibi mira sororis
Fata meae referam? quanquã lachrymaeq;, dolorq;
Impediunt: prohibentq; loqui. fuit unica matri
(Me pater ex alia genuit) notissima forma
Oechalidum Dryope: quam uirginitate carentem,
Vimq; dei passam Delphos, Delonq; tenentis
Excipit Andraemon: & habetur coniuge felix.
Est lacus accliuis deuexo margine, formam
Littoris efficiens, summum myrteta coronant.
Venerat huc Dryope fatorum nescia, quoq;
Indignere magis, nymphis latura coronas:
Inq; sinu puerum, qui non dum impleuerat annũ,
Dulce ferebat onus: tepidiq; ope lactis alebat.
Haud procul à stagno tyrios imitata colores,
In spem baccarum florebat aquatica Lotos.
Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret flores: & idem factura uidebar:
(Nanq; aderam) uidi guttas è flore cruentas
Decidere: & tremulo ramos horrore moueri.
Scilicet ut referunt tardi nunc deniq; agrestes,
Lotis in hanc nymphe fugiens obscoena Priapi

C ontulerat uersos seruato nomine uultus.
N esciérat soror hoc: quæ cum perterrita retro
I ret: & oratis uellet discedere nymphis:
H æserunt radice pedes. conuellere pugnat:
N ec quicquam, nisi summa, mouet: succrescit ab imo,
T otaq; paulatim lentus premit inguina cortex.
V t uidit: conata manu laniare capillos,
F ronde manũ impleuit: frondes caput omne tegebant
A t puer Amphisus (nanq; hoc auus Eurytus illi
A ddiderat nomen) materna rigescere sensit
V bera: nec sequitur ducentem lacteus humor.
S pectatrix aderam fati crudelis: opemq;
N on poteram tibi ferre soror: quantumq; ualebam
C rescentem truncum, ramosq; amplexa, morabar:
E t fateor, uolũi sub eodem cortice condi.
E cce uir Andræmon, genitorq; miserrimus, adsunt:
E t quærunt Dryopen: Dryopen quærentibus illis
O stendi Loton. tepido dant oscula ligno:
A ffusiq; suæ radicibus arboris hærent.
N il, nisi iam faciem, quod non foret arbor, habebas
C ara soror: lachrymæ misero de corpore factis
I rrorant folijs: &, dum licet: oraq; præstant
V ocis iter: tales effundit in aëra questus.
S iqua fides miseris, hoc me per numina iuro
N on meruisse nefas: patior sine crimine pœnam.
V iximus innocuæ. si mentior: arida perdam
Q uas habeo frondes: & cæsa securibus, urar.
H unc tamen infantem maternis demite ramis:
E t date nutrici: nostraq; sub arbore sæpe
L ac facitote bibat; nostraq; sub arbore ludat.

C umq́; loqui poterit, matrem facitote salutet:
E t tristis dicat, Latet hoc in stipite mater:
S tagna tamen timeat: nec carpat ab arbore flores:
E t frutices omnes corpus putet esse dearum.
C are uale coniux, & tu germana, paterq́;.
Qui, siqua est pietas, ab acutæ uulnere falcis,
A pecoris morsu frondes defendite nostras.
E t quoniam mihi fas ad uos incumbere non est:
E rigite huc artus: & ad oscula nostra uenite:
D um tangi possum: paruumq́; attollite natum.
P lura loqui nequeo: nam iam per candida mollis
C olla liber serpit: summoq́; cacumine condor.
E x oculis remouete manus: sine munere uestro
C ontegit inductus morientia lumina cortex.
D esierant simul ora loqui: simul esse: diuq́;
C orpore mutato rami caluere recentes.
D umq́; refert Iole factum mirabile: dumq́;
E urytidos lachrymas admoto pollice siccat
A lcmene: flet & ipsa tamen: compescuit omnem
R es noua tristitiam: nam limine constitit alto
P ene puer, dubiaq́; tegens lanugine malas,
O ra reformatus primos Iolaus in annos.
H oc illi dederat Iunonia muneris Hebe
V icta uiri precibus. quæ cum iurare pararet
D ona tributuram post hunc se talia nulli:
N on est passa Themis: nam iam discordia Thebæ
B ella mouent dixit:, Capaneusq́; nisi ab Ioue uinci
H aud poterit: flebuntq́; pares in uulnere fratres:
S ubductaq́; suos manes tellure uidebit
V iuus adhuc uates: ultusq́; parente parentem

N atus erit facto pius & sceleratus eodem:
A ttonitusq; malis, exul mentisq;, domusq;,
V ultibus Eumenidum, matrisq; agitabitur umbris:
D onec eum coniux fatale poposcerit aurum:
C ognatumq; latus Phegeïus hauserit ensis:
T um demum magno petet hoc Acheloïa supplex
A b Ioue Callirhoe natis infantibus annos
A ddat: néue necem sinat esse ultoris inultam.
I uppiter his motus, priuignæ dona, nurusq;
P ræcipiet: facietq; uiros impubibus annis.
H æc ubi fatidico uenturi præscia dixit
O re Themis: uario superi sermone fremebant:
E t cur non alijs eadem dare dona liceret,
M urmur erat: queritur ueteres Pallantias annos
C oniugis esse sui: queritur canescere mitem
I äsiona Ceres: repetitum Mulciber æuum
P oscit Erichthonio: Venerem quoq; cura futuri
T angit: & Anchisæ renouare paciscitur annos.
C ui studeat, deus omnis habet: crescitq; fauore
T urbida seditio: donec sua Iuppiter ora
S oluit: & ò nostri siqua est reuerentia, dixit,
Q uò ruitis? tantumne aliquis sibi posse uidetur,
F ata quoq; ut superet? fatis Iolaus in annos,
Q uos egit, redijt: fatis iuuenescere debent
C allirhoë geniti, non ambitione, nec armis.
V os etiam, quoq; hoc animo meliore feratis,
M e quoq; fata regunt: quæ si mutare ualerem:
N ec nostrum seri curuarent Aeacon anni:
P erpetuumq; æui florem Rhadamanthus haberet
C um Minoë meo: qui propter amara senectæ

P ondera despicitur: nec quo prius, ordine regnat.
D icta Iouis mouere deos: nec sustinet ullus,
C um uideat fessos Rhadamanthon, et Aeacon annis,
E t Minoa: queri. qui dum fuit integer æui,
T erruerat magnas ipso quoq; nomine gentes.
T unc erat inualidus: Deioniden´q; iuuentæ
R obore Miletum, Phœbo´q; parente superbum
P ertimuit: credens´q; suis insurgere regnis,
H aud tamen est patrijs arcere penatibus ausus.
S ponte fugis Milete tua: celeri´q; carina
A egeas metiris aquas: & in Aside terra
M œnia constituis positoris habentia nomen.
H ic tibi, dum sequitur patriæ curuamina ripæ
F ilia Mæandri toties redeuntis eodem
C ognita Cyanee præstanti corpore nympha
B yblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.
B yblis in exemplo est, ut ament concessa puellæ.
B yblis Apollinei correpta cupidine fratris
N on soror ut fratrem, nec quà debebat, amabat:
I lla quidem primo nullos intelligit ignes:
N ec peccare putat: quòd sæpius oscula iungat:
Q uod sua fraterno circundet brachia collo:
M endaci´q; diu pietatis fallitur umbra.
P aulatim declinat amor: uisuraq; fratrem
C ulta uenit: nimium´q; cupit formosa uideri:
E t siqua est illic formosior, inuidet illi.
S ed non dum manifesta sibi est. nullum´q; sub illo
I gne facit uotum: ueruntamen æstuat intus.
I am dominum appellat: iã nomina sanguinis odit:
B yblida iam mauult, quàm se uocet ille sororem.

Spes tamen obscœnas animo demittere non est
Ausa suo uigilans: placida resoluta quiete,
Sæpe uidet, quod amat. uisa est quoq; iungere fratri
Corpus: & erubuit, quamuis sopita iaceret.
Somnus abit: silet illa diu: repetitq́; quietis
Ipsa suæ speciem: dubiaq́; ita mente profatur.
Me miseram, tacitæ quid uult sibi noctis imago?
Quam nolim, rata sit: cur hæc ego somnia uidi?
Ille quidem est oculis, quamuis formosus, iniquis:
Et placet, & possim, si non sit frater, amare:
Et me dignus erat: uerum nocet esse sororem.
Dummodo tale nihil uigilans committere tentem:
Sæpe licet simili redeat sub imagine somnus.
Testis abest somno: nec abest imitata uoluptas.
Prò Venus, & tenera uolucer cum matre Cupido
Gaudia quanta tuli? quàm me manifesta libido
Contigit? ut iacui totis resoluta medullis?
Vt meminisse iuuat? quamuis breuis illa uoluptas,
Noxq́; fuit præceps, & cœptis inuida nostris.
O ego, si liceat mutato nomine iungi:
Quàm bene Caune tuo poteram nurus esse parenti:
Quàm bene Caune meo poteras gener esse parenti.
Omnia Di facerent essent communia nobis,
Præter auos: tu me uellem generosior esses.
Nescio quam facies igitur pulcherrime matrem:
Et mihi, quæ male sum quos tu sortita parentes:
Nil nisi frater eris: quod obest, id habebimus unum.
Quid mihi significant ergo mea uisa? quod autem
Somnia pondus habēt? an habent & somnia pōdus?
Di melius. Di nempe suas habuere sorores.

Sic Saturnus Opim iunctam sibi sanguine duxit,
Oceanus Tethyn, Iunonem rector Olympi.
Sunt superis sua iura: quid ad cœlestia ritus
Exigere humanos, diuersaq; fœdera tento?
Aut nostro uetitus de corde fugabitur ardor:
Aut, hoc si nequeo, peream precor ipsa: toroq;
Mortua componar: positæq; det oscula frater.
Et tamen arbitrium quærit res ista duorum:
Finge placere mihi: scelus esse uidebitur illi.
At non Aeolidæ thalamos timuere sororum.
Vnde sed hos noui? cur hæc exempla paraui?
Quò feror? obscœnæ procul hinc discedite flammæ:
Nec, nisi qua fas est germanæ, frater ametur.
Si tamen ipse mei captus prior esset amore:
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego, quæ fueram non reiectura petentem,
Ipsa petam? poterisne loqui? poterisne fateri?
Coget amor: potero: uel, si pudor ora tenebit:
Littera cœlatos arcana fatebitur ignes.
Hoc placet: hæc dubiam uicit sententia mentem.
In latus erigitur: cubitoq; innixa sinistro,
Viderit, insanos (inquit) fateamur amores.
Hei mihi quò labor? quē mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit uerba trementi.
Dextra tenet ferrum: uacuam tenet altera ceram:
Incipit: & dubitat: scribit: damnatq; tabellas:
Et notat: & delet: mutat, culpatq;, probatq;:
Inq; uicem sumptas ponit: positasq; resumit.
Quid uelit, ignorat: quicquid factura uidetur,
Displicet: in uultu est audacia mista pudori.

S cripta soror fuerat: uisum est delere sororem:
V erbaq; correptis incidere talia ceris.
Q uam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
H anc tibi mittit amãs: pudet ah, pudet edere nomen:
E t si, quid cupiam, quæris, sine nomine uellem
P osset agi mea causa meo: nec cognita Byblis
A nte forem: quàm spes uotorum certa fuisset.
E sse quidem læsi poterat tibi pectoris index
E t color, & macies, & uultus, & humida sæpe
L umina, nec causa suspiria mota patenti,
E t crebri amplexus, & quæ, si forte notasti,
O scula sentiri non esse sororia possent.
I psa tamen, quamuis animi graue uulnus habebã:
Q uamuis intus erat furor igneus: omnia feci,
(Sunt mihi di testes) ut tandem sanior essem:
P ugnauiq; diu uiolenta Cupidinis arma
E ffugere infelix: & plus, quàm ferre puellam
P osse putes, ego dura tuli: superata fateri
C ogor: opemq; tuam timidis exposcere uotis.
T u seruare potes, tu perdere solus amantem.
E lige utrum facias. non hoc inimica precatur:
S ed quæ cum tibi sit iunctissima: iunctior esse
E xpetit: & uinclo tecum propiore ligari.
I ura senes norint: & quid liceatq;, nefasq;,
F asq; sit, inquirant: legumq; examina seruent.
C onueniens uenus est annis temeraria nostris:
Q uid liceat, nescimus adhuc: & cuncta licere
C redimus: & sequimur magnorum exempla deorũ.
N ec nos aut durus pater, aut reuerentia famæ,
A ut timor impediet: tantum sit causa timendi.

Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
Est mihi libertas tecum secreta loquendi:
Et damus amplexus: & iungimus oscula coràm.
Quantum est quod desit? miserere fatentis amorem,
Et non fassuræ, nisi cogeret ultimus ardor:
Ne'ue merere, meo subscribi causa sepulchro.
Talia nequicquam perarantem plena reliquit
Cera manum: summoq́; in margine uersus adhæsit.
Protinus impressa signat sua crimina gemma:
Quam tinxit lachrymis: linguam defecerat humor.
Deq́; suis unum famulis pudibunda uocauit:
Et paulum blandita, feras fidissime nostro
Dixit, & adiecit longo post tempore fratri.
Cum daret, elapsæ manibus cecidere tabellæ.
Omine turbata est: misit tamen. apta minister
Tempora nactus adit: traditq́; latentia uerba.
Attonitus subita iuuenis Mæandrius ira
Proijcit acceptas, lecta sibi parte, tabellas:
Vixq́; manus retinens trepidantis ab ore ministri,
Dum licet, ò uetitæ scelerate libidinis author
Effuge, ait: quòd si nostrum tua fata pudorem
Non traherent tecum: pœnas mihi morte dedisses.
Ille fugit pauidus: dominæq́; ferocia Cauni
Dicta refert. palles audita Bybli repulsa:
Et pauet obsessum glaciali frigore corpus.
Mens tamen ut rediijt: pariter rediere furores:
Linguaq; uix tales icto dedit aere uoces.
Et merito: quid enim temeraria uulneris huius
Indicium feci? quid, quæ celanda fuerunt,
Tam cito commisi properatis uerba tabellis?

Ante erat ambiguis animi sententia dictis
Prætentanda mihi. ne non sequerentur euntem:
Parte aliqua, ueli qualis foret aura, notare
Debueram: tutoq; mari decurrere: quæ nunc
Non exploratis impleui lintea uentis.
Nunc feror in scopulos igitur: subuersaq; toto
Obruor oceano, nec habent mea uela recursus.
Quid? quòd & ominibus certis prohibebar amori
Indulgere meo: tunc, cum mihi ferre iubenti
Excidit: & fecit spes nostras cera caducas.
Non ne uel illa dies fuerat? uel tota uoluntas?
Sed potius mutanda dies? deus ipse monebat:
Signaq; certa dabat: si non male sana fuissem.
Et tamen ipsa loqui, nec me committere ceræ
Debueram: præsensq; meos aperire furores.
Vidisset lachrymas: uultum uidisset amantis:
Plura loqui poteram, quàm quæ cepere tabellæ:
Inuito potui circundare brachia collo:
Et, si reijcerer, potui moritura uideri:
Amplectiq; pedes: affusaq; poscere uitam.
Omnia fecissem: quorum si singula duram
Flectere non poterant, potuissent omnia mentem.
Forsitan & missi sit quædam culpa ministri:
Non adijt apte: non legit idonea, credo,
Tempora: nec petijt horamq;, animumq; uacantem.
Hæc nocuere mihi. neq; enim est de tigride natus:
Nec rigidos silices, solidumue in pectore ferrum,
Aut adamanta gerit: nec lac bibit ille leænæ.
Vincetur: repetendus erit: nec tædia cœpti
Vlla mei capiam: dum spiritus iste manebit.

Nam primum, si facta mihi reuocare liceret:
Non cœpisse fuit: cœpta expugnare, secundum est.
Quippe nec ille potest (ut iam mea uota relinquam)
Non tamen ausorum semper memor esse meorum.
Et quia desierim, leuiter uoluisse uidebor:
Aut etiam tentasse illum: insidijsq; petisse.
Vel certe non hoc, qui plurimus urget, & urit,
Pectora nostra deo, sed uicta libidine credar.
Deniq; iam nequeo nil commisisse nefandum:
Et scripsi: & petij: temerata est nostra uoluntas.
Vt nihil adijciam: non possum innoxia dici.
Quod superest, multum est in uota, in crimina paruũ.
Dixit: & incertæ tanta est discordia mentis:
Cum pigeat tentasse, libet tentare: modumq;
Exit: & infelix committit sæpe repelli.
Mox, ubi finis abest: patriam fugit ille, nefasq;:
Inq; peregrina ponit noua mœnia terra.
Tum uero mœstam tota Miletida mente
Defecisse ferunt: tum uero à pectore uestem
Diripuit: planxitq; suos furibunda lacertos.
Iamq; palàm est demens: inconcessamq; fatetur
Spem ueneris: siquidem patriam, inuisosq; penates
Deserit: & profugi sequitur uestigia fratris.
Vtq; tuo motæ proles Semeleia thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ:
Byblida non aliter latos ululasse per agros
Bubasides uidere nurus. quibus illa relictis,
Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamq; pererrat.
Iam Cragon, et Lymrẽ, Xãthiq; reliquerat undas:
Quoq; chimæra iugo medijs in partibus ignem,

P ectus,& ora leæ,caudam serpentis habebat.
D eficiunt syluæ:cum tu lassata sequendo
C oncidis:& dura positis tellure capillis
B ybli iaces:frondesq; tuo premis ore caducas.
S æpe illam nymphæ teneris Lelegeïdes ulnis
T ollere conantur: sæpe ut medeatur amori
P ræcipiunt:surdæq; adhibent solatia menti.
M uta iacet,uiridesq; suis tenet unguibus herbas
B yblis:& humectat lachrymarum gramina riuo.
N aiadas his uenam,quæ nunquam arescere posset,
S upposuisse ferunt: quid enim dare maius habebant?
P rotinus,ut secto piceæ de cortice guttæ,
V t'ue tenax grauida manat tellure bitumen:
V tq; sub aduentum spirantis lene fauonij
S ole remollescit,quæ frigore constitit unda:
S ic lachrymis consumpta suis Phœbeia Byblis
V ertitur in fontem:qui nunc quoq; uallibus illis
N omen habet dominæ:nigráq; sub ilice manat.
F ama noui centum Cretæas forsitan urbes
I mplesset monstri:si non miracula nuper
I phide mutato Crete propiora tulisset.
P roxima Gnosiaco nam quondam Phæstia regno
P rogenuit tellus ignotum nomine Ligdum
I ngenua de plebe uirum:nec census in illo
N obilitate sua maior:sed uita,fidesq;
I nculpata fuit:grauidæ qui coniugis aures
V ocibus his monuit:cum iam prope partus adesset.
Quæ uoueam,duo sunt:minimo ut releuere dolore:
V tq; marem parias:onerosior altera sors est:
E t uires fortuna negat.quod abominor ergo

Edita forte tuo fuerit si fœmina partu:
Inuitus mando (pietas ignosce) necetur.
Dixerat: & lachrymis uultum lauere profusis
Tam qui mandabat, q̃ cui mandata dabantur.
Sed tamen usq; suum uanis Telethusa maritum
Sollicitat precibus: ne spem sibi ponat in arcto.
Certa sua est Ligdo sententia. iamq; ferendo
Vexerat illa grauem maturo pondere uentrem:
Cum medio noctis spatio sub imagine somni
Inachis ante torum pompa comitata sacrorum
Aut stetit: aut uisa est. inerant lunaria fronti
Cornua cum spicis nitido flauentibus auro,
Et regale decus: cum qua latrator Anubis,
Sanctaq; Bubastis, uarijsq; coloribus Apis,
Quiq; premit uocem, digitoq; silentia suadet,
Sistraq; erant, nunquamq; satis quæsitus Osiris,
Plenaq; somniferis serpens peregrina uenenis.
Tum uelut excussam somno, & manifesta uidentem
Sic affata dea est. pars ò Telethusa mearum
Pone graues curas: mandataq; falle mariti:
Nec dubita, cum te partu Lucina leuarit:
Tollere, quicquid erit: dea sum auxiliaris: opemq;
Exorata fero: nec te coluisse, quereris
Ingratum numen. monuit: thalamoq; recessit.
Læta toro surgit: durasq; ad sydera supplex
Cressa manus tollens, rata sint sua uisa precatur.
Vt dolor increuit: seq; ipsum pondus in auras
Expulit: & nata est ignaro fœmina patre:
Iussit ali mater puerum mentita: fidemq;
Res habuit: neq; erat facti nisi conscia nutrix.

Vota pater soluit: nomenq́; imponit auitum:
Iphis auus fuerat. gauisa est nomine mater,
Quod commune foret: nec quenquam falleret illo.
Imperceptapia mendacia fraude latebant.
Cultus erat, pueri: facies, quam siue puellæ,
Siue dares puero, fieret formosus uterq;.
Tertius interea decimo successerat annus:
Cum pater, Iphi tibi flauam despondet Ianthen:
Inter Phæstiadas quæ laudatissima formæ
Dote fuit uirgo, dictæo nata Teleste.
Par ætas, par forma fuit: primasq́; magistris
Accepere artes, elementa ætatis ab ijsdem.
Hinc amor amborum tetigit rude pectus: & æquum
Vulnus utriq; dedit: sed erat fiducia dispar.
Coniugium, pactæq́; expectant tempora tedæ:
Quemq́; uirum putat esse, uirum fore credit Ianthe:
Iphis amat, quo posse frui desperat: & auget
Hoc ipsum flammas: ardetq́; in uirgine uirgo:
Vixq́; tenens lachrymas, quis me manet exitus, inqt?
Cognita quàm nulli, quàm prodigiosa, nouæq́;
Cura tenet ueneris? si di mihi parcere uellent:
Perdere debuerant: si non & perdere uellent.
Naturale malum saltem, & de more dedissent.
Nec uaccam uaccæ, nec equas amor urit equarum.
Vrit oues aries: sequitur sua fœmina ceruum:
Sic & aues coëunt: interq́; animalia cuncta
Fœmina fœmineo correpta cupidine nulla est.
Vellem, nulla forem. ne non tamen omnia Crete
Monstra ferat: taurum dilexit filia solis,
Fœmina nempe marem. meus est furiosior illo,

Si uerum profitemur, amor. tamen illa secuta est
Spem ueneris. tamen illa dolis, & imagine uaccæ
Passa bouem est: & erat, qui deciperetur, adulter.
Huc licet ex toto solertia confluat orbe:
Ipse licet reuolet ceratis Dædalus alis:
Quid faciet? num me puerum de uirgine doctis
Artibus efficiet? num te mutabit Ianthe?
Quin animum firmas, teq; ipsa recolligis Iphi?
Consilijq; inopes, & stultos excutis ignes?
Quid sis, nata uide: nisi te quoq; decipis ipsam:
Et pete quod fas est: & ama, quod fœmina debes.
Spes est quæ capiat: spes est quæ pascat amorem.
Hanc tibi res adimit: non te custodia caro
Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti,
Non patris asperitas: non se negat ipsa roganti:
Nec tamen est potienda tibi: nec, ut omnia fiant:
Esse potes felix: ut Diq;, hominesq; laborent.
Nunc quoq; uotorum nulla est pars uana meorum:
Diq; mihi faciles, quicquid ualuere, dederunt.
Quodq; ego, uult genitor, uult ipsa, socerq; futurus:
At non uult natura, potentior omnibus istis:
Quæ mihi sola nocet. uenit ecce optabile tempus:
Luxq; iugalis adest: & iam mea fiet Ianthe:
Nec mihi continget: medijs sitiemus in undis.
Pronuba quid Iuno? quid ad hæc Hymenæe uenitis
Sacra? quibus qui ducat abest: ubi nubimus ambæ.
Pressit ab his uocem. nec lenius altera uirgo
Aestuat: utq; celer uenias Hymenæe, precatur.
Quod petit hæc, Telethusa timēs modo tēpora differt:
Nunc ficto languore moram trahit: omnia sæpe,

V isaq; causatur. sed iam consumpserat omnem
M ateriam ficti: dilataq; tempora tedæ
I nstiterant: unus'q; dies restabat: at illa
C rinalem capiti uittam natæ'q;, sibi'q;
D etrahit: & passis aram complexa capillis,
I si, Paraetonium, Mareoticaq; arua, Pharon'q;
Quæ colis: & septem digestum in cornua Nilum:
F er precor, inquit, opem: nostro'q; medere timori.
T e dea, te quondam, tuaq; hæc insignia uidi:
C unctaq; cognoui, sonitum, comites'q;, faces'q;
S istrorum: memori'q; animo tua iussa notaui.
Quod uidet hæc lucem: q non ego punior ipsa:
C onsilium, monitum'q; tuum est: miserere duarum:
A uxilio'q; iuua. lachrymæ sunt uerba secutæ.
V isa dea est mouisse suas (& mouerat) aras:
E t templi tremuere fores: imitataq; Lunam
C ornua fulserunt: crepuit'q; sonabile sistrum.
N on secura quidem, fausto tamen omine læta
M ater abit templo: sequitur comes Iphis euntem
Quàm solita est, maiore gradu: nec candor in ore
P ermanet: & uires augentur: & acrior ipse est
V ultus: & incomptis breuior mensura capillis:
P lus'q; uigoris adest, habuit quàm fœmina: nam, quæ
F œmina nuper eras, puer es. date munera templis:
N ec timida gaudete fide. dant munera templis:
A ddunt & titulum: titulus breue carmen habebat.
D ona puer soluit, quæ fœmina uouerat Iphis.
P ostera lux radijs totum patefecerat orbem:
C um Venus, & Iuno, socius'q; Hymenæus ad ignes
C onueniunt: potitur'q; sua puer Iphis Ianthe.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. X.

i

Nde per immenſum croceo uelatus amictu
Aethera digreditur,Ciconumq́; Hymenæus ad oras
Tendit:& Orphea nequicquam uoce uocatur.
Affuit ille quidem:ſed nec ſolennia uerba,
Nec lætos uultus,nec felix attulit omen.
Fax quoq;,quam tenuit, lachrymoſo ſtridula fumo
Vſq; fuit:nullosq́; inuenit motibus ignes.
Exitus auſpicio grauior.nam nupta per herbas
Dum noua Naïadum turba comitata uagatur:
Occidit,in talum ſerpentis dente recepto.
Quam ſatis ad ſuperas poſtquam Rhodopeïus auras
Defleuit uates:ne non tentaret & umbras:
Ad Styga tænaria eſt auſus deſcendere porta:
Perq́; leues populos,ſimulachraq; functa ſepulchro
Perſephonen adijt,inamœnaq; regna tenentem
Vmbrarum dominum: pulſisq́; ad carmina neruis,
Sic ait. ò poſiti ſub terra numina mundi,
In quem recidimus quidquid mortale creamur:
Si licet:& falſi poſitis ambagibus oris
Vera loqui ſinitis:non huc ut opaca uiderem
Tartara,deſcendi:nec uti uilloſa colubris
Terna Meduſæi uincirem guttura monſtri:
Cauſa uiæ eſt coniux:in quam calcata uenenum
Vipera diffudit:creſcentesq́; abſtulit annos.
Poſſe pati uolui:nec me tentaſſe negabo:

V icit amor: supera deus hic bene notus in ora est:
A n sit & hic, dubito: sed & hic tamen auguror ess
F amaq;, si ueteris non est mentita rapinae:
V os quoq; iũxit amor. per ego haec loca plena timori
P er Chaos hoc ingens, uastiq; silentia regni,
E urydices oro properata retexite fata.
O mnia debentur uobis: paulumq; morati,
S erius aut citius sedem properamus ad unam.
T endimus huc omnes: haec est domus ultima: uosq;
H umani generis longissima regna tenetis.
H aec quoq; cum iustos matura peregerit annos:
I uris erit uestri: pro munere poscimus usum.
Q uod si fata negant ueniam pro coniuge: certum est
N olle redire mihi: letho gaudete duorum.
T alia dicentem, neruosq; ad uerba mouentem
E xangues flebant animae: nec Tantalus undam
C aptauit refugam: stupuitq; Ixionis orbis:
N ec carpsere iecur uolucres: urnisq; uacarunt
B elides: inq; tuo sedisti Sisyphe saxo.
T unc primum lachrymis uictarũ carmine fama est
E umenidum maduisse genas, nec regia coniux
S ustinet oranti, nec qui regit ima, negare:
E urydicenq; uocant. umbras erat illa recentes
I nter: & incessit passu de uulnere tardo.
H anc simul, & legem Rhodopeïus accipit Orpheus:
N e flectat retro sua lumina: donec auernas
E xierit ualles, aut irrita dona futura.
C arpitur accliuis per muta silentia trames
A rduus, obscurus, caligine densus opaca:
N ec procul abfuerant telluris margine summae.

Hic,ne deficeret metuens,auidusq́; uidendi,
Flexit amans oculos:& protinus illa relapſa eſt:
Brachiaq; intendens,prendiq́;,& prendere certans,
Nil niſi cedentes infelix arripit auras.
Iamq́; iterum moriens,non eſt de coniuge quicquã
Queſta ſuo:quid enim niſi ſe quereretur amatam?
Supremumq́; uale,quod iam uix auribus ille
Acciperet:dixit:reuolutaq; rurſus eodem eſt.
Non aliter ſtupuit gemina nece coniugis Orpheus:
Quàm tria qui timidus medio portante cathenas
Colla canis uidit:quem non pauor ante reliquit,
Quàm natura prior ſaxo per corpus oborto.
Quiq́; in ſe traxit crimen:uoluitq́; uideri
Olenus eſſe nocens:tuq́; ò confiſa figuræ
Infelix Lethæa tua,iunctiſſima quondam
Pectora nunc lapides,quos humida ſuſtinet Ide.
Orantem,fruſtraq́; iterum tranſire uolentem
Portitor arcuerat:ſeptem tamen ille diebus
Squalidus in ripa cereris ſine munere ſedit:
Cura,dolorq́; animi,lachrymæq́; alimenta fuere.
Eſſe deos erebi crudeles queſtus,in altam
Se recipit Rhodopen,pulſumq́; aquilonibus Aemum.
Tertius æquoreis incluſum piſcibus annum
Finierat titan:omnemq́; refugerat Orpheus
Fœmineam uenerem:ſeu ꝙ male ceſſerat illi:
Siue fidem dederat.multas tamen ardor habebat
Iungere ſe uati:multæ doluere repulſæ.
Ille etiam thracum populis fuit author amorem
In teneros transferre mares:citraq́; iuuentam
Aetatis breue uer,& primos carpere flores.

C ollis erat, collemq́; ſuper planiſſima campi
A rea: quam uiridem faciebant graminis herbæ.
V mbra loco deerat: qua poſtquam parte reſedit
D is genitus uates: & fila ſonantia mouit:
V mbra loco uenit. non chaonis abſuit arbor,
N on nemus heliadum, non frondibus æſculus alti
N ec tiliæ molles, nec fagus, & innuba laurus,
E t coryli fragiles, & fraxinus utilis haſtis,
E nodisq́; abies, curuataq́; glandibus ilex,
E t platanus genialis, acerq́; coloribus impar,
A mnicolæq́; ſimul ſalices, & aquatica lotos,
P erpetuoq́; uirens buxus, tenuesq́; myricæ,
E t bicolor myrtus, & baccis cærula ficus.
V os quoq; flexipedes ederæ uenistis, & unà
P ampineæ uites, & amictæ uitibus ulmi,
O rniq́;, & piceæ, pomoq́; onerata rubenti
A rbutus, & lentæ uictoris præmia palmæ:
E t ſuccincta comas, hirſutaq́; uertice pinus
G rata deûm matri: ſiquidem Cybeleïus Atys
E xuit hac hominem, truncoq́; induruit illo.
A ffuit huic turbæ metas imitata cupreſſus,
N unc arbor, puer ante deo dilectus ab illo:
Q ui citharam neruis, & neruis temperat arcum.
N anq; ſacer nymphis Carthea tenentibus arua
I ngens ceruus erat: lateq́; patentibus altas
I pſe ſuo capiti præbebat cornibus umbras:
C ornua fulgebant auro: demiſſaq́; in armos
P endebant tereti gemmata monilia collo.
B ulla ſuper frontem paruis argentea loris
V incta mouebatur: parilesq́; ætate nitebant

Auribus è geminis, circum caua tempora, baccæ.
Iſq́; metu uacuus, naturalíq; pauore
Depoſito celebrare domos, mulcendaq; colla
Quamlibet ignotis manibus præbere ſolebat.
Sed tamen ante alios Cææ pulcherrime gentis
Gratus erat Cypariſſe tibi: tu pabula ceruum
Ad noua, tu liquidi ducebas fontis ad undas:
Tu modo texebas uarios per cornua flores:
Nunc eques in tergo reſidens huc lætus, & illuc,
Mollia purpureis frenabas ora capiſtris.
Aeſtus erat, mediúſq; dies: ſolíſq; uapore
Concaua littorei feruebant brachia Cancri.
Feſſus in herboſa poſuit ſua corpora terra
Ceruus: & arborea frigus ducebat ab umbra.
Hunc puer imprudens iaculo Cypariſſus acuto
Fixit: &, ut ſæuo morientem uulnere uidit:
Velle mori ſtatuit. quæ non ſolatia Phœbus
Dixit? & ut leuiter, pro materiáq; doleret,
Admonuit: gemit ille tamen: munúſq; ſupremum
Hoc petit à ſuperis: ut tempore lugeat omni.
Iámq; per immenſos egeſto ſanguine fletus,
In uiridem uerti cœperunt membra colorem:
Et modo qui niuea pendebant fronte capilli,
Horrida cæſaries fieri: ſumptóq; rigore
Sydereum gracili ſpectare cacumine cœlum.
Ingemuit, triſtíſq; deus lugebere nobis,
Lugebíſq; alios, aderíſq; dolentibus, inquit.
Tale nemus uates attraxerat: inq́; ferarum
Concilio medius turba, uolucrúmq; ſedebat.
Vt ſatis impulſas tentauit pollice chordas:

E t ſenſit uarios, quamuis diuerſa ſonarent:
C oncordare modos: hoc uocem carmine mouit.
A b Ioue muſa parens (cedunt Iouis omnia regno)
C armina noſtra moue: Iouis eſt mihi ſæpe poteſtas
D icta: prius cecini plectro grauiore Gigantes,
S parſaq; Phlegræis uictricia fulmina campis:
N unc opus eſt leuiore lyra: puerosq; canamus
D ilectos ſuperis: inconceſſisq; puellas
I gnibus attonitas meruiſſe libidine pœnam.
R ex ſuperũ phrygij quondam Ganymedis amore
A rſit: & inuentum eſt aliquid, quod Iuppiter eſſe,
Q uàm quod erat, mallet. nulla tamen alite uerti
D ignatur: niſi quæ poſſet ſua fulmina ferre.
N ec mora, percuſſo mendacibus aere pennis,
A rripit Iliaden: qui nunc quoq; pocula miſcet:
I nuitaq; Ioui nectar Iunone miniſtrat.
T e quoq; Amyclide poſuiſſet in æthere Phœbus:
T riſtia ſi ſpatium ponendi fata dediſſent.
Q ua licet, æternus tamen es: quotiesq; repellit
V er hyemem: piſciq; aries ſuccedit aquoſo:
T u toties oreris: uiridiq; in ceſpite flores.
T e meus ante omnes genitor dilexit: & orbe
I n medio poſiti caruerunt præſide Delphi:
D um deus Eurotan, immunitamq; frequentat
S parten: nec citharæ, nec ſunt in honore ſagittæ.
I mmemor ipſe ſui non retia ferre recuſat:
N on tenuiſſe canes: non per iuga montis iniqui
I re comes: longaq; alit aſſuetudine flammas.
I amq; ferè medius titan uenientis, & actæ
N octis erat: ſpatioq; pari diſtabat utrinq;.

Corpora ueste leuant: & succo pinguis oliuæ
Splendescunt: latiq; ineunt certamina disci.
Quem prius aerias libratum Phœbus in auras
Misit: & oppositas disiecit pondere nubes.
Recidit in solidam longo post tempore terram
Pondus: & exhibuit iunctam cum uiribus artem.
Protinus imprudens, actusq; cupidine lusus
Tollere Tænarides orbem properabat: at illum
Dura repercusso subiecit in aere tellus
In uultus Hyacinthe tuos. expalluit æque
Quàm puer, ipse deus: collapsosq; excipit artus:
Et modo te refouet: modo tristia uulnera siccat:
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
Nil prosunt artes: erat immedicabile uulnus:
Ut siquis uiolas, riguóq; papauera in horto,
Liliaq; infringat fuluis hærentia linguis:
Marcida demittant subito caput illa grauatum:
Nec se sustineant: spectentq; cacumine terram.
Sic uultus moriens iacet: & defecta uigore
Ipsa sibi est oneri ceruix: humeróq; recumbit.
Laberis Oebalide prima fraudate iuuenta,
Phœbus ait: uideóq; tuum mea crimina uulnus:
Tu dolor es, facinusq; meum: mea dextera letho
Inscribenda tuo est: ego sum tibi funeris author.
Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse, uocari
Culpa potest? nisi culpa potest, & amasse, uocari?
Atq; utinam pro te uitam, tecumq; liceret
Reddere. quod quoniam fatali lege uetamur:
Semper eris mecum: memoriq; hærebis in ore.
Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt:

F losq́; nouus scripto gemitus imitabere nostros.
T empus & illud erit: quo se fortissimus heros
A ddat in hunc florem: folioq́; legatur eodem.
T alia dum uero memorantur Apollinis ore:
E cce cruor, qui fusus humo signauerat herbas:
D esinit esse cruor: tyrioq́; nitentior ostro
F los oritur: formamq́; capit, quam lilia: si non
P urpureus color his, argenteus esset in illis.
N on satis hoc Phœbo est (is.n. fuit author honoris)
I pse suos gemitus folijs inscribit: & ai ai
F los habet inscriptum: funestaq; littera ducta est.
N ec genuisse pudet Sparten Hyacinthon: honorq́;
D urat in hoc æui: celebrandaq; more priorum
A nnua prælata redeunt Hyacinthia pompa.
A t si forte roges fœcundam Amathunta metallis,
A n genuisse uelit Propœtidas: annuat æque,
A tq; illos, gemino quondam quibus aspera cornu
F rons erat: unde etiam nomen traxere Cerastæ.
A nte fores horum stabat Iouis hospitis ara
L ugubris sceleris: quam siquis sanguine tinctam
A duena uidisset: mactatos crederet illic
L actentes uitulos, amathusiacasq́; bidentes:
H ospes erat cæsus. sacris offensa nefandis
I psa suas urbes, Ophiusiaq; arua parabat
D eserere alma Venus. sed qd loca grata, quid urbes
P eccauere meæ? quod dixit crimen in illis?
E xilio pœnam potius gens impia pendat,
V el nece: uel siquid medium est mortisq́;, fugæq́;.
I dq; quid esse potest: nisi uersæ pœna figuræ?
D um dubitat, quo mutet eos: ad cornua uultum

F lexit: & admonita est hæc illis posse relinqui:
G randiaq; in toruos transformat mẽbra iuuencos:
S unt tamen obscœnæ Venerem Propœtides ausæ
E sse negare deam: pro qua sua numinis ira
C orpora cum forma primo uulgasse feruntur:
V t'q; pudor cessit: sanguis'q; indurit oris:
I n rigidum paruo silicem discrimine uersæ.
Q uas quia Pygmalion æuum per crimina agentes
V iderat: offensus uitijs, quæ plurima menti
F œmineæ natura dedit, sine coniuge cœlebs
V iuebat: thalami'q; diu consorte carebat.
I nterea niueum mira feliciter arte
S culpsit ebur: formam'q; dedit, qua fœmina nasci
N ulla potest: operis'q; sui concepit amorem.
V irginis est uere facies: quam uiuere credas:
E t, si non obstet reuerentia, uelle moueri.
A rs adeo latet: arte sua miratur: & haurit
P ectore Pygmalion simulati corporis ignes.
S æpe manus operi tentantes admouet, an sit
C orpus an illud ebur: nec adhuc ebur esse fatetur.
O scula dat. reddi'q; putat: loquitur'q;, tenet'q;:
E t credit tactis digitos insidere membris:
E t metuit, pressos ueniat ne liuor in artus.
E t modo blanditias adhibet: modo grata puellis
M unera fert illi conchas, teretes'q; lapillos,
E t paruas uolucres, & flores mille colorum,
L ilia, perpictas'q; pilas, & ab arbore lapsas
H eliadum lachrymas. ornat quoq; uestibus artus:
D at digitis gemmas: dat longa monilia collo:
A ure leues baccæ, redimicula pectore pendent.

C uncta decent: nec nuda minus formosa uidetur.
C ollocat hanc stratis concha Sidonide tinctis:
A ppellat'q; tori sociam: acclinataq; colla
M ollibus in plumis, tanquam sensura, reponit.
F esta dies Veneris tota celeberrima Cypro
V enerat: & blandis indutæ cornibus, aurum
C onciderant ictæ niuea ceruice iuuencæ:
T huraq; fumabant. cum munere functus ad aras
C onstitit: & timide, si Di dare cuncta potestis,
S it coniux opto, non ausus eburnea uirgo,
D icere Pygmalion, similis mea dixit eburnæ.
S ensit, ut ipsa suis aderat Venus aurea festis:
V ota quid illa uelint: & amici numinis omen
F lamma ter accensa est: apicem'q; per aera duxit.
V t rediit: simulachra suæ petit ille puellæ:
I ncumbens'q; toro dedit oscula: uisa tepere est.
A dmouet os iterum: manibus quoq; pectora tentat:
T entatum mollescit ebur: posito'q; rigore
S ubsedit digitis: cedit'q;, ut Hymettia sole
C era remollescit: tractataq; pollice multas
F lectitur in facies: ipso'q; fit utilis usu.
D um stupet: & dubie gaudet: falli'q; ueretur:
R ursus amans, rursus'q; manu sua uota retractat.
C orpus erat: saliunt tentatæ pollice uenæ.
T um uero Paphius plenissima concipit heros
V erba: quibus Veneri grates agit: oraq; tandem
O re suo non falsa premit: dataq; oscula uirgo
S ensit: & erubuit: timidum'q; ad lumina lumen
A ttollens, pariter cum cœlo uidit amantem.
C oniugio, quod fecit, adest dea: iam'q; coactis

C ornibus in plenum nouies lunaribus orbem:
I lla Paphum genuit: de quo tenet insula nomen.
E ditus hac ille est: qui si sine prole fuisset,
I nter felices Cinyras potuisset haberi.
D ira canam: procul hinc natæ, procul este parentes:
A ut mea si uestras mulcebunt carmina mentes:
D esit in hac mihi parte fides: nec credite factum:
V el si credetis: facti quoq; credite pœnam.
S i tamen admissum sinit hoc natura uideri:
G entibus Ismarijs, & nostro gratulor orbi:
G ratulor huic terræ: quod abest regionibus illis,
Q uæ tantum genuere nefas. sit diues amomo
C innamaq;, costum'q; suum, sudataq; ligno
T hura ferat, flores'q; alios Panchaia tellus:
D um ferat et Myrrham: tanti noua non fuit arbor.
I pse negat nocuisse tibi sua tela Cupido
M yrrha: faces'q; suas à crimine uindicat isto.
S tipite te stygio, tumidis'q; afflauit Echidnis
E tribus una soror; scelus est odisse parentem:
H ic amor est odio, maius scelus. undiq; lecti
T e cupiunt proceres: toto'q; oriente iuuentus
A d thalami certamen adest: ex omnibus unum
E lige Myrrha uirũ: dum ne sit in omnibus unus.
I lla quidem sentit: fœdo'q; repugnat amori:
E t secum, quò mente feror? quid molior? inquit.
D i precor, & pietas, sacrataq; iura parentum,
H oc prohibete nefas: sceleri'q; resistite nostro:
S i tamen hoc scelus est. sed enim damnare negatur
H anc uenerem pietas: coeunt'q; animalia nullo
C ætera delicto: nec habetur turpe iuuencæ

Ferre patrem tergo: fit equo sua filia coniux:
Quásq; creauit, init pecudes Caper: ipsaq; cuius
Semine concepta est, ex illo concipit ales.
Felices, quibus ista licent: humana malignas
Cura dedit leges: & quod natura remittit,
Inuida iura negant. gentes tamen esse feruntur:
In quibus & nato genitrix, & nata parenti
Iungitur: ut pietas geminato crescat amore.
Me miseram, quòd non nasci mihi contigit illic:
Fortunáq; loci lædor. quid in ista reuoluor?
Spes interdictæ discedite: dignus amari
Ille, sed ut pater est. ergo si filia magni
Non essem Cinyræ: Cinyræ concumbere possem?
Nunc qa iam meus est: non est meus: ipsaq; damno
Est mihi proximitas: aliena potentior essem.
Ire libet procul hinc: patriosq; relinquere fines:
Dum scelus effugiam: retinet malus ardor amantem:
Vt præsens spectem Cinyram: tangamq;: loquarq;:
Osculaq; admoueam: si nil conceditur ultra.
Vltra autem sperare aliquid potes impia uirgo?
Nec quot confundas & iura, & nomina sentis?
Tu'ne eris & matris pellex? & adultera patris?
Tu'ne soror nati, genitrixq; uocabere fratris?
Nec metues atro crinitas angue sorores?
Quas facibus sæuis oculos, atq; ora petentes
Noxia corda uident. at tu dum corpore non es
Passa nefas: animo ne concipe: ne ue potentis
Concubitu uetito naturæ pollue fœdus.
Velle puta: res ipsa uetat: pius ille, memorq; est
Moris. & O` uellem similis furor esset in illo.

Dixerat: at Cinyras, quem copia digna procorum
Quid faciat, dubitare facit: ſcitatur ab ipſa
Nominibus dictis, cuius uelit eſſe mariti.
Illa ſilet primo: patriſq; in uultibus hærens
Aeſtuat: & tepido ſuffundit lumina rore.
Virginei Cinyras hæc credens eſſe timoris,
Flere uetat: ſiccatq; genas: atq; oſcula iungit.
Myrrha datis nimium gaudet: conſultaq; qualem
Optet habere uirum: ſimilem tibi dixit. at ille
Non intellectam uocem collaudat: & , eſto
Tam pia ſemper, ait. pietatis nomine dicto
Demiſit uultus, ſceleris ſibi conſcia uirgo.
Noctis erat medium: curaſq;, & corpora ſomnus
Soluerat: at uirgo Cinyreïa peruigil igne
Carpitur indomito: furioſaq; uota retractat:
Et modo deſperat: modo uult tentare: pudetq;,
Et cupit: & quid agat, non inuenit. utq; ſecuri
Saucia trabs ingens, ubi plaga nouiſſima reſtat:
Quò cadat, in dubio eſt: omniq; à parte timetur:
Sic animus uario labefactus uulnere nutat
Huc leuis, atq; illuc: momentaq; ſumit utroq;:
Nec modus, & requies, niſi mors reperitur amoris.
Mors placet: erigitur: laqueoq; innectere fauces
Deſtinat: & zona ſummo de poſte reuincta
Care uale Cinyra, cauſamq; intellige mortis,
Dixit: & aptabat pallenti uincula collo.
Murmura uerborum fidas nutricis ad aures
Perueniſſe ferunt, limen ſeruantis alumnæ.
Surgit anus, reſeratq; fores: mortiſq; paratæ
Inſtrumenta uidens, ſpatio conclamat eodem:

S eq́; ferit:scinditq́; sinus:ereptaq; collo
V incula dilaniat.tum deniq; flere uacauit:
T um dare complexus:laqueiq́; requirere causam.
M uta silet uirgo:terramq́; immota tuetur:
E t deprensa dolet tardæ conamina mortis.
I nstat anus:canosq́; suos,& inania nudans
V bera,per cunas,alimentaq; prima precatur,
V t sibi committat quicquid dolet.illa rogantem
A uersata,gemit.certa est exquirere nutrix:
N ec solam spondere fidem.dic,inquit:opemq́;
M e sine ferre tibi:non est mea pigra senectus.
S eu furor est:habeo quod carmine sanet,& herbis.
S iue aliquis nocuit:magico lustrabere ritu.
I ra deûm siue est:sacris placabimus iram.
Quid rear ulterius?certe fortuna,domusq́;
S ospes ab incursu est:uiuunt genitrixq́;,paterq́;.
M yrrha patre audito,suspiria duxit ab imo
P ectore:nec nutrix etiamnum concipit ullum
M ente nefas:aliquemq́; tamen præsentit amorem:
P ropositiq; tenax,quodcunq; est,orat ut ipsi
I ndicet:& gremio lachrymantem tollit anili:
A tq; ita complectens infirmis membra lacertis,
S ensimus,inquit,amas: & in hoc mea(pone timorē)
S edulitas erit apta tibi:nec sentiet unquam
H oc pater. Exilijt gremio furibunda:torumq́;
O re premens,discede precor:miseroq́; pudori
P arce,ait.instanti discede,aut desine dixit
Quærere quid doleam:scelus est,quod scire laboras.
H orret anus:tremulasq́; manus annisq́;,metuq́;,
T endit:& ante pedes supplex procumbit alumnæ:

Et modo blanditur: modo, si non conscia fiat,
Terret: & indicium laquei, cœptæq; minatur
Mortis: & officium commisso spondet amori.
Extulit illa caput: lachrymisq; impleuit obortis
Pectora nutricis: conataq; sæpe fateri,
Sæpe tenet uocem: pudibundaq; uestibus ora
Texit: & ò dixit felicem coniuge matrem.
Hactenus: & gemuit. gelidos nutricis in artus,
Ossaq; (sensit enim) penetrat tremor: albaq; toto
Vertice canicies rigidis stetit hirta capillis:
Multaq;, ut excuteret diros, si posset, amores,
Addidit. at uirgo scit se non falsa moneri:
Certa mori tamen est: si non potiatur amore.
Viue ait hæc: potiere tuo, non ausa parente
Dicere, conticuit: promissaq; numine firmat.
Festa piæ Cereris celebrabant annua matres,
Illa, quibus niuea uelatæ corpora ueste
Primitias frugum dant spicea serta suarum:
Perq; nouem noctes uenerem, tactusq; uirorum
In uetitis numerant. turba Cinyreis in illa
Regis adest coniux: arcanaq; sacra frequentat.
Ergo legitima uacuus dum coniuge lectus:
Nacta grauem uino Cinyram male sedula nutrix
Nomine mentito ueros exponit amores:
Et faciem laudat. quæsitis uirginis annis,
Par ait est Myrrhæ. quam postq̃ adducere iussa est:
Vtq; domum redijt: gaude mea dixit alumna:
Vicimus. infelix non toto pectore sentit
Lætitiam uirgo: presagaq; pectora mœrent:
Sed tamen & gaudet. tanta est discordia mentis.

Tempus erat, quo cuncta silent: interq́; triones
Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes.
Ad facinus uenit illa suum, fugit aurea cœlo
Luna: tegunt nigræ latitantia sydera nubes:
Nox caret igne suo: primus tegis Icare uultus,
Erigoneq́; pio sacrata parentis amore.
Ter pedis offensi signo est reuocata: ter omen
Funereus Bubo letali carmine fecit.
It tamen: & tenebræ minuunt, noxq́; atra pudorē.
Nutricisq́; manum læua tenet: altera motu
Cæcum iter explorat. thalami iam limina tangit:
Iamq́; fores aperit: iam ducitur intus: at illi
Poplite succiduo genua intremuere: fugitq́;
Et color, & sanguis: animusq́; reliquit euntem:
Quoq́; suo propior sceleri est: magis horret: & ausi
Pœnitet: & uellet non cognita posse reuerti.
Cunctantem longæua manu deducit: & alto
Admotam lecto cum traderet: accipe, dixit:
Ista tua est Cinyra: deuotaq; pectora iunxit.
Accipit obscœno genitor sua uiscera lecto:
Virgineosq́; metus leuat: hortaturq́; timentem.
Forsitan ætatis quoq; nomine, filia dixit:
Dixit & illa, pater: sceleri ne nomina desint.
Plena patris thalamis excedit: & impia diro
Semina fert utero: conceptaq; crimina portat.
Postera nox facinus geminat: nec finis in illa est.
Cum tandem Cinyras auidus cognoscere amantem
Post tot concubitus, illato lumine uidit
Et scelus, & natam: uerbisq́; dolore retentis,
Pendenti nitidum uagina diripit ensem.

Myrrha fugit: tenebrisq́;, & cæcæ munere noctis
Intercepta neci est: latosq́; uagata per agros,
Palmiferos Arabas, panchæaq; rura reliquit:
Perq́; nouem errauit redeuntis cornua Lunæ:
Cum tandem terra requieuit fessa sabæa:
Vixq́; uteri portabat onus. tum nescia uoti,
Atq; inter mortisq́; metus, & tædia uitæ
Est tales complexa preces. O` siqua patetis
Numina confessis, merui: nec triste recuso
Supplicium: sed ne uiolem uiuosq́; superstes,
Mortuaq; extinctos: ambobus pellite regnis:
Mutatæq́; mihi uitamq́;, necemq́; negate.
Numen confessis aliquod patet: ultima certe
Vota suos habuere deos: nam crura loquentis
Terra superuenit: ruptosq́; obliqua per ungues
Porrigitur radix, longi firmamina trunci:
Ossaq; robur agunt: mediaq́; manente medulla
Sanguis it in succos: in magnos brachia ramos:
In paruos digiti: duratur cortice pellis.
Iamq́; grauem crescens uterum præcinxerat arbor:
Pectoraq; obruerat: collumq́; operire parabat:
Non tulit illa moram: uenientiq; obuia ligno
Subsedit: mersitq́; suos in cortice uultus.
Quæ quanquam amisit ueteres cum corpore sensus:
Flet tamen: & tepidæ manant ex arbore guttæ.
Est honor & lachrymis: stillataq; cortice Myrrha
Nomen herile tenet: nulloq́; tacebitur æuo.
At male conceptus sub robore creuerat infans:
Quærebatq́; uiam: qua se genitrice relicta
Exereret. media grauidus tumet arbore uenter.

Tendit onus matrem: neq; habent ſua uerba dolores
Nec Lucina poteſt parientis uoce uocari.
Nitenti tamen eſt ſimilis: curuataq; crebros
Dat gemitus arbor: lachrymiſq; cadentibus humet
Conſtitit ad ramos mitis Lucina dolentes:
Admouitq; manus: & uerba puerpera dixit.
Arbor agit rimas: & ſciſſo cortice uiuum
Reddit onus: uagitq; puer: quem mollibus herbis
Naiades impoſitum lachrymis unxere parentis.
Laudaret faciem liuor quoq;: qualia nanq;
Corpora nudorum tabula pinguntur amorum:
Talis erat: ſed ne faciat diſcrimina cultus:
Aut huic adde leues, aut illis deme pharetras.
Labitur occulte, fallitq; uolatilis ætas:
Et nihil eſt annis uelocius: ille ſorore
Natus, auoq; ſuo: qui conditus arbore nuper:
Nuper erat genitus: modo formoſiſſimus infans:
Iam iuuenis, iam uir, iam ſe formoſior ipſo eſt:
Iam placet & Veneri: matriſq; ulciſcitur ignes.
Nanq; pharetratus dum dat puer oſcula matri:
Inſcius extanti diſtrinxit arundine pectus.
Læſa manu natum dea reppulit. altius actum
Vulnus erat ſpecie: primoq; fefellerat ipſam.
Capta uiri forma, non iam Cythereïa curat
Littora: non alto repetit Paphon æquore cinctam,
Piſcoſamq; Cnidon, grauidamq; Amathũta metallis.
Abſtinet & cælo: cælo præfertur Adonis.
Hunc tenet: huic comes eſt: aſſuetaq; ſemper in umbra
Indulgere ſibi, formamq; augere colendo,
Per iuga, per ſyluas, dumoſaq; ſaxa uagatur

N uda genu, uestem ritu succincta Dianæ:
H ortaturq; canes: tutæq; animalia prædæ
A ut pronos lepores, aut celsum in cornua Ceruum,
A ut agitat damas: à fortibus abstinet apris:
R aptoresq; lupos, armatosq; unguibus ursos
V itat: & armenti saturatos cæde leones.
T e quoq; ut hos timeas, siquid prodesse monendo
P osset: Adoni monet: fortisq; fugacibus esto,
I nquit: in audaces non est audacia tuta.
P arce meo iuuenis temerarius esse periclo:
N éue feras, quibus arma dedit natura, lacesse:
S tet mihi ne magno tua gloria. non mouet ætas,
N ec facies, nec quæ Venerem mouere, leones,
S etigerosq; sues, oculosq;, animosq; ferarum.
F ulmen habent acres in aduncis dentibus apri:
I mpetus est fuluis, & uasta leonibus ira:
I nuisumq; mihi genus est. quæ causa roganti,
D icam ait, & ueteris monstrum mirabile culpæ.
S ed labor insolitus iam me lassauit: & ecce
O pportuna sua blanditur populus umbra:
D atq; torum cespes: libet hac requiescere tecum,
E t requieuit humo: pressitq; & gramen, & ipsum:
I nq; sinu iuuenis posita ceruice recliuis
S ic ait: ac medijs interserit oscula uerbis.
F orsitan audieris aliquam certamine cursus
V eloces superasse uiros: non fabula rumor
I lle fuit: superabat enim: nec dicere possis
L aude pedum, formæ ne bono præstantior esset.
S citanti deus huic de coniuge, coniuge dixit
N il opus est Atalanta tibi: fuge coniugis usum.

Nec tamen effugies: teq; ipsa uiua carebis.
Territa sorte dei per opacas innuba syluas
Viuit: & instantem turbam uiolenta procorum
Conditione fugat: nec sum potienda, nisi, inquit,
Victa prius cursu: pedibus contendite mecum:
Præmia ueloci, coniux, thalamiq; dabuntur:
Mors pretium tardis: ea lex certaminis esto.
Illa quidem immitis: sed tanta potentia formæ est.
Venit ad hanc legem temeraria turba procorum.
Sederat Hippomenes cursus spectator iniqui:
Et petitur cuiquam per tanta pericula coniux?
Dixerat: ac nimios iuuenum damnarat amores.
At faciem, & posito corpus uelamine uidit,
Quale meum, uel quale tuum, si fœmina fias:
Obstupuit: tollensq; manus, ignoscite, dixit,
Quos modo culpaui: non dum mihi præmia nota,
Quæ peteretis, erant. laudando concipit ignes:
Et nequis iuuenum currat uelocius, optat:
Inuidiamq; timet. sed cur certaminis huius
Intentata mihi fortuna relinquitur? inquit;
Audentes deus ipse iuuat. dum talia secum
Exigit Hippomenes: passu uolat alite uirgo.
Quæ quanquam Scythica non segnius ire sagitta
Aonio uisa est iuueni: tamen ille decorem
Miratur magis: & cursus facit ipse decorem.
Aura refert ablata citis talaria plantis:
Tergaq; iactantur crines per eburnea, quæq;
Poplitibus suberant picto genualia limbo:
Inq; puellari corpus candore ruborem
Traxerat, haud aliter, quàm cum super atria uelum

Candida purpureum simulem dat, et inficit umbrã.
Dum notat hæc hospes: decursa nouissima meta est:
Et tegitur festa uictrix Atalanta corona.
Dant gemitum uicti: penduntq́; ex fœdere pœnas.
Non tamen euentu iuuenis deterritus horum
Constitit in medio: uultuq́; in uirgine fixo
Quid facilem titulum superando quæris inertes?
Mecum confer, ait. seu me fortuna potentem
Fecerit: à tanto non indignabere uinci.
Namq; mihi genitor Megareus, Onchestius illi:
Est Neptunus auus: pronepos ego regis aquarum:
Nec uirtus citra genus est. seu uincar: habebis
Hippomene uicto magnum, & memorabile nomen.
Talia dicentem molli Schœneia uultu
Aspicit: & dubitat, superari, an uincere malit.
Atq; ita, quis Deus hunc formosis inquit iniquus
Perdere uult? caræq́; iubet discrimine uitæ
Coniugium petere hoc? non sum me iudice tanti.
Nec forma tangor: poteram tamen hac quoq; tangi:
Sed quod adhuc puer est: nõ me mouet ipse, sed ætas.
Quid? quòd inest uirtus, & mens interrita lethi?
Quid? quòd ab æquorea numeratur origine quartus?
Quid? quòd amat? tantiq́; putat connubia nostra,
Vt pereat, si me sors illi dura negarit?
Dum licet, hospes abi: thalamosq́; relinque cruentos.
Coniugium crudele meum est: tibi nubere nulla
Nollet: & optari potes à sapiente puella.
Cur tamen est mihi cura tui tot iam ante peremptis?
Viderit: intereat: quoniam tot cæde procorum
Admonitus non est: agiturq́; in tædia uitæ.

O ccidet hic igitur, uoluit quia uiuere mecum?
I ndignamq́; necem pretium patietur amoris?
N on erit inuidiæ uictoria noſtra ferendæ.
S ed non culpa mea eſt: utinam deſiſtere uelles:
A ut quoniam es demens: utinam uelocior eſſes.
A h quàm uirgineus puerili uultus in ore eſt:
A h miſer Hippomene, nollem tibi uiſa fuiſſem.
V iuere dignus eras. quòd ſi felicior eſſem:
N ec mihi coniugium fata importuna negarent:
V nus eras, cum quo ſociare cubilia uellem.
D ixerat: utq́; rudis, primoq́; cupidine tacta,
Q uod facit ignorans, amat, & non ſentit amorem.
I am ſolitos poſcunt curſus populusq́;, paterq́;:
C um me ſollicita proles Neptunia uoce
I nuocat Hippomenes: Cythereā comprecor auſis
A dſit ait noſtris: &, quos dedit, adiuuet ignes.
D etulit aura preces ad me non inuida blandas:
M otaq; ſum (fateor) nec opis mora longa dabatur.
E ſt ager: indigenæ Damaſenum nomine dicunt:
T elluris Cypriæ pars optima: quam mihi priſci
S acrauere ſenes: templisq́; accedere dotem
H anc iuſſere meis. medio nitet arbor in aruo
F ulua comas, fuluo ramis crepitantibus auro.
H inc tria forte, mea ueniens decerpta ferebam
A urea poma manu: nulliq́; uidenda, niſi ipſi,
H ippomenen adij: docuiq́; quis uſus in illis.
S igna tubæ dederant: cum carcere pronus uterq;
E micat: & ſummam celeri pede libat arenam.
P oſſe putes illos ſicco freta radere paſſu:
E t ſegetis canæ ſtantes percurrere ariſtas.

Adijciunt animos iuueni clamorq́;, fauorq́;,
Verbaq; dicentum, nunc nunc incumbere tempus:
Hippomene propera: nunc uiribus utere totis:
Pelle moram, uinces. dubium, Megareius heros
Gaudeat, an Virgo magis his Schœneia dictis.
O quoties, cum iam posset transire: morata est:
Spectatosq́; diu uultus inuita reliquit.
Aridus à lasso ueniebat anhelitus ore:
Metaq; erat longe. tum deniq; de tribus unum
Fœtibus arboreis proles Neptunia misit.
Obstupuit uirgo: nitidiq́; cupidine pomi
Declinat cursus: aurumq́; uolubile tollit.
Præterit Hippomenes: resonant spectacula plausu.
Illa moram celeri, cessataq; tempora cursu
Corrigit: atq; iterum iuuenem post terga relinquit.
Et rursus pomi iactu remorata secundi
Consequitur: transitq́; uirum. pars ultima cursus
Restabat: nunc inquit ades dea muneris author:
Inq́; latus campi, quo tardius illa rediret:
Iecit ab obliquo nitidum iuueniliter aurum.
An peteret uirgo uisa est dubitare: coegi
Tollere: & adieci sublato pondera malo:
Impedijq́; oneris pariter grauitate, moraq́;:
Neúe meus sermo cursu sit tardior ipso:
Præterita est uirgo: duxit sua præmia uictor.
Dignáne cui grates ageret? cui thuris honorem
Ferret Adoni fui? nec grates immemor egit:
Nec mihi thura dedit. subitam conuertor in iram:
Contemptuq́; dolens, ne sim spernenda futuris:
Exemplo caueo: meq́; ipsam exhortor in ambos.

T empla Deûm matri, quæ quondam clarus Echion
F ecerat ex uoto: nemorosis abdita syluis
T ransibant: & iter longum requiescere suasit.
I llic concubitus intempestiua cupido
O ccupat Hippomenen, et numine concita nostro.
L uminis exigui fuerat prope templa recessus
S peluncæ similis, natiuo pumice tectus,
R elligione sacer prisca: quo multa sacerdos
L ignea contulerat ueterum simulachra deorum.
H unc init: & uetito temerat sacraria probro.
S acra retorserunt oculos: turritaq; mater
A n stygia sontes dubitauit mergeret unda.
P œna leuis uisa est. ergo modo leuia fuluæ
C olla iubæ uelant: digiti curuantur in ungues:
E x humeris armi fiunt: in pectora totum
P ondus abit: summæ cauda uerruntur arenæ:
I ram uultus habet: pro uerbis murmura reddunt:
P ro thalamis celebrant syluas: alijsq; timendi
D ente premunt domito Cybeleia frena leones.
H os tu care mihi, cumq; his genus omne ferarum,
Q uod non terga fugæ, sed pugnæ pectora præbet:
E ffuge: ne uirtus tua sit damnosa duobus.
I lla quidem monuit: iunctisq; per aera cycnis,
C arpit iter: sed stat monitis contraria uirtus.
F orte suem latebris uestigia certa secuti
E xciuere canes: syluisq; exire parantem
F ixerat obliquo iuuenis Cinyreius ictu.
P rotinus excussit pando uenabula rostro
S anguine tincta suo: trepidumq;, & tuta petentem
T rux aper insequitur: totosq; sub inguine dentes

A bdidit: & fulua moribundum ſtrauit arena.
V ecta leui curru medias Cytherea per auras,
C ypron olorinis non dum peruenerat alis.
A gnouit longe gemitum morientis: & albas
F lexit aues illuc: ut'q; æthere uidit ab alto
E xanimem, in'q; ſuo iactantem ſanguine corpus:
D eſiliјt: pariter'q; ſinum, pariter'q; capillos
R upit: & indignis percuſſit pectora palmis.
Q ueſtaq; cum fatis, & non tamen omnia ueſtri
I uris erunt, dixit: luctus monimenta manebunt
S emper Adoni mei: repetitaq; mortis imago
A nnua plangoris peraget ſimulamina noſtri.
A t cruor in florem mutabitur. an tibi quondam
F œmineos artus in olentes uertere mentas
P erſephone licuit? nobis Cinyreius heros
I nuidiæ mutatus erit? ſic fata cruorem
N ectare odorato ſparſit: qui tactus ab illo
I ntumuit: ſicut pluuio perlucida cœlo
S urgere bulla ſolet. nec plena longior hora
F acta mora eſt: cum flos de ſanguine concolor ortus:
Q ualem, quæ lento cælant ſub cortice granum
P unica ferre ſolent: breuis eſt tamen uſus in illo:
N anq; male hærentem, & nimia leuitate caducum
E xcutiunt ijdem, qui perflant omnia, uenti.

c Armine dum tali sylvas, animosq́; ferarum
Threicius vates, & saxa sequentia ducit:
E cce nurus Ciconum tectæ lymphata ferinis
P ectora uelleribus tumuli de uertice cernunt
O rphea percussis sociantem carmina neruis.
E quibus una, leues iactato crine per auras
E n ait, en hic est nostri contemptor: & hastam
V atis Apollinei uocalia misit in ora:
Q uæ folijs præsuta notam sine uulnere fecit.
A lterius telum lapis est: qui missus in ipso
A ere concentu uictus uocisq́;, lyræq́; est:
A c ueluti supplex pro tam furialibus ausis
A nte pedes iacuit. sed enim temeraria crescunt
B ella: modusq́; abijt: insanaq; regnat Erinnys.
C unctaq; tela forent cantu mollita: sed ingens
C lamor, & inflato berecyntia tibia cornu,
T ympanaq;, & plausus, & bacchei ululatus
O bstrepuere sono citharæ. tum deniq; saxa
N on exauditi rubuerunt sanguine uatis.
A c primum attonitas etiam num uoce canentis
I nnumeras uolucres, anguesq́;, agmenq́; ferarum,
M ænades Orphei titulum rapuere theatri:
I nde cruentatis uertuntur in Orphea dextris:
E t coeunt, ut aues, siquando luce uagantem
N octis auem cernunt: structoq́; utrinq; theatro

Vt matutina ceruus periturus arena
Præda canum est: uatemq́; petunt: et fronde uirentes
Coniiciunt thyrsos, non hæc in munera factos.
Hæ glebas, illæ direptos arbore ramos,
Pars torquent silices: neu desint tela furori,
Forte boues presso subigebant uomere terram:
Nec procul hinc multo fructum sudore parantes,
Dura lacertosi fodiebant arua coloni.
Agmine qui uiso fugiunt: operisq́; relinquunt
Arma sui: uacuosq́; iacent dispersa per agros
Sarculaq;, rastriq́; graues, longiq; ligones.
Quæ postquam rapuere feræ: cornuq́; minaci
Diuulsere boues: ad uatis fata recurrunt:
Tendentemq́; manus, atq; illo tempore primum
Irrita dicentem, nec quicquam uoce mouentem
Sacrilegæ perimunt: perq́; os (pro Iuppiter) illud
Auditum saxis, intellectumq́; ferarum
Sensibus, in uentos anima exhalata recessit.
Te mœstæ uolucres Orpheu, te turba ferarum,
Te rigidi silices, tua carmina sæpe secutæ
Fleuerunt Syluæ: positis te frondibus arbos
Tonsa comas, luxit: lachrymis quoq; flumina dicunt
Increuisse suis: obscuraq; carbasa pullo
Naides, & Dryades, passosq́; habuere capillos.
Membra iacent diuersa locis: caput Hebre, lyramq́;
Excipis: & (mirum) medio dum labitur amne,
Flebile nescio quid queritur lyra: flebile lingua
Murmurat exanimis: respondent flebile ripæ.
Iamq́; mare inuectæ flumen populare relinquunt:
Et Methymnææ potiuntur littore Lesbi.

H ic ferus expositum peregrinis anguis arenis
O s petit: & sparsos stillanti rore capillos
L ambit: & hymniferos inhiat diuellere uultus.
T andem Phœbus adest: morsusq́; inferre parantem
A rcet: & in lapidem rictus serpentis apertos
C ongelat: & patulos (ut erant) indurat hiatus.
V mbra subit terras: & quæ loca uiderat ante,
C uncta recognoscit: quærensq́; per arua piorum,
I nuenit Eurydicen: cupidisq́; amplectitur ulnis.
H ic modo coniunctis spatiantur passibus ambo:
N unc præcedentem sequitur: nunc præuius anteit:
E urydicenq́; suam iam tutò respicit Orpheus.
N on impune tamen scelus hoc sinit esse Lyæus:
A missoq́; dolens sacrorum uate suorum
P rotinus in syluis matres Edonidas omnes,
Q uæ uidere nefas, torta radice ligauit.
Q uippe pedum digitos in quantum est quæq; secuta
T raxit: & in solidam detrusit acumine terram.
V tq́; suum laqueis, quos callidus abdidit auceps:
C rus ubi commisit uolucris: sensitq́; teneri:
P langitur: ac trepidans astringit uincula motu.
S ic quæcunq; solo defixa cohæserat harum
E xternata fugam frustra tentabat. at illam
L enta tenet radix: exultantemq́; coercet.
D umq́; ubi sunt digiti, dū pes ubi quærit, et unguis:
A spicit in teretes lignum succedere suras:
E t conata femur mœrenti plangere dextra:
R obora percussit: pectus quoq; robora fiunt:
R obora sunt humeri: porrectaq; brachia ueros
E sse putes ramos: & non fallêre putando.

N ec satis hoc Baccho est: ipsos quoq; deserit agros:
C um'q; choro meliore, sui uineta Tmoli,
P actolon'q; petit: quamuis non aureus illo
T empore, nec caris erat inuidiosus arenis.
H unc assueta cohors Satyri, Bacchæ'q; frequentant:
A t Silenus abest. titubantem annis'q;, mero'q;
R uricolæ cæpere phryges: uinctum'q; coronis
A d regem duxere Midam: cui thracius Orpheus
O rgia tradiderat cum cecropio Eumolpo.
Q ui simul agnouit socium, comitem'q; sacrorum:
H ospitis aduentu festum genialiter egit
P er bis quinq; dies, & iunctas ordine noctes.
E t iam stellarum sublime coëgerat agmen
L ucifer undecimus? lydos cum lætus in agros
R ex uenit: & iuueni Silenum reddit alumno.
H uic deus optanti gratum, sed inutile fecit
M uneris arbitrium gaudens altore recepto.
I lle male usurus donis, ait. effice quidquid
C orpore contigero, fuluum uertatur in aurum.
A nnuit optatis: nocituraq; munera soluit
L iber: & indoluit quod non meliora petisset.
L ætus abit: gaudet'q; malo Berecyntius heros:
P olliciti'q; fidem tangendo singula tentat:
V ix'q; sibi credens, non alta fronde uirentem
I lice detraxit uirgam: uirga aurea facta est.
T ollit humo saxum: saxum quoq; palluit auro.
C ontigit & glebam: contactu gleba potenti
M assa fit. arentes cereris decerpsit aristas:
A urea messis erat. demptum tenet arbore pomum:
H esperidas donasse putes. si postibus altis

A dmouit digitos: postes radiare uidentur.
I lle etiam liquidis palmas ubi lauerat undis:
V nda fluens palmis Danaën eludere possit.
V ix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
O mnia. gaudenti mensas posuere ministri
E xtructas dapibus, nec tostæ frugis egentes.
T um uero, siue ille sua cerealia dextra
M unera contigerat: cerealia dona rigebant.
S iue dapes auido conuellere dente parabat:
L amina fulua dapes, admoto dente premebat.
M iscuerat puris authorem muneris undis:
F usile per rictus aurum fluitare uideres.
A ttonitus nouitate mali, diuesq́;, miserq́;,
E ffugere optat opes: & quæ modo uouerat, odit.
C opia nulla famem releuat: sitis arida guttur
V rit: & inuiso merito torquetur ab auro.
A d cœlumq́; manus, & splendida brachia tollens,
D a ueniam Lenæe pater, peccauimus inquit:
S ed miserere precor: speciosoq́; eripe damno.
M ite deûm numen Bacchus peccasse fatentem
R estituit: factiq́; fide data munera soluit.
N éue male optato maneat circumlitus auro:
V ade, ait, ad magnis uicinum Sardibus amnem:
P erq́; iugum ripæ labentibus obuius undis
C arpe uiam: donec uenias ad fluminis ortus.
S pumigeroq́; tuum fonti, qua plurimus exit:
S ubde caput: corpusq́; simul, simul elue crimen.
R ex iussæ succedit aquæ: uis aurea tinxit
F lumen: & humano de corpore cessit in amnem.
N unc quoq; iam ueteris percepto semine uenæ

A rua rigent, auro madidis pallentia glebis.
I lle perosus opes, syluasq́; & rura colebat,
P anaq; montanis habitantem semper in antris.
P ingue sed ingenium mansit: nocituraq; ut ante
R ursus erant domino stolidæ præcordia mentis.
N am freta prospiciens late riget arduus alto
T molus in ascensu: cliuoq́; extensus utroq;
S ardibus hinc, illinc paruis finitur Hypæpis.
P an ibi dum teneris iactat sua carmina nymphis:
E t leue cerata modulatur arundine carmen:
A usus apollineos præ se contemnere cantus,
I udice sub Tmolo certamen uenit ad impar.
M onte suo senior iudex consedit: & aures
L iberat arboribus: quercu coma cœrula tantum
C ingitur: & pendent circum caua tempora glandes.
I sq́; deum pecoris spectans in iudice dixit
N ulla mora est. calamis agrestibus insonat ille:
B arbaricoq́; Midan (aderat nam forte canenti)
C armine deliniit. post hunc sacer ora retorsit
T molus ad os Phœbi: uultum sua sylua secuta est.
I lle caput flauum lauro parnaside uinctus
V errit humum, tyrio saturata murice palla:
D istinctamq́; lyram gemmis, & dentibus indis
S ustinet a` læua: tenuit manus altera plectrum.
A rtificis status ipse fuit. tum stamina docto
P ollice sollicitat: quorum dulcedine captus
P ana iubet Tmolus citharæ summittere cannas.
I udicium, sanctiq; placet sententia mentis,
O mnibus: arguitur tamen, atq; iniusta uocatur
V nius sermone Midæ. nec Delius aures

H umanam stolidas patitur retinere figuram.
S ed trahit in spatium: uillisq; albentibus implet:
I nstabilesq; illas facit: & dat posse moueri.
C ætera sunt hominis: partem damnatur in unam:
I nduiturq; aures lente gradientis aselli.
I lle quidem cælare cupit: turpiq; pudore,
T empora purpureis tentat uelare tiaris:
S ed solitus longos ferro resecare capillos
V iderat hoc famulus: qui cum nec prodere uisum
D edecus auderet, cupiens efferre sub auras:
N ec posset reticere tamen: secedit: humumq;
E ffodit: & domini quales aspexerit aures,
V oce refert parua: terræq; immurmurat haustæ:
I ndiciumq; suæ uocis tellure regesta
O bruit: & scrobibus tacitus discedit opertis.
C reber arundinibus tremulis ibi surgere lucus
C œpit: & ut primum pleno maturuit anno
P rodidit agricolam: leni nam motus ab austro
O bruta uerba refert: dominiq; coarguit aures.
V ultus abit Tmolo: liquidumq; per aëra uectus
A ngustum citra pontum Nepheleidos Helles
L aomedonteis Latoïus astitit aruis.
D extera Sigei, Rhœtæi læua profundi
A ra Panomphæo uetus est sacrata tonanti.
I nde nouæ primum moliri mœnia Troiæ
L aomedonta uidet: susceptaq; magna labore
C rescere difficili: nec opes exposcere paruas.
C umq; tridentigero tumidi genitore profundi
M ortalem induitur formam: phrygiæq; tyranno
A edificat muros pactus pro mœnibus aurum.

Stabat

S tabat opus: pretium rex inficiatur: & addit
P erfidiæ cumulum falsis periuria uerbis.
N on impune feres, rector maris inquit: & omnes
I nclinauit aquas ad auaræ littora Troiæ:
I n'q; freti formam, terras conuertit: opes'q;
A bstulit agricolis: & fluctibus obruit agros.
P œna neq; hæc satis est: regis quoq; filia monstro
P oscitur æquoreo: quam dura ad saxa reuinctam
V indicat Alcides: promissaq; munera dictos
P oscit equos: tanti'q; operis mercede negata,
B is periura capit superatæ mœnia Troiæ.
N ec pars militiæ Telamon sine honore recessit:
H esione'q; data potitur. nam coniuge Peleus
C larus erat diua: nec aui magis ille superbit
N omine, quàm soceri: siquidem Iouis esse nepotem
C ontigit haud uni: coniux dea contigit uni.
N anq; senex Thetidi Proteus dea dixerat undæ
C oncipe: mater eris iuuenis: qui fortibus armis
A cta patris uincet: maior'q; uocabitur illo.
E rgo ne quicquam mundus Ioue maius haberet:
Q uamuis haud tepidos sub pectore senserat ignes:
I uppiter æquoreæ Thetidis connubia fugit:
I n'q; sua Aeaciden succedere uota nepotem
I ussit: & amplexus in uirginis ire marinæ.
E st sinus Hæmoniæ curuos falcatus in arcus:
B rachia procurrunt: ubi si foret altior unda,
P ortus erat: summis inductum est æquor arenis.
L ittus habet solidum: quod nec uestigia seruet:
N ec remoretur iter: nec opertum pendeat alga.
M yrtea sylua subest bicoloribus obsita baccis.

E ſt ſpecus in medio, natura factus, an arte,
A mbiguum: magis arte tamen: quò ſæpe uenire
F renato delphine ſedens Theti nuda ſolebas.
I llic te Peleus, ut ſomno uicta iacebas:
O ccupat: & quoniam precibus tentata repugnas:
V im parat, innectens ambobus colla lacertis.
Q uod niſi ueniſſes uariatis ſæpe figuris
A d ſolitas artes: auſo foret ille potitus.
S ed modo tu uolucris, uolucrem tamen ille tenebat:
N unc grauis arbor eras: hærebat in arbore Peleus
T ertia forma fuit maculoſæ tigridis: illa
T erritus Aeacides à corpore brachia ſoluit.
I ſq; deos pelagi uino ſuper æquora fuſo,
E t pecoris fibris, & fumo thuris adorat:
D onec carpathius medio de gurgite uates,
A eacide, dixit, thalamis potiere petitis:
T u modo, cum gelido ſopita quieſcit in antro:
I gnaram laqueis, uincloq; innecte tenaci:
N ec te decipiat centum mentita figuras:
S ed preme quidquid erit: dũ quod fuit ante, reformet.
D ixerat hæc Proteus: & condidit æquore uultum:
A dmiſitq; ſuos in uerba nouiſſima fluctus.
P ronus erat titan: inclinatoq; petebat
H eſperium temone fretum: cum pulchra relicto
N ereis ingreditur conſueta cubilia fluctu.
V ix bene uirgineos Peleus inuaſerat artus:
I lla nouat formas: donec ſua membra teneri
S enſit: & in partes diuerſas brachia tendit.
T unc demum ingemuit: neq; ait ſine numine uincis:
E xhibita eſtq; Thetis. confeſſam amplectitur heros:

E t potitur uotis:ingentiq; implet Achille.
F elix & nato,felix & coniuge Peleus:
E t cui,si demas iugulati crimina Phoci:
O mnia contigerant.fraterno sanguine sontem,
E xpulsumq́; domo patria Trachinia tellus
A ccipit:hic regnum sine ui,sine cæde regebat
L ucifero genitore satus,patriumq́; nitorem
O re ferens Ceyx:illo qui tempore mœstus,
D issimilisq́; sui,fratrem lugebat ademptum:
Q uo postquam Aeacides fessus curaq́;,uiaq́;
V enit:& intrauit paucis comitantibus urbem:
Q uosq́; greges pecorũ,quæ secum armenta trahebat,
H aud procul à muris sub opaca ualle reliquit:
C opia cum facta est adeundi tecta tyranni:
V elamenta manu prætendens supplice,quis sit,
Q uoq́; satus,memorat:tantum sua crimina cælat:
M entiturq́; fugæ causam:petit,urbe,uel agro
S e iuuet.hunc contra placido Trachinius ore
T alibus alloquitur.mediæ quoq; commoda plebi
N ostra patent Peleu:nec inhospita regna tenemus:
A diicis huic animo monimenta potentia,clarum
N omen,auumq́; Iouem:nec tempora perde precãdo:
Q uod petis,omne feres:tuaq; hæc pro parte uocato:
Q ualiacunq; uides:utinam meliora uideres:
E t flebat.moueat quæ tantos causa dolores,
P eleusq́;,comitesq́; rogant.quibus ille profatur.
F orsitan hanc uolucrem,rapto quæ uiuit:& omnes
T erret aues:semper pennas habuisse putatis:
V ir fuit:& tanta est animi constantia:quantum
A cer erat,belloq́; ferox,ad uimq́; paratus,

Nomine Dædalion, illo genitore creatus:
Qui uocat auroram: cœlóq; nouissimus exit.
Culta mihi pax est: pacis mihi cura tuendæ,
Coniugij'q; fuit: fratri fera bella placebant.
Illius uirtus reges, gentes'q; subegit:
Quæ nunc thisbeas agitat mutata columbas.
Nata erat huic Chione: quæ dotatissima forma
Mille procos habuit bis septem nubilis annis.
Forte reuertentes Phœbus, Maiáq; creatus,
Ille suis Delphis, hic uertice Cyllenæo,
Videre hanc pariter: pariter traxere colorem.
Spem ueneris differt in tempora noctis Apollo:
Non fert ille moras: uirgáq; mouente soporem
Virginis os tangit: tactu iacet illa potenti:
Vimq; dei patitur. nox cœlum sparserat astris:
Phœbus anum simulat: prærreptaq; gaudia sumit.
Vt sua maturus compleuit tempora uenter:
Alipedis de stirpe dei uersuta propago
Nascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne:
Qui facere assuerat patriæ non degener artis
Candida de nigris, & de candentibus atra.
Nascitur è Phœbo (nanq; est enixa gemellos)
Carmine uocali clarus citharáq; Philāmon.
Quid peperisse duos, & dis placuisse duobus,
Et forti genitore, & progenitore Tonante
Esse satam prodest? an obest quoq; gloria multis?
Obfuit huic certe: quæ se præferre Dianæ
Sustinuit: faciemq; deæ culpauit. at illi
Ira ferox mota est: factisq; placebimus inquit.
Nec mora: curuauit cornu: neruóq; sagittam

I mpulit:& meritam traiecit arundine linguam.
L ingua iacet:nec uox,tentataq; uerba sequuntur:
C onantemq́; loqui,cum sanguine uita reliquit.
Q uam miser amplexans ego tunc patrioq́; dolorem
C orde tuli: fratriq́; pio solatia dixi.
Q uæ pater haud aliter,quàm cautes murmura ponti,
A ccipit:& natam delamentatur ademptam.
V t uero ardentem uidit: quater impetus illi
I n medios fuit ire rogos: quater inde repulsus
C oncita membra fugæ mandat:similisq; iuuenco
S picula crabronum pressa ceruice gerenti,
Q ua uia nulla,ruit:iam tum mihi currere uisus
P lus homine est:alasq; pedes sumpsisse putares.
E ffugit ergo omnes:uelox'q; cupidine lethi
V ertice Parnasi potitur:miseratus Apollo,
C um se Dædalion saxo misisset ab alto:
F ecit auem:& subitis pendentem sustulit alis:
O raq; adunca dedit:curuos dedit unguibus hamos,
V irtutem antiquam,maiores corpore uires.
E t nunc Accipiter nulli satis æquus,in omnes
S æuit aues:alijsq; dolens fit causa dolendi.
Q uæ dum Lucifero genitus miracula narrat
D e consorte suo:cursu festinus anhelo
A duolat armenti custos Phocæus Anetor:
E t Peleu,Peleu,magnæ tibi nuntius adsum
C ladis ait. quodcunq; ferat,iubet edere Peleus:
P endet & ipse metu trepidi Trachinius oris.
I lle refert.fessos ad littora curua iuuencos
A ppuleram:medio cum sol altissimus orbe
T antum respiceret,quantum superesse uideret:

P arsq; boum fuluis genua inclinarat arenis:
L atarumq; iacens campos spectabat aquarum:
P ars gradibus tardis illuc errabat, & illuc:
N ant alij: celsoq; extant super æquora collo.
T empla mari subsunt nec marmore clara, nec auro:
S ed trabibus densis, lucoq; umbrosa uetusto:
N ereides, Nereusq; tenent. hos nauita templi
E didit esse deos: dum retia littore siccat.
I uncta palus huic est densis obsessa salictis:
Q uam restagnantis facit maris unda paludem:
I nde fragore graui strepitus loca proxima terret
B ellua uasta lupus: syluisq; palustribus exit,
O blitus & spumis, & crasso sanguine rictus,
F ulmineus rubra suffusus lumina flamma.
Q ui quanquam sæuit pariter rabieq;, fameq;:
A crior est rabie: neq; enim ieiunia curat
C æde boum, diramq; famem finire: sed omne
V ulnerat armentum: sternitq; hostiliter omnes.
P ars quoq; de nobis funesto saucia morsu,
D um defensamus: letho est data: sanguine littus,
V ndaq; prima rubent, demugitæq; paludes.
S ed mora damnosa est: nec res dubitare remittit:
D um superest aliquid: cuncti coeamus ad arma:
A rma capessamus: coniunctaq; tela feramus:
D ixerat agrestis: nec Pelea damna mouebant.
S ed memor admissi, Nereida colligit orbam
D amna sui inferias extincto mittere Phoco.
I nduere arma uiros, uiolentaq; sumere tela,
R ex iubet Oetæus: cum quæis simul ipse parabat
I re: sed Halcione coniux excita tumultu

P rosilit: & non dum totos ornata capillos
D isijcit hos ipsos: colloq; infusa mariti,
M ittat ut auxilium sine se, uerbisq; precatur,
E t lachrymis: animasq; duas ut seruet in una.
A eacides illi, Pulchros regina, piosq;
P one metus: plena est promissi gratia uestri.
N on placet arma mihi contra noua monstra moueri.
N umen adorandum pelagi est. erat ardua turris
A rce locus summa, fessis loca grata carinis.
A scendunt illuc: stratosq; in littore tauros
C um gemitu aspiciunt: uastatoremq; cruento
O re ferum, longos infectum sanguine uillos.
I nde manus tendens in aperti littora ponti
C œruleam Peleus Psamathen, ut finiat iram,
O rat: opemq; ferat: nec uocibus illa rogantis
F lectitur Aeacidæ. Thetis hanc pro coniuge supplex
A ccepit ueniam. sed enim reuocatus ab acri
C æde lupus perstat dulcedine sanguinis asper:
D onec inhærentem laceræ ceruice iuuencæ
M armore mutauit. corpus, præterq; colorem
O mnia seruauit: lapidis color indicat, illum
I am non esse lupum: iam non debere timeri.
N ec tamen hac profugum consistere Pelea terra
F ata sinunt: Magnetas adit uagus exul: & illic
S umit ab hæmonio purgamina cædis Acasto.
I nterea fratrisq; sui, fratremq; secutis
A nxia prodigijs turbatus pectora Ceyx,
C onsulat ut sacras hominum oblectamina sortes:
A d Clarium parat ire deum. nam templa profanus
I nuia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas.

Consilij tamen ante sui fidissima certam
Te facit Halcyone: cui protinus intima frigus
Ossa receperunt: buxóq; simillimus ora
Pallor obit: lachrymisq; genæ maduere profusis.
Ter conata loqui, ter fletibus ora rigauit:
Singultúq; pias interrumpente querelas
Quæ mea culpa tuam, dixit, carissime mentem
Vertit? ubi est, quæ cura mei prior esse solebat?
Iam potes Halcyone securus abesse relicta?
Iam uia longa placet? iam sum tibi carior absens?
At puto per terras iter est? tantumq; dolebo?
Non etiam metuam? curæq; timore carebunt?
Aequora me terrent, & ponti tristis imago:
Et laceras nuper tabulas in littore uidi.
Et sæpe in tumulis sine corpore nomina legi.
Neue tuum fallax animum fiducia tangat:
Quod socer Hippotades tibi sit: qui carcere fortes
Contineat uentos: &, cum uelit, æquora placet.
Cum semel emissi tenuerunt æquora uenti:
Nil illis uetitum est: incommendataq; tellus
Omnis, et omne fretū est: cæli quoq; nubila uexant:
Excutiuntq; feris rutilos concursibus ignes.
Quo magis hos noui (nam noui: & sæpe paterna
Parua domo uidi) magis hos reor esse timendos.
Quod tua si flecti precibus sententia nullis
Care potest coniux: nimiumq; es certus eundi:
Me quoq; tolle simul: certe iactabimur unà:
Nec, nisi quæ patiar, metuam: pariterq; feremus
Quicquid erit: pariter super æquora lata feremur.
Talibus Aeolidis dictis, lachrymisq; mouetur

Sydereus coniux: neq; enim minor ignis in ipſo eſt.
Sed neq; propoſitos pelagi dimittere curſus,
Nec uult Halcyonen in partem adhibere pericli:
Multaq; reſpondit timidum ſolantia pectus.
Non tamen idcirco cauſam probat. addidit illis
Hoc quoq; lenimen: quo ſolo flexit amantem.
Longa quidem eſt nobis omnis mora: ſed tibi iuro
Per patrios ignes (ſi me modo fata remittant)
Ante reuerſurum, quàm luna bis impleat orbem.
His ubi promiſſis ſpes eſt admota recurſus:
Protinus eductam naualibus æquore tingi,
Aptariq; ſuis pinum iubet armamentis.
Qua rurſus uiſa ueluti præſaga futuri
Horruit Halcyone: lachrymasq; emiſit obortas:
Amplexusq; dedit: triſtiq; miſerrima tandem
Ore uale, dixit: collapſaq; corpore toto eſt.
At iuuenes, quærente moras Ceyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos:
Aequaliq; ictu ſcindunt freta. ſuſtulit illa
Humentes oculos: ſtantemq; in puppe recurua,
Concuſſaq; manu dantem ſibi ſigna maritum
Prima uidet: redditq; notas. ubi terra receſſit
Longius: atq; oculi nequeunt cognoſcere uultus:
Dum licet, inſequitur fugientem lumine pinum.
Hæc quoq;, ut haud poterat ſpatio ſummota uideri:
Vela tamen ſpectat, ſummo fluitantia malo.
Vt nec uela uidet: uacuum petit anxia lectum:
Seq; toro ponit: renouat lectusq;, locusq;
Halcyones lachrymas: & quæ pars admonet abſit.
Portubus exierant: & mouerat aura rudentes:

Obuertit lateri pendentes nauita remos:
Cornuaq; in summa locat arbore: totaq; malo
Carbasa deducit: uenientesq́; accipit auras.
Aut minus, aut certe medium non amplius æquor
Puppe secabatur: longeq́; erat utraq; tellus:
Cum mare sub noctem tumidis albescere cœpit
Fluctibus: & præceps spirare ualentius eurus.
Ardua iandudum demittite cornua, rector
Clamat: & antemnis totum subnectite uelum.
Hic iubet: impediunt aduersæ iussa procellæ:
Nec sinit audiri uocem fragor æquoris ullam.
Sponte tamen properant, alij subducere remos:
Pars munire latus: pars uentis uela negare.
Egerit hic fluctus: æquorq́; refundit in æquor:
Hic rapit antemnas. quæ dum sine lege geruntur:
Aspera crescit hyems: omniq́; à parte feroces
Bella gerunt uenti: fretaq; indignantia miscent.
Ipse pauet: nec se, quis sit status, ipse fatetur
Scire ratis rector: nec quid iubeatúe, uelitúe.
Tanta mali moles, tantoq́; potentior arte est.
Quippe sonant clamore uiri, stridore rudentes,
Vndarum incursu grauis unda, tonitribus æther.
Fluctibus erigitur, cœlumq́; æquare uidetur
Pontus: & inductas aspergine tangere nubes:
Et modo, cum fuluas ex imo uertit arenas:
Concolor est illis: stygia modo nigrior unda:
Sternitur interdum: spumisq́; sonantibus albet.
Ipsa quoq; his agitur uicibus Trachinia puppis:
Et nunc sublimis ueluti de uertice montis
Despicere in ualles, imumq́; acheronta uidetur:

N unc, ubi demissam curuum circunstetit æquor:
S uspicere inferno summum de gurgite cœlum.
S æpe dat ingentem fluctu latus icta fragorem:
N ec leuius pulsata sonat, quàm ferreus olim
C um laceras aries, balistáue concutit arces.
V tq; solent sumptis in cursu uiribus, ire
P ectore in arma feri, protentaq; tela leones;
S ic, ubi se uentis commiserat unda coortis:
I bat in arma ratis: multóq; erat altior illis.
I amq; labant cunei: spoliataq; tegmina ceræ
R ima patet: præbetq; uiam letalibus undis.
E cce cadunt largi resolutis nubibus imbres:
I nq; fretum credas totum descendere cœlum:
I nq; plagas cœli tumefactum ascendere pontum.
V ela madent nimbis: & cum cœlestibus undis
A equoreæ miscentur aquæ: caret ignibus æther:
C æcaq; nox premitur tenebris hyemisq;, suisq;.
D iscutiunt tamen has, præbentq; micantia lumen
F ulmina: fulmineis ardescunt ignibus undæ.
D at quoq; iam saltus intra caua texta carinæ
F luctus: & ut miles numero præstantior omni,
C um sæpe assiliit defensæ mœnibus urbis:
S pe potitur tandem: laudisq; accensus amore
I nter mille uiros murum tamen occupat unus:
S ic, ubi pulsarunt celsi latera ardua fluctus:
V astius insurgens decimæ ruit impetus undæ:
N ec prius absistit fessam oppugnare carinam:
Q uàm uelut in captæ descendat mœnia nauis:
P ars igitur tentabat adhuc inuadere pinum,
P ars maris intus erat. trepidãt haud segnius omnes:

Quàm solet urbs, alijs murum fodientibus extra,
Atq; alijs murum trepidare tenentibus intus.
Deficit ars: animiq; cadunt: totidemq; uidentur,
Quot ueniunt fluctus, ruere, atq; irrumpere mortes.
Non tenet hic lachrymas: stupet hic: uocat ille beatos,
Funera quos maneant: hic uotis numen adorat:
Brachiaq; ad cœlum, quod non uidet, irrita tollens
Poscit opem: subeunt illi fraterq;, parensq;.
Huic cum pignoribus domus, & qđ cuiq; relictū est.
Halcyone Ceyca mouet: Ceycis in ore
Nulla nisi Halcyone est: & cum desyderet unam:
Gaudet abesse tamen: patriæ quoq; uellet ad oras
Respicere: inq; domum supremos uertere uultus.
Verum ubi sit nescit. tanta uertigine pontus
Feruet: & inducta piceis è nubibus umbra
Omne latet cœlum: duplicataq; noctis imago est.
Frangitur incursu nimbosi turbinis arbor:
Frangitur & regimen: spolijs animosa superbit
Vnda uelut uictrix: sinuataq; despicit undas.
Nec leuius, quàm siquis Athon, Pindumq; reuulsos
Sede sua totos in apertum euerteret æquor:
Præcipitata cadit: pariterq; & pondere, & ictu
Mergit in ima ratem: cum qua pars magna uirorum
Gurgite pressa graui, neq; in aera reddita, fato
Functa suo est: alij partes, & membra carinæ
Trunca tenent. tenet ipse manu, qua sceptra solebat,
Fragmina nauigij Ceyx: socerumq;, patremq;
Inuocat (heu) frustra. sed plurima nantis in ore
Halcyone coniux: illam meminitq;, refertq;:
Illius ante oculos ut agant sua corpora fluctus,

O ptat: & exanimis manibus tumuletur amicis.
D um natat: absentem, quoties sinit hiscere fluctus:
N ominat Halcyonen: ipsisq; immurmurat undis.
E cce super medios fluctus niger arcus aquarum
F rangitur: & rupta mersum caput obruit unda.
L ucifer obscurus, nec quem cognoscere posses,
I lla nocte fuit: quoniamq; excedere cœlo
N on licuit: densis texit sua nubibus ora.
A eolis interea tantorum ignara malorum
D inumerat noctes: & iam quas induat ille,
F estinat uestes: iam quas ubi uenerit ipse,
I psa gerat: reditusq; sibi promittit inanes.
O mnibus illa quidem superis pia thura ferebat:
A nte tamen cunctos Iunonis templa colebat:
P roq; uiro, qui nullus erat, ueniebat ad aras.
V tq; foret sospes coniux suus: utq; rediret:
O ptabat: nullamq; sibi præferret. at illi
H oc de tot uotis poterat contingere solum.
A t dea non ultra pro functo morte rogari
S ustinet: utq; manus funestas arceat aris:
I ri meæ dixit fidissima nuntia uocis,
V ise soporiferam somni uelociter aulam:
E xtinctiq; iube Ceycis imagine mittat
S omnia ad Halcyonen ueros narrantia casus.
D ixerat: induitur uelamina mille colorum
I ris: & arquato cœlum curuamine signans
T ecta petit iussi sub nube latentia regis.
E st prope Cimmerios longo spelunca recessu
M ons cauus, ignaui domus, & penetralia Somni.
Q uo nunquam radijs oriens, mediusue, cadensue

Phœbus adire poteſt:nebulæ caligine miſtæ
Exhalantur humo:dubiæq; crepuſcula lucis.
Non uigil ales ibi criſtati cantibus oris
Euocat auroram,nec uoce ſilentia rumpunt
Sollicitiue canes,canibuſue ſagacior anſer:
Non fera,non pecudes,non moti flamine rami,
Humanæue ſonum reddunt conuitia linguæ.
Muta quies habitat:ſaxo tamen exit ab imo
Riuus aquæ Lethes:per quem cum murmure labens
Inuitat ſomnos crepitantibus unda lapillis.
Ante fores antri fœcunda papauera florent,
Innumeræq; herbæ:quarum de lacte ſoporem
Nox legit:& ſpargit per opacas humida terras.
Ianua,ne uerſo ſtridorem cardine reddat:
Nulla domo tota eſt,cuſtos in limine nullus.
At medio torus eſt hebeno ſublimis in antro
Plumeus,unicolor pullo uelamine tectus:
Quo cubat ipſe deus membris languore ſolutis.
Hunc circa paſſim uarias imitantia formas
Somnia uana iacent,totidem,quot meſſis ariſtas,
Sylua gerit frondes,eiectas littus arenas.
Quò ſimul intrauit:manibuſq; obſtantia uirgo
Somnia dimouit:ueſtis fulgore reluxit
Sacra domus:tardáq; deus grauitate iacentes
Vix oculos tollens,iterumq;,iterumq; relabens,
Summaq; percutiens nutanti pectora mento,
Excuſſit tandem ſibi ſe:cubitoq; leuatus
Quid ueniat(cognouit enim)ſcitatur.at illa:
Somne quies rerum,placidiſſime Somne deorum,
Pax animi,quem cura fugit:qui corpora duris

F essa ministerijs mulces, reparasq; labori:
S omnia, quæ ueras æquant imitamine formas:
H erculeam Trachina iube sub imagine regis
H alcyonen adeant: simulachraq; naufraga fingant.
I mperat hoc Iuno. postquam mandata peregit:
I ris abit: neq; enim ulterius tolerare soporis
V im poterat: labiq; ut somnum sensit in artus:
E ffugit: & remeat per quos modo uenerat arcus.
A t pater è populo natorum mille suorum
E xcitat artificem simulatoremq; figuræ
M orphea: non illo iussos solertius alter
E xprimit incessus, uultumq; sonumq; loquendi.
A dijcit & uestes, & consuetissima cuiq;
V erba. sed hic solos homines imitatur: at alter
F it fera: fit uolucris: fit longo corpore serpens.
H unc Icelon superi, mortale Phobetora uulgus
N ominat. est etiam diuersæ tertius artis
P hantasos: ille in humū, saxumq;, undāq;, trabemq;,
Q uæq; uacant anima, fallaciter omnia transit.
R egibus hi, ducibusq; suos ostendere uultus
N octe solent: populos alij plebemq; pererrant.
P ræterit hos senior: cunctisq; è fratribus unum
M orphea, qui peragat Thaumantidos edita, somnus
E ligit: & rursus molli languore solutus,
D eposuitq; caput: stratoq; recondidit alto.
I lle uolat nullos strepitus facientibus alis
P er tenebras: intraq; moræ breue tempus in urbem
P eruenit Hæmoniam: positisq; è corpore pennis
I n faciem Ceycis abit: sumptaq; figura
L uridus, exanimi similis, sine uestibus ullis

C oniugis ante torum miseræ stetit. uda uidetur
B arba uiri: madidisq; grauis fluere unda capillis.
T um lecto incumbens fletu super ora profuso
H æc ait agnoscis Ceyca miserrima coniux?
A n mea mutata est facies nece? respice, noscas:
I nuenies'q; tuo pro coniuge coniugis umbram.
N il opis Halcyone nobis tua uota tulerunt:
O ccidimus: falsò tibi me promittere noli.
N ubilus ægæo deprendit in æquore nauem
A uster: & ingenti iactatam flamine soluit:
Oráq; nostra tuum frustra clamantia nomen
I mplerunt fluctus. non hæc tibi nuntiat author
A mbiguus: non ista uagis rumoribus audis:
I pse ego fata tibi præsens mea naufragus edo.
S urge age: da lachrymas: lugubriaq; indue: nec me
I ndeploratum sub inania tartara mitte.
A dijcit his uocem Morpheus: quam coniugis illa
C rederet esse sui: fletus quoq; fundere ueros
V isus erat: gestum'q; manus Ceycis habebat.
I ngemit Halcyone: lachrymas mouet, atq; lacertos
P er somnum: corpus'q; petens amplectitur auras:
E xclamat'q;, mane: quò te rapis? ibimus una.
V oce sua, specie'q; uiri turbata, soporem
E xcutit: & primo si sit circunspicit illic,
Q ui modo uisus erat (nam moti uoce ministri
I ntulerant lumen) postquam non inuenit usquam:
P ercutit ora manu: laniat'q; à pectore uestes:
P ectoraq; ipsa ferit: nec crines soluere curat:
S andit: & altrici quæ luctus causa roganti,
N ulla est Halcyone, nulla est ait: occidit unà

Cum

Cum Ceyce suo: solantia tollite uerba.
Naufragus interijt: uidi, agnouiq́;: manusq́;
Ad discedentem cupiens retinere tetendi.
Vmbra fuit: sed & umbra tamen manifesta, uiriq́;
Vera mei: non ille quidem, si quæris, habebat
Assuetos uultus: nec, quo prius, ore nitebat.
Pallentem, nudumq́;, & adhuc humente capillo
Infelix uidi: stetit hoc miserabilis ipso
Ecce loco: & quærit, uestigia siqua supersint.
Hoc erat, hoc animo quod diuinante timebam:
Et ne me fugiens uentos sequerere, rogabam:
At certe uellem, quoniam periturus abibas:
Me quoq; duxisses: fuit ah, fuit utile, tecum
Ire mihi: neq; enim de uitæ tempore quicquam
Non simul egissem: nec mors discreta fuisset.
Nunc absens perij: iactor quoq; fluctibus absens:
Et sine me, te pontus habet. crudelior ipso
Sit mihi mens pelago: si uitam ducere nitar
Longius: & tanto pugnem superesse dolori.
Sed neq; pugnabo: nec te miserande relinquam:
Et tibi nunc saltem ueniam comes: inq́; sepulchro
Si non urna, tamen iunget nos littera: si non
Ossibus ossa meis, at nomen nomine tangam.
Plura dolor prohibet: uerboq́; interuenit omni
Plangor: & attonito gemitus à corde trahuntur.
Mane erat: egreditur tectis ad littus: & illum
Mœsta locum repetit: de quo spectarat euntem.
Dumq́; moratur ibi: dumq́;, hinc retinacula soluit,
Hoc mihi discedens dedit oscula littore, dicit:
Dumq́; notata locis reminiscitur acta: fretumq́;

Prospicit:in liquida spatio distante tuetur
Nescio quid quasi corpus aqua:primóq;,quid illud
Esset,erat dubium:postquam paulum appulit unda:
Et quamuis aberat,corpus tamen esse liquebat.
Quis foret ignorans,quia naufragus,omine mota est:
Et tanquã ignoto lachrymas daret,heu miser,inquit,
Quisquis es,& siqua est coniux tibi fluctibus actum
Fit propius corpus:quod quo magis illa tuetur:
Hoc minus,et minus est mẽtis.iam,iamq; propinquæ
Admotum terræ,iam quod cognoscere posset,
Cernit:erat coniux.ille est exclamat:& unà
Ora,comas,uestem lacerat:tendensq; trementes
Ad Ceyca manus,sic ò carissime coniux?
Sic ad me miserande redis?ait.adiacet undis
Facta manu moles:quæ primas æquoris undas
Frangit:& incursus quæ prædelassat aquarum.
Insilit huc:mirumq; fuit potuisse,uolabat:
Percutiensq; leuem modo natis aëra pennis,
Stringebat summas ales miserabilis undas.
Dumq; uolat:mœsto similem,plenumq; querelæ
Ora dedere sonum tenui crepitantia rostro.
Vt uero tetigit mutum,& sine sanguine corpus:
Dilectos artus amplexa recentibus alis,
Frigida nequicquam duro dedit oscula rostro.
Senserit hoc Ceyx,an uultum motibus undæ
Tollere sit uisus,populus dubitabat:at ille
Senserat:& tandem superis miserantibus,ambo
Alite mutantur:fatis obnoxius ijsdem
Tunc quoq; mansit amor:nec coniugale solutum est
Fœdus in alitibus:coëunt:fiuntq; parentes:

P erq́; dies placidos hyberno tempore septem
I ncubat Halcyone pendentibus æquore nidis.
T um uia tuta maris: uentos custodit: & arcet
A eolus egressu: præstat'q; nepotibus æquor.
H os aliquis senior circum freta lata uolantes
S pectat: & ad finem seruatos laudat amores.
P roximus, aut idem, si fors tulit, hic quoq; dixit
Q uem mare carpentem, substrictaq; crura gerentem
A spicis, ostendens spatiosum in guttura mergum,
R egia progenies, & si descendere ad ipsum
O rdine perpetuo quæris, sunt huius origo
I lus, & Assaracus, raptus'q; Ioui Ganymedes,
L aomedon'q; senex, Priamus'q; nouissima Troiæ
T empora sortitus: frater fuit Hectoris iste:
Q ui nisi sensisset prima noua fata iuuenta:
F orsitan inferius non Hectore nomen haberet:
Q uamuis est illum proles enixa Dymantis:
A esacon umbrosa furtim peperisse sub Ida
F ertur Alixirhoë gracili cornuta bicorni.
O derat hic urbes: nitida'q; remotus ab aula
S ecretos montes, & inambitiosa colebat
R ura: nec Iliacos cœtus nisi rarus adibat.
N on agreste tamen, nec inexpugnabile amori
P ectus habens, syluas captatam sæpe per omnes
A spicit Hesperien patria Cebrenida ripa
I niectos humeris siccantem sole capillos.
V isa fugit Nymphe, ueluti perterrita fuluum
C erua lupum, longe'q; lacu deprensa relicto
A ccipitrem fluuialis anas. quam Troïus heros
I nsequitur: celerem'q; metu, celer urget amore.

E cce latens herba coluber fugientis adunco
D ente pedem strinxit: uirus'q; in corpore liquit.
C um uita suppressa fuga est. amplectitur amens
E xanimem: clamat'q;, piget, piget esse secutum:
S ed non hoc timui: neq; erat mihi uincere tanti.
P erdidimus miseram nos te duo: uulnus ab angue,
A me causa data est, ego sum sceleratior illo.
Q ui tibi morte mea mortis solatia mittam.
D ixit: & è scopulo, quem rauca subederat unda:
D ecidit in pontum. Tethys miserata cadentem
M olliter excepit: nantem'q; per æquora pennis
T exit: & optatæ non est data copia mortis.
I ndignatur amans inuitum uiuere cogi:
O bstari'q; animæ misera de sede uolenti
E xire: ut'q; nouas humeris assumpserat alas
S ubuolat: atq; iterum corpus super æquora mittit.
P luma leuat casus: furit Aesacus: in'q; profundum
P ronus abit: lethi'q; uiam sine fine retentat.
F ecit amor maciem: longa internodia crurum:
L onga manet ceruix: caput est à corpore longe:
A equor amat: nomen'q; tenet, quia mergitur illo.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. XII.

Escius assumptis Priamus pater Aesacon alis
n
Viuere, lugebat: tumulo quoq; nomen habenti
I nferias dederat cum fratribus Hector inanes.

D efuit officio Paridis præsentia tristi:
P ost modo qui rapta longum cum coniuge bellum
A ttulit in patriam, coniurataéq; sequuntur
M ille rates, gentisq́; simul commune Pelasgæ.
N ec dilata foret uindicta: nisi æquora sæui
I nuia fecissent uenti: Bœotaq; tellus
A ulide piscosa puppes tenuisset ituras.
H ic patrio de more Ioui cum sacra parassent:
V t uetus accensis incanduit ignibus ara:
S erpere cæruleum Danai uidere draconem
I n platanum: cœptis quæ stabat proxima sacris.
N idus erat uolucrum bis quattuor arbore summa.
Q uas simul, & matrem circum sua damna uolantem
C orripuit serpens; auidáq; recondidit aluo.
O bstupuere omnes. at ueri prouidus augur
T hestorides uincemus ait: gaudete Pelasgi:
T roia cadet: sed erit nostri mora longa laboris.
A tq; nouem uolucres in belli digerit annos.
I lle ut erat uirides amplexus in arbore ramos:
F it lapis: & seruat serpentis imagine saxum.
P ermanet Aonijs Nereus uiolentus in undis:
B ellaq; non transfert: & sunt qui parcere Troiæ
N eptunum credant: quia mœnia fecerat urbis.
A t non Thestorides: neq; enim nescit ue, tacet ue,
S anguine uirgineo placandam uirginis iram
E sse deæ. postquam pietatem publica causa,
R exq́; patrem uicit: castumq́; datura cruorem
F lentibus ante aram stetit Iphigenia ministris:
V icta dea est: nubemq́; oculis obiecit: & inter
O fficium, turbamq́; sacri, uocesq́; precantum,

Supposita fertur mutasse Micenida cerua.
Ergo ubi qua decuit, lenita est cæde Diana:
Et pariter Phœbes, pariter maris ira recessit:
Accipiunt uentos à tergo mille carinæ:
Multaq; perpessæ phrygia potiuntur arena.
Orbe locus medio est inter terrasq;, fretumq;,
Cœlestesq; plagas triplicis confinia mundi:
Vnde quod est usquam, quamuis regionibus absit,
Inspicitur: penetratq; cauas uox omnis ad aures.
Fama tenet: summaq; domum sibi legit in arce:
Innumerosq; aditus, ac mille foramina tectis
Addidit: & nullis inclusit limina portis.
Nocte, dieq; patet: tota est ex ære sonanti:
Tota fremit: uocesq; refert: iteratq; quod audit.
Nulla quies intus, nullaq; silentia parte.
Nec tamen est clamor, sed paruæ murmura uocis.
Qualia de pelagi (siquis procul audiat) undis
Esse solent: qualemue sonum, cum Iuppiter atras
Increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenet: ueniunt leue uulgus: euntq;:
Mistaq; cum ueris passim commenta uagantur
Millia rumorum: confusaq; uerba uolutant.
È quibus hi uacuas implent sermonibus aures:
Hi narrata ferunt aliò: mensuraq; ficti
Crescit: & auditis aliquid nouus adijcit author.
Illic credulitas, illic temerarius error,
Vanaq; lætitia est, consternatiq; timores,
Seditioq; recens, dubioq; authore susurri.
Ipsa, quid in cœlo rerum, pelagoq; geratur
Et tellure, uidet: totumq; inquirit in orbem.

F ecerat hæc notum graias cum milite forti
A duentare rates: neq; inexpectatus in armis
H ostis adest: prohibent aditus, littus'q; tuentur
T roes: & hectorea primus fataliter hasta
P rotesilae cadis: commissaq; prælia magno
S tant Danais, fortes'q; animæ, neq; cognitus Hector.
N ec Phryges exiguo, quid Achaica dextera possit,
S anguine senserunt. & iam sigea rubebant
L ittora: iam letho proles Neptunia Cygnus
M ille uiros dederat: iam curru stabat Achilles:
T otaq; peliacæ sternebat cuspidis ictu
A gmina: p'q; acies aut Cygnũ, aut Hectora quærens,
C ongreditur Cygno. decimum dilatus in annum
H ector erat. tum colla iugo canentia pressos
E xhortatus equos, currum direxit in hostem:
C oncutiens'q; suis uibrantia tela lacertis,
Q uisquis es o' iuuenis dixit, solamen habeto
M ortis: ab hæmonio quod sis iugulatus Achille.
H actenus Aeacides. uocem grauis hasta secuta est.
S ed quanquam certa nullus fuit error in hasta:
N il tamen emissi profecit acumine ferri.
V t'q; hebeti pectus tantummodo contudit ictu:
N ate Dea (nam te fama prænouimus) inquit
I lle, quid à nobis uulnus miraris abesse?
(Mirabatur enim) non hæc, quam cernis, equinis
F ulua iubis cassis, nec onus caua parma sinistræ
A uxilio mihi sunt: decor est quæsitus ab istis.
M ars quoq; ob hoc, capere arma solet, remouebitur omne
T egminis officium: tamen indistrictus abibo.
E st aliquid non esse satum Nereide, sed qui

N ereaq;,& natas,& totum temperat æquor.
D ixit:& hæsurum clypei curuamine telum
M isit in Aeaciden:quod & æs,& proxima rupit
T erga nouena boum:decimo tamen orbe moratũ est.
E xcipit hoc heros:rursus'q; trementia forti
T ela manu torsit:rursus sine uulnere corpus,
S yncerum'q; fuit.nec tertia cuspis apertum,
E t se præbentem ualuit distringere Cygnum.
H aud secus exarsit:quàm circo Taurus aperto:
C um sua terribili petit iritamina cornu
P hœniceas uestes:elusaq; uulnera,sentit.
N um tamen exciderit ferrum,considerat,hastæ.
H ærebat ligno.manus est mea debilis ergo:
Q uas'q; ait ante habuit uires effudit in uno.
N am certe ualuit:uel cum Lyrnesia primum
M œnia deieci:uel cum Tenedon'q;,suo'q;
E etioneas impleui sanguine Thebas.
V el cum purpureus populari cæde Caycus
F luxit:opus'q; meæ bis sensit Telephus hastæ.
H ic quoq; tot cæsis quorum per littus aceruos
E t feci,& uideo,ualuit mea dextra,ualet'q;.
D ixit:& ante actis ueluti male crederet hastam
M isit in aduersum Lycia de plebe Meneten:
L oricam'q; simul,subiectaq; pectora rupit.
Q uo plangente grauem moribundo pectore terram,
E xtrahit illud idem calido de uulnere telum:
A tq; ait,hæc manus est:hæc,qua modo uicimus,hasta.
V tar in hoc ijsdem:sit in hoc precor exitus idem.
S ic fatur:Cygnum'q; petit:nec fraxinus errat:
I n'q; humero sonuit non euitata sinistro.

I nde uelut muro, solidaq́; a caute, repulsa est.
Q ua tamen ictus erat, signatum sanguine Cygnum
V iderat: & frustra fuerat gauisus Achilles:
V ulnus erat nullum: sanguis fuit ille Menetæ.
T um uero præceps curru fremebundus ab alto
D esilit: & nitido securum comminus hostem
E nse petens, parmam gladio, galeamq́; cauari
C ernit: & in duro lædi quoq; corpore ferrum.
H aud tulit ulterius: gladioq́; aduersa reducto
T er quater ora uiri capulo caua tempora pulsat:
C edentemq́; sequens instat: turbatq́;, ruitq́;:
A ttonitoq́; negat requiem. pauor occupat illum:
A nte oculosq́; natant tenebræ: retroq́; ferenti
A uersos passus medio lapis obstitit aruo.
Q uem super impulsum resupino corpore Cygnum
V i multa uertit, terræq́; afflixit Achilles.
T um clypeo, genibusq́; premens præcordia duris,
V incla trahit galeæ: quæ presso subdita mento
E lidunt fauces: & respiramen, iterq́;
E ripiunt animæ. uictum spoliare parabat.
A rma relicta uidet. corpus deus æquoris albam
C ontulit in uolucrem: cuius modo nomen habebat.
H ic labor, hæc requiem multorum pugna dierum
A ttulit: & positis pars utraq; substitit armis.
D umq́; uigil phrygios seruat custodia muros:
E t uigil argolicas seruat custodia fossas:
F esta dies aderat: qua Cygni uictor Achilles
P allada mactatæ placabat sanguine uaccæ.
C uius ut imposuit prosecta calentibus aris:
E t dijs acceptus penetrauit in æthera nidor:

Sacra tulere ſuam,pars eſt data cætera menſis.
Diſcubuere toris proceres: & corpora toſta
Carne replent:uinóq; leuant curaſq́;,ſitimq́;.
Non illos citharæ,non illos carmina uocum,
Longaq; multifori delectat tibia buxi:
Sed noctem ſermone trahunt:uirtuſq́; loquendi
Materia eſt:pugnas referunt hoſtiſq́;,ſuaſq́;.
Inq́; uices adita,atq; exhauſta pericula ſæpe
Commemorare iuuat:q̃d enim loqueretur Achilles?
Aut q̃d apud magnum potius loquerentur Achillem?
Proxima præcipue domito uictoria Cygno
In ſermone fuit.uiſum mirabile cunctis:
Quod iuuenis corpus nullo penetrabile telo,
Inuictumq́; à uulnere erat:ferrumq́; terebat:
Hoc ipſe Aeacides,hoc mirabantur Achiui:
Cum ſic Neſtor ait.ueſtro fuit unicus æuo
Contemptor ferri,nulloq́; forabilis ictu
Cygnus:at ipſe olim patientem uulnera mille
Corpore non læſo Perrhæbum Cænea uidi:
Cænea Perrhæbum: qui factis inclytus Othryn
Incoluit:quoq́; id mirum magis eſſet in illo:
Fœmina natus erat.monſtri nouitate mouentur
Quiſquis adeſt:narretq́; rogant:quos inter Achilles
Dic age(nam cunctis eadem eſt audire uoluntas)
O facunde ſenex æui prudentia noſtri,
Quis fuerit Cæneus:cur in contraria uerſus:
Qua tibi militia,cuius certamine pugnæ
Cognitus:à quo ſit uictus,ſi uictus ab ullo eſt.
Tum ſenior,quamuis obſtet mihi longa uetuſtas:
Multaq; me fugiant primis ſpectata ſub annis:

Plura tamen memini: nec quæ magis hæreat, ulla
Pectore res nostro est inter belliq́;, domusq́;
Acta tot. ac si quem potuit spatiosa senectus
Spectatorem operum multorum reddere: uixi
Annos bis centum: nunc tertia uiuitur ætas.
Clara decore fuit proles Elateia Cænis
Thessalidum uirgo pulcherrima, perq́; propinquas
Perq́; tuas urbes (tibi enim popularis Achille)
Multorum frustra uotis optata procorum.
Tentasset Peleus thalamos quoq; forsitan illos:
Sed iam aut contigerant illi connubia matris,
Aut fuerant promissa, tuæ. nec Cænis in ullos
Denupsit thalamos: secretaq; littora carpens
Aequorei uim passa dei est: ita fama ferebat.
Vtq́; nouæ ueneris Neptunus gaudia cœpit:
Sint tua uota licet dixit secura repulsæ:
Elige quid uoueas: eadem quoq; fama ferebat.
Magnum, Cænis ait, facit hæc iniuria uotum
Tale pati iam posse nihil: da fœmina ne sim:
Omnia præstiteris. grauiore nouissima dixit
Verba sono: poteratq́; uiri uox illa uideri:
Sicut erat. nam iam uoto Deus æquoris alti
Annuerat: dederatq́; super: ne saucius ullis
Vulneribus fieri, ferróue occumbere posset.
Munere lætus abit: studijsq́; uirilibus æuum
Exigit Atracides: peneiaq; arua pererrat.
Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus:
Nubigenasq́; feros, positis ex ordine mensis,
Arboribus tecto discumbere iusserat antro:
Hæmonij proceres aderant: aderamus & ipsi:

F estaq; confusa resonabat regia turba.
E cce canunt Hymenæon: & ignibus atria fumant:
C inctaq; adest uirgo matrumq;, nurumq; caterua,
P ræsignis facie felicem diximus illa
C oniuge Pirithoum: quod pene fefellimus omen.
N am tibi sæuorum sæuissime centaurorum
E uryte quàm uino pectus, tam uirgine uisa
A rdet: & ebrietas geminata libidine regnat.
P rotinus euersæ turbant conuiuia mensæ:
R aptaturq; comis per uim noua nupta prehensis.
E urytus Hippodamen, alij, quam quisq; probabat,
A ut poterat, rapiunt: captæq; erat urbis imago.
F œmineo clamore sonat domus: ocyus omnes
S urgimus: & primus, quæ te uecordia Theseus
E uryte pulsat ait: qui me uiuente lacessas
P irithoum: uiolesq; duos ignarus in uno.
N e ue ea magnanimus frustra memorauerit heros:
S ummouet instantes: raptamq; furentibus aufert.
I lle nihil contra: neq; enim defendere uerbis
T alia facta potest: sed uindicis ora proteruis
I nsequitur manibus: generosaq; pectora pulsat.
F orte fuit iuxta signis extantibus asper
A ntiquus crater: quem uastum uastior ipso
S ustulit Aegides: aduersaq; misit in ora.
S anguinis ille globos pariter, cerebrumq;, merumq;
V ulnere, & ore uomens, madida resupinus arena
C alcitrat. ardescunt germani cæde bimembres:
C ertatimq; omnes simul uno ore arma loquuntur.
V ina dabant animos: & prima pocula pugna
M issa uolant: fragilesq; cadi, curuiq; lebetes,

R es epulis quondam, tum bello, & cædibus aptæ.
P rimus Ophionides amycus penetralia donis
H aud timuit spoliare suis: & primus ab æde
L ampadibus densum rapuit funale coruscis:
E latumq; alte, ueluti qui candida tauri
R umpere sacrifica molitur colla securi:
I llisit fronti lapithæ Celadontis: & ossa
N on agnoscendo confusa reliquit in ore.
E xiliere oculi: disiectisq; ossibus oris
A cta retro naris, medioq; est fixa palato.
H unc pede conuulso mensæ Pellæus acernæ
S trauit humi Belates deiecto in pectora mento:
C umq; atro mistos spumantem sanguine dentes,
V ulnere tartareas geminato misit ad umbras.
P roximus ut steterat: spectans altaria uultu
F umida terribili, cur non ait utimur istis?
C umq; suis Gryneus immanem sustulit aram
I gnibus: & medium Lapitharum iecit in agmen:
O ppressitq; duos, Brotean, & Orion. Orio
M ater erat Mycale: quam deduxisse canendo
S æpe reluctantis constabat cornua Lunæ.
N on impune feres, teli modo copia detur:
D ixerat Exadius: teliq; habet instar, in alta
Q uæ fuerant pinu, uotiui cornua cerui.
F igitur hinc duplici Gryneus in lumina ramo:
E ruiturq; oculos: quorum pars cornibus hæret:
P ars fluit in barbam: concretaq; sanguine pendet.
E cce rapit medijs flagrantem Rhœtus ab aris
P rimitium torrem: dextraq; a parte Charaxi
T empora perfringit fuluo protecta capillo.

Correpti rapida, ueluti seges arida, flammas
Arserunt crines: & uulnere sanguis inustus
Terribilem stridore sonum dedit: ut dare ferrum
Igne rubens plerunq; solet: quod forcipe curua
Cum faber eduxit, lacubus demittit: at illud
Stridet & in tepida submersum sibilat unda.
Saucius hirsutis auidum de crinibus ignem
Excutit: inq; humeros limen tellure reuulsum
Tollit onus plaustri: quod ne permittat in hostem,
Ipsa facit grauitas. socium quoq; saxea moles
Oppressit spatio stantem propiore Cometen.
Gaudia nec retinet Rhœtus: sic comprecor inquit
Cætera sit fortis castrorum turba tuorum:
Semicremoq; nouat repetitum stipite uulnus.
Terq;, quaterq; graui iuncturas uerticis ictu
Rupit: & in liquido sederunt ossa cerebro.
Victor ad Euagrum, Coritumq;, Dryantaq; transit.
È quibus ut prima tectus lanugine malas
Procubuit Coritus: puero quæ gloria fuso
Parta tibi est, Euagrus ait? nec dicere Rhœtus
Plura sinit: rutilasq; ferox in aperta loquentis
Condidit ora uiri, perq; os in pectora flammas.
Te quoq; sæue Drya circum caput igne rotato
Insequitur: sed non in te quoq; constitit idem
Exitus: assiduæ successu cædis ouantem,
Qua iuncta est humero ceruix, sude figis obusta.
Ingemuit, duroq; sudem uix osse reuellit
Rhœtus: & ipse suo madefactus sanguine fugit.
Fugit & Orneus, Lycabasq;, & saucius armo
Dexteriore Medon, & cum Pisenore Thaumas,

Quiq; pedum nuper certamine uicerat omnes
Mermeros, accepto tum uulnere tardius ibat.
Et Pholus, & Melaneus, & Abas prædator aprorũ:
Quiq; suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylos: ille etiam metuenti uulnera Nesso,
Ne fuge, ad herculeos, inquit, seruaberis arcus.
At nõ Eurynomus, Lycidasq;, et Aræus, et Imbreus
Effugere necem: quos omnes dextra Dryantis
Perculit aduersos. aduersum tu quoq;, quamuis
Terga fugæ dederas: uulnus Cænee tulisti.
Nam graue respiciens inter duo lumina ferrum,
Quà naris fronti committitur, accipis, imæ.
In tanto fremitu cunctis sine fine iacebat
Sopitus uenis, & inexperrectus Aphidas:
Languentiq; manu carchesia mista tenebat,
Fusus in ossæe uillosis pellibus ursæ.
Quem procul ut uidit frustra nulla arma mouentẽ:
Inserit amento digitos: miscendaq; dixit
Cum stige uina bibes Phorbas: nec plura locutus,
In iuuenem torsit iaculum: ferrataq; collo
Fraxinus, ut casu iacuit resupinus, adacta est.
Mors caruit sensu: plenoq; è gutture fluxit
Inq; toros, inq; ipsa niger carchesia sanguis.
Vidi ego Petræum conantem euellere terra
Glandiferam quercum: quã dum cõplexibus ambit:
Et quatit huc, illuc: labefactaq; robora iactat:
Lancea Pirithoi costis immissa Petræi
Pectora cum duro luctantia robore fixit.
Pirithoi cecidisse Lycum uirtute ferebant,
Pirithoi uirtute Chromin: sed uterq; minorem

V ictori titulum q̃ Dictys, Helopsq́; dederunt.
F ixus Helops iaculo est : quod peruia tempora fecit:
E t missum dextra læuam penetrauit ad aurem.
D ictys ab ancipiti delapsus acumine montis
D um fugit instantem trepidans Ixione natum:
D ecidit in præceps: & pondere corporis ornum
I ngentem fregit: suaq; induit ilia fractæ.
V ltor adest Phareus: saxumq́; è monte reuulsum
M ittere conatur. mittentem stipite querno
O ccupat Aegides: cubitiq́; ingentia fregit
O ssa: nec ulterius dare corpus inutile letho
A ut uacat, aut curat: tergoq́; Bianoris alti
I nsilit haud solito quenquam portare nisi ipsum:
O pposuitq́; genu costis: prensamq́; sinistra
C æsariem retinens, uultum minitantiaq; ora
R obore nodoso, præduraq; tempora fregit.
R obore Nedymnum, iaculatoremq; Lycœtum
S ternit, & immissa protectum pectora barba
H ippason, & summis extantem Riphea syluis,
T ereaq;, hæmonijs qui prensos montibus ursos
F erre domum uiuos, indignantesq́; solebat.
H aud tulit utentem pugnæ successibus ultra
T hesea Demoleon: solidoq́; reuellere dumo
A nnosam pinum magno molimine tentat.
Q uod quia non potuit: præfractam misit in hostem.
S ed procul à telo Theseus ueniente recessit
P allados admonitu (credi sic ipse uolebat)
N on tamen arbor iners cecidit: nam Crantoris alti
A bscidit iugulo pectus humerumq́; sinistrum.
A rmiger ille tui fuerat genitoris Achille:

Quem

Quem Dolopum rector bello superatus Amyntor
Aeacidæ dederat pacis pignus'q;,fidem'q;.
Hunc procul ut fœdo disiectum uulnere Peleus
Vidit:& inferias iuuenum gratissime Crantor
Accipe ait:ualido'q; in Demoleonta lacerto
Fraxineam misit mentis quoq; uiribus hastam.
Quæ laterum cratem perrupit:& ossibus hærens
Intremuit.trahit ille manu sine cuspide lignum:
Id quoq; uix sequitur:cuspis pulmone retenta est.
Ipse dolor uires animo dabat:æger in hostem
Erigitur:pedibus'q; uirum proculcat equinis.
Excipit ille ictus galea,clypeo'q; sonanti:
Defensat'q; humeros:prætentaq; sustinet arma:
Per'q; armos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen leto dederat Phlegræon,& Hylen
Eminus:Hiphinoum collato marte,Clanin'q;.
Additur his Dorylas:qui tempora tecta gerebat
Pelle lupi,sæui'q; uicem præstantia teli
Cornua dura boum multo rubefacta cruore.
Huic ego(nam uires animus dabat)aspice dixi
Quantum concedant nostro tua cornua ferro:
Et iaculum torsi:quod cum uitare nequiret:
Opposuit dextram passuræ uulnera fronti.
Affixa est cum fronte manus.fit clamor:at illum
Hærentem Peleus,& acerbo uulnere uictum
(Stabat enim propior) mediam ferit ense sub aluum.
Prosiliјt:terra'q; ferox sua uiscera traxit:
Tractaq; calcauit:calcataq; rupit:& illis
Crura quoq; impediјt:& inani concidit aluo.
Nec te pugnantem tua Cyllare forma redemit:

(Si modo naturæ formam concedimus illi)
Barba erat incipiens, barbæ color aureus: aurea
Ex humeris medios coma dependebat in armos:
Gratus in ore uigor: ceruix, humeriq́;, manusq́;,
Pectoraq; artificum laudatis proxima signis:
Et quacunq; uir est. nec equi mendosa sub illo
Deteriorq́; uiro facies. da colla, caputq́;,
Castore dignus erit: sic tergum sessile, sic sunt
Pectora celsa toris: totus pice nigrior atra:
Candida cauda tamē, color est quoq; cruribus albus.
Multæ illum petiere sua de gente: sed una
Abstulit Hylonome: qua nulla decentior inter
Semiferas altis habitauit fœmina syluis.
Hæc & blanditijs, & amando, & amare fatendo,
Cyllaron una tenet: cultus quoq; quantus in illis
Esse potest membris: ut sit coma pectine leuis:
Ut modo rore maris, modo se uiolá ue, rosá ue
Implicet: interdum canentia lilia gestet:
Bisq́; die lapsis pagaseæ uertice syluæ
Fontibus ora lauet: bis flumine corpora tingat:
Nec nisi quæ deceant, electarumq́; ferarum
Aut humero, aut lateri prætendat uellera læuo.
Par amor est illis: errant in montibus unà:
Antra simul subeunt. & tum lapitheïa tecta
Intrarant pariter: pariter fera bella gerebant.
Author in incerto est: iaculum de parte sinistra
Venit: & inferius quà collo pectora subsunt
Cyllare te fixit. paruo cor uulnere læsum
Corpore cum toto post tela educta refrixit.
Protinus Hylonome morientes excipit artus:

I mpositaq; manu uulnus fouet: oraq; ad ora
A dmouet: atq; animæ fugienti obsistere tentat.
V t uidet extinctum: dictis, quæ clamor ad aures
A rcuit ire meas, telo quod inhæserat illi
I ncubuit: moriens'q; suum complexa maritum est.
A nte oculos stat & ille meos: qui sæua leonum
V inxerat inter se connexis uellera nodis
P heocomes, hominem'q; simul protectus, equum'q;.
C odice qui misso, quem uix iuga bina mouerent
I uncta: Phonoleniden à summo uertice fregit.
F racta uolubilitas capitis latissima: per'q; os,
P er'q; cauas nares, oculos'q;, aures'q; cerebrum
M olle fluit: ueluti concretum uimine querno
L ac solet: ut'ue liquor rari sub pondere cribri
M anat: & exprimitur per densa foramina spissus.
A st ego, dum parat hic armis nudare iacentem:
(S cit tuus hoc genitor) gladium spoliantis in ima
I lia demisi. Chthonius quoq;, Teleboas'q;
E nse iacent nostro: ramum prior ille bifurcum
G esserat, hic iaculum. iaculo mihi uulnera fecit:
(S igna uides) apparet adhuc uetus inde cicatrix.
T unc ego debueram capienda ad pergama mitti:
T unc poteram magni, si non superare, morari
H ectoris arma meis: illo sed tempore nullus,
A ut puer Hector erat: nunc me mea deficit ætas.
Quid tibi uictorem gemini Periphanta Pyreti?
A mpica quid referam? qui quadrupedantis Oëcli
F ixit in aduerso cornum sine cuspide uultu.
V ecte Pelethronius Macareus in pectus adacto
S trauit Erigdupum: memini & uenabula condi

Inguine Nessei manibus coniecta Cymeli.
Nec tu credideris tantum cecinisse futura
Ampyciden Mopsum: Mopso iaculante biformis
Occubuit: frustráq; loqui tentauit Odites,
Ad mentum lingua, mentóq; ad guttura fixo.
Quinq; neci Cæneus dederat, Stiphelúq;, Bromumq;,
Antimachumq;, Helimúq;, securiferumq; Pyracmon.
Vulnera non memini: numerum, nomenq; notaui.
Prouolat emathij spolijs armatus Alæsi,
Quem dederat letho, membris & corpore Latreus
Maximus: huic ætas inter iuuenemq;, senemq;:
Vis iuuenilis erat: uariabant tempora cani.
Qui clypeo, gladióq;, macedoniáq; sarissa
Conspicuus, faciemq; obuersus in agmen utrunq;
Armaq; concussit: certumq; equitauit in orbem:
Verbaq; tot fudit uacuas animosus in auras.
Et te Cæni feram? nam tu mihi fœmina semper,
Tu mihi Cænis eris: nec te natalis origo
Commonuit: mentemq; subit, quo præmia facto
Quáq; uiri falsam speciem mercede pararis.
Quid sis nata uide, uel quid sis passa: columq;
I cape cum calathis: & stamina pollice torque:
Bella relinque uiris. iactanti talia Cæneus
Extentum cursu missa latus eruit hasta,
Quà uir equo commissus erat. furit ille dolore:
Nudaq; Phylei iuuenis ferit ora sarissa.
Non secus hæc resilit, q̃ tecti à culmine grando:
Aut siquis paruo feriat caua tympana saxo.
Comminus aggreditur: lateriq; recondere duro
Luctatur gladium: gladio loca peruia non sunt.

H aud tamen effugies: medio iugulaberis ense:
Q uandoquidē mucro est hebes, inquit: & in latus ensem
O bliquat: longaq; amplectitur ilia dextra.
P laga facit gemitus in corpore marmoris icti:
F ractaq; dissiliit percusso lamina collo.
V t satis illæsos miranti præbuit artus:
N unc age ait Cæneus nostro tua corpora ferro
T entemus: capuloq; tenus demisit in armos
E nsem fatiferum: cæcamq; in uiscera mouit,
V ersauitq; manum: uulnusq; in uulnere fecit.
E cce ruunt uasto rapidi clamore bimembres:
T elaq; in hunc omnes unum mittuntq;, feruntq;.
T ela retusa cadunt: manet imperfossus ab omni
I nq; cruentatus Cæneus Elateius ictu.
F ecerat attonitos noua res: heu dedecus ingens,
M onychus exclamat: populus superamur ab uno,
V ixq; uiro. quanquam ille uir est: nos segnibus actis
Q uod fuit ille, sumus. quid mēbra immania prosunt?
Q uid geminæ uires? & quod fortissima rerum
I n nobis duplex natura animalia iunxit?
N ec nos matre dea, nec nos Ixione natos
E sse reor: qui tantus erat, Iunonis ut altæ
S pem caperet: nos semimari superamur ab hoste.
S axa, trabesq; super, totosq; inuoluite montes:
V iuacemq; animam missis elidite syluis:
S ylua premat fauces: & erit pro uulnere pondus.
D ixit: & insanus deiectam uiribus austri
F orte trabem nactus ualidum coniecit in hostem:
E xemplumq; fuit: paruoq; in tempore nudus
A rboris Othrys erat: nec habebat Pelion umbras.

O brutus immani cumulo sub pondere Cæneus
A estuat arboreo: congestaq; robora duris
F ert humeris. sed enim postq̄ super ora, caputq;
C reuit onus: nec habet, quas ducat spiritus auras:
D eficit interdum: modo se super aera frustra
T ollere conatur: iactasq; euoluere syluas:
I nterdumq; mouet: ueluti quam cernimus (ecce)
A rdua si terræ quatiatur motibus Idæ.
E xitus in dubio est: alij sub inania corpus
T artara detrusum syluarum mole ferebant.
A bnuit Ampycides: medioq; ex aggere fuluis
V idit auem pennis liquidas exire sub auras:
Q uæ mihi tunc primū, nunc est conspecta supremū.
H anc ubi lustrantem leui sua castra uolatu
M opsus: & ingenti circum clamore sonantem
A spexit: pariterq; animo est, oculisq; secutus:
O salue dixit lapithææ gloria gentis
M axime uir quondam, sed auis nunc unica, Cæneu.
C redita res authore suo est: dolor addidit iram:
O ppressumq; ægre tulimus tot ab hostibus unum:
N ec prius abstitimus ferro exercere dolorem:
Q uàm data pars letho: partem fuga, noxq; remouit.
H æc inter Lapithas & semihomines Centauros
P rælia Tlepolemus Pylio referente, dolorem
P ræteriti Alcidæ tacito non pertulit ore:
A tq; ait, Herculeæ mirum est obliuia laudis
A cta tibi senior: certe mihi sæpe referre
N ubigenas domitos à se pater esse solebat.
T ristis ad hæc Pylius. quid me meminisse malorum
C ogis? & obductos annis rescindere luctus?

Inq; tuum genitorem odium, offensasq; fateri?
Ille quidem maiora fide quoq; gessit: & orbem
Impleuit meritis: quod mallem posse negare:
Sed neq; Deiphobum, nec Polydamanta, nec ipsum
Hectora laudamus: quis enim laudauerit hostem?
Ille tuus genitor Messenia mœnia quondam
Strauit: & immeritas urbes Elinq;, Pylumq;
Diruit: inq; meos ferrum, flammasq; penates
Impulit: utq; alios taceam, quos ille peremit:
Bis sex Neleidæ fuim, us conspecta iuuentus:
Bis sex herculeis ceciderunt, me minus uno.
Viribus atq; alios uinci potuisse, ferendum est:
Mira Periclymeni mors est: cui posse figuras
Sumere quas uellet, rursusq; reponere sumptas,
Neptunus dederat Nelei sanguinis author.
Hic ubi nequicquam est formas uariatus in omnes:
Vertitur in faciem uolucris: quæ fulmina curuis
Ferre solet pedibus diuûm gratissima regi.
Viribus usus auis pennis, rostroq; redunco
Hamatisq; uiri laniauerat unguibus ora.
Tendit in hanc nimium certos Tirynthius arcus:
Atq; inter nubes sublimia membra ferentem,
Pendentemq; ferit lateri quà iungitur ala:
Nec graue uulnus erat: sed rupti uulnere nerui
Deficiunt: motumq; negant, uiresq; uolandi.
Decidit in terram non concipientibus auras
Infirmus pennis: & quæ leuis hæserat alæ,
Corporis affixi pressa est grauitate sagitta:
Perq; latus summum iugulo est exacta sinistro.
Num uideor debere tuis præconia rebus

H erculis o` Rhodiæ ductor pulcherrime classis?
N e tamen ulterius q̃ fortia facta silendo
V lciscar fratres: solida est mihi gratia tecum.
H æc postq̃ dulci Neleius edidit ore:
A` sermone senis repetito munere bacchi
S urrexere toris: nox est data cætera somno.
A t deus, æquoreas qui cuspide temperat undas,
I n uolucrem corpus nati phaetontida uersum
M ente dolet patria: sæuum'q; perosus Achillem
E xercet memores plus q̃ ciuiliter iras.
I am'q; fere` tracto duo per quinquennia bello
T alibus intonsum compellat Smynthea dictis.
O mihi de fratris longe gratissime natis,
I rrita qui mecum posuisti mœnia Troiæ:
E cquid, ubi has iam iam casuras aspicis arces,
I ngemis? aut ecquid tot defendentia muros
M illia cæsa doles? ecquid (ne persequar omnes)
H ectoris umbra subit circum sua pergama tracti?
C um tamen ille ferox, bello'q; cruentior ipso
V iuit adhuc operis nostri populator Achilles.
D et mihi se: faxo, triplici quid cuspide possim,
S entiat. at quoniam concurrere comminus hosti
N on datur: occulta nec opinum perde sagitta.
A nnuit: atq; animo pariter patrui'q;, suo'q;
D elius indulgens nebula uelatus in agmen
P eruenit iliacum: media'q; in cæde uirorum
R ara per ignotos spargentem cernit achiuos
T ela Parin: fassus'q; deum, quid spicula perdis
S anguine plebis ait? siqua est tibi cura tuorum:
V ertere in Aeaciden: cæsos'q; ulciscere fratres.

D ixit: & ostendens sternentem troica ferro
C orpora Peliden, arcus obuertit in illum:
C ertaq; lethifera direxit spicula dextra.
Quo Priamus gaudere senex post Hectora posset,
H oc fuit. ille igitur tantorum uictor Achille
V ictus es à timido graiæ raptore maritæ.
A t si fœmineo fuerat tibi marte cadendum:
T hermodontiaca malles cecidisse bipenni.
I am timor ille Phrygum, decus, & tutela pelasgi
N ominis Aeacides, caput insuperabile bello,
A rserat: armarat deus idem, idemq; cremarat.
I am cinis est: & de tam magno restat Achille
N escio quid, paruam quod non bene cōpleat urnam.
A t uiuit, totum quæ gloria compleat orbem.
H æc illi mensura uiro respondet: & hæc est
P ar tibi Pelide: nec inania tartara sentit.
I pse etiam, ut cuius fuerit cognoscere posses:
B ella mouet clypeus: deq; armis arma feruntur.
N on ea Tydides, non audet Oileus Aiax,
N on minor Atrides, non bello maior, & æuo,
P oscere: non alij. soli Telamone creato
L aerteq; fuit tantæ fiducia laudis.
A se Tantalides onus, inuidiamq; remouit:
A rgolicosq; duces medijs considere castris
I ussit: & arbitrium litis traiecit in omnes.

c Onsedere duces, & uulgi stante corona
Surgit ad hos clypei dominus septemplicis Aiax:
Vtq; erat impatiens iræ, sigeia toruo
Littora respexit classemq; in littore, uultu:
Intendensq; manus, agimus pro Iuppiter, inquit
Ante rates causam: & mecum confertur Vlysses.
At non hectoreis dubitauit cedere flammis:
Quas ego sustinui: quas hac à classe fugaui.
Tutius est igitur fictis contendere uerbis,
Quàm pugnare manu. sed nec mihi dicere promptũ,
Nec facere est isti: quantumq; ego marte feroci,
Inq; acie ualeo: tantum ualet iste loquendo.
Nec memoranda tamen uobis mea facta Pelasgi
Esse reor (uidistis enim) sua narret Vlysses:
Quæ sine teste gerit: quorum nox conscia sola est.
Præmia magna peti fateor: sed demit honorem
Aemulus Aiaci. non est tenuisse superbum
(Sit licet hoc ingens) quicquid sperauit Vlysses.
Iste tulit pretium iam nunc certaminis huius:
Quod cum uictus erit, mecum certasse feretur.
Atq; ego, si uirtus in me dubitabilis esset:
Nobilitate potens essem Telamone creatus:
Mœnia qui forti troiana sub Hercule cœpit:
Littoraq; intrauit paga sea colcha carina.

A eacus huic pater est: qui iura silentibus illic
R eddit, ubi Aeolidẽ saxum graue Sisyphon urget.
A eacon agnoscit summus, prolemq́; fatetur
I uppiter esse suam: sic à Ioue tertius Aiax.
N ec tamen hæc series in causam prosit Achiui:
S i mihi cum magno non est communis Achille.
F rater erat: fraterna peto. quid sanguine cretus
S isyphio, furtisq́;, & fraude simillimus illi,
I nseris æacidis alienæ nomina gentis?
A n quòd in arma prior, nulloq́; sub indice ueni,
A rma neganda mihi? potiorq́; uidebitur illis,
V ltima qui cœpit: detractauitq́; furore
M ilitiam ficto: donec solertior isto,
E t sibi inutilior, timidi commenta retexit
N aupliades animi: uitataq; traxit ad arma.
O ptima nunc sumat, qui sumere noluit ulla:
N os inhonorati, & donis patruelibus orbi,
O btulimus quia nos ad prima pericula, simus.
A tq; utinam aut uerus furor ille, aut creditus esset:
N ec comes hic phrygias unquam uenisset ad arces
H ortator scelerum. non te Pæantia proles
E xpositum Lemnos nostro cum crimine haberet.
Q ui nũc (ut memorant) syluestribus abditus antris,
S axa moues gemitu: laertiadæq́; precaris
Q uæ meruit: quæ (si dij sunt) non uana precaris.
E t nunc ille eadem nobis iuratus in arma
(Heu pars una ducum) quo successore sagittæ
H erculis utuntur: fractus morboq́;, fameq́;
V elaturq́;, aliturq́; auibus: uolucresq́; petendo
D ebita troianis exercet spicula fatis.

Ille tamen uiuit: quia non comitatur Vlyssem.
Vellet & infelix Palamedes esse relictus:
Viueret: aut certe lethum sine crimine haberet.
Quem, male conuicti nimium memor iste furoris,
Prodere rem danaam finxit: fictumq; probauit
Crimen: & ostendit quod iam præfoderat aurum.
Ergo aut exilio uires subduxit Achiuis,
Aut nece: sic pugnat, sic est metuendus Vlysses.
Qui licet eloquio fidum quoq; Nestora uincat:
Haud tamen efficiet, desertum ut Nestora crimen
Esse rear nullum: qui cum imploraret Vlyssem
Vulnere tardus equi, fessusq; senilibus annis:
Proditus à socio est. non hæc mihi crimina fingi,
Scit bene Tydides: qui nomine sæpe uocatum
Corripuit: trepidoq; fugam exprobrauit amico.
Aspiciunt oculis superi mortalia iustis.
En eget auxilio, qui non tulit: utq; reliquit,
Sic linquendus erat: legem sibi dixerat ipse.
Conclamat socios: adsum: uideoq; trementem
Pallentemq; metu, & trepidantem morte futura.
Opposui molem clypei: texiq; iacentem:
Seruauiq; animam (minimum est hoc laudis) inertē.
Si perstas certare: locum redeamus ad illum:
Redde hostes, uulnusq; tuum, solitumq; timorem:
Post clypeumq; latet: & mecum contende sub illo.
At postq̃ eripui: cui standi uulnera uires
Non dederant, nullo tardatus uulnere fugit.
Hector adest: secumq; deos in prælia ducit:
Quaq; ruit, non tu tantum terreris Vlysse,
Sed fortes etiam: tantum trahit ille timoris.

Hunc ego sanguineæ successu cædis ouantem
Eminus ingenti resupinum pondere fudi.
Hunc ego poscentem cum quo concurreret, unus
Sustinui: sortemq; meam uouistis Achiui:
Et uestræ ualuere preces. si quæritis huius
Fortunam pugnæ: non sum superatus ab illo.
Ecce ferunt Troës ferrumq;, ignesq;, Iouemq;
In danaas classes: ubi tunc facundus Vlysses?
Nempe ego mille meo protexi pectore puppes,
Spem uestri reditus. date pro tot nauibus arma.
Quod si uera licet mihi dicere: quæritur istis,
Quàm mihi, maior honos: coniunctaq; gloria nostra est:
Atq; Aiax armis, non Aiaci arma petuntur.
Conferat his Ithacus Rhesum, imbellemq; Dolona,
Priamidenq; Helenum rapta cum Pallade captum.
Luce nihil gestum, nihil est Diomede remoto.
Si semel ista datis meritis tam uilibus arma:
Diuidite: & pars sit maior Diomedis in illis.
Quo tamen hæc Ithaco? qui clàm, qui semper inermis
Rem gerit: & furtis incautum decipit hostem.
Ipse nitor galeæ claro radiantis ab auro
Insidias prodet: manifestabitq; latentem.
Sed neq; Dulichius sub Achillis casside uertex
Pondera tanta feret: nec non onerosa, grauisq;
Pelias hasta potest imbellibus esse lacertis.
Nec clypeus uasti cælatus imagine mundi
Conueniet timidæ, natæq; ad furta sinistræ.
Debilitaturum quid te petis improbe munus?
Quod tibi si populi donauerit error Achiui:
Cur spolieris, erit: non cur metuaris ab hoste.

Et fuga, qua sola cunctos timidissime uincis:
Tarda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
Adde quod iste tuus tam raro prælia passus
Integer est clypeus: nostro, qui tela ferendo
Mille patet plagis, nouus est successor habendus.
Deniq; quid uerbis opus est? spectemur agendo.
Arma uiri fortis medios mittantur in hostes:
Inde iubete peti: & referentem ornate relatis.
Finierat Telamone satus: uulgíq; secutum
Vltima murmur erat. donec Laërtius heros
Astitit: atq; oculos paulum tellure moratos
Sustulit ad proceres: expectatóq; resoluit
Ora sono: neq; abest facundis gratia dictis.
Si mea cum uestris ualuissent uota Pelasgi:
Non foret ambiguus tanti certaminis hæres:
Túq; tuis armis, nos te potiremur Achille.
Quem quoniam non æqua mihi, uobísq; negarunt
Fata (manúq; simul ueluti lachrymantia tersit
Lumina) quis magno melius succedet Achilli,
Quàm per quem magnus Danais successit Achilles?
Huic modo ne prosit, quod, ut est, hebes esse uidetur:
Néue mihi noceat, quod uobis semper Achiui
Profuit ingenium: meaq; hæc facundia, siqua est,
Quæ nunc pro domino, pro uobis sæpe locuta est,
Inuidia careat: bona nec sua quisq; recuset.
Nam genus, & proauos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra uoco. sed enim quia rettulit Aiax
Esse Iouis pronepos: nostri quoq; sanguinis author
Iuppiter est: totidémq; gradus distamus ab illo.
Nam mihi Laërtes pater est, Arcesius illi,

I uppiter huic : neq; in his quisq̃ damnatus, & exul.
E st quoq; per matrem Cyllenius addita nobis
A ltera nobilitas: deus est in utroq; parente.
S ed neq; materno ꝙ sum generosior ortu:
N ec mihi ꝙ pater est fraterni sanguinis insons:
P roposita arma peto: meritis expendite causam,
D ummodo quod fratres Telamon, Peleusq; fuerunt,
A iacis meritum non sit: nec sanguinis ordo,
S ed uirtutis honor spolijs quæratur in istis.
A ut si proximitas, primusq; requiritur hæres:
E st genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi.
Q uis locus Aiaci? Phthiam hæc Scyronue ferantur.
N ec minus est isto Teucer patruelis Achilli:
N on petit ille tamen. num, si petat, auferat illa?
E rgo operum quoniam nudum certamen habetur:
P lura quidem feci, q̃ quæ comprendere dictis
I n promptu mihi sit: rerum tamen ordine ducar.
P ræscia uenturi genitrix Nereïa lethi
D issimulat cultu natum: & deceperat omnes,
I n quibus Aiacem, sumptæ fallacia uestis.
A rma ego fœmineis animum motura uirilem
M ercibus inserui: neq; adhuc proiecerat Heros
V irgineos habitus: cum parmam, hastamq; tenenti
N ate dea dixi: tibi se peritura reseruant
P ergama: quid dubitas ingentem euertere Troiam?
I nieciq; manum: fortemq; ad fortia misi.
E rgo opera illius, mea sunt: ego Telephon hasta
P ugnantem domui: uictum, orantemq; refeci.
Q uod Thebæ cecidere, meum est: me credite Lesbon,
M e Tenedon, Chrysenq;, & Cillan Apollinis urbes,

Et Syron cœpisse: mea concussa putate
Procubuisse solo Lyrnessia mœnia dextra.
Vtq; alios taceam, qui sæuum perdere posset
Hectora, nempe dedi: per me iacet inclytus Hector.
Illis hæc armis, quibus est inuentus Achilles,
Arma peto: uiuo dederam: post fata reposco.
Vt dolor unius Danaos peruenit ad omnes:
Aulidaq; Euboicam complerunt mille carinæ:
Expectata diu, nulla aut contraria classi
Flamina erant: duræq; iubent Agamemnona sortes
Immeritam sæuæ natam mactare Dianæ.
Denegat hoc genitor: diuisq; irascitur ipsis:
Atq; in rege tamen, pater est. ego mite parentis
Ingenium uerbis ad publica commoda uerti.
Nunc equidem fateor: fassoq; ignoscat Atrides:
Difficilem tenui sub iniquo iudice causam.
Hunc tamen utilitas populi, fraterq;, datiq;
Summa mouet sceptri: laudē ut cū sanguine penset.
Mittor & ad matrem: quæ non hortanda, sed astu
Decipienda fuit: quò si Telamonius isset:
Orba suis essent etiam nunc lintea uentis.
Mittor & iliacas audax orator ad arces:
Visaq;, & intrata est altæ mihi curia Troiæ:
Plenaq; adhuc erat illa uiris: interritus egi
Quam mihi mandarat communis Græcia causam:
Accusoq; Parim: prædamq;, Helenamq; reposco:
Et moueo Priamum, Priamoq; Antenora iunctum.
At Paris, & fratres, & qui rapuere sub illo,
Vix tenuere manus (scis hæc Menelaë) nefandas:
Primaq; lux nostri tecum fuit illa pericli.

L ongu referre mora est, quæ consilióq;, manúq;
V tiliter feci spatiosi tempore belli.
P ost acies primas, urbis se mœnibus hostes
C ontinuere diu: nec aperti copia martis
V lla fuit: decimo demum pugnauimus anno.
Q uid facis interea, qui nil nisi prælia nosti?
Q uis tuus usus erat? nam si mea facta requiris:
H ostibus insidior: fossas munimine cingo:
C onsolor socios: ut longi tædia belli
M ente ferant placida: doceo quo simus alendi,
A rmandíq; modo: mittor quò postulat usus.
E cce Iouis monitu deceptus imagine somni
R ex iubet incepti curam dimittere belli.
I lle potest authore suam defendere uocem:
N on sinat hoc Aiax: delendaq; pergama poscat:
Q uodq; potest, pugnet. cur non remoratur ituros?
C ur non arma capit? det quod uaga turba sequatur.
N on erat hoc nimium, nunq̃ nisi magna loquenti.
Q uid, q̄ & ipse fugit? uidi: puduitq; uidere:
C um tu terga dares: inhonestaq; uela parares.
N ec mora, quid facitis? quæ uos dementia, dixi,
C oncitat ò socij captam dimittere Troiam?
Q uid'ue domum fertis decimo nisi dedecus anno?
T alibus, atq; alijs, in quæ dolor ipse disertum
F ecerat: auersos profuga de classe reduxi.
C onuocat Atrides socios terrore pauentes:
N ec Telamoniades etiam nunc hiscere quicq̃
A udet: & ausus erat reges incessere dictis
T hersites, etiam per me haud impune proteruus.
E rigor: & trepidos ciues exhortor in hostem:

A missam'q; mea uirtutem uoce reposco.
T empore ab hoc quodcunq; potest fecisse uideri
F ortiter iste: meum est: qui dantem terga retraxi.
D eniq; de Danais quis te laudat'ue petit'ue?
A t sua Tydides mecum communicat acta:
M e probat: & socio semper confidit Vlysse.
E st aliquid de tot Graiorum millibus, unum
À Diomede legi. nec me sors ire iubebat:
S ed tamen & spreto noctis'q;, hostis'q; periclo
A usum eadem quæ nos, phrygia de gente Dolona
I nterimo: non ante tamen, quàm cuncta coëgi
P rodere: & edidici quid perfida Troia pararet.
O mnia cognoram: nec quid specularer habebam:
E t iam promissa poteram cum laude reuerti:
H aud contentus eo, petij tentoria Rhesi:
I n'q; suis ipsum castris, comites'q; peremi:
A tq; ita captiuo uictor, uotis'q; potitus,
I ngredior curru lætos imitante triumphos.
C uius equos pretium pro nocte poposcerat hostis:
A rma negate mihi: fuerit'q; benignior Aiax.
Q uid Lycij referam Sarpedonis agmina ferro
D euastata meo? cum multo sanguine fudi
C œranon, Iphitiden'q;, Alastoraq;, Chromium'q;,
A lcandrum'q;, Halium'q;, Noëmonaq;, Pritanim'q;,
E xitio'q; dedi cum Chersidamante Thoona,
E t Charopem, fatis'q; immitibus Ennomon actum,
Q ui'q; minus cœlebres nostra sub mœnibus urbis
P rocubuere manu. sunt & mihi uulnera ciues
I pso pulchra loco: nec uanis credite uerbis.
A spicite en (uestem'q; manu diduxit) & hæc sunt

P ectora semper, ait, uestris exercita rebus.
A t nihil impendit per tot Telamonius annos
S anguinis in socios: & habet sine uulnere corpus.
Quid tamen hoc refert: si se pro classe pelasga
A rma tulisse refert contra Troasq́;, Iouemq́;?
C onfiteorq́; tulit: neq; enim bene facta maligne
D etrectare meum est, modo ne communia solus
O ccupet: atq; aliquem uobis quoq; reddat honorem.
R eppulit Actorides sub imagine tutus Achillis
Troas ab arsuris cum defensore carinis.
A usum etiam hectoreis solum concurrere telis
S e putat, oblitus regisq́;, ducisq́;, meiq́;,
N onus in officio, & prælatus munere sortis.
S ed tamen euentus uestræ fortissime pugnæ
Quis fuit? Hector abit uiolatus uulnere nullo.
M e miserum quanto cogor meminisse dolore
T emporis illius: quo Graiûm murus Achilles
P rocubuit: nec me lachrymæ, luctusq́;, timorq́;,
T ardarunt: quin corpus humo sublime referrem
H is humeris: his inq̃ humeris ego corpus Achillis
E t simul arma tuli: quæ nunc quoq; ferre laboro.
S unt mihi quæ ualeant in talia pondera uires:
E st animus certe uestros sensurus honores.
S cilicet icirco pro nato cærula mater
A mbitiosa suo fuit: ut cœlestia dona
A rtis opus tantæ, rudis & sine pectore miles
I nduereret? neq; enim clypei cælamina norit,
O ceanum, & terras, cumq́; alto sydera cœlo,
P leïadasq́;, Hyadasq́;, immunemq́; æquoris Arcton,
D iuersasq́; urbes, nitidumq́; Orionis ensem.

Postulat, ut capiat quæ non intelligit arma.
Quid? ꝙ me duri fugientem munera belli
Arguit incepto serum accessisse labori?
Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
Si simulasse uocas crimen: simulauimus ambo.
Si mora pro culpa est: ego sum maturior illo.
Me pia detinuit coniux, pia mater Achillem:
Primaq; sunt illis data tempora, cætera nobis.
Haud timeam, si iam nequeam defendere crimen
Cum tanto commune uiro. deprensus Vlyssis
Ingenio tamen ille: at non Aiacis Vlysses.
Ne'ue in me stolidæ conuitia fundere linguæ
Admiremur eum: uobis quoq; digna pudore
Obijcit. an falso Palamedem crimine turpe est
Accusasse mihi? uobis damnasse decorum?
Sed neq; Naupliades facinus defendere tantum
Tam'q; patens ualuit: nec uos audistis in illo
Crimina: uidistis: pretio'q; obiecta patebant.
Nec, Pæantiaden ꝙ habet uulcania Lemnos,
Esse reus merui: factum defendite uestrum:
(Consensistis enim) nec me suasisse negabo:
Vt se subtraheret belli'q; uiæ'q; labori:
Tentaret'q; feros requie lenire dolores.
Paruit: & uiuit. non hæc sententia tantum
Fida, sed & felix cum sit, facit esse fidelem.
Quem quoniam uates delenda ad pergama poscunt:
Ne mandate mihi: melius Telamonius ibit:
Eloquio'q; uirum morbis, ira'q; furentem
Molliet: aut aliqua perducet callidus arte.
Ante retro Simois fluet: & sine frondibus Ide

Stabit: & auxilium promittet Achaia Troiæ:
Quàm cessante meo pro uestris pectore rebus
Aiacis stolidi Danais solertia prosit.
Sis licet infestus socijs, regiq́;, mihiq́;
Dure Philoctete: licet execrere, meumq́;
Deuoueas sine fine caput: cupiasq́; dolenti
Me tibi sorte dari: nostrumq́; haurire cruorem:
Vtq́; tui mihi, sic fiat tibi copia nostri:
Te tamen aggrediar: mecumq́; reducere nitar.
Tamq́; tuis potiar (faueat fortuna) sagittis:
Quàm sum dardanio, quem cepi, uate potitus:
Quàm responsa deûm, troianaq; fata retexi:
Quàm rapui phrygiæ signum penetrale Mineruæ
Hostibus è medijs: & se mihi comparat Aiax.
Nempe capi Troiam prohibebant fata sine illo:
Fortis ubi est Aiax? ubi sunt ingentia magni
Verba uiri? cur hic metuit? cur audet Vlysses
Ire per excubias? & se committere nocti?
Perq́; feros enses, non tantum mœnia Troiæ,
Verum etiam summas arces intrare? suaq́;
Eripere æde deam? raptamq́; afferre per hostes?
Quæ nisi fecissem: frustra Telamone creatus
Gestasset læua taurorum tergora septem.
Illa nocte mihi Troiæ uictoria parta est:
Pergama tunc uici: cum uinci posse coegi.
Desine Tydiden uultuq́;, & murmure nobis
Ostentare meum: pars est sua laudis in illo.
Nec tu, cum socia clypeum pro classe tenebas:
Solus eras: tibi turba comes, mihi contigit unus:
Qui nisi pugnacem sciret sapiente minorem

Esse: nec indomitæ deberi præmia dextræ:
Ipse quoq; hæc peteret: peteret moderatior Aiax,
Eurypylusq́; ferox, claroq́; Andremone natus:
Nec minus Idomeneus, patriáq; creatus eadem
Meriones: peteret maioris frater Atridæ.
Quippe manu fortes, nec sunt tibi marte secundi:
Consilijs cessere meis. tibi dextera bello
Vtilis: ingenium est, quod eget moderamine nostro.
Tu uires sine mente geris: mihi cura futuri est.
Tu pugnare potes: pugnandi tempora mecum
Eligit Atrides. tu tantum corpore prodes:
Nos animo: q̃tóq; ratem qui temperat, anteit
Remigis officium: q̃to dux milite maior:
Tantum ego te supero. nec non in corpore nostro
Pectora sunt potiora manu: uigor omnis in illis.
At uos ò proceres uigili date præmia uestro:
Proq́; tot annorum curis, quas anxius egi,
Hunc titulum meritis pensandum reddite nostris.
Iam labor in fine est: obstantia fata remoui:
Altaq; posse capi faciendo pergama cepi.
Per spes nunc socias, casuraq; mœnia Troum,
Perq́; deos oro, quos hosti nuper ademi:
Per siquid superest, quod sit sapienter agendum:
Siquid adhuc audax, ex præcipitiq́; petendum est:
Si Troiæ fatis aliquid restare putatis:
Este mei memores: aut, si mihi non datis arma:
Huic date: & ostendit signum fatale Mineruæ.
Mota manus procerum est: et quid facundia posset,
Re patuit: fortisq́; uiri tulit arma disertus.
Hectora qui solus, qui ferrum, ignesq́;, Iouemq́;

Sustinuit toties: unam non sustinet iram:
Inuictumq́; uirum uicit dolor. arripit ensem:
Et meus hic certe est: an & hunc sibi poscit Vlysses?
Hoc ait utendum est in me mihi: quiq; cruore
Sæpe Phrygum maduit: domini nũc cæde madebit:
Ne quisq̃ Aiacem possit superare, nisi Aiax.
Dixit: & in pectus tum demum uulnera passum
Qua patuit ferro, lethalem condidit ensem.
Nec ualuere manus infixum educere telum:
Expulit ipse cruor: rubefactaq; sanguine tellus
Purpureum uiridi genuit de cæspite florem:
Qui prius Oebalio fuerat de uulnere natus.
Littera communis medijs pueróq;, uiróq;
Inscripta est folijs, hæc nominis, illa querelæ.
Victor ad Hypsipyles patriam, clariq́; Thoantis
Et ueterum terras infames cæde uirorum,
Vela dat: ut referat Tirynthia tela sagittas.
Quæ postq̃ ad Graios domino comitante reuexit:
Imposita estq́; fero tandem manus ultima bello:
Troia simul, Priamusq́; cadunt. Priameia coniux
Perdidit infelix hominis post omnia formam:
Externasq́; nouo latratu terruit auras.
Longus in angustum qua clauditur hellespontus:
Ilion ardebat: neq; adhuc consederat ignis:
Exiguumq́; senis Priami Iouis ara cruorem
Combiberat: tractisq́; comis antistia Phœbi
Non profecturas tendebat ad æthera palmas.
Dardanidas matres patriorum signa deorum
Dum licet amplexas, succensaq; templa tenentes
Inuidiosa trahunt uictores præmia Graij.

M ittitur Astyanax illis de turribus: unde
P ugnantem pro se, proauitaq; regna tuentem
S æpe uidere patrem monstratum à matre solebat.
I amq; uiam suadet boreas: flatuq; secundo
C arbasa mota sonant: iubet uti nauita uentis.
T roia uale, rapimur, clamant: dant oscula terræ
T roades: & patriæ fumantia tecta relinquunt.
V ltima conscendit classem (miserabile uisu)
I n medijs Hecube natorum inuenta sepulchris.
P rensantem tumulos, atq; ossibus oscula dantem
D ulichiæ traxere manus: tamen unius hausit,
I nq; sinu cineres secum tulit Hectoris haustos.
H ectoris in tumulo canum de uertice crinem
I nferias inopes, crinem, lachrymasq; reliquit.
E st, ubi Troia fuit, phrygiæ contraria tellus
B istonijs habitata uiris. Polymestoris illic
R egia diues erat: cui te commisit alendum
C lam Polydore pater: phrygijsq; remouit ab armis.
C onsilium sapiens: sceleris nisi præmia, magnas
A diecisset opes, animi irritamen auari.
V t cecidit fortuna Phrygum: capit impius ensem
R ex thracum: iuguloq; sui demisit alumni:
E t tanq̃ tolli cum corpore crimina possent:
E xanimem scopulo subiectas misit in undas.
L ittore threicio classem religarat Atrides:
D um mare pacatum, dum uentus amicior esset.
H ic subito, q̃tus, cum uiueret, esse solebat,
E xit humo late rupta: similisq; minanti
T emporis illius uultum referebat Achilles:
Q uo ferus iniusto petijt Agamemnona ferro.

I mmemoresq́; mei discęditis inquit Achiui?
O bruta q; est mecum uirtutis gratia nostrę?
N e facite: utq́; meum nō sit sine honore sepulchrum:
P lacet Achilleos mactata Polyxena manes.
D ixit: & immiti socijs parentibus umbrę
R apta sinu matris, quam iam propè sola fouebat:
F ortis, & infelix, & plus q̃ fœmina uirgo
D ucitur ad tumulum: diroq́; fit hostia busto.
Q uę memor ipsa sui, postq̃ crudelibus aris
A dmota est: sensitq́; sibi fera sacra parari:
V tq́; Neoptolemum stantem, ferrumq́; tenentem,
V tq́; suo uidit figentem lumina uultu:
V tere iandudum generoso sanguine, dixit:
N ulla mora est: aut tu iugulo, uel pectore telum
C onde meo: iugulumq́; simul, pectusq́; retexit.
S cilicet haud ulli seruire Polyxena uellem.
H aud per tale sacrum numen placabitis ullum.
M ors tantum uellem matrem mea fallere posset:
M ater obest: minuitq́; necis mihi gaudia: quamuis
N on mea mors illi, uerum sua uita gemenda est.
V os modo, ne stygios adeam non libera manes:
E ste procul: si iusta peto: tactuq́; uiriles
V irgineo remouete manus. acceptior illi,
Q uisquis is est, quem cæde mea placare paratis:
L iber erit sanguis. siquos tamen ultima nostri
V erba mouent oris: Priami uos filia regis
N unc captiua rogat, genitrici corpus inemptum
R eddite: nè ue auro redimat ius triste sepulchri,
S ed lachrymis. tunc cū poterat redimebat, & auro.
D ixerat: at populus lachrymas, quas illa tenebat,

Non tenet: ipse etiam flens, inuitusq́; sacerdos
Præbita coniecto rupit præcordia ferro.
Illa super terram defecto poplite labens,
Pertulit intrepidos ad fata nouissima uultus.
Tunc quoq; cura fuit partes uelare tegendas:
Cum caderet: castiq́; decus seruare pudoris.
Troades excipiunt: deploratosq́; recensent
Priamidas: & quid dederit domus una cruoris.
Teq́; gemunt uirgo, teq́; ò modo regia coniux,
Regia dicta parens, Asiæ florentis imago,
Nunc etiam prædæ mala sors: quam uictor Vlysses
Esse suam nollet: nisi quòd tamen Hectora partu
Ediderat: dominum matri uix repperit Hector.
Quæ corpus complexa animæ tam fortis inane,
Quas toties patriæ dederat natisq́;, uiroq́;,
Huic quoq; dat lachrymas: lachrymas ĩ uulnere fun(dit:
Osculaq; ore legit: consuetaq; pectora plãgit:
Canitiemq́; suam concreto in sanguine uerrens,
Plura quidem, sed & hæc laniato pectore dixit.
Nata tuæ (quid enim superest?) dolor ultime matris,
Nata iaces: uideoq́; meum tua uulnera pectus.
Et ne perdiderim quenq̃ sine cæde meorum:
Tu quoq; uulnus habes: at te, quia fœmina, rebar
À ferro tutam: cecidisti & fœmina ferro:
Totq́; tuos idem fratres, te perdidit idem
Exitium Troiæ, nostriq́; orbator Achilles.
At postq̃ cecidit Paridis, Phœbiq́; sagittis:
Nunc certe, dixi, non est metuendus Achilles.
Nunc quoq; mi metuendus erat: cinis ipse sepulti
In genus hoc sæuit: tumulo quoq; sensimus hostem.

Aeacide fœcunda fuit. iacet Ilion ingens:
Euentúq; graui finita est publica clades.
Sed finita tamen, soli mihi pergama restant:
In cursúq; meus dolor est. modo maxima rerum
Tot generis, natísq; potens, nuribúsq;, uiróq;,
Nunc trahor exul, inops, tumulis auulsa meorum,
Penelopæ munus. quæ me data pensa trahentem
Matribus ostendens Ithacis, hæc Hectoris illa est
Clara parens, hæc est dicet Priameia coniux.
Postq; tot amissos tu nunc, quæ sola leuabas
Maternos luctus, hostilia busta piasti.
Inferias hosti peperi. quò ferrea resto?
Quid'ue moror? quo me seruas annosa senectus?
Quo dij crudeles, nisi uti noua funera cernam,
Viuacem differtis anum? quis posse putaret
Felicem Priamum post diruta pergama dici?
Felix morte sua est: nec te mea nata peremptam
Aspicit: & uitam pariter, regnúmq; reliquit.
At puto funeribus dotabere regia uirgo:
Condetúrq; tuum monimentis corpus auitis.
Non hæc est fortuna domus: tibi munera matris
Contingent fletus, peregrinæq; haustus arenæ.
Omnia perdidimus: superest, cur uiuere tempus
In breue sustineam, proles gratissima matri
Nunc solus, quondam minimus de stirpe uirili
Has datus Ismario regi Polydorus in oras.
Quid moror interea crudelia uulnera lymphis
Abluere? & sparsos immiti sanguine uultus?
Dixit: & ad littus passu procedit anili
Albentes lacerata comas. date Troades urnam

D ixerat infelix: liquidas hauriret ut undas.
A spicit eiectum Polydori in littore corpus:
F actaq; threicijs ingentia uulnera telis.
T roades exclamant: obmutuit illa dolore:
E t pariter uocem, lachrymasq́; introrsus obortas
D euorat ipse dolor: duroq́; simillima saxo
T orpet: & aduersa figit modo lumina terra:
I nterdum toruos sustollit ad æthera uultus:
N unc positi spectat uultum, nunc uulnera nati,
V ulnera præcipue: seq́; armat, & instruit ira.
Q ua simul exarsit: tanq̃ regina maneret:
V lcisci statuit: pœnæq́; in imagine tota est.
V tq́; furit catulo lactente orbata Leæna:
S ignaq; nacta pedum, sequitur, quẽ nõ uidet, hostem:
S ic Hecube, postq̃ cum luctu miscuit iram:
N on oblita animorum, annorum oblita suorum,
V adit ad artificem diræ Polymestora cædis:
C olloquiumq́; petit: nam se monstrare relictum
V elle latens illi quod nato redderet aurum.
C redidit Odrysius: prædæq́; assuetus amore,
I n secreta uenit: tum blando callidus ore
T olle moras Hecube dixit: da munera nato:
O mne fore illius, quod das, quod & ante dedisti,
P er superos iuro. spectat truculenta loquentem,
F alsaq; iurantem: tumidaq́; exæstuat ira.
A tq; ita correpto, captiuarum agmina matrum
I nuocat: & digitos in perfida lumina condit:
E xpellitq́; genis oculos: facit ira ualentem:
I mmergitq́; manus: fœdataq; sanguine sonti
N on lumen (neq; enim superest) loca luminis haurit.

C lade sui thracum gens irritata tyranni
T roada telorum, lapidúmq; incessere iactu
C œpit. at hæc missum rauco cum murmure saxum
M orsibus insequitur: rictúq; in uerba parato
L atrauit conata loqui. locus extat: & ex re
N omen habet: ueterúmq; diu memor illa malorum,
T um quoq; Sithonios ululauit mœsta per agros.
I llius Troásq; suos, hostésq; Pelasgos,
I llius fortuna deos quoq; mouerat omnes:
S ic omnes, ut & ipsa Iouis coniuxq; sororq;
E uentus Hecubam meruisse negauerit illos.
N on uacat Auroræ, quãquam ijsdem fauerat armis:
C ladibus, & casu Troiæq;, Hecubæq; moueri.
C ura deam propior, luctúsq; domesticus angit
M emnonis amissi: phrygijs quem luthea campis
V idit Achillea pereuntem cuspide mater:
V idit: & ille color, quo matutina rubescunt
T empora: palluerat: latuitq; in nubibus æther.
A t non impositos supremis ignibus artus
S ustinuit spectare parens: sed crine soluto,
S icut erat, magni genibus procumbere non est
D edignata Iouis: lachrymisq; has addere uoces.
O mnibus inferior, quas sustinet aureus æther,
(Nam mihi sunt totum rarissima templa per orbem)
D iua tamen, ueni: non ut delubra, diésq;
D es mihi sacrificos, calituraśq; ignibus aras:
S i tamen aspicias quantum tibi fœmina præstem:
T um cum luce noua noctis confinia seruo:
P ræmia danda putes. sed non ea cura: neq; hic est
N unc status Auroræ: meritos ut poscat honores.

Memnonis orba mei, uenio: qui fortia frustra
Pro patruo tulit arma suo: primisq; sub annis
Occidit a forti (sic dij uoluistis) Achille.
Da precor huic aliquem solatia mortis honorem
Summe deûm rector: maternaq; uulnera leni.
Iuppiter annuerat: cum Memnonis arduus alto
Corruit igne rogus: nigriq; uolumina fumi
Infecere diem: ueluti cum flumina natas
Exhalant nebulas: nec Sol admittitur infra.
Atra fauilla uolat: glomerataq; corpus in unum
Densatur: faciemq; capit: sumitq; colorem,
Atq; animum ex igni: leuitas sua præbuit alas.
Et primo similis uolucri, mox uera uolucris
Insonuit pennis: pariter sonuere sorores
Innumeræ: quibus est eadem natalis origo:
Terq; rogum lustrant: & consonus exit in auras
Ter plangor: quarto seducunt castra uolatu.
Tunc duo diuersa populi de parte feroces
Bella gerunt: rostrisq; & aduncis unguibus iras
Exercent: alasq;, aduersaq; pectora lassant:
Inferiæq; cadunt cineri cognata sepulto
Corpora: seq; uiro forti meminere creatas.
Præpetibus subitis nomen facit author: ab illo
Memnonides dictæ cum Sol duodena peregit
Signa: parentali moriture morte rebellant.
Ergo alijs latrasse Dymantida flebile uisum est:
Luctibus est Aurora suis intenta: piasq;
Nunc quoq; dat lachrymas: & toto rorat in orbe.
Non tamen euersam Troiæ cum mœnibus esse
Spē quoq; fata sinunt. sacra, & sacra altera patrem

F ert humeris uenerabile onus cythereïus Heros:
D e tantis opibus prædam pius eligit illam,
A scaniumq; suum: profugiq; per æquora classe
F ertur ab Antandro: scelerataq; littora Thracum
E t Polydoreo manantem sanguine terram
L inquit: & utilibus uentis, æstuq; secundo
I ntrat Apollineam socijs comitantibus urbem.
H unc Anius, quo rege homines, antistite Phœbus
R ite colebatur: temploq;, domoq; recepit:
V rbemq; ostendit, delubraq; nota, duasq;
L atona quondam stirpes pariente retentas.
T hure dato flammis, uinoq; in thura profuso,
C æsarumq; boum fibris de more crematis,
R egia tecta petunt: positisq; tapetibus altis
M unera cum liquido capiunt cerealia baccho.
T unc pius Anchises, ò Phœbi lecte sacerdos
F allor? an & natum, cum primum hæc mœnia uidi:
B isq; duas natas, quantum reminiscor, habebas?
H uic Anius niueis circundata tempora uittis
C oncutiens, & tristis, ait: non falleris Heros
M axime: uidisti natorum quinq; parentem:
Q uem nunc (tanta homines rerũ inconstantia uersat)
P enè uides orbum: quod enim mihi filius absens
A uxilium? quem dicta suo de nomine tellus
A ndros habet, pro patre locumq; & regna tenentem.
D elius augurium dedit huic: dedit altera Liber
F œmineæ stirpi uoto maiora, fideq;
M unera: nam tactu natarum cuncta mearum
I n segetem, laticemq; meri, baccamq; Mineruæ
T ransformabantur: diuesq; erat usus in illis.

H oc ubi cognouit Troiæ populator Atrides:
(Ne non ex aliqua uestram sensisse procellam
N os quoq; parte putes) armorum uiribus usus
A bstrahit inuitas gremio genitoris: alant'q;,
I mperat, argolicam cœlesti munere gentem.
E ffugiunt quò quæq; potest: Eubœa duabus,
E t totidem natis Andros fraterna petita est.
M iles adest: & ni dedantur, bella minatur.
V icta metu pietas consortia corpora pœnæ
D edidit: & timido posses ignoscere fratri.
N on hic Aeneas, non qui defenderet Andron
H ector erat: per quos decimum durastis in annum.
I am'q; parabantur captiuis uincla lacertis:
I llæ tollentes etiamnum libera cœlo
B rachia, Bacche pater fer opem dixere: tulit'q;
M uneris author opem (si miro perdere more
F erre uocatur opem) nec qua ratione figuram
P erdiderint, potui scire, aut nunc dicere possum.
S umma mali nota est. pennas sumpsere: tuæ'q;
C oniugis in uolucres niueas abiere columbas.
T alibus, atq; alijs postquam conuiuia dictis
I mplerunt: mensa somnum petiere remota:
C um'q; die surgunt, adeunt'q; oracula Phœbi.
Q ui petere antiquam matrem: cognataq; iussit
L ittora. prosequitur rex: & dat munus ituris:
A nchisæ sceptrum, chlamydem, pharetram'q; nepoti,
C raterem Aeneæ, quem quondam miserat illi
H ospes ab aonijs Therses Ismenius oris.
M iserat hunc illi Therses: fabricauerat Alcon
M yleus: & longo cælauerat argumento.

Vrbs

V rbs erat: & septem posses ostendere portas:
H æ pro nomine erant: & quæ foret illa docebant.
A nte urbem exequiæ tumuliq́;, ignesq́;, rogiq́;,
E ffusæq́; comas, & apertæ pectora matres
S ignificant luctum: Nymphæ quoq; flere uidentur:
S iccatosq́; queri fontes. sine frondibus arbor
N uda riget: lambunt arentia saxa capellæ.
E cce facit medijs natas ab Orione Thebis,
H anc non fœmineum iugulo dare pectus aperto:
I llam demisso per fortia pectora telo
P ro populo cecidisse suo: pulchrisq́; per urbem
F uneribus ferri: celebriq́; in parte cremari.
T um de uirginea geminos exire fauilla,
N e genus intereat, iuuenes: quos fama Coronas
N ominat: & cineri materno ducere pompam.
H actenus antiquo signis fulgentibus ære
S ummus inaurato crater erat asper achanto.
N ec leuiora datis Troiani dona remittunt:
D antq́; sacerdoti custodem thuris acerram:
D ant pateram, claramq́; auro, gemmisq́; coronam.
I nde recordati Teucros à sanguine Teucri
D ucere principium, Cretam tenuere: lociq́;
F erre diu nequiere luem: centumq́; relictis
V rbibus, ausonios optant contingere portus.
S æuit hyems: iactatq́; uiros: Strophadumq́; receptos
P ortubus infidis exterruit ales Aëllo.
E t iam Dulichios portus, Ithacamq́;, Samumq́;,
N eritiasq́; domos, regnum fallacis Vlyssei,
P ræterеunt uecti: certatam lite deorum
A mbraciam, uersiq́; uident sub imagine saxum

Iudicis, actiaco quæ nunc ab Apolline nota est.
Vocalemq́; sua terram Dodonida quercu,
Chaoniosq́; sinus: ubi nati rege Molosso
Impia subiectis fugere incendia pennis.
Proxima Phæacum felicibus obsita pomis
Rura petunt: Epiros ab his, regnataq; uati
Buthrotos phrygio, simulataq; Troia tenetur.
Inde futurorum certi, quæ cuncta fideli
Priamides Helenus monitu prædixerat, intrant
Sicaniam. tribus hæc excurrit in æquora linguis.
È quibus imbriferos est uersa Pachynos ad austros:
Mollibus expositum Zephyris Lilybæon: ad Arctos
Aequoris expertes, spectat boreamq́; Peloros.
Hanc subeunt Teucri: & remis, æstuq́; secundo
Sub noctem potitur Zanclæa classis arena.
Scylla latus dextrum, læuum irrequieta Charybdis
Infestat: uorat hæc raptas, reuomitq́; carinas:
Illa feris atram canibus succingitur aluum
Virginis ora gerens, & (si non omnia uates
Ficta reliquerunt) aliquo quoq; tempore uirgo.
Hanc multi petiere proci: quibus illa repulsis,
Ad pelagi Nymphas, pelagi gratissima Nymphis,
Ibat: & elusos iuuenum narrabat amores.
Cui dum pectendos præbet Galatea capillos:
Talibus alloquitur referens suspiria dictis.
Te tamen ò uirgo genus haud immite uirorum
Expetit: utq́; facis, potes his impune negare.
At mihi, cui pater est Nereus: quam cærula Doris
Enixa est: quæ sum turba quoq; tuta sororum:
Non nisi per luctus licuit Cyclopis amorem

E ffugere: & lachrymae uocem impediere loquentis.
Q uas ubi marmoreo detersit pollice uirgo:
E t solata deam est: refer ò carissima dixit:
N éue tui causam tege, sum tibi fida, doloris.
N ereis his contra resecuta Crateide natam est.
A cis erat Fauno, Nymphaq; Simethide cretus,
M agna quidem patrisq; sui, matrisq; uoluptas,
N ostra tamen maior. nam me sibi iunxerat uni
P ulcher, & octonis iterum natalibus actis
S ignarat teneras dubia lanugine malas.
H unc ego: me Cyclops nullo cum fine petebat.
N ec, si quaesieris, odium Cyclopis, amorue
A cidis in nobis fuerit praestantior: edam.
P ar utrunq; fuit. prò quanta potentia regni
E st Venus alma tui. nempe ille immitis, & ipsis
H orrendus syluis, & uisus ab hospite nullo
I mpune, & magni cum dijs contemptor Olympi,
Q uid sit amor sentit: nostriq; cupidine captus
V ritur oblitus pecorum, antrorumq; suorum.
I amq; tibi formae, iamq; est tibi cura placendi:
I am rigidos pectis rastris Polypheme capillos:
I am libet hirsutam tibi falce recidere barbam:
E t spectare feros in aqua, & componere multus.
C aedis amor, feritasq; sitisq; immensa cruoris
C essant: & tutae ueniunt, abeuntq; carinae.
T elemus interea siculum delatus in aequor
T elemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales:
T erribilem Polyphemon adit: lumenq;, quod unum
F ronte geris media, rapiet tibi dixit Vlysses.
R isit: & ò uatum stolidissime falleris inquit:

Altera iam rapuit. sic frustra uera monentem
Spernit: & aut gradiens ingenti littora passu
Degrauat: aut fessus sub opaca reuertitur antra.
Prominet in pontum cuneatus acumine longo
Collis: utrunq; latus circunfluit æquoris unda.
Huc ferus ascendit Cyclops: mediusq́; resedit.
Lanigeræ pecudes nullo ducente secutæ.
Cui postq̃ pinus baculi quæ præbuit usum:
Ante pedes posita est antemnis apta ferendis:
Sumptaq; arundinibus compacta est fistula centum:
Senserunt toti pastoria sibila montes:
Senserunt undæ. latitans ego rupe, meiq́;
Acidis in gremio residens, procul auribus hausi
Talia dicta meis, auditaq; uerba notaui.
Candidior folio niuei Galatea ligustri,
Floridior prato, longa procerior alno,
Splendidior uitro, tenero lasciuior hœdo,
Leuior assiduo detritis æquore conchis,
Solibus hybernis, æstiua gratior umbra,
Nobilior pomis, platano conspectior alta,
Lucidior glacie, matura dulcior uua,
Mollior & cygni plumis, & lacte coacto,
Et, si non fugias, riguo formosior horto.
Sæuior indomitis eadem Galatea iuuencis,
Durior annosa quercu, fallacior undis,
Lentior & salicis uirgis, & uitibus albis,
His immobilior scopulis, uiolentior amne,
Laudato pauone superbior, acrior igni,
Asperior tribulis, fœta truculentior ursa,
Surdior æquoribus, calcato immitior hydro,

Et, quod præcipue (si possem) demere uellem,
Non tantum ceruo claris latratibus acto,
Verum etiam uentis, uolucriq́; fugacior aura.
At bene si noris, pigeat fugisse: morasq́;
Ipsa tuas damnes: & me retinere labores.
Sunt mihi pars montis uiuo pendentia saxo
Antra: quibus nec sol medio sentitur in æstu:
Nec sentitur hyems: sunt poma grauantia ramos:
Sunt auro similes longis in uitibus uuæ,
Sunt & purpureæ: tibi & has seruamus, & illas.
Ipsa tuis manibus syluestri nata sub umbra
Mollia fraga leges: ipsa autumnalia corna,
Prunaq; non solum nigro liuentia succo,
Verum etiam generosa, nouasq́; imitantia ceras.
Nec tibi castaneæ me coniuge, nec tibi deerunt
Arbutei fœtus. omnis tibi seruiet arbos.
Hoc pecus omne meũ est: multæ quoq; uallibus errant:
Multas sylua tegit: multæ stabulantur in antris.
Nec (si forte roges) possem tibi dicere quot sint:
Pauperis est numerare pecus. de laudibus harum
Nil mihi credideris: præsens potes ipsa uidere:
Vt uix circumeant distentum cruribus uber.
Sunt fœtura minor tepidis in ouilibus agni:
Sunt quoq; par ætas alijs, in ouilibus hœdi.
Lac mihi semper adest niueum: pars inde bibenda
Seruatur: partem liquefacta coagula durant.
Nec tibi deliciæ faciles, uulgataq; tantum
Munera contingent, damæ, leporesq́;, capræq;,
Parúe columbarum, demptúsue cacumine nidus:
Inueni geminos, qui tecum ludere possint:

Inter se similes, uix ut dignoscere possis,
Villosæ catulos in summis montibus ursæ:
Inueni: & dixi dominæ seruabimus istos.
Iam modo cæruleo nitidum caput exere ponto:
Iam Galatea ueni: nec munera despice nostra.
Certe ego me noui: liquidæq́; in imagine uidi
Nuper aquæ: placuitq́; mihi mea forma uidenti.
Aspice sim quantus: non est hoc corpore maior
Iuppiter in cælo (nam uos narrare soletis
Nescio quem regnare Iouem) coma plurima toruos
Prominet in uultus, humerosq́; ut lucus obumbrat.
Nec, mea quòd rigidis horrent densissima setis
Corpora: turpe puta: turpis sine frondibus arbor:
Turpis equus: nisi colla iubæ flauentia uelent.
Pluma tegit uolucres: ouibus sua lana decori est:
Barba uiros, hirtæq́; decent in corpore setæ.
Vnum est in media lumen mihi fronte, sed instar
Ingentis clypei: quid? non hæc omnia magno
Sol uidet è cælo? Solis tamen unicus orbis.
Adde, quòd in uestro genitor meus æquore regnat:
Hunc tibi do socerum: tantum miserere, precesq́;
Supplicis exaudi: tibi enim succumbimus uni:
Quiq́; Iouem, et cælū sperno, et penetrabile fulmen,
Nerei te ueneror: tua fulmine sæuior ira est.
Atq; ego contemptus essem patientior huius:
Si fugeres omnes. sed cur cyclope repulso
Acin amas? præfersq́; meis amplexibus Acin?
Ille tamen placeatq́; sibi, placeatq́; licebit,
Quod nollem, Galatea tibi: modo copia detur:
Sentiet esse mihi tanto pro corpore uires.

V iscera uiua traham: diuulsaq; membra per agros,
P er'q; tuas spargam, si se tibi misceat, undas.
V ror enim: læsus'q; exæstuat acrius ignis:
C um'q; suis uideor translatam uiribus Aetnam
P ectore ferre meo: nec tu Galatea moueris.
T alia nequicq̃ questus (nam cuncta uidebam)
S urgit: & ut taurus uacca furibundus adempta
S tare nequit: sylua'q;, & notis saltibus errat:
C um ferus ignaros, nec quicq̃ tale timentes
M e uidet, atq; Acim: uideo'q; exclamat: & ista
V ltima sit faciam ueneris concordia uestræ.
T antaq; uox, quantam Cyclops iratus habere
D ebuit: illa fuit. clamore perhorruit Aetna.
A st ego uicino pauefacta sub æquore mergor.
T erga fugæ dederat conuersa Simethius heros:
E t fer opem Galatea precor mihi, ferte parentes,
D ixerat: & uestris periturum admittite regnis.
I nsequitur Cyclops: partem'q; è monte reuulsam
M ittit: & extremus q̃uis peruenit ad illum
A ngulus è saxo: totum tamen obruit Acim.
A t nos, quod fieri solum per fata licebat:
F ecimus: ut uires assumeret Acis auitas.
P uniceus de mole cruor manabat: & intra
T emporis exiguum rubor euanescere cœpit:
F it'q; color primo turbati fluminis imbre:
P urgatur'q; mora: tum moles tacta dehiscit:
V iuaq; per rimas, proceraq; surgit arundo:
O s'q; cauum saxi sonat exultantibus undis:
M iraq; res, subito media tenus extitit aluo
I ncinctus iuuenis flexis noua cornua cannis.

Qui, nisi quòd maior: quòd toto cœrulus ore est:
Acis erat: & sic quoq; erat tamen Acis in amnem
Versus: & antiquum tenuerunt flumina nomen.
Desierat Galatea loqui: cœtuq́; soluto
Discedunt: placidisq́; natant Nereides undis.
Scylla redit: neq; enim medio se credere ponto
Audet: & aut bibula sine uestibus errat arena:
Aut, ubi lassata est: seducto nacta recessus
Gurgitis inclusa sua membra refrigerat unda.
Ecce fretum scindens alti nouus incola ponti
Nuper in Euboica uersis Anthedone membris
Glaucus adest: uisæq; cupidine uirginis ardet:
Et quæcunq; putat fugientem posse morari,
Verba refert: fugit illa tamen: ueloxq́; timore
Peruenit in summum positi propè littora montis.
Ante fretum est ingens apicem collectus in unum
Longa sub arboribus conuexus in æquora uertex.
Constitit hic: & tuta loco monstrum'ne deus'ne
Ille sit ignorans, admiraturq́; colorem,
Cæsariemq́; humeros, subiectaq; terga tegentem,
Vltimaq; excipiat quod tortilis inguina piscis.
Sensit: & innitens, quæ stabat proxima, moli,
Non ego prodigium, nec sum fera bellua uirgo,
Sed deus, inq̃t, aquæ: nec maius in æquore Proteus
Ius habet, & Triton, Athamantiadesq́; Palæmon.
Ante tamen mortalis eram: sed scilicet altis
Deditus æquoribus, tantum exercebar in illis.
Nam modo ducebam ducentia retia pisces:
Nunc in mole sedens moderabar arundine linum.
Sunt uiridi prato confinia littora, quorum

Altera pars undis, pars altera cingitur herbis.
Quas neq; cornigeræ morsu læsere iuuencæ:
Nec placidæ carpsistis oues, hirtǽue capellæ.
Non apis inde tulit collectos sedula flores:
Non data sunt capiti genialia serta: nec unquam
Falciferæ secuere manus. ego primus in illo
Cespite consedi: dum lina madentia sicco.
Vtq́; recenserem captiuos ordine pisces:
Insuper exposui, quos aut in retia casus,
Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
Res similis fictæ: sed quid mihi fingere prodest?
Gramine contacto cœpit mea præda moueri:
Et motare latus: terráq;, ut in æquore, niti.
Dumq́; moror: mirorq́; simul: fugit omnis in undas
Turba suas: dominumq́; nouum, littusq́; relinquunt.
Obstupui, dubiusq́; diu, quæ causa requiro:
Num Deus hæc aliquis, num succus fecerit herbæ.
Quæ tamen has inq̃ uires habet herba? manuq́;
Pabula decerpsi: decerptaq; dente momordi.
Vix bene combiberant ignotos guttura succos:
Cum subito trepidare intus præcordia sensi:
Alteriusq́; rapi naturæ pectus amore:
Nec potui restare diu: repetendaq; nunq̃
Terra uale dixi: corpusq́; sub æquore mersi.
Di maris exceptum socio dignantur honore:
Vtq; mihi, quæcunq; feram, mortalia demant,
Oceanum, Tethynq́; rogant ego lustror ab illis:
Et purgante nefas nouies mihi carmine dicto
Pectora fluminibus iubeor supponere centum.
Nec mora: diuersis lapsi de partibus amnes,

Totaq; uertuntur supra caput æquora nostrum.
Hactenus acta tibi possum memoranda referre:
Hactenus & memini: nec mens mea cætera sensit.
Quæ postquam rediịt: alium me corpore toto,
Ac fueram nuper, nec eundem mente, recepi.
Hanc ego tum primum uiridi ferrugine barbam,
Cæsariem'q; meam, quam longa per æquora uerro:
Ingentes'q; humeros, & cœrula brachia uidi,
Cruraq; pinnigero curuata nouissima pisce.
Quid tamen hæc species? quid dịs placuisse marinis?
Quid iuuat esse deum? si tu non tangeris istis?
Talia dicentem, dicturum plura reliquit
Scylla deum. furit ille, irritatus'q; repulsa
Prodigiosa petit Titanidos atria Circes.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEON LIBER XIIII.

Amq; giganteis iniectam faucibus Aetnam,
i
Aruaq; Cyclopum, quid rastra, quid usus aratri
Nescia, nec quicq̃ iunctis debentia bobus,
Liquerat Euboicus tumidarum cultor aquarum:
Liquerat & Zanclen, aduersaq; mœnia Rhegi,
Nauifragum'q; fretum, gemino quod littore pressum
Ausoniæ, siculæq; tenet confinia terræ.
Inde manu magna tyrrhena per æquora uectus,

H erbiferos adijt colles, atq; atria Glaucus
S ole satæ Circes uariarum plena ferarum.
Q uam simul aspexit: dicta, acceptaq́; salute
D iua dei miserere precor: nam sola leuare
T u potes hunc dixit (uidear modo dignus) amorem.
Q uanta sit herbarum Titani potentia, nulli,
Q uàm mihi, cognitius: qui sum mutatus ab illis.
N e'ue mei non nota tibi sit causa furoris:
L ittore in italico Messenia mœnia contra
S cylla mihi uisa est. pudor est, promissa, precesq́;
B landitiasq́; meas, contemptaq; uerba referre.
A t tu, siue aliquod regnum est in carmine: carmen
O re moue sacro: siue expugnantior herba est:
V tere tentatis operosæ uiribus herbæ:
N ec, medeare mihi, sanesq́; hæc uulnera, mando:
F ineq; nil opus est: partem ferat illa caloris.
A t Circe (neq; enim flammis habet aptius ulla
T alibus ingenium: seu causa est huius in ipsa:
S eu Venus indicio facit hoc offensa paterno)
T alia uerba refert. melius sequerere uolentem,
O ptantemq́; eadem, paniliq́; cupidine captam.
D ignus eras: ultro poteras certeq́; rogari:
E t, si spem dederis (mihi crede) rogaberis ultro.
N e dubites: adsitq́; tuæ fiducia formæ.
E n ego cum dea sim: nitidi cum filia Solis:
C armine cum tantum, tantū quoq; gramine possim:
V t tua sim, uoueo: spernentem sperne: sequenti
R edde uices: unoq́; duas ulciscere facto.
T alia tentanti, prius, inquit, in æquore frondes,
G laucus, & in summis nascentur montibus algæ:

Sospite quàm Scylla nostri mutentur amores.
Indignata dea est: & lædere quatenus ipsum
Non poterat, nec uellet, amans: irascitur illi,
Quæ sibi prælata est: Venerisq; offensa repulsa,
Protinus horrendis infamia pabula succis
Conterit: & tritis hecateia carmina miscet.
Cærulaq; induitur uelamina: perq; ferarum
Agmen adulantum media procedit ab aula:
Oppositumq; petens contra Zancleia saxa
Rhegion ingreditur, feruentesq; æstibus undas:
In quibus, ut solida ponit uestigia terra:
Summaq; decurrit pedibus super æquora siccis.
Paruus erat gurges curuos sinuatus in arcus,
Grata quies Scyllæ: quò se referebat ab æstu
Et maris, & cœli: medio cum plurimus orbe
Sol erat: & minimas à uertice fecerat umbras.
Hunc dea præuitiat: portentificisq; uenenis
Inquinat: hic fusos latices radice nocenti
Spargit: & obscurum uerborum ambage nouorum
Ter nouies carmen magico demurmurat ore.
Scylla uenit: mediaq; tenus descenderat aluo:
Cum sua fœdari latrantibus inguina monstris
Aspicit: ac primo credens non corporis illas
Esse sui partes, refugitq;, abigitq;, timetq;
Ora proterua canum: sed quos fugit, attrahit unà:
Et corpus quærens femorum, crurumq;, pedumq;,
Cerbereos rictus pro partibus inuenit illis:
Statq; canum rabies: subiectaq; terga ferarum
Inguinibus truncis, uteroq; extante coercet.
Fleuit amans Glaucus: nimiumq; hostiliter usæ

V iribus herbarum fugit connubia Circes.
S cylla loco mansit: cumq́; est data copia primum
I n Circes odium, socijs spoliauit Vlyssem.
M ox eadem Teucras fuerat mersura carinas:
N i prius in scopulum, qui nunc quoq; saxeus extat:
T ransformata foret: scopulum quoq; nauita uitat.
H unc ubi Troianæ remis, auidamq́; charybdim
E uicere rates: cum iam prope littus adessent
A usonium: libycas uento referuntur ad oras.
E xcipit Aenean illic animoq́;, domoq́;,
N on bene dissidium phrygij latura mariti
S idonis: inq́; pyra sacri sub imagine facta
I ncubuit ferro: deceptaq; decipit omnes.
R ursus arenosæ fugiens noua mœnia terræ
A d sedes Erycis, fidumq́; relatus Acesten,
S acrificat: tumulumq́; sui genitoris honorat.
Q uasq́; rates Iris Iunonia pene cremarat.
S oluit: & Hippotadæ regnum, terrasq́; calenti
S ulfure fumantes, Acheloidumq́; relinquit
S irenum scopulos: orbataq; præside pinus
I narimen, Prochytenq́; legit, sterilíq; locatas
C olle Pythecusas habitantum nomine dictas.
Q uippe deûm genitor fraudem, & periuria quondã
C ercopum exosus, gentisq́; admissa dolosæ,
I n deforme uiros animal mutauit: ut ijdem
D issimiles homini possent, similesq́; uideri.
M embraq; contraxit: naresq́; à fronte remissas
C ontudit: & rugis perarauit anilibus ora:
T otaq; uelatos flauenti corpora uillo
M isit in has sedes: nec non prius abstulit usum

Verborum, & natæ dira in periuria linguæ.
Posse queri tantum rauco stridore reliquit.
Has ubi præterijt: & parthenopeïa dextra
Mœnia deseruit: læua de parte canori
Aeolidæ tumulum, & loca fœta palustribus undis
Littora Cumarum, uiuacisq; antra Sibyllæ
Intrat: &, ut manes adeat per auerna paternos,
Orat. at illa diu uultum tellure moratum
Erexit: tandemq; deo furibunda recepto,
Magna petis, dixit, uir factis maxime, cuius
Dextera per ferrum, pietas spectata per ignes.
Pone tamen Troiane metum: potiere petitis:
Elysiasq; domos, & regna nouissima mundi
Me duce cognosces, simulachraq; cara parentis.
Inuia uirtuti nulla est uia. dixit: & auro
Fulgentem ramum sylua Iunonis auernæ
Monstrauit, iussitq; suo diuellere trunco.
Paruit Aeneas: & formidabilis orci
Vidit opes, atauosq; suos, umbramq; senilem
Magnanimi Anchisæ: didicit quoq; iura locorum:
Quæq; nouis essent adeunda pericula bellis.
Inde ferens lassos aduerso tramite passus
Cum duce cumæa fallit sermone laborem.
Dumq; iter horrendum per opaca crepuscula carpit:
Seu dea tu præsens, seu dijs gratissima, dixit,
Numinis instar eris semper mihi: meq; fatebor
Muneris esse tui: quæ me loca mortis adire,
Quæ loca me uisæ uoluisti euadere mortis.
Pro quibus aërias meritis euectus ad auras,
Templa tibi statuam: tribuam tibi thuris honores.

R espicit hunc uates: & suspiratibus haustis,
N ec dea sum, dixit: nec sacri thuris honore
H umanum dignare caput. ne nescius erres,
L ux æterna mihi, carituraq; fine dabatur:
S i mea uirginitas Phœbo patuisset amanti.
D um tamen hanc sperat: dum præcorrumpere donis
M e cupit: elige ait uirgo cumæa, quid optes:
O ptatis potiere tuis. ego pulueris hausti
O stendens cumulum, quot haberet corpora puluis,
T ot mihi natales contingere uana rogaui.
E xcidit, ut peterem iuuenes quoq; protinus annos.
H os tamen ille mihi dabat, æternamq́; iuuentam,
S i uenerem paterer. contempto munere Phœbi,
I nnuba permaneo: sed iam felicior ætas
T erga dedit: tremuloq́; gradu uenit ægra senectus.
Q uæ patienda diu est: nam iam mihi sæcula septem
A cta uides: superest, numeros ut pulueris æquem:
T ercentum messes, tercentum musta uidere.
T empus erit, cum de tanto me corpore paruam
L onga dies faciet: consumptaq; membra senecta,
A d minimum redigentur onus. nec amata uidebor,
N ec placuisse deo: Phœbus quoq; forsitan ipse
V el non agnoscet: uel dilexisse negabit:
V sque adeo mutata ferar: nulliq́; uidenda,
V oce tamen noscar: uocem mihi fata relinquent.
T alia conuexum per iter memorante Sibylla
S edibus Euboicam stygijs emergit in urbem
T roïus Aeneas: sacrisq́; ex more litatis,
L ittora adit nondum nutricis habentia nomen.
H ic quoq; substiterat post tædia longa laborum

N eritius Macareus comes experientis Vlyssei:
D esertum quondam medijs in rupibus Aetnæ
N oscit Achemeniden: improuiso'q; repertum
V iuere miratus, quis te casus'ue, deus'ue
S eruat Achemenide? cur inquit barbara graium
P rora uehit? petitur uestra quæ terra carina?
T alia quærenti iam non hirsutus amictu,
I am suus, & spinis conserto tegmine nullis
F atur Achemenides. iterum Polyphemon, & illos
A spiciam fluidos humano sanguine rictus:
H ac mihi si potior domus est, Ithacæ'q;, carina:
S i minus Aeneam ueneror genitore: nec unquam
E sse satis potero (præstem licet omnia) gratus.
Q uod loquor: & spiro: cœlum'q; & lumina solis
R espicio: (possum'ne ingratus & immemor esse?)
I lle dedit: quod non anima hæc Cyclopis in ora
V enit: & ut lumen iam nunc uitale relinquam:
A ut tumulo, aut certe non illa condar in aluo.
Q uid mihi tunc animi, nisi si timor abstulit omnem
S ensum, animum'q;, fuit? cum uos petere alta relictus
A equora conspexi. uolui inclamare: sed hosti
P rodere me timui: uestræ quoq; clamor Vlyssis
P ene` rati nocuit. uidi cum monte reuulsum
I mmanem scopulum medias permisit in undas.
V idi iterum ueluti tormenti uiribus acta
V asta giganteo iaculantem saxa lacerto.
E t ne deprimeret fluctus'ue lapis'ue carinam,
P ertimui, iam me non esse oblitus in illa.
V t uero fuga uos ab acerba morte reduxit:
I lle quidē totam gemebundus obambulat Aetnam,

Prætentat'q;

Prætentatq́; manu syluas: & luminis orbus
Rupibus incursat: fœdataq; brachia tabo
In mare protendens, gentem execratur achiuam.
Atq; ait, ò si quis referat mihi casus Vlyssem,
Aut aliquem ex socijs, in quem mea sæuiat ira:
Viscera cuius edam: cuius uiuentia dextra
Membra mea laniem: cuius mihi sanguis inundet
Guttur: & elisi trepident sub dentibus artus:
Quàm nullũ, aut leue sit damnũ mihi lucis ademptæ.
Hæc, & plura ferox: me luridus occupat horror
Spectantem uultus etiamnum cæde madentes,
Crudelesq́; manus, & inanem luminis orbem,
Membraq;, & humano concretam sanguine barbam.
Mors erat ante oculos, minimum tamen ipsa doloris:
Et iam prensurum, iam nunc mea uiscera rebar
In sua mersurum: mentiq́; hærebat imago
Temporis illius: quo uidi bina meorum
Ter quater affligi sociorum corpora terræ.
Cum super ipse iacens hirsuti more leonis
Visceraq;, & carnes, cumq́; albis ossa medullis,
Semianimesq́; artus auidam condebat in aluum.
Me tremor inuasit: stabam sine sanguine mœstus:
Mandentemq́; uidens, eiectantemq́; cruentas
Ore dapes, & frusta mero glomerata uomentem:
Talia fingebam misero mihi fata parari:
Perq́; dies multos latitans, omnemq́; tremiscens
Ad strepitum, mortemq́; timens, cupidusq́; moriri,
Glande famem pellens, & mista frondibus herba,
Solus, inops, expes, letho pœnæq́; relictus,
Hanc procul aspexi longo post tempore nauem:

Orauiq́; fugam geſtu: ad littusq́; cucurri:
Et moui: graiumq́; ratis troiana recepit.
Tu quoq; pande tuos comitum gratiſſime caſus
Et ducis, & turbæ, quæ tecum eſt credita ponto.
Aeolon ille refert tuſco regnare profundo,
Aeolon Hippotaden cohibentem carcere uentos:
Quos bouis incluſos tergo (memorabile munus)
Dulichium ſumpſiſſe ducem: flatuq́; ſecundo
Lucibus iſſe nouem: & terram aſpexiſſe petitam.
Proxima poſt nonam cum ſeſe aurora moueret:
Inuidia ſocios, prædæq́; cupidine uictos
Eſſe ratos aurum, dempſiſſe ligamina uentis.
Cum q̃bus iſſe retro, per quas modo uenerat undas:
Aeoliiq́; ratem portus repetiſſe tyranni.
Inde Lami ueterem Læſtrygonis inquit in urbem
Venimus: Antiphates terra regnabat in illa.
Miſſus ad hunc ego ſum numero comitante duorum:
Vixq́; fuga quæſita ſalus comitiq́;, mihiq́;.
Tertius è nobis Læſtrygonis impia tinxit
Ora cruore ſuo: fugientibus inſtat: & agmen
Concitat Antiphates: coëunt: & ſaxa, trabesq́;
Coniiciunt: merguntq́; uiros: merguntq́; carinas.
Vna tamen, quæ nos, ipſumq́; uehebat Vlyſſem,
Effugit: amiſſa ſociorum parte, dolentes,
Multaq; conqueſti terris allabimur illis:
Quas procul hinc cernis. procul hinc (mihi crede) ui-
Inſula uiſa mihi: tuq́; ò iuſtiſſime Troiũ (dēda eſt,
Nate dea (neq; enim finito marte uocandus
Hoſtis es Aenea) moneo fuge littora Circes.
Nos quoq; Circæo religata in littore pinu

A ntiphatæ memores,immansuetiq; Cyclopis
I re negabamus:uel tecta ignota subire.
S orte sumus lecti:sors me,fidumq; Polyten,
E urylochumq; simul,nimijq; Elpenora uini,
B isq; nouem socios circæa ad mœnia misit.
Q uæ simul attigimus:stetimusq; in limine tecti:
M ille lupi,mistiq; lupis ursiq;,leæq;
O ccursu fecere metum:sed nulla timenda,
N ullaq; erat nostro factura in corpore uulnus.
Q uin etiam blandas mouere per aëra caudas:
N ostraq; adulantes comitant uestigia:donec
E xcipiunt famulæ:perq; atria marmore tecta
A d dominam ducunt.pulchro sedet illa recessu
S ublimi solio:pallamq; induta nitentem
I nsuper aurato circumuelatur amictu.
N ereides,Nymphæq; simul,quæ uellera motis
N ulla trahunt digitis:nec fila sequentia ducunt:
G ramina disponunt:sparsosq; sine ordine flores
S ecernunt calathis,uarijsq; coloribus herbas.
I psa quod hæ faciunt opus exigit:ipsa quis usus
Q uoq; sit in folio,quæ sit concordia mistis,
N ouit:& aduertens pensas examinat herbas.
H æc ubi nos uidit:dicta,acceptaq; salute,
D iffudit uultus,& reddidit omnia uotis.
N ec mora:misceri tosti iubet ordea grani,
M ellaq;,uimq; meri cum lacte coagula passo:
Q uiq; sub hac lateant furtim dulcedine,succos
A dijcit.accipimus sacra data pocula dextra.
Q uæ simul arenti sitientes hausimus ore:
E t tetigit summos uirga dea dira capillos:

E t pudet,& referam:setis horrescere cœpi:
N ec iam posse queri:pro uerbis edere raucum
M urmur:& in terram toto procumbere uultu:
O s'q; meum sensi pando occalescere rostro:
C olla tumere toris:& qua modo pocula parte
S umpta mihi fuerant:illa uestigia feci.
C um'q; eadem passis(tantum medicamina possunt)
C laudor in antra.Suis solum caruisse figura
V idimus Eurylochum:solus data pocula fugit.
Q uæ nisi uitasset:pecoris pars una maneret
N unc quoq; setigeri:nec tantæ cladis ab illo
C ertior ad Circen ultor uenisset Vlysses.
P acifer huic dederat florem Cyllenius album:
M oly uocant superi:nigra radice tenetur.
T utus eo,monitis'q; simul cœlestibus intrat
I lle domum Circes:& ad insidiosa uocatus
P ocula,conantem uirga mulcere capillos
R eppulit:& stricto pauidam deterruit ense.
I nde fides,dextræ'q; datæ:thalamo'q; receptus
C oniugij dotem sociorum corpora poscit.
S pargimur ignotæ succis melioribus herbæ:
P ercutimur'q; caput conuersæ uerbere uirgæ:
V erbaq; dicuntur dictis contraria uerbis.
Q uo magis illa canit:magis hoc tellure leuati
E rigimur:setæ'q; cadunt:bifidos'q; relinquit
R ima pedes:redeunt humeri:& subiecta lacertis
B rachia sunt.flentem flentes amplectimur illum:
H æremus'q; ducis collo:nec uerba locuti
V lla priora sumus,q̃ nos testantia gratos.
A nnua nos illic tenuit mora:multaq; præsens

Tempore tam longo uidi: multa auribus hausi:
Hoc quoq; cum multis, quod clàm mihi retulit una
Quattuor è famulis ad talia sacra paratis.
Cum duce nanq; meo Circe dum sola moratur:
Illa mihi niueo factum de marmore signum
Ostendit iuuenile, gerens in uertice Picum
Aede sacra positum, multisq́; insigne coronis.
Quis foret, & quare sacra coleretur in æde,
Cur hanc ferret auem, quærenti, & scire uolenti
Accipe ait Macareu: dominæq́; potentia quæ sit
Hinc quoq; disce meæ: tu dictis adijce mentem.
Picus in ausonijs proles Saturnia terris
Rex fuit utilium bello studiosus equorum.
Forma uiro, quam cernis, erat: licet ipse decorem
Aspicias: fictaq́; probes ab imagine ueram.
Par animus formæ: nec adhuc spectasse tot annos
Quinquennem poterat graia quater edere pugna.
Ille suos Dryadas latijs in montibus ortas
Verterat in uultus: illum fontana petebant
Numina Naiades, quas Albula, quasq́; Numici
Quas Anienis aquæ, cursusq́; breuissimus Almo,
Nar'ue tulit præceps, & opacæ Pharfarus undæ,
Quæq́; colunt scythicæ stagnum nemorale Dianæ,
Finitimosq́; lacus. spretis tamen omnibus unam
Ille colit Nympham: quã quondam in colle Palati
Dicitur ancipiti peperisse Venilia Iano.
Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis:
Præposito cunctis laurenti tradita Pico est,
Rara quidem facie, sed rarior arte canendi,
Vnde Canens dicta est. syluas & saxa mouere,

E t mulcere feras, & flumina longa morari
O re suo, uolucresq́; uagas retinere solebat.
Quæ dum fœminea modulatur carmina uoce:
E xierat tecto laurentes Picus in agros
I ndigenas fixurus apros: tergumq́; premebat
A cris equi: læuaq́; hastilia bina ferebat
P hœniceam fuluo chlamydē comprensus ab auro.
V enerat in syluas & filia Solis easdem:
V tq́; nouas legeret fœcundis collibus herbas:
N omine dicta suo Cyrcæa reliquerat arua.
Quæ simul ac iuuenem uirgultis abdita uidit:
O bstupuit: cecidere manu, quas legerat, herbæ:
F lammaq; per totas uisa est errare medullas.
V t primum ualido mentem collegit ab æstu:
Quid cuperes, fassura fuit: ne posset adire
C ursus equi fecit, circunfususq́; satelles.
N on tamen effugies: uento rapiare licebit:
S i modo me noui: si non euanuit omnis
H erbarum uirtus: & me mea carmina fallunt.
D ixit: & effigiem nullo cum corpore falsi
F inxit apri: præterq́; oculos transcurrere regis
I ussit: & in densum trabibus nemus ire uideri:
P lurima quà sylua est: & equo loca peruia nō sunt.
H aud mora, continuo prædæ petit inscius umbram
P icus: equiq́; celer spumantia terga reliquit:
S pemq́; sequens uanam, sylua pedes errat in alta.
C oncipit illa preces: & uerba precantia dicit:
I gnotosq́; deos ignoto carmine adorat:
Quo solet & niueæ uultum confundere Lunæ:
E t patrio capiti bibulas subtexere nubes.

Tunc quoq; cantato densatur carmine cælum:
Et nebulas exhalat humus: cæcisq́; uagantur
Limitibus comites: & abest custodia regi.
Nacta locum, tempusq́;, per ô tua lumina, dixit,
Quæ mea ceperunt, perq́; hãc pulcherrime formã,
Quæ facit ut supplex tibi sim dea, consule nostris
Ignibus: & socerum, qui prævidet omnia, Solem
Accipe: nec durus Titanida despice Circen.
Dixerat: ille ferox ipsamq́;, precesq́; repellit:
Et quæcunq; es ait, non sum tuus: altera captum
Me tenet: & teneat per longum comprecor æuum.
Nec uenere externa socialia fœdera lædam:
Dum mihi Ianigenam seruabunt fata Canentem.
Sæpe retentatis precibus titania frustra,
Non impune feres: neq; ait reddêre Canenti:
Læsaq; quid faciat, quid amãs, quid fœmina disces
Rebus ait: sed amans, & læsa, et fœmina, Circe est.
Tum bis ad occasus, bis se conuertit ad ortus:
Ter iuuenem baculo tetigit: tria carmina dixit:
Ille fugit: sed se solito uelocius ipse
Currere miratus, pennas in corpore uidit:
Seq́; nouam subito latijs accedere syluis
Indignatus auem, duro fera robora rostro
Figit: & iratus longis dat uulnera ramis.
Purpureum chlamydis pennæ traxere colorem:
Fibula quod fuerat, uestemq́; momorderat aurum:
Pluma fit: & fuluo ceruix præcingitur auro.
Nec quicq̃ antiquum Pico, nisi nomina restant.
Interea comites clamato sæpe per agros
Nequicq̃ Pico, nullaq́; in parte reperto,

Inueniunt Circen: nam iam tenuauerat auras:
Paſſaq; erat nebulas uentis, ac ſole reſolui:
Criminibusq́; premunt ueris: regemq́; repoſcunt:
Vimq́; ferunt: ſæuisq́; parant inceſſere telis.
Illa nocens ſpargit uirus, ſuccosq́; ueneni:
Et noctem, noctisq́; deos Erebonq́;, Chaonq́;
Conuocat: & longis hecaten ululatibus orat.
Exiluere loco (dictu mirabile) ſyluæ:
Ingemuitq́; ſolum: uicinaq; palluit arbor:
Sparſaq; ſanguineis rubuerunt pabula guttis:
Et lapides uiſi mugitus edere raucos:
Et latrare canes: & humus ſerpentibus atris
Squalêre: & tenues animæ uolitare uidentur.
Attonitum monſtris uulgus pauet: illa pauentum
Ora uenenata tetigit mirantia uirga.
Cuius ab attactu uariarum monſtra ferarum
In iuuenes ueniunt: nulli ſua manſit imago.
Preſſerat occiduus tartheſia littora Phœbus:
Et fruſtra coniux oculis, animoq́; Canentis
Expectatus erat. famuli, populusq́; per omnes
Diſcurrunt ſyluas: atq; obuia lumina portant.
Nec ſatis eſt Nymphæ flere: & lacerare capillos:
Et dare plangorem: facit hæc tamen omnia: ſeq́;
Proripit: ac latos errat ueſana per agros.
Sex illam noctes, totidem redeuntia ſolis
Lumina uiderunt inopem ſomniq́;, cibiq́;,
Per iuga, per ualles, quà fors ducebat, euntem.
Vltimus aſpexit feſſam luctuq́;, uiaq́;
Tybris, & in gelida ponentem corpora ripa.
Illic cum lachrymis ipſos modulata dolores

Verba sono tenui mœrens fundebat: ut olim
Carmina iam moriens canit exequialia cygnus.
Luctibus extremum tenues liquefacta medullas
Tabuit: inq; leues paulatim euanuit auras.
Fama tamen signata loco est: quem rite Canentem
Nomine de Nymphæ ueteres dixere coloni.
Talia multa mihi longum narrata per annum,
Visaq; sunt. resides, & desuetudine tardi
Rursus inire fretum, rursus dare uela iubemur:
Ancipitesq; uias, & iter Titania uastum
Dixerat, & sæui restare pericula ponti.
Pertimui (fateor) nactusq; hoc littus, adhæsi.
Finierat Macareus: urnaq; Aeneia nutrix
Condita, marmoreo tumulo breue carmen habebat.
Hic me Caietam notæ pietatis alumnus
Ereptam argolico, quo debuit igne cremauit.
Soluitur herboso religatus ab aggere funis:
Et procul insidias, infamatæq; relinquunt
Tecta deæ: lucosq; petunt: ubi nubilus umbra
In mare cum fulua prorumpit Tybris arena.
Faunigenæq; domo potitur, nataq; Latini:
Non sine marte tamen. bellum cum gente feroci
Suscipitur: pactaq; furit pro coniuge Turnus.
Concurrit Latio Tyrrhenia tota: diuq;
Ardua sollicitis uictoria quæritur armis.
Auget uterq; suas externo robore uires:
Et multi Rutulos, multi troiana tuentur
Castra: neq; Aeneas Euandri ad mœnia frustra,
At Venulus frustra profugi Diomedis ad urbem
Venerat. ille quidem sub Iapyge maxima Dauno

M œnia condiderat:dotaliaq; arua tenebat.
S ed Venulus Turni postq̃ mandata peregit:
A uxilium petijt:uires Aetolius heros
E xcusat:nec se aut soceri committere pugnæ
V elle sui populos:aut quos è gente suorum
A rmet,habere ullos:ne'ue hæc commenta putetis.
(Admonitu quanq̃ luctus renouentur amari)
P erpetiar memorare tamen.Postq̃ alta cremata est
I lion:& danaas pauerunt pergama flammas:
N aritius'q; heros à uirgine, uirgine rapta,
Q uam meruit pœnam solus,digessit in omnes:
S pargimur:& uentis inimica per æquora rapti,
F ulmina,noctem,imbres,iram cœli'q;,mari'q;
P erpetimur Danai,cumulum'q; Capharea cladis.
N é ue morer referens tristes ex ordine casus:
G ræcia tum potuit Priamo quoq; flenda uideri.
M e tamen armiferæ seruatum cura Mineruæ
F luctibus eripuit:patrijs sed rursus ab agris
P ellor:& antiquo memores de uulnere pœnas
E xigit alma Venus:tantos'q; per alta labores
A equora sustinui,tantos terrestribus armis:
V t mihi felices sint illi sæpe uocati:
Q uos communis hyems, importunus'q; Caphareus
M ersit aquis:uellem'q;horum pars una fuisse.
V ltima iam passi comites bello'q;, freto'q;,
D eficiunt:finem'q; rogant erroris.at Agmon
F eruidus ingenio,tum uero & cladibus asper,
Q uid superest,quod iam patientia nostra recuset
F erre uiri,dixit?quid habet Cytherea,quod ultra
(Velle puta)faciat?nam dum peiora timentur.

Est locus in uoto. sors autem ubi pessima rerum est:
Sub pedibus timor est, securaq; summa malorum.
Audiat ipsa licet: et, quod facit, oderit omnes
Sub Diomede uiros: odium tamen illius omnes
Spernimus: & magno stat magna potentia nobis.
Talibus iratam Venerem Pleuronius Agmon
Instimulat uerbis: ueteremq; resuscitat iram.
Dicta placent paucis: numeri maioris amici
Agmona corripimus. cui respondere uolenti
Vox pariter, uocisq; uia est tenuata: comæq;
In plumas abeunt: plumis quoq; colla teguntur,
Pectoraq;, & tergum: maiores brachia pennas
Accipiunt: cubitiq; leues sinuantur in alas.
Magna pedis digitos pars occupat: oraq; cornu
Indurata rigent: finemq; in acumine ponunt.
Hunc Lycus, hũc Idas, et cum Rethenore Nycteus
Hunc miratur Abas: & dum mirantur: eandem
Accipiunt faciem: numerusq; ex agmine maior
Subuolat: & remos plausis circumuolat alis.
Si uolucrum quæ sit dubiarum forma requiris:
Vt non cygnorum, sic albis proxima cygnis.
Vix equidem has sedes, & Iapygis arida Dauni
Arua gener teneo minima cum parte meorum.
Hactenus Oenides. Venulus calydonia regna,
Peucetiosq; sinus, Messapiaq; arua reliquit.
In quibus antra uidet: quæ multa nubila sylua,
Et leuibus guttis manantia semicaper Pan
Nunc tenet, at quodã tenuerunt tempore Nymphæ.
Appulus has illa pastor regione fugatas
Terruit: & primo subita formidine mouit.

Mox, ubi mens rediit: & contempsere sequentem:
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has pastor: saltúq; imitatus agresti,
Addidit obscœnis conuitia rustica dictis:
Nec prius obticuit: quàm guttura condidit arbor:
Arbor enim est: succóq; licet cognoscere mores.
Quippe notam linguæ baccis Oleaster amaris
Exhibet: asperitas uerborum cessit in illas.
Hinc ubi legati rediere negata ferentes
Arma ætola sibi: Rutuli sine uiribus illis
Bella infausta gerunt: multúmq; ab utraq; cruoris
Parte datur. fert ecce auidas in pinea Turnus
Tecta faces: ignésq; timent, quibus unda pepercit.
Iámq; picem, & ceras, alimentaq; cætera flammæ
Mulciber urebat: pérq; altum ad carbasa malum
Ibat: & incuruæ fumabant transtra carinæ.
Cum memor has pinus idæo uertice cæsas
Sancta deûm genitrix tinnitibus æthera pulsi
Aeris, & inflati compleuit murmure buxi:
Pérq; leues domitis inuecta leonibus auras,
Irrita sacrilega iáctas incendia dextra
Turne, ait: eripiam: nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes, & membra meorum.
Intonuit dicente dea: tonitrúmq; secuti
Cum saliente graues ceciderunt grandine nimbi.
Aëráq;, & tumidum subitis concursibus æquor
Astræi turbant & eunt in prælia fratres.
È quibus alma parens unius uiribus usa,
Stuppea prærupit phrygiæ retinacula classis:
Fértq; rates pronas: medióq; sub æquore mergit.

Robore mollito, lignóq; in corpora uerso,
In capitum facies puppes mutantur aduncæ:
In digitos abeunt, & crura natantia remi:
Quódq; sinus fuerat, latus est: medijsq́; carina
Subdita nauigijs, spinæ mutatur in usum.
Lina comæ molles, antemnæ brachia fiunt.
Cærulus, ut fuerat, color est: quasq́; ante timebant,
Illas uirgineis exercent lusibus undis
Naiades æquoreæ: durisq́; in montibus ortæ,
Molle fretum celebrant: nec eas sua tangit origo.
Non tamen oblitæ quàm multa pericula sæuo
Pertulerint pelago, iactatis sæpe carinis
Supposuere manus: nisi siqua uehebat Achiuos.
Cladis adhuc phrygiæ memores, odere Pelasgos:
Neritiæq; ratis uiderunt fragmina lætis
Vultibus: & lætis uidere rigescere puppem
Vultibus Alcinoi: saxumq́; increscere ligno.
Spes erat, in Nymphas animata classe marinas
Posse metu monstri Rutulum desistere bello:
Perstat: habetq́; deos pars utraq;: quódq; deorum est
Instar, habent animos: nec iam dotalia regna,
Nec sceptrum soceri, nec te Lauinia uirgo,
Sed uicisse petunt: deponendiq́; pudore
Bella gerunt: tandemq́; Venus uictricia nati
Arma uidet: Turnusq́; cadit: cadit Ardea, Turno
Sospite dicta potens. quam postq̃ barbarus ensis
Abstulit: & tepida patuerunt tecta fauilla:
Congerie è media tum primum cognita præpes
Subuolat: & cineres plausis euerberat alis.
Et sonus, & macies, & pallor, & omnia, captam

Quæ deceant urbem, nomen quoq; mansit in illa
Vrbis: & ipsa suis deplangitur Ardea pennis.
Iamq́; deos omnes, ipsamq́; Aeneïa uirtus
Iunonem ueteres finire coëgerat iras:
Cum bene fundatis opibus crescentis Iuli
Tempestiuus erat cœlo Cythereïus Heros:
Ambieratq́; Venus superos: colloq́; parentis
Circunfusa sui, nunq̃ mihi dixerat ullo
Tempore dure pater, nunc sis mitissimus opto:
Aeneæq́; meo, qui te de sanguine nostro
Fecit auum: q̃uis paruum, des optime numen,
Dum modo des aliquid. satis est inamabile regnum
Aspexisse semel: stygios semel isse per amnes.
Assensere dei: nec coniux regia uultus
Immotos tenuit: placatoq́; annuit ore.
Tum pater est is ait cœlesti munere dignus:
Quæq́; petis, pro quoq́; petis, cape nata quod optas.
Fatus erat: gaudet: gratesq́; agit illa parenti:
Perq́; leues auras iunctis inuecta columbis
Littus adit laurens: ubi tectus arundine serpit
In freta flumineis uicina Numicius undis.
Hunc iubet Aeneæ, quæcunq; obnoxia morti,
Abluere: & tacito deferre sub æquora cursu.
Corniger exequitur Veneris mandata: suisq́;
Quicquid in Aenea fuerat mortale repurgat:
Et respersit aquis pars optima restitit illi.
Lustratum genitrix diuino corpus odore
Vnxit: & ambrosia dulci cum nectare mista
Contigit os: fecitq́; deum: quem turba quirini
Nuncupat indigetem: temploq́;, arisq́; recepit.

Inde sub Ascanij ditione binominis, Alba
Resq́; latina fuit: successit Syluius illi.
Quo satus, antiquo tenuit repetita Latinus
Nomina cum sceptro: clarus subit Alba Latino:
Epitus ex illo: post hunc Capetusq́;, Capysq́;,
Sed Capys ante fuit: regnum Tyberinus ab illis
Cepit: & in thusci demersus fluminis undis
Nomina fecit aquæ: de quo Remulusq́;, feroxq́;
Acrota sunt geniti: Remulus maturior annis
Fulmineo perijt imitator fulminis ictu.
Fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti
Tradit Auentino: qui quo regnarat, eodem
Monte iacet positus: tribuitq́; uocabula monti.
Iamq́; palatinæ summam Proca gentis habebat.
Rege sub hoc Pomona fuit: qua nulla latinas
Inter Hamadryadas coluit solertius hortos:
Nec fuit arborei studiosior altera fœtus:
Vnde tenet nomen. non syluas illa, nec amnes,
Rus amat, & ramos felicia poma ferentes:
Nec iaculo grauis est, sed adunca dextera falce:
Qua modo luxuriem premit: & spatiantia passim
Brachia compescit: fisso modo cortice, lignum
Inserit: & succos alieno præstat alumno:
Nec sentire sitim patitur: bibulæq́; recuruas
Radicis fibras labentibus irrigat undis.
Hic amor, hoc studiũ: ueneris quoq; nulla cupido est:
Vim tamen agrestum metuens, pomaria claudit
Intus: & accessus prohibet, refugitq́; uiriles.
Quid non & Satyri saltatibus apta iuuentus

F ecere? & pinu præcincti cornua Panes?
S ilenusq́; suis semper iuuenilior annis?
Q uiq́; deus fures uel falce, uel inguine terret?
V t potirentur ea. sed enim superabat amando
H os quoq; Vertumnus: neq; erat felicior illis.
O quoties habitu duri messoris aristas
C orbe tulit: uerîq; fuit messoris imago.
T empora sæpe gerens fœno religata recenti
D esectum poterat gramen uersare uideri.
S æpe manu stimulos rigida portabat: ut illum
I urasses fessos modo disiunxisse iuuencos.
F alce data, frondator erat, uitisq́; putator.
I nduerat scalas: lecturum poma putares.
M iles erat gladio, piscator arundine sumpta.
D eniq; per multas aditum sibi sæpe figuras
R epperit: ut caperet spectatæ gaudia formæ.
I lle etiam picta redimitus tempora mitra,
I nnitens baculo, positis per tempora canis
A ssimulauit anum: cultosq́; intrauit in hortos:
P omaq; mirata est: tantoq́; potentior, inquit:
P aucaq; laudatæ dedit oscula: qualia nunquam
V era dedisset anus. glebaq́; incurua resedit,
S uspiciens pandos autumni pondere ramos.
V lmus erat contra, speciosa nitentibus uuis:
Q uam socia postq̃ pariter cum uite probauit:
A t si staret ait cœlebs sine palmite truncus:
N il præter frondes, quare peteretur, haberet.
H æc quoq; quæ iuncta uitis requiescit in ulmo:
S i non iuncta foret: terræ acclinata iaceret.

Tu tamen exemplo non tangeris arboris huius:
Concubitusq́; fugis: nec te coniungere curas.
Atq; utinam uelles. Helene non pluribus esset
Sollicitata procis: nec quæ lapitheïa mouit
Prælia: nec coniux timidi atq; audacis Vlyssei.
Nunc quoq; cum fugias: auersérisq; petentes:
Mille uiri cupiunt, & semideiq;, Deiq;,
Et quæcunq; tenent albanos numina montes.
Sed tu, si sapies: si te bene iungere: anumq́;
Hanc audire uoles: quæ te plus omnibus illis,
Plus quàm credis, amo: uulgares reÿce tedas:
Vertumnumq́; tori socium tibi delige: pro quo
Me quoq; pignus habe. neq; enim sibi notior ille est,
Quàm mihi: nec toto passim uagus errat in orbe:
Hæc loca magna colit: nec uti pars magna procorum,
Quam modo uidit, amat: tu primus, & ultimus illi
Ardor eris: soliq; suos tibi deuouet annos.
Adde q́ est iuuenis: quod naturale decoris
Munus habet: formasq́; apte fingetur in omnes:
Et quod erit iussus, (iubeas licet omnia) fiet.
Quid, q́ amatis idem? quod quæ tibi poma coluntur,
Primus habet? lætaq́; tenet tua munera dextra?
Sed neq; iam fœtus desyderat arbore demptos:
Nec quas hortus alit cum succis mitibus herbas:
Nec quicq̃, nisi te. miserere ardentis: & ipsum
Quod petit, ore meo præsentem crede precari.
Vltoresq́; deos, & pectora dura perosam
Idaliam, memoremq́; time Rhamnusidis iram.
Quoq́; magis timeas (etenim mihi multa uetustas
Scire dedit) referam tota notissima Cypro

F acta:quibus flecti facile, & mitescere possis.
V iderat à ueteris generosam sanguine Teucri
I phis Anaxareten humili de stirpe creatus:
V iderat: & totis perceperat ossibus ignes:
L uctatusq; diu, postq̃ ratione furorem
V incere non potuit: supplex ad limina uenit:
E t modo nutrici miserum confessus amorem,
N e sibi dura foret, per spes orauit alumnæ:
E t modo de multis alicui blanditus amicis
S ollicita petijt propensum uoce fauorem.
S æpe ferenda dedit blandis sua uerba tabellis:
I nterdum madidas lachrymarum rore coronas
P ostibus intendit: posuitq; in limine duro
M olle latus: tristisq;, seræ conuitia fecit.
S æuior illa freto surgente cadentibus hædis,
D urior & ferro, quod Noricus excoquit ignis:
E t saxo, quod adhuc uiuum radice tenetur:
S pernit: & irridet: factisq; immitibus addit
V erba superba ferox: & spe quoq; fraudat amantem.
N on tulit impatiens longi tormenta doloris
I phis: & ante fores hæc uerba nouissima dixit.
V incis Anaxarete: neq; erunt tibi tædia tandem
V lla ferenda mei: lætos molire triumphos:
E t pæana uoca: nitidaq; incingere lauro:
V incis ait: moriorq; libens. age ferrea gaude.
C erte aliquid laudare mei cogeris: eritq;
Q uo tibi sim gratus: meritumq; fatebere nostrum.
N on tamen ante mihi curam excessisse memento,
Q uàm uitam: geminaq; simul mihi luce carendũ est.
N ec tibi fama mei uentura est nuntia lethi:

I pſe ego,ne dubites,adero:præſens'q; uidebor:
C orpore ut exanimi crudelia lumina paſcas.
S i tamen ò ſuperi mortalia facta uidetis:
E ſte mei memores:nihil ultra lingua precari
S uſtinet:& longo facite ut narremur in æuo:
E t quæ dempſiſtis uitæ,date tempora famæ.
D ixit:& ad poſtes ornatos ſæpe coronis
H umentes oculos,& pallida brachia tollens,
C um foribus laquei religaret uincula ſummis:
H æc tibi ſerta placent crudelis,& impia,dixit:
I nſeruit'q; caput : ſed tum quoq; uerſus ad illam eſt:
A tq; onus infelix eliſa fauce pependit.
I cta pedum motu,trepidantem,& multa gementem
V iſa dediſſe ſonum eſt,adapertaq; ianua factum
P rodidit.exclamant famuli:fruſtra'q; leuatum
(Nam pater occiderat)referunt ad limina matris:
A ccipit illa ſinu:complexaq; frigida nati
M embra ſui,poſtq̃ miſerarum uerba parentum
E didit:& matrum miſerarum facta peregit:
F unera ducebat mediam lachrymoſa per urbem:
L uridaq; arſuro portabat membra pheretro.
F orte uiæ uicina domus,qua flebilis ibat
P ompa,fuit:duræ'q; ſonus plangoris ad aures
V enit Anaxaretes:quam iam deus ultor agebat.
M ota tamen uideamus ait miſerabile funus:
E t patulis inijt tectum ſublime feneſtris.
V ix'q; bene impoſitum lecto proſpexerat Iphim:
D iriguere oculi:calidus'q; è corpore ſanguis
I nducto pallore fugit:conata'q; retro
F erre pedes,hæſit:conata auertere uultus,

Hoc quoq; non potuit: paulatimq; occupat artus
Quod fuit in duro iampridem corpore saxum.
Néue ea ficta putes: dominæ sub imagine signum
Seruat adhuc Salamis: Veneris quoq; nomine tēpl
Prospicientis habet. quorum memor ô mea, lentos
Pone (precor) fastus: & amanti iungere Nymphe.
Sic tibi nec uernum nascentia frigus adurat
Poma: nec excutiant rapidi florentia uenti.
Hæc ubi nequicq̄ formas deus aptus in omnes,
Edidit: in iuuenem rediịt: & anilia demit
Instrumenta sibi: talisq; apparuit illi:
Qualis ubi oppositas nitidissima solis imago
Euicit nubes: nullaq; obstante reluxit:
Vimq; parat: sed ui non est opus: inq; figura
Capta dei Nymphe est: & mutua uulnera sensit.
Proximus ausonias iniusti miles Amuli
Rexit opes: Numitorq; senex amissa nepotum
Munere regna capit: festisq; Parilibus urbis
Mœnia conduntur: Tatius, patresq; Sabini
Bella gerunt: arcisq; uia Tarpeia reclusa
Dignam animam pœna congestis exuit armis.
Inde sati Curibus tacitorum more luporum
Ore premunt uoces: & corpora uicta sopore
Inuadunt: portasq; petunt: quas obịjce firmo
Clauserat Iliades. unam tamen ipsa reclusit,
Nec strepitum uerso Saturnia cardine fecit.
Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit:
Et clausura fuit: nisi ꝙ rescindere nunq̄
Dis licet acta deûm. Iano loca iuncta tenebant
Naiades ausoniæ gelido rorantia fonte:

H as rogat auxilium: nec Nymphæ iusta petentem
S ustinuere deam: uenas'q;, & flumina fontis
E licuere sui. non dum tamen inuia Iani
O ra patentis erant: nec iter præcluserat unda.
L urida supponunt fœcundo sulfura fonti:
I ncenduntq; cauas fumante bitumine uenas.
V iribus his, alijs'q; uapor penetrauit ad ima
F ontis: & alpino modo quæ certare rigori
A udebatis aquæ, non ceditis ignibus ipsis.
F lammifera gemini fumant aspergine postes:
P ortaq; nequicq̃ rigidis promissa Sabinis
F onte fuit præstructa nouo: dum martius arma
I ndueret miles. quæ postq̃ Romulus ultro
O btulit: & strata est tellus romana Sabinis
C orporibus, strata est'q; suis: generi'q; cruorem
S anguine cum soceri permiscuit impius ensis:
P ace tamen sisti bellum, nec in ultima ferro
D ecertare placet: Tatium'q; accedere regno.
O cciderat Tatius: populis'q; æquata duobus
R omule iura dabas: posita cum casside Mauors
T alibus affatur diuûm'q;, hominum'q; parentem.
T empus adest genitor (quoniam fundamine magno
R es romana ualet: & præside pendet ab uno)
P ræmia iam promissa mihi, digno'q; nepoti
S oluere: & ablatum terris imponere cœlo.
T u mihi concilio quondam præsente deorum,
(Nam memoro, memori'q; animo pia uerba notaui)
V nus erit, quem tu tolles in sydera cœli:
D ixisti. rata sit uerborum summa tuorum.
A nnuit omnipotens: & nubibus aëra cæcis

O cauluit: tonitruq́;, & fulgure terruit orbem.
Quæ sibi promissæ sensit data signa rapinæ:
I nnixusq́; hastæ pressis temone cruento
I mpauidus conscendit equos Gradiuus: & ictu
V erberis increpuit: pronumq́; per aëra lapsus,
C onstitit in summo nemorosi colle Palati:
R eddentemq́; suo non regia iura quiriti
A bstulit Iliaden. corpus mortale per auras
D ilapsum tenues: ut lata plumbea funda
M issa solet medio glans intabescere cœlo.
P ulchra subit facies: & puluinaribus altis
D ignior est: qualis trabeati forma Quirini.
F lebat ut amissum coniux: cum regia Iuno
I rin ad Hersiliam descendere limite curuo
I mperat: & uacuæ sua sic mandata referre.
O et de latio, ò & de gente sabina
P ræcipuum matrona decus, dignissima tanti
A nte fuisse uiri coniux, nunc esse Quirini:
S iste tuos fletus: &, si tibi cura uidendi
C oniugis est: duce me lucum pete, colle Quirino
Qui uiret: & templum romani regis obumbrat.
P aret: & in terram pictos delapsa per arcus,
H ersiliam iussis compellat uocibus Iris.
I lla uerecundo uix tollens lumina uultu,
O dea (nanq; mihi, nec quæ sis dicere promptum est:
E t liquet esse deam) duc ò, duc, inquit: & offer
C oniugis ora mihi: quem si modo posse uidere
F ata semel dederint: cœlum accepisse uidebor.
N ec mora, romuleos cum uirgine Thaumantæa
I ngreditur colles. ibi sydus ab æthere lapsum

D ecidit in terras: à cuius lumine flagrans
H ersiliæ crinis cum sydere cessit in auras.
H anc manibus notis romanæ conditor urbis
E xcipit: & priscum pariter cum corpore nomen
Mutat: Oráq; uocat: quæ nūc dea iuncta Quirino est.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEON LIBER XV.

q
Væritur interea quis tantæ pondera molis
Sustineat: tantóq; queat succedere regi.
Destinat imperio clarum prænuntia ueri
F ama Numam. non ille satis cognosse sabinæ
G entis habet ritus: animo maiora capaci
C oncipit: &, quæ sit rerum natura, requirit.
H uius amor curæ, patria, Curibúsq; relictis,
F ecit, ut herculei penetraret ad hospitis urbem.
G raia quis italicis author posuisset in oris
M œnia quærenti, sic è senioribus unus
R ettulit indigenus, ueteris non inscius æui.
D iues ab oceano bobus Ioue natus iberis
L ittora felici tenuisse lacinia cursu
F ertur: & armento teneras errante per herbas,
I pse domum magni, nec inhospita tecta Crotonis
I ntrasse: & requie longum releuasse laborem:
A tq; ita discedens æuo dixisse nepotum

H ic locus urbis erit: promissaq; uera fuerunt.
N am fuit, argolico generatus Alemone, quidam
M yscelus, illius dijs acceptissimus æui.
H unc super incumbens pressum grauitate soporis
C lauiger alloquitur, patrias age desere sedes:
E t pete diuersi lapidosas Aesaris undas:
E t, nisi paruerit, multa, ac metuenda minatur.
P ost ea discedunt pariter, somnusq;, deusq;.
S urgit Alemonides: tacitaq; recentia mente
V isa refert: pugnatq; diu sententia secum:
N umen abire iubet: prohibent discedere leges:
P œnaq; mors posita est patriam mutare uolenti.
C andidus oceano nitidum caput abdiderat sol:
E t caput extulerat densissima sydereum nox:
V isus adesse idem Deus est: eademq; monere:
E t, nisi paruerit, plura, & grauiora minari.
P ertimuit: patriumq; simul transferre parabat
I n sedes penetrale nouas: fit murmur in urbe:
S pretarumq; agitur legum reus: utq; peracta est
C ausa prior: crimenq; patens sine teste probatum:
S qualidus ad superos tollens reus ora, manusq;,
O cuius cœlum bis sex fecere labores,
F er precor inquit opē: nā tu mihi criminis author.
M os erat antiquus, niueis, atrisq; lapillis,
H is damnare reos, illis absoluere culpa.
T unc quoq; sic lata est sententia tristis: et omnis
C alculus immitem dimittitur ater in urnam.
Q uæ simul effudit numerandos uersa lapillos:
O mnibus è nigro color est mutatus in album:
C andidaq; herculeo sententia numine facta

S oluit Alemonidem. grates agit ille parenti
A mphitryoniadæ: uentisq́; fauentibus æquor
N auigat Ionium: lacedæmoniumq́; Tarentum
P ræterit, & Sybarim, Salentinumq́; Neæthum,
T hurinosq́; sinus, Temesenq́;, & Iapygis arua:
V ixq́; pererratis quæ spectant littora terris,
I nuenit Aeserei fatalia fluminis ora,
N ec procul hinc tumulũ, sub quo sacrata Crotonis
O ssa tegebat humus: iussaq́; ibi mœnia terra
C ondidit: & nomen tumulati traxit in urbem.
T alia constabat certa primordia fama
E sse loci, positæq́; italis in finibus urbis.
V ir fuit hic ortu Samius: sed fugerat unà
E t Samon, & dominos: odioq́; tyrannidis exul
S ponte erat: isq́; licet cœli regione remotus,
M ente deos adijt: & quæ natura negabat
V isibus humanis: oculis ea pectoris hausit.
C umq́; animo, & uigili perspexerat omnia cura:
I n medium discenda dabat: cœtusq́; silentum,
D ictaq́; mirantum, magni primordia mundi,
E t rerum causas, & quid natura, docebat:
Q uid deus, unde niues, quæ fulminis esset origo:
I uppiter, an uenti discussa nube tonarent:
Q uid quateret terras: qua sydera lege mearent:
E t quodcunq; latet. primusq́; animalia mensis
A rguit imponi: primus quoq; talibus ora
D octa quidem soluit, sed non & credita uerbis.
P arcite mortales dapibus temerare nefandis
C orpora: sunt fruges: sunt deducentia ramos
P ondere poma suo, tumidæq́; in uitibus uuæ:

S unt herbæ dulces: sunt quæ mitescere flamma,
M olliriq́; queant: nec uobis lacteus humor
E ripitur: nec mella thymi redolentia flore.
P rodiga diuitias, alimentaq; mitia tellus
S uggerit: atq; epulas sine cæde, & sanguine præbet.
C arne feræ sedant ieiunia, nec tamen omnes:
Q uippe equus, & pecudes, armētaq; gramine uiuūt:
A t quibus ingenium est immansuetumq́;, ferumq́;,
A rmeniæ tigres, iracundiq́; leones,
C umq́; lupis ursi dapibus cum sanguine gaudent.
H eu quantum scelus est, in uiscere uiscera condi:
C ongestoq́; auidum pinguescere corpore corpus:
A lteriusq́; animantem animantis uiuere letho.
S cilicet in tantis opibus, quas optima matrum
T erra creat: nil te nisi tristia mandere sæuo
V ulnera dente iuuat? ritusq́; referre Cyclopum?
N ec, nisi perdideris alium, placare uoracis
E t male morati poteris ieiunia uentris?
A t uetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen:
F œtibus arboreis, &, quas humus educat, herbis
F ortunata fuit: nec polluit ora cruore.
T unc & aues tutæ mouere per aera pennas:
E t lepus impauidus medijs errauit in aruis:
N ec sua credulitas piscem suspenderat hamo.
C uncta sine insidijs, nullamq́; timentia fraudem,
P lenaq; pacis erant. postq̄ non utilis author
V ictibus inuidit (quisquis fuit ille deorum)
C orporeasq́; dapes auidam demersit in aluum:
F ecit iter sceleri: primoq́; è cæde ferarum
I ncaluisse potest maculatum sanguine ferrum.

Idq; satis fuerat: nostrumq; potentia lethum
Corpora missa neci salua pietate fatemur:
Sed quàm danda neci, tam non epulanda fuerunt.
Longius inde nefas abijt: & prima putatur
Hostia sus meruisse mori: quia semina pando
Eruerit rostro: spemq; interceperit anni.
Vite Caper morsa Bacchi mactatus ad aras
Dicitur ultoris: nocuit sua culpa duobus.
Quid meruistis oues placidum pecus, inq; tuendos
Natum homines? pleno quæ fertis in ubere nectar:
Mollia quæ nobis uestras uelamina lanas
Præbetis: uitaq; magis, quàm morte iuuatis.
Quid meruere boues, animal sine fraude, dolisq;,
Innocuum, simplex, natum tolerare labores?
Immemor est demum, nec frugum munere dignus,
Qui potuit curui dempto modo pondere aratri
Ruricolam mactare suum: qui trita labore
Illa, quibus toties durum renouauerat aruum,
Tot dederat messes: percussit colla securi.
Nec satis est, quod tale nefas committitur: ipsos
Inscripsere deos sceleri: numenq; supernum
Cæde laboriferi credunt gaudere iuuenci.
Victima labe carens, & præstantissima forma,
(Nam placuisse nocet) uittis insignis, & auro,
Sistitur ante aras: auditq; ignara precantem:
Imponiq; suæ uidet inter cornua fronti
Quas coluit fruges: percussaq; sanguine cultros
Inficit in liquida præuisos forsitan unda.
Protinus ereptas uiuenti pectore fibras
Inspiciunt: mentesq; deum scrutantur in illis.

Unde fames homini uetitorum tanta ciborum est?
Audetis uesci genus ò mortale? quod oro
Ne facite: & monitis animos aduertite nostris:
Cumq; boum dabitis cæsorum membra palato:
Mandere uos uestros scite, & sentite colonos.
Et quoniam deus ora mouet: sequar ora mouentem
Rite deum: Delphosq; meos, ipsumq; recludam
Aethera: & augustæ reserabo oracula mentis.
Magna, nec ingenijs inuestigata priorum,
Quæq; diu latuere, canam: iuuat ire per alta
Astra: iuuat terris, inerti sede relicta,
Nube uehi: ualidiq; humeris insistere Atlantis:
Palantesq; homines passim rationis egentes
Despectare procul: trepidosq;, obitumq; timentes
Sic exhortari: seriemq; euoluere fati.
O genus attonitum gelidæ formidine mortis,
Quid Styga, quid tenebras, et nomina uana timetis,
Materiem uatum, falsiq; pericula mundi?
Corpora siue rogus flamma, seu tabe uetustas
Abstulerit: mala posse pati non ulla putetis.
Morte carent animæ: semperq; priore relicta
Sede nouis domibus uiuunt: habitantq; receptæ.
Ipse ego (nam memini) troiani tempore belli
Panthoides Euphorbus eram: cui pectore quondam
Hæsit in aduerso grauis hasta minoris Atridæ.
Cognoui clypeum leuæ gestamina nostræ
Nuper Abanteis templo Iunonis in Argis.
Omnia mutantur: nihil interit: errat, & illinc
Huc uenit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus
Spiritus: eq; feris humana in corpora transit,

Inq́; feras noster:nec tempore deperit ullo.
Vtq́; nouis facilis signatur cera figuris:
Nec manet,ut fuerat:nec formam seruat eandem,
Sed tamen ipsa eadem est:animam sic semper eandē
Esse:sed in uarias doceo migrare figuras.
Ergo ne pietas sit uicta cupidine uentris:
Parcite uaticinor cognatas cæde nefanda
Exturbare animas:nec sanguine sanguis alatur.
Et quoniam magno feror æquore:plenaq; uentis
Vela dedi:nihil est toto quod perstet in orbe.
Cuncta fluunt:omnisq́; uagans formatur imago.
Ipsa quoq; assiduo labuntur tempora motu,
Non secus,ac flumen:neq; enim consistere flumen,
Nec leuis hora potest:sed ut unda impellitur unda:
Vrgeturq́; prior ueniente,urgetq́; priorem:
Tempora sic fugiunt pariter:pariterq́; sequuntur:
Et noua sunt semper:nam quod fuit ante,relictū est:
Fitq́;,quod haud,fuerat,momētaq; cuncta nouantur.
Cernis & emensas in lucem tendere noctes:
Et iubar hoc nitidum nigræ succedere nocti.
Nec color est idem cœli,cum lassa quiete
Cuncta iacent media:cumq́; albo Lucifer exit
Clarus equo:rursusq́; alius,cum præuia lucis
Tradendum phœbo Palantias inficit orbem.
Ipse dei clypeus,terra cum tollitur ima:
Mane rubet:terraq́; rubet cum conditur ima.
Candidus in summo est:melior natura quod illic
Aetheris est:terræq́; procul contagia fugit.
Nec par,aut eadem nocturnæ forma Dianæ
Esse potest unquam:semperq́; hodierna sequente,

Si creſcit,minor eſt:maior,ſi contrahit orbem.
Quid?non in ſpecies ſecœdere quattuor annum
Aſpicis,ætatis peragentem imitamina noſtræ?
Nam tener,& lactens,puerique ſimillimus æuo
Vere nouo eſt:tunc herba recens,& roboris expers
Turget:& inſolida eſt:& ſpe delectat agreſtes:
Omnia tum florent:florumque coloribus almus
Ludit ager:neque adhuc uirtus in frondibus ulla eſt.
Tranſit in æſtatem poſt uer,robuſtior annus:
Fitque ualens iuuenis:neque enim robuſtior ætas
Vlla,nec uberior:nec quæ magis ardeat,ulla eſt.
Excipit autumnus poſito feruore iuuentæ
Maturus,mitisque,inter iuuenemque,ſenemque
Temperie medius,ſparſus quoque tempora canis.
Inde ſenilis hyems tremulo uenit horrida paſſu,
Aut ſpoliata ſuos,aut,quos habet,alba capillos.
Noſtra quoque ipſorum ſemper,requieque ſine ulla
Corpora uertuntur:nec quod fuimusue,ſumusue,
Cras erimus:fuit illa dies:qua ſemina tantum,
Speſque hominum primæ,matriſque habitauimus aluo.
Artifices natura manus admouit:& angi
Corpora uiſceribus diſtentæ condita matris
Noluit:eque domo uacuas emiſit in auras.
Editus in lucem iacuit ſine uiribus infans:
Mox quadrupes,rituque tulit ſua membra ferarum:
Paulatimque tremens,& non dum poplite firmo
Conſtitit:adiutiſque aliquo conamine neruis,
Inde ualens,ueloxque fuit:ſpatiumque iuuentæ
Tranſit:& emeritis medij quoque temporis annis,
Labitur occiduæ per iter decliue ſenectæ.

S ubruit hæc æui demoliturq́; prioris
R obora: fletq́; Milon senior: cum spectat inanes
I llos, qui fuerant solidarum morte ferarum
H erculeis similes, fluidos pendere lacertos.
F let quoq;, ut in speculo rugas aspexit aniles
T yndaris: & secum, cur sit bis rapta, requirit.
T empus edax rerum, tuq́; inuidiosa uetustas
O mnia destruitis: uitiataq; dentibus æui
P aulatim lenta consumitis omnia morte.
H æc quoq; non perstant, quæ nos elementa uocamus:
Q uasq́; uices peragant (animos adhibete) docebo.
Q uattuor æternus genitalia corpora mundus
C ontinet: ex illis duo sunt onerosa: suoq́;
P ondere in inferius tellus, atq; unda feruntur:
E t totidem grauitate carent: nulloq́; premente,
A lta petunt aër, atq; aëre purior ignis.
Q uæ quanq̃ spatio distant: tamen omnia fiunt
E x ipsis: & in ipsa cadunt: resolutaq; tellus
I n liquidas rarescit aquas: tenuatur in auras:
A ëraq; humor habet: dempto quoq; pondere rursus
I n superos aër tenuissimus emicat ignes.
I nde retro redeunt: idemq́; retexitur ordo:
I gnis enim densum spissatus in aëra transit,
H inc in aquas: tellus glomerata cogitur unda:
N ec species sua cuiq; manet: rerumq́; nouatrix
E x alijs alias reparat natura figuras:
N ec perit in tanto quicq̃ (mihi credite) mundo:
S ed uariat: faciemq́; nouat: nasciq; uocatur
I ncipere esse aliud, quàm quod fuit ante: moriq́;
D esinere illud idem. cum sint huc forsitan illa,

Hæc translata illuc: summa tamen omnia constant.
Nil equidem durare diu sub imagine eadem
Crediderim: sic ad ferrum uenistis ab auro
Sæcula: sic toties uersa est fortuna locorum.
Vidi ego, quod fuerat quondam solidissima tellus:
Esse fretum: uidi factas ex æquore terras:
Et procul à pelago conchæ iacuere marinæ:
Et uetus inuenta est in montibus anchora summis:
Quodq; fuit campus, uallem decursus aquarum
Fecit: & eluuie mons est deductus in æquor:
Eq; paludosa siccis humus aret arenis:
Quæq; sitim tulerant, stagnata paludibus hument.
Hic fontes natura nouos emisit: & illic
Clausit: & antiquis tam multa tremoribus orbis
Flumina prosiliunt: aut excæcata residunt.
Sic ubi terreno Lycus est epotus hiatu:
Existit procul hinc: alioq; renascitur orbe.
Sic modo combibitur: tecto modo gurgite lapsus
Redditur argolicis ingens Erasinus in agris.
Et Mysum capitisq; sui, ripæq; prioris
Pœnituisse ferunt: alia nunc ire Caicum.
Nec non sicanias uoluens Amasenus arenas
Nunc fluit: interdum suppressis fontibus aret.
Ante bibebatur: nunc quas contingere nolis
Fundit Anigrus aquas: postq̃ (nisi uatibus omnis
Eripienda fides) illic lauere bimembres
Vulnera, clauigeri quæ fecerat Herculis arcus.
Quid? non & scythicis Hypanis de montibus ortus,
Qui fuerat dulcis, salibus uitiatur amaris?
Fluctibus ambitæ fuerant Antissa, Pharosq;,

E t phœnissa Tyros: quarum nunc insula nulla est.
L eucada continuam ueteres habuere coloni:
N unc freta circumeunt. Zancle quoq; iuncta fuisse
D icitur Italiæ: donec confinia pontus
A bstulit: & media tellurem reppulit unda.
S i quæris Helicen, & Buran, Achæidas urbes:
I nuenies sub aquis: & adhuc ostendere nautæ
I nclinata solent cum mœnibus oppida mersis.
E st propè pittheam tumulus Trœzena sine ullis
A rduus arboribus, quondam planissima campi
A rea, nunc tumulus: nam (res horrenda relatu)
V is fera uentorum, cæcis inclusa cauernis
E xpirare aliquà cupiens, luctataq; frustra
L iberiore frui cœlo, cum carcere rima
N ulla foret toto: nec peruia flatibus esset:
E xtentam tumefecit humum: ceu spiritus oris
T endere uesicam solet, aut direpta bicornis
T erga capri. tumor ille loci permansit: & alti
C ollis habet speciem: longóq; induruit æuo.
P lurima cum subeant audita, aut cognita nobis:
P auca super referam. quid? non & lympha figuras
D atq;, capitq; nouas? medio tua corniger Hammon
V nda die gelida est: ortúq;, obitúq; calescit.
A dmotis Athamantis aquis accendere lignum
N arratur, minimos cum luna recessit in orbes.
F lumen habent Cicones: quod potum saxea reddit
V iscera: quod tactis inducit marmora rebus.
C rathis & hinc Sybaris uestris conterminus oris
E lectro similes faciunt, auróq; capillos.
Quódq; magis mirum, sunt qui non corpora tantum,

Verum animos etiam ualeant mutare liquores.
Cui non audita est obscœnæ Salmacis unda?
Aethiopesq́; lacus? quos siquis faucibus hausit:
Aut furit: aut patitur mirum grauitate soporem.
Clitorio quicunq; sitim de fonte leuarit:
Vina fugit: gaudetq́; meris abstemius undis.
Seu uis est in aqua calido contraria uino:
Siue, quod indigenæ memorant, Amithaone natus,
Prœtidas attonitas postq̃ per carmen, & herbas
Eripuit furijs: purgamina mentis in illas
Misit aquas: odiumq́; meri permansit in undis.
Huic fluit effectu dispar Lyncestius amnis:
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit:
Haud aliter titubat: quàm si mera uina bibisset.
Est lacus Arcadiæ, Pheneum dixere priores:
Ambiguis suspectus aquis: quas nocte timeto:
Nocte nocent potæ: sine noxa luce bibuntur.
Sic alias, aliasq́;, lacus, & flumina uires
Concipiunt: tempusq́; fuit, quo nauit in undis:
Nunc sedet Ortygie. timuit concursibus Argo
Vndarum sparsas Symplegadas elisarum:
Quæ nunc immotæ perstant: uentisq́; resistunt.
Nec quæ sulfureis ardet fornacibus Aetna:
Ignea semper erit: neq; enim fuit ignea semper.
Nam siue est animal tellus: & uiuit: habetq́;
Spiramenta locis flammam exhalantia multis:
Spirandi mutare uias, quotiesq́; mouetur,
Has finire potest, illas aperire cauernas.
Siue leues imis uenti cohibentur in antris:
Saxaq; cum saxis, & habentem semina flammæ

Materiam iactant: ea concipit ictibus ignem:
Antra relinquentur sedatis frigida uentis.
Siue bitumineæ rapiunt incendia uires:
Luteá'ue exiguis ardescunt sulfura fumis:
Nempe ubi terra cibos, alimentaq; pinguia flammæ
Non dabit, absumptis per longum uiribus æuum:
Naturæq; suum nutrimen deerit edaci:
Non feret illa famem. desertaq; deseret ignes.
Esse uiros fama est in hyperborea Pallene:
Queis soleant leuibus uelari corpora plumis:
Cum tritoniacam nouies subiere paludem.
Haud equidem credo: sparsæ quoq; membra ueneno
Exercere artes scythides memorantur easdem.
Siqua fides rebus tamen est addenda probatis:
Non'ne uides quæcunq; mora, fluidóq; calore
Corpora tabescunt, in parua animalia uerti?
I quoq;: delectos mactatos obrue tauros:
(Cognita res usu) de putri uiscere passim
Florilegæ nascuntur apes: quæ more parentum
Rura colunt: operiq; fauent: in spem'q; laborant.
Pressus humo bellator equus crabronis origo est.
Concaua littoreo si demas brachia cancro:
Cætera supponas terræ: de parte sepulta
Scorpius exibit: caudáq; minabitur unca.
Quæq; solent canis frondes intexere filis
Agrestes tineæ, res obseruata colonis,
Ferali mutant cum papilione figuram.
Semina limus habet uirides generantia ranas:
Et generat truncas pedibus: mox apta natando
Crura dat: utq; eadem sint longis saltibus apta:

Poſterior ſuperat partes menſura priores.
Nec catulus partu quem reddidit urſa recenti,
Sed male uiua caro eſt: lambendo mater in artus
Fingit: & in formam, quantam capit ipſa, reducat.
Non'ne uides, quos cera tegit ſexangula fœtus
Melliferarum apium ſine membris corpora naſci:
Et ſeroſq; pedes, ſeraſq; aſſumere pennas?
Iunonis uolucrem, quæ cauda ſydera portat:
Armigerumq; Iouis, cythereiadaſq; columbas,
Et genus omne auium medijs e partibus oui
Ni ſciret fieri, quis naſci poſſe putaret?
Sunt qui, cum clauſo putrefacta eſt ſpina ſepulchro:
Mutari credant humanas angue medullas.
Hæc tamen ex alijs generis primordia ducunt:
Vna eſt: quæ reparet, ſeq; ipſa reſeminet ales:
(Aſſyrij phœnica uocant) nec fruge, nec herbis,
Sed thuris lachrymis, & ſucco uiuit amomi.
Hæc ubi quinq; ſuæ compleuit ſæcula uitæ:
Ilicis in ramis, tremulæq; cacumine palmæ,
Vnguibus, & duro nidum ſibi conſtruit ore.
Quo ſimul ac caſias, & nardi lenis ariſtas,
Quaſſaq; cum fulua ſubſtrauit cinnama myrrha:
Se ſuper imponit: finitq; in odoribus æuum.
Inde ferunt, totidem qui uiuere debeat annos:
Corpore de patrio paruum phœnica renaſci.
Cum dedit huic ætas uires: oneriq; ferendo eſt:
Ponderibus nidi ramos leuat arboris altæ:
Fertq; pius cunaſq; ſuas, patriumq; ſepulchrum:
Perq; leues auras Hyperionis urbe potitus
Ante fores ſacras Hyperionis æde reponit.

S i tamen est aliquid miræ nouitatis in istis:
A lternare uices, & quæ modo fœmina tergo
P assa marem est, nunc esse marē miremur Hyænā.
I d quoq;, quod uentis animal nutritur, & aura,
P rotinus assimulat tetigit quoscunq; colores.
V icta racemifero lyncas dedit India Baccho:
È quibus, ut memorant, quicquid uesica remisit,
V ertitur in lapides: & congelat aere tacto.
S ic & coralium quo primum contigit auras
T empore, durescit: mollis fuit herba sub undis.
D eseret ante dies: & in alto Phœbus anhelos
A equore tinget equos: q̃ consequar omnia dictis,
I n species translata nouas: sic tempora uerti
C ernimus: atq; alias assumere robora gentes:
C oncidere has. sic magna fuit censúq;, uirisq;:
P erq; decem potuit tantum dare sanguinis annos:
N unc humilis ueteres tantummodo Troia ruinas,
E t pro diuitijs tumulos ostendit auorum.
C lara fuit Sparte: magnæ uiguere Mycenæ:
N ec non & Cecropis, nec non Amphionis arces:
V ile solum Sparte est: altæ cecidere Mycenæ:
O edipodioniæ quid sunt nisi nomina Thebæ?
Quid pandioniæ restant nisi nomen Athenæ?
N unc quoq; dardaniam fama est consurgere Romā
A ppenninigenæ quæ proxima Tybridis undis
M ole sub ingenti rerum fundamina ponit.
H æc igitur formam crescendo mutat: & olim
I mmensi caput orbis erit: sic dicere uates,
F aticinasq; ferunt sortes: quantumq; recordor
D ixerat Aeneæ, cum res troiana labaret

P riamides Helenus flenti, dubioq; salutis,
N ate dea, si nota satis præsagia nostræ
M entis habes: non tota cadet te sospite Troia.
F lamma tibi, ferrum'q; dabunt iter: ibis: & una
P ergama rapta feres: donec Troiæ'q;, tibi'q;
E xternum patrio contingat amicius aruum.
V rbem etiam cerno phrygios debere nepotes:
Q uanta nec est, nec erit: nec uisa prioribus annis.
H anc alij proceres per sæcula longa potentem,
S ed dominam rerum de sanguine natus Iuli
E fficiet: quo cum tellus erit usa: fruentur
A etheriæ sedes: cœlum'q; erit exitus illi.
H æc Helenum cecinisse penatigerò Aeneæ
M ente memor refero: cognataq; mœnia lætor
C rescere: & utiliter Phrygibus uicisse Pelasgos:
N e tamen oblitis ad metam tendere longe
E xpatiemur equis: cœlum, & quodcunq; sub illo est,
I mmutat formas, tellus'q;, & quicquid in illa est.
N os quoq; pars mundi (quoniam non corpora solum,
V erum etiam uolucres animæ sumus: in'q; ferinas
P ossumus ire domos: pecudum'q; in pectora condi)
C orpora quæ possunt animas habuisse parentum,
A ut fratrum, aut aliquo iunctorum fœdere nobis,
A ut hominum certe, tuta esse & honesta sinamus:
N é ue thyestæis cumulemus uiscera mensis.
Q uàm male consuescit: quàm se parat ille cruori
I mpius humano: uituli qui guttura cultro
R umpit: & immotas præbet mugitibus aures.
A ut qui uagitus similes puerilibus hœdum
E dentem iugulare potest: aut alite uesci,

C ui dedit ipse cibos. q̃tum est quod desit in istis
A d plenum facinus? quàm transitus inde paratus?
B os aret: aut mortem senioribus imputet annis:
H orriferum contra Borean ouis arma ministret:
V bera dent saturæ manibus pressanda capellæ.
R etia cum pedicis, laqueósq;, artésq; dolosas
T ollite: nec uolucres uiscata fallite uirga:
N ec formidatis ceruos includite pennis:
N ec celate cibis uncos fallacibus hamos.
P erdite, siqua nocent: uerũ hæc quoq; perdite tantũ:
O ra uacent epulis: alimentaq; congrua carpant.
T alibus atq; alijs instructo pectore dictis
I n patriam remeasse ferunt: ultróq; petitum
A ccepisse Numam populi latialis habenas.
C oniuge qui felix Nympha, ducibúsq; Camœnis
S acrificos docuit ritus: gentémq; feroci
A ssuetam bello pacis traduxit ad artes.
Q ui postq̃ senior regnúmq;, æuúmq; peregit:
E xtinctum latiæq; nurus, populúsq;, patrésq;
D efleuere Numam: nã coniux urbe relicta
V allis aricinæ densis latet abdita syluis:
S acraq; orestææ gemitu, questúq; Dianæ
I mpedit. ah quoties Nymphæ nemorísq;, lacúsq;,
N e faceret, monuere: & consolantia uerba
D ixerunt: quoties flenti Theseius heros
S iste modum dixit: nec enim fortuna querenda
S ola tua est: similes aliorum respice casus:
M itius ista feres: utinámq; exempla dolentem,
N on mea te possent releuare: sed & mea possunt.
F ãdo, aliquẽ Hippolytũ uestras quoq; contigit aures

C redulitate patris, scelleratæ fraude nouercæ
O ccubuisse neci: mirabere: uixq; probabo:
S ed tamen ille ego sum: me pasiphaeia quondam
T entatum frustra patrium temerare cubile.
Q uod uoluit, finxit uoluisse: & crimine uerso
I ndicij'ne metu magis, offensa'ue repulsæ,
A rguit: immeritumq; pater proiecit ab urbe:
H ostiliq; caput prece detestatur euntis.
P ittheam profugo curru Trœzena petebam:
I amq; corinthiaci carpebam littora ponti:
C um mare surrexit: cumulusq; immanis aquarum
I n montis speciem curuari, & crescere uisus:
E t dare mugitus: summoq; cacumine findi.
C orniger hinc taurus ruptis expellitur undis:
P ectoribusq; tenus molles erectus in auras,
N aribus, & patulo partem maris euomit ore.
C orda pauent comitum: mihi mens interrita mansit
E xilijs contenta suis. tum colla feroces
A d freta conuertunt: arrectisq; auribus horrent
Q uadrupedes: monstriq; metu turbantur: & altis
Præcipitant currum scopulis: ego ducere uana
F rena manu, spumis albentibus oblita, luctor:
E t retro lentas tendo resupinus habenas.
N ec uires tamen has, rabies superasset equorum:
N i rota, perpetuum quæ circumuertitur axem:
S tipitis occursu fracta, ac disiecta fuisset.
E xcutior curru: lorisq; tenentibus artus,
V iscera uiua trahi: neruos in stirpe teneri:
M embra rapi partim: partim reprensa relinqui:
O ssa grauem dare fracta sonum: fessamq; uideres

E xhalare animam: nullasq; in corpore partes
N oscere quas posses: unumq; erat omnia uulnus.
N um potes, aut audes cladi componere nostræ
N ympha tuam? uidi quoq; luce carentia regna:
E t lacerum foui phlegethontide corpus in unda:
N ec, nisi apollineæ ualido medicamine prolis,
R eddita uita foret. quam postq̃ fortibus herbis,
A tq; ope pæonia Dite indignante recepi:
T um mihi, ne præsens augerem muneris huius
I nuidiam: densas obiecit Cynthia nubes:
V tq; forem tutus: possemq; impune uideri:
A ddidit ætatem: nec cognoscenda reliquit
O ra mihi: Cretenq; diu dubitauit habendam
T raderet, an Delon: Delo, Cretaq; relictis
H ic posuit: nomenq; simul, quod possit equorum
A dmonuisse, iubet deponere: quiq; fuisti
H ippolytus dixit nunc idem Virbius esto.
H oc nemus inde colo: de disq; minoribus unus
N umine sub dominæ lateo: atq; assentior illi.
N on tamen Aegeriæ luctus aliena leuare
D amna ualent: montisq; iacens radicibus imis
L iquitur in lachrymas: donec pietate dolentis
M ota soror Phœbi gelidum de corpore fontem
F ecit: & æternas artus tenuauit in undas.
A t Nymphas tetigit noua res: & amazone natus
H aud aliter stupuit: quàm cum tyrrhenus arator
F atalem glebam motis aspexit in aruis
S ponte sua primum, nulloq; agitante moueri:
S umere mox hominis, terræq; amittere formam:
O raq; uenturis aperire recentia fatis:

Indigenæ dixere Tagen: qui primus hetruscam
Edocuit gentem casus aperire futuros.
Vtq; palantinis hærentem collibus olim,
Cum subito uidit frondescere Romulus hastam:
Quæ radice noua, non ferro stabat adacto:
Et iam non telum, sed lenti uiminis arbor
Non expectatas dabat admirantibus umbras.
Aut sua fluminea cum uidit Cippus in unda
Cornua: uidit enim: falsamq; in imagine credens
Esse fidem: digitis ad frontem sæpe relatis
Quæ uidit, tetigit: nec iam sua lumina damnans
Restitit, ut uictor domito ueniebat ab hoste:
Ad cœlumq; oculos, & eodem cornua tollens,
Quicquid ait superi monstro portenditur isto,
Seu lætum est aliquid, patriæ populoq; Quirini,
Siue minax, mihi sit: uiridiq; è cæspite factas
Placat odoratis herbosas ignibus aras:
Vinaq; dat pateris: mactatarumq; bidentum
Quid sibi significent, trepidantia consulit exta.
Quæ simul aspexit tyrrhenæ gentis aruspex;
Magna quidem rerum molimina uidit in illis,
Non manifesta tamen: cum uero sustulit acre
À pecudis fibris, ad Cippi cornua lumen:
Rex ait ò salue: tibi enim tibi Cippe, tuisq;
Hic locus, & latiæ parebunt cornibus arces:
Tu modo rumpe moras: portasq; intrare patentes
Adpropera: sic fata iubent: nanq; urbe receptus
Rex eris: & sceptro tutus potiere perenni.
Rettulit ille pedem: toruamq; à mœnibus urbis
Auertens faciem, procul ò procul omnia dixit.

T alia dij pellant: multoq́; ego iustius æuum
E xul agam: q̃ me uideant capitolia regem.
D ixit: & extemplo populumq́; grauemq́; senatum
C onuocat: ante tamen capitis noua cornua fronde
V elat: & aggeribus factis à milite forti
I nsistit: priscoq́; deos de more precatus,
E st ait hic unus, quem uos nisi pellitis urbe,
R ex erit: is qui sit, signo, non nomine dicam.
C ornua fronte gerit: quem uobis indicat augur,
S i Romam intrarit, famularia iura daturum.
I lle quidem potuit portas irrumpere apertas:
S ed nos obstitimus: q̃uis coniunctior illo
N emo mihi est: uos urbe uirum prohibete Quirites.
V el si dignus erit, grauibus uincite cathenis:
A ut finite metum fatalis morte tyranni.
Qualia succinctis, ubi trux insibilat Eurus:
M urmura pinetis fiunt: aut qualia fluctus
A equorei faciunt, siquis procul audiat illos:
T ale sonat populus: sed per confusa frementis
V erba tamen uulgi uox eminet una, quis ille est:
E t spectant frontes: prædictaq; cornua quærunt.
R ursus ad hos Cippus, quem poscitis inquit habetis:
E t dempta capiti populo prohibente corona
E xhibuit gemino præsignia tempora cornu.
D emisere oculos omnes: gemitumq́; dedere:
A tq; illud meritis clarum (quis credere possit?)
I nuiti uidere caput: nec honore carere
V lterius passi, festam imposuere coronam.
A t proceres, quoniam muros intrare uetaris:
R uris honorati tantum tibi Cippe dedere:

Quantum depresso subiectis bubus aratro
Complecti posses ad finem lucis ab ortu:
Cornuaq; auratis miram referentia formam
Postibus insculpunt, longum mansura per æuum.
Pandite nunc musæ præsentia numina uatum
(Scitis enim: nec uos fallit spatiosa uetustas)
Vnde Coronidem circunflua Tybridis alti
Insula romuleæ sacris adiecerit urbis.
Dira lues quondam latias uitiauerat auras:
Pallidaq; exangui squalebant corpora morbo.
Funeribus fessi postq̃ mortalia cernunt
Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum:
Auxilium cœleste petunt: mediamq́; tenentis
Orbis humum Delphos adeunt oracula Phœbi:
Vtq́; salutifera miseris succurrere rebus
Sorte uelit, tantæq; urbis mala finiat, orant.
Et locus, & laurus, & quas habet ipse pharetras,
Intremuere simul: cortinaq; reddidit imo
Hanc adyto uocem: pauefactaq; corpora mouit.
Quod petis hinc, propiore loco romane petisses:
Et pete nunc propiore loco: nec Apolline uobis,
Qui minuat luctus, opus est: sed Apolline nato.
Ite bonis auibus: prolemq́; accersite nostram.
Iussa dei prudens postq̃ accepere senatus:
Quam colat explorat iuuenis phœbeius urbem:
Quiq́; petant uentis epidauria littora mittunt.
Quæ simul incurua missi tetigere carina:
Consilium, graiosq́; patres adiere: darentq́;
Orauere deum: qui præsens funera gentis
Finiat ausoniæ: certas ita dicere sortes.

D issidet, & uariat sententia: parsq; negandum
N on putat auxilium: multi retinere, suamq;
N on emittere opem, nec numina tradere suadent.
D um dubitant: seram pepulere crepuscula lucem:
V mbraq; telluris tenebras induxerat orbi:
C um deus in somnis opifer consistere uisus
A nte tuum Romane torum, sed qualis in æde
E sse solet: baculumq; tenens agreste sinistra,
C æsariem longæ dextra deducere barbæ:
E t placido tales emittere pectore uoces.
P one metum, ueniã: simulachraq; nostra relinquam:
H unc modo serpentem, baculum qui nexibus ambit,
P erspice: & usq; nota: uisam ut cognoscere possis.
V ertar in hunc: sed maior ero: tantusq; uidebor:
I n quantum uerti cœlestia corpora debent.
E xtemplo cum uoce deus, cum uoce, Deoq;
S omnus abit: somniq; fugam lux alma secuta est.
P ostera sydereos aurora fugauerat ignes:
I ncerti quid agant proceres ad templa petiti
P eruenium operosa dei: quaq; ipse morari
S ede uelit, signis cœlestibus indicet, orant.
V ix bene desierant: cum cristis aureus altis
I n serpente Deus prænuntia sibila mouit:
A duentuq; suo signumq;, arasq;, foresq;,
M armoreumq; solum, fastigiaq; aurea mouit:
P ectoribusq; tenus media sublimis in æde
C onstitit: atq; oculos circuntulit igne micantes.
T errita turba pauet: cognouit numina castus
E uinctus uitta crines albente sacerdos:
E t, deus est: deus est: animis, linguisq; fauete,

Quisquis adest dixit:sis o pulcherrime uisus
V tiliter:populosq; iuues tua sacra colentes.
Quisquis adest,uisum ueneratur numen:& omnes
V erba sacerdotis referunt geminata:piumq;
A eneadæ præstant & uoce,& mente fauorem.
A nnuit his:motisq; Deus rata pignora cristis,
E t repetita dedit uibrata sibila lingua.
T um gradibus nitidis elabitur:oraq; retro
F lectit:& antiquas abiturus respicit aras:
A ssuetasq; domos,habitataq; templa salutat.
I nde per iniectis adopertam floribus ingens
S erpit humum:flectitq; sinus : mediamq; per urbem
T endit,ad incuruo munitos aggere portus.
R estitit hic:agmenq; suum,turbæq; sequentis
O fficium,placido uisus dimittere uultu,
C orpus in ausonia posuit rate.numinis illa
S ensit onus:pressaq; dei grauitate carina
A eneadæ gaudent:cæsoq; in littore tauro
T orta coronatæ soluunt retinacula nauis.
I mpulerat leuis aura ratem:Deus eminet alte:
I mpositaq; premens puppim ceruice recuruam
C æruleas despectat aquas:modicisq; per æquor
I onium Zephyris sextæ pallantidos ortu
I taliam tenuit:præterq; lacinia templa
N obilitate dea,scyllæaq; littora fertur.
L inquit iapygiam,læuisq; Amphrysia remis
S axa fugit,dextra prærupta Ceraunia parte.
R omæchiumq; legit,Caulonaq;,Naritiamq;:
E uincitq; fretum,siculiq; angusta Pelori,
Hippotadæq; domos regis,themesesq; metalla,

L eucosiamq́; petit, tepidiq́; rosaria Pesti:
I nde legit Capreas, promontoriumq́; Mineruæ,
E t surrentino generosos palmite colles,
H erculeamq́; urbem, Stabiasq́;, & in otia natam
P arthenopen, & ab hac cumææ templa Sibyllæ.
H inc calidi fontes, lentisciferumq́; tenetur
L internum, multamq́; trahens sub gurgite arenam
V ulturnus, niueisq́; frequens Sinuessa colubris,
M inturnæq́; graues, & quam tumulauit alumnus,
A ntiphatæq́; domus, Trachasq́; obsessa palude,
E t tellus circæa, & spissi littoris Antium.
H uc ubi ueliferam nautæ aduertere carinam:
(Asper enim iam pontus erat) Deus explicat orbes:
P erq́; sinus crebros, & magna uolumina labens,
T empla parentis init, flauum tangentia littus.
A equore placato patrias Epidaurius aras
L inquit: & hospitio iuncti sibi numinis usus
L ittoream tractu squamæ crepitantis arenam
S ulcat: & innixus moderamine nauis, in alta
P uppe caput posuit: donec Castrumq́;, sacrasq́;
L auini sedes, tyberinaq; ad hostia uenit.
H uc omnes populi passim, matrumq́;, patrumq́;
O buia turba ruit, quæq́; ignes troica seruat
V esta tuos: lætoq́; deum clamore salutant.
Q uaq́; per aduersas nauis cita ducitur undas,
T hura super ripas, aris ex ordine factis,
P arte ab utraq; sonant: & odorant aëra fumis:
I ctaq; coniectos incalfacit hostia cultros.
I amq́; caput rerum, Romanam intrauerat urbem:
E rigitur serpens: summoq́; accliuia malo

C olla mouet: sedesq́; sibi circunspicit aptas.
S cinditur in geminas partes circunfluus amnis
I nsula nomen habet: laterumq́; à parte duorum
P orrigit æquales media tellure lacertos.
H uc se de latia pinu Phœbeïus anguis
C ontulit: & finem, specie cœleste resumpta,
L uctibus imposuit: uenitq́; salutifer urbi.
H ic tamen accessit delubris aduena nostris:
C æsar in urbe sua deus est: quem marte, togáq;
P ræcipuum, non bella magis finita triumphis,
R esq; domi gestæ, properataq; gloria rerum,
I n sydus uertere nouum, stellamq́; comantem:
Q uàm sua progenies. nec enim de Cæsaris actis
V llum maius opus: quàm quod pater extitit huius.
S cilicet æquoreos plus est domuisse Britanos:
P erq; papyriferi septenflua flumina Nili
V ictrices egisse rates: Numidasq́; rebelles,
C yniphiumq́; Iubam, Mithridateisq; tumentem
N ominibus Pontum populo adiecisse Quirini:
E t multos meruisse, aliquos egisse triumphos:
Q uàm tantum genuisse uirum: quo præside rerum
H umano generi superi fauistis abunde.
N e foret hic igitur mortali semine cretus:
I lle deus faciendus erat: quod ut aurea uidit
A eneæ genitrix: uidit quoq; triste parari
P ontifici letum: & coniurata arma moueri:
P alluit: & cunctis, ut cuiq; erat obuia, diuis
A spice dicebat; quanta mihi mole parentur
I nsidiæ: quantaq́; caput cum fraude petatur,
Q uod de dardanio solum mihi restat Iulo.

Soláne

S ola'ne semper ero iustis exercita curis?
Q uam modo tydidæ calydonia uulneret hasta:
N unc male defensæ confundant mœnia Troiæ:
Q uæ uideam natum longis erroribus actum
I actari'q; freto: sedes'q; intrare silentum:
B ellaq; cum Turno gerere: aut, si uera fatemur:
C um Iunone magis. quid nunc antiqua recordor
D amna mei generis? timor hic meminisse priorum
N on sinit: in me acui sceleratos cernitis enses:
Q uos prohibete precor: facinus'q; repellite: ne'ue
C æde sacerdotis flammas extinguite Vestæ.
T alia nequicq̃ toto Venus anxia cœlo
V erba iacit: superos'q; mouet: qui rumpere quanq̃
F errea non possunt ueterum decreta sororum:
S igna tamen luctus dant haud incerta futuri.
A rma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
T erribiles'q; tubas, auditaq; cornua cœlo
P ræmonuisse nefas: solis quoq; tristis imago
L urida sollicitis præbebat lumina terris.
S æpe faces uisæ medijs ardere sub astris:
S æpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ.
C ærulus, & uultum ferrugine lucifer atra
S parsus erat: sparsi lunares sanguine currus.
T ristia mille locis stygius dedit omina bubo:
M ille locis lachrymauit ebur: cantus'q; feruntur
A uditi, sanctis & uerba minantia lucis.
V ictima nulla litat: magnos'q; instare tumultus
F ibra monet: cæsum'q; caput reperitur in extis:
I n'q; foro, circum'q; domos, & templa deorum
N octurnos ululasse canes: umbras'q; silentum

Errauisse ferunt: motam'q; tremoribus urbem.
Non tamen insidias, uenturaq; uincere fata
Præmonitus potuere deûm: stricti'q; feruntur
In templum gladij: nec enim locus ullus in urbe
Ad facinus, diram'q; placet nisi Curia cædem.
Tum uero Cytherea manu percussit utraq;
Pectus: & ætheria molitur condere nube:
Qua prius infesto Paris est ereptus Atridæ:
Et Diomedeos Aeneas fugerat enses.
Talibus hanc genitor. sola insuperabile fatum
Nata mouere paras? intres licet ipsa sororum
Tecta trium: cernes illic molimine uasto
Ex ære, & solido rerum tabularia ferro:
Quæ neq; concussum cœli, neq; fulminis iram,
Nec metuunt ullas tuta atq; æterna ruinas.
Inuenies illic incisa adamante perenni
Fata tui generis: legi ipse: animo'q; notaui:
Et referam: ne sis etiamnum ignara futuri.
Hic sua compleuit, pro quo Cytherea laboras,
Tempora, perfectis, quos terræ debuit, annis:
Vt Deus accedat cœlo: templis'q; colatur:
Tu facies, natus'q; suus: qui nominis hæres
Impositum feret unus onus: cæsi'q; parentis
Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
Illius auspicijs obsessæ mœnia pacem
Victa petent Mutinæ: Pharsalia sentiet illum:
Emathij'q; iterum madefient cæde Philippi:
Et magnum siculis nomen superabitur undis:
Romani'q; ducis coniux ægyptia tedæ
Non. bene fisa cadet: frustra'q; erit illa minata

S eruitura suo Capitolia nostra Canopo.
Q uid tibi barbariam, gentes'q; ab utroq; iacentes
O ceano numerem? quodcunq; habitabile tellus
S ustinet: huius erit: pontus quoq; seruiet illi.
P ace data terris, animum ad ciuilia uertet
I ura suum: leges'q; feret iustissimus author:
E xemplo'q; suo mores reget: in'q; futuri
T emporis ætatem, uenturorum'q; nepotum
P rospiciens, prolem sancta de coniuge natam
F erre simul nomen'q; suum, curas'q; iubebit:
N ec, nisi cum senior similes æquauerit annos:
A etherias sedes, cognataq; sydera tanget.
H anc animam interea cæso de corpore raptam
F ac iubar: ut semper capitolia nostra, forum'q;
D iuus ab excelsa prospectet Iulius æde.
V ix ea fatus erat: media cum sede senatus
C onstitit alma Venus nulli cernenda: sui'q;
C æsaris eripuit membris, nec in aera solui
P assa recentem animam, cœlestibus intulit astris.
D um'q; tulit: lucem capere, atq; ignescere sensit:
E misit'q; simul: simul euolat altius illa:
F lammiferum'q; trahens spacioso limite crinem
S tella micat: nati'q; uidens benefacta, fatetur
E sse suis maiora: & uinci gaudet ab illo.
H ic sua præferri quanquam uetat acta paternis:
L ibera fama tamen, nullis'q; obnoxia iussis
I nuitum præfert: una'q; in parte repugnat.
S ic magnis cedit titulis Agamemnonis Atreus:
A egea sic Theseus, sic Pelea uincit Achilles.
D eniq;, ut exemplis ipsos æquantibus utar:

S ic & Saturnus minor est Ioue. Iuppiter arces
T emperat ætherias, & mundi regna triformis.
T erra sub Augusto est. pater est, & rector uterq;.
D i precor Aeneæ comites, quibus ensis, & ignis
C esserunt, diq; indigetes, genitorq; Quirine
V rbis, & inuicti genitor Gradiue Quirini,
V estaq; cæsareos inter sacrata penates,
E t cum cæsarea tu Phœbe domestice Vesta,
Quiq; tenes altus tarpeias Iuppiter arces,
Quosq; alios uati fas appellare piumq; est,
Tarda sit illa dies, & nostro serior æuo:
Qua caput augustum, quem temperat orbe relicto,
A ccedat cœlo: faueatq; precantibus absens.
i Amq; opus exegi: quod nec Iouis ira, nec ignes,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere uetustas.
C um uolet, illa dies, quæ nil nisi corporis huius
I us habet: incerti spatium mihi finiat æui:
P arte tamen meliore mei super alta perennis
A stra ferar: nomenq; erit indelebile nostrum:
Quaq; patet domitis Romana potentia terris:
O re legar populi: perq; omnia sæcula fama,
S iquid habent ueri uatum præsagia: uiuam.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t
u x y z A B C
Omnes sunt quaterniones præter
C, qui est duernio.

VENETIIS, IN AEDIBVS
HAEREDVM ALDI, ET
ANDREAE SOCERI
MENSE SEPTEMBRI,
M. D. XXXIII.

AL
DVS

